

**Міністерство освіти і науки України
Київський національний університет імені Тараса Шевченка**

ДОСВІД

**участі Київського національного університету
імені Тараса Шевченка
у розвитку системи забезпечення якості вищої освіти в Україні
(за матеріалами проекту QUAERE)**

УДК [378:005.6(477):006.35(4)]:378.4(477-25)КНУ
Д70

Автори:

В. А. Бугров, А. П. Гожик, М. Мазуркевич, А. М. Пижик, О. В. Хруцька, Д. В. Щеглюк

**Рекомендовано до друку
Науково-методичною радою Київського національного університету
імені Тараса Шевченка
(протокол № 5-17/18 від 21.06.18)**

Д70 Досвід участі Київського національного університету імені Тараса Шевченка в розвитку системи забезпечення якості вищої освіти в Україні (за матеріалами проекту QUAERE : монографія / В. Бугров, А. Гожик, М. Мазуркевич та ін. ; за заг. ред. Л. Губерського. – К. : ВПЦ "Київський Університет", 2018. – 343 с.

ISBN 978-966-439-991-0

У монографії здійснено аналіз відповідності чинної в Україні системи забезпечення якості вищої освіти Стандартам і рекомендаціям забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти (ESG-2015). Висвітлено основні проблемні питання забезпечення якості вищої освіти як на інституційному (внутрішні системи забезпечення якості), так і національному рівні (зовнішні системи забезпечення якості).

Запропоновано базові підходи до конструювання систем забезпечення якості на рівні ЗВО, надано рекомендації із побудови елементів зовнішньої системи забезпечення якості. Подано практичні напрацювання з питань забезпечення якості Київського національного університету імені Тараса Шевченка та університетів-партнерів з проекту QUAERE.

Розраховано на працівників вищої освіти, здобувачів освіти у вітчизняних ЗВО, а також державних службовців, працедавців і фахівців незалежних інституцій із забезпечення якості.

*Монографію підготовлено та опубліковано
у межах проекту QUAERE
"Quality Assurance System in Ukraine: Development on the Base of ENQA Standards
and Guidelines Система забезпечення якості освіти в Україні:
розвиток на основі європейських стандартів і рекомендацій".*

УДК [378:005.6(477):006.35(4)]:378.4(477-25)КНУ

ISBN 978-966-439-991-0

© В. Бугров, А. Гожик, М. Мазуркевич та ін., 2018
©Київський національний університет імені Тараса Шевченка,
ВПЦ "Київський університет", 2018

ЗМІСТ

Передмова	6
Л. Губерський	
Список скорочень	8
Вступ	10
Л. Губерський, В. Бугров, А. Гожик, А. Пижик	
Розділ 1. Коротка інформація про проект QUAERE	12
В. Бугров, А. Гожик, М. Мазуркевич, А. Пижик, О. Хруцька, Д. Щеглюк	
Розділ 2. Хронологія співпраці партнерів проекту QUAERE	17
А. Пижик, О. Хруцька, Д. Щеглюк	
Розділ 3. Моніторинг чинного стану системи забезпечення якості в Україні	25
3.1. <i>Відповідність стандартам і рекомендаціям щодо внутрішнього забезпечення якості</i>	25
В. Бугров, А. Гожик, Д. Щеглюк	
3.2. <i>Відповідність стандартам і рекомендаціям щодо зовнішнього забезпечення якості</i>	30
В. Бугров, А. Гожик, О. Хруцька, Д. Щеглюк	
3.3. <i>Відповідність стандартам і рекомендаціям щодо агентств забезпечення якості</i>	33
В. Бугров, А. Гожик, А. Пижик, Д. Щеглюк	
Розділ 4. Розбудова внутрішньої системи забезпечення якості	35
4.1. <i>Аналіз стану внутрішньої системи забезпечення якості</i>	36
В. Бугров, А. Гожик, Д. Щеглюк	
4.2. <i>Самооцінювання освітніх програм</i>	47
В. Бугров, А. Пижик, О. Хруцька, Д. Щеглюк	
4.3. <i>Розробка моделі внутрішньої системи забезпечення якості</i>	51
А. Гожик, Д. Щеглюк	
Розділ 5. Зовнішні системи забезпечення якості	56
А. Гожик	

Додатки

Додаток 1. Звіт про сучасний стан системи забезпечення якості вищої освіти в Україні.....	58
В.Бугров, А. Гожик, А. Пижик, О. Хруцька, Д. Щеглюк	
Додаток 2. "Система забезпечення якості у Вроцлавській Політехніці"	105
Вроцлав, 8 грудня 2016 року А. Беньковська	
Додаток 3. SWOT-аналіз внутрішньої системи забезпечення якості Київського національного університету імені Тараса Шевченка	112
В. Бугров, А. Гожик, Д. Щеглюк	
Додаток 4. SWOT-аналіз внутрішньої системи забезпечення якості Сумського державного університету	141
В. Юскаєв, О. Люта, О. Криклій	
Додаток 5. SWOT-аналіз щодо стану забезпечення якості вищої освіти у Хмельницькому національному університеті	162
Г. Красильникова, Л. Любохинець, П. Григорук, С. Григорук	
Додаток 6. SWOT-аналіз внутрішньої системи забезпечення якості Національного технічного університету "Дніпровська політехніка"	179
М. Алексєєв, С. Ус, І. Удовик, Л. Коряшкіна	
Додаток 7. SWOT-аналіз внутрішньої системи забезпечення якості Бердянського державного педагогічного університету	213
І. Лиман, О. Шубіна	
Додаток 8. Процедура акредитації системи забезпечення якості вищої освіти. Що це означає?	229
М. Мазуркевич	
Додаток 9. Шаблон звіту самооцінювання освітньої програми	236
Додаток 10. Ухвала Вченої ради Київського національного університету імені Тараса Шевченка "Навчальна робота в університеті за 2016/17 навчальний рік: якість освіти та шляхи її удосконалення"	249
Додаток 11. Наказ ректора Київського національного університету імені Тараса Шевченка №729-32 від 11.08.17 "Про запровадження в освітній та інформаційний процес форм опису освітньо-професійної	

(освітньо-наукової) програми, структурних вимог до інформаційного пакету, форм робочої навчальної програми дисципліни та форми представлення інформації про кваліфікацію науково-педагогічних працівників"	252
Додаток 12. Наказ ректора Київського національного університету імені Тараса Шевченка №158-32 від 05.03.18 "Про затвердження Тимчасового порядку розроблення, розгляду та затвердження освітніх (освітньо-професійних, освітньо-наукових) програм"	288
Додаток 13. Модель системи забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти у ЗВО	294
загальна редакція – А. Гожик, Д. Щеглюк	
Додаток 14. Тимчасове положення про Сектор моніторингу якості освіти	327
Додаток 15. Принципи й процедури оцінювання та акредитації освітніх програм	330
А. Гожик, В. Кухарський, Д. Щеглюк	
Список використаних джерел.....	341

ПЕРЕДМОВА

Від часу заснування Імператорського університету Святого Володимира – 2 листопада 1833 року – й дотепер у його стінах підготовлено десятки поколінь фахівців науки, техніки, освіти, культури, виробництва, соціально-політичних діячів, дипломатів, педагогів, журналістів, політиків і громадських діячів, митців поезії і прози, управлінців, які були й залишаються гордістю української нації.

Київський національний університет імені Тараса Шевченка є багатогалузевим класичним закладом вищої освіти України, національним надбанням освіти, науки й культури, який за результатами своєї діяльності здобув загальнодержавного та міжнародного визнання як провідний освітній, науковий та експертний центр України.

Якість освіти й досліджень забезпечують його відповідне місце в міжнародному масштабі та університетських рейтингах. Випускники Університету високо цінуються на ринку праці, посідають провідні позиції у науці, бізнесі, органах державного управління, є соціально активними у різних сферах суспільного життя.

Виконання основних функцій, що покладені на Київський національний університет імені Тараса Шевченка щодо формування національної еліти України, підготовки висококваліфікованих кадрів для наукових, освітніх і виробничих установ, сприяння інтеграції України до світового економічного простору як рівноправного партнера, вироблення рекомендацій органам державної влади для прийняття ефективних управлінських рішень у процесі реагування на економічні, екологічні, політичні, соціальні виклики, вимагають неухильної уваги до питань забезпечення якості як ключового репутаційного чинника.

Законами України "Про освіту" та "Про вищу освіту", Національною стратегією розвитку освіти в Україні на період до 2021 року, Ліцензійними умовами провадження освітньої діяльності, проектами освітніх стандартів і нових акредитаційних умов передбачено, що заклади вищої освіти зобов'язані створити ефективні внутрішні системи забезпечення якості освіти. Хоча Університет одним із перших в Україні розпочав роботу із формування внутрішньої системи забезпечення якості освіти (Програма заходів із забезпечення якості освіти у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка була затверджена ще 2011 року), однак передчасно стверджувати, що таку систему в університеті вже сформовано. Ми все ще на шляху до завершення її остаточного створення. І це при тому, що щороку в Університеті робляться вагомі кроки у цьому напрямку. Наприклад, тільки за останній рік Вченою радою Університету прийнято Положення про організацію освітнього процесу та Стратегічний план розвитку Університету на

період до 2025 року, затверджено зразки описів освітньо-професійних та освітньо-наукових програм, структурні вимоги до інформаційного пакету, форма робочої навчальної програми дисципліни та вимоги до представлення на сайті Університету інформації про кваліфікацію науково-педагогічних працівників. Накази по університету затверджено вимоги щодо порядку розгляду освітніх програм, тимчасове положення про сектор моніторингу якості освіти тощо.

Ця робота продовжуватиметься й надалі, адже у Стратегічному плані розвитку університету визначено, що "Формування внутрішньої системи забезпечення якості освіти та її зовнішнє, у тому числі міжнародне, визнання, є запорукою провідної ролі Університету на ринку освітніх послуг і досліджень в Україні, а також гідного місця – в Європі та світі". Таким чином, завданням номер один у Стратегічному плані є формування системи забезпечення якості освітньої діяльності та вищої освіти (внутрішньої системи забезпечення якості освіти) в Університеті.

Першочерговими заходами в цьому напрямі є :

- *інтенсивне впровадження культури якості* на всіх рівнях – від навчально-допоміжного персоналу до професорів: чітке та неухильне дотримання визначених термінів підготовки та впровадження документів (планів, програм, наказів), персоналізація відповідальності при прийнятті рішень та їх реалізації;

- *запровадження багаторівневого* (від освітніх програм і структурних підрозділів до Університету в цілому) *самоаналізу* як одного із головних інструментів управління, що дає можливість не тільки оцінити відповідну діяльність, але й, виявивши проблеми, потенційні можливості та загрози, розробити найефективніший план дій.

- *розвиток* у всіх зацікавлених сторін (адміністрація університету, структурні підрозділи, науковий, науково-педагогічний, педагогічний, навчально-допоміжний, адміністративно-технічний персонал, студенти всіх рівнів) *сприйняття університету як корпорації*, благополуччя якої є запорукою індивідуального благополуччя кожного, а також формування розуміння того, що університетські правила та нормативи встановлюються для забезпечення розвитку університету, й ними не можна нехтувати.

Проект QUAERE, про результати якого йдеться, є прикладом ефективної співпраці (інтенсивного обміну досвідом, методичними розробками, регуляторними документами, а також спільного пошуку шляхів розв'язання наявних проблем) українських та європейських закладів вищої освіти, студентів та акредитаційних агенцій у царині внутрішнього та зовнішнього забезпечення якості вищої освіти.

Щиро сподіваюся, що поданий тут матеріал стане у нагоді широкому загалу працівників вищої освіти.

Леонід Губерський

СПИСОК СКОРОЧЕНЬ

Використано наступні, поширені в Європі та Україні, аббревіатури англо-мовних та україномовних термінів, широко вживані у сфері вищої освіти.

ASIIN	Fachakkreditierungsagentur für Studiengänge der Ingenieurwissenschaften, der Informatik, der Naturwissenschaften, und der Mathematik (Німецьке незалежне агентство зовнішнього оцінювання та акредитації)
CEENQA	Central and Eastern European Network of Quality Assurance Agencies in Higher Education (Центральноєвропейська мережа агентств із забезпечення якості)
DS	Diploma Supplement (Додаток до диплома)
EC	European Commission (Європейська Комісія)
ECTS	European Credit Transfer and Accumulation System (Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система – ЕКТС)
EHEA	European Higher Education Area (Європейський простір вищої освіти – ЄПВО)
ENIC	European Network of National Information Centres on Academic Recognition and Mobility (Європейська мережа національних інформаційних центрів з академічного визнання та мобільності)
ENQA	European Association for Quality Assurance in Higher Education (Європейська асоціація забезпечення якості вищої освіти)
EQAR	European Quality Assurance Register for Higher Education (Європейський реєстр забезпечення якості вищої освіти)
EQF-LLL	European Qualifications Framework for Lifelong Learning (Європейська рамка кваліфікацій для навчання впродовж життя)
ESG	Standards and Guidelines for Quality Assurance in the EHEA (Стандарти та рекомендації щодо забезпечення якості вищої освіти в Європейському просторі вищої освіти)
EUA	European University Association (Європейська асоціація університетів)
EURASHE	European Association of Institutions in Higher Education (Європейська асоціація закладів вищої освіти)
ISCED	International Standard Classification of Education (Міжнародна стандартна класифікація освіти – МСКО)

LLL	Lifelong Learning (Навчання впродовж життя)
NARIC	National Academic Recognition Information Centres Network (Мережа національних академічних центрів академічного визнання)
NQF	National Qualifications Framework (Національна рамка кваліфікацій – НРК)
QA	Quality Assurance (Забезпечення якості)
QF-EHEA	Qualification Framework for the European Higher Education Area – (Рамка кваліфікацій Європейського простору вищої освіти)
QUAERE	Quality Assurance System in Ukraine: Development on the Base of ENQA Standards and Guidelines (Система забезпечення якості освіти в Україні: розвиток на основі європейських стандартів та рекомендацій)
SWOT	SWOT-analysis (or SWOT matrix) is a strategic planning technique used to help a person or organization identify the Strengths, Weaknesses, Opportunities, and Threats related to business competition or project planning (SWOT-аналіз широко застосовується у процесі стратегічного пла- нування, що полягає в розділенні чинників та явищ на чотири ка- тегорії: сильні й слабкі сторони проекту; можливості, що відкри- ваються при його реалізації; загрози, пов'язані з його здійсненням)
АК	Акредитаційна комісія
ЗВО	Заклад вищої освіти
МОН України	Міністерство освіти і науки України
НАЗЯВО	Національне Агентство із забезпечення якості вищої освіти України
НАПН України	Національна академія педагогічних наук України
НРК	Національна рамка кваліфікацій України
СЗЯОДЯВО	Система забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти

ВСТУП

Приєднання України 2005 року до Болонського процесу та входження до Європейського простору вищої освіти актуалізували необхідність створення на національному рівні такої системи забезпечення якості, яка б відповідала Стандартам і рекомендаціям щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти (далі – ESG-2015) [1]. Тому налагодження та ефективне функціонування систем внутрішнього та зовнішнього забезпечення якості належить до основних викликів сучасного розвитку вищої освіти України.

Деякі питання забезпечення якості вищої освіти знайшли своє віддзеркалення в окремих розділах Національної стратегії розвитку освіти в Україні на період до 2021 року [2], що схвалена Указом Президента України; у проекті Стратегії реформування вищої освіти в Україні до 2020 року та щорічних посланнях Президента України до Верховної Ради України.

Але найбільший внесок до нормативного регулювання питань створення системи забезпечення якості належить Законам України "Про вищу освіту" від 01.07.14 [3] (Розд. V – Забезпечення якості вищої освіти) та "Про освіту" від 05.09.17 [4] (Розд. V – Забезпечення якості освіти). Водночас, не можна стверджувати, що система забезпечення якості вищої освіти в Україні вже сформована та відповідає рівню, що існує в Європейському просторі вищої освіти. Такий висновок у цілому узгоджується із аналітичними розвідками провідних вітчизняних науковців і практиків із питань забезпечення якості освіти: Л. Гриневич ("Освіта України", №21 від 26.06.15, виступ на колегії МОН України від 26.01.18 р.), О. Співаковського ("Дзеркало тижня", №38, 17–24.10.14), В. Кременя [5-6], В. Лугового [5-10], Т. Фінікова [9, 11-14], О. Шарова [9,11], В. Захарченка [6, 8, 10], С. Калашнікової [6, 8, 9], А. Ставицького [6], Ю. Рашкевича [6, 8-10], Ж. Таланової [6-10], А. Артюхова [12,14], В. Бугрова [8], А. Гожики [8], К. Жданової [8], І. Зарубінської [8], О. Козієвської [8], І. Линьової [8-9], О. Оржель, [8], С.Шитікової [8], Т. Добко [9], І. Золотарьової [9], В. Ковтунця [9, 15], С. Курбатова [9], І. Прохор [9], І. Сікорської [9], І. Жилиєва [15], М. Сьомкіна [15], В. Сацика [16], О. Слюсаренко [17] та ін.

Сприяти розвитку вищої освіти України шляхом запровадження внутрішньої і зовнішньої систем забезпечення якості із урахуванням найкращих європейських практик покликаний міжнародний проект "Система забезпечення якості освіти в Україні: розвиток на основі європейських стандартів і рекомендацій" (далі – QUAERE), активним учасником якого є Київський національний університет імені Тараса Шевченка.

Метою видання є ознайомлення широкого загалу із напрацюваннями, що отримані під час виконання проекту, активну участь у розробці якого брав Київський національний університет імені Тараса Шевченка, а також з останніми здобутками Університету у царині розбудови внутрішньої системи забезпечення якості вищої освіти.

Книга є результатом роботи учасників проекту від Київського національного університету імені Тараса Шевченка та координатора проекту, професора Вроцлавського Політехнічного інституту (Польща) Маріуша Мазуркевича.

Авторський колектив висловлює глибоку вдячність усім учасникам проекту QUAERE за спільну творчу й натхненну роботу, надані для публікації матеріали – передусім О. Лютій, К. Кириченку, В. Юскаєву, О. Криклій (СумДУ); М. Алексєєву, С. Ус, І. Удовик (НТУ "Дніпровська політехніка"); І. Лиману, О. Шубіній (БДПУ); П. Григоруку, С. Григоруку, Г. Красильниковій (ХмНУ); В. Кухарському (ЛНУ ім. І.Франка), А. Беньковській (WRU) та ін.

Щиро дякуємо адміністраціям і викладачам факультету соціології та інституту високих технологій Київського національного університету імені Тараса Шевченка (А. Горбачику, М. Сидорову, В. Чепак, В. Ільченку, Г. Грабчук та ін.) за підготовку звітів самооцінювання та організацію прийому делегації експертів акредитаційної агенції ASIIN (Німеччина) під час сайт-візиту для проведення оцінки освітніх програм і функціонування внутрішніх систем забезпечення якості в університеті.

Також висловлюємо вдячність студентському парламенту Київського національного університету імені Тараса Шевченка та його голові, С. Гречці, студентам факультету соціології та інституту високих технологій за участь у заходах, які відбувалися під час проведення оцінки освітніх програм університетів-партнерів у рамках проекту QUAERE.

Розділ 1

КОРОТКА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ПРОЕКТ QUAERE

Підвищення якості вищої освіти, із врахуванням міжнародного досвіду, є одним із важливих напрямів діяльності Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Університет став учасником структурного проекту

**№562013-EPP-1-2015-1-PL-EPPKA2-CBHE-SP-QUALITY ASSURANCE SYSTEM IN UKRAINE:
DEVELOPMENT ON THE BASE OF ENQA STANDARDS AND GUIDELINES**

**Система забезпечення якості освіти в Україні:
розвиток на основі європейських стандартів і рекомендацій**

за результатами відбору конкурсних заявок 2015 року за програмою Erasmus + KA2: Розвиток потенціалу вищої освіти (CBHE). Проект належить до пріоритетного напрямку "Розвиток потенціалу вищої освіти" програми Erasmus + "Співпраця задля інновацій та обміну кращими практиками".

Проект QUAERE розвиває проблематику, яка раніше розроблялася в рамках численних проектів програми TEMPUS, що спрямовані на підвищення якості університетської освіти з метою її інтеграції до загальноєвропейської системи вищої освіти, але з урахуванням власних інтересів та особливостей. Серед таких проектів, учасником яких був Університет, зокрема INARM ("Інформатика та менеджмент: рамки кваліфікацій, відповідно до рекомендацій Болонського процесу") та ALIGN ("Приведення та перевірка відповідності академічних програм рамкам кваліфікацій").

Термін дії проекту QUAERE – з 15.10.15 по 14.10.18.

Загальна мета проекту: Сприяння розвитку системи вищої освіти України шляхом запровадження найкращих практик забезпечення якості у закладах вищої освіти на основі стандартів ESG-2015.

Цілі проекту:

- Розроблення, запровадження та розбудова систем внутрішнього забезпечення якості у закладах вищої освіти, що є учасниками консорціуму.
- Розроблення та апробація процедур зовнішнього оцінювання освітніх програм і стану системи забезпечення якості освітньої діяльності закладу вищої освіти.
- Сприяння становленню механізму самооцінювання як невід'ємної частини системи управління університетом.
- Популяризація ідей забезпечення якості у закладах вищої освіти України.
- Напрацювання практик залучення всіх стейкхолдерів до процесів забезпечення якості у закладах вищої освіти України.

ОСНОВНІ ЗАВДАННЯ ТА ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ ПРОЕКТУ QUAERE

№	<i>Основні завдання</i>	<i>Основні очікувані результати</i>
1	Моніторинг сучасного стану української системи забезпечення якості.	Звіт про сучасний стан системи забезпечення якості вищої освіти в Україні.
2	Аналіз законодавчої бази.	Аналіз чинної нормативної бази на відповідність ESG-2015.
3	Опитування закладів вищої освіти щодо забезпечення якості.	Анкета для ЗВО України щодо забезпечення якості. Звіт про результати опитування щодо стану розвитку внутрішньої системи забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти.
4	Вивчення європейського досвіду щодо систем забезпечення якості.	Аналіз європейських практик забезпечення якості вищої освіти.
5	Розробка дорожньої карти реформування системи забезпечення якості вищої освіти в Україні.	Дорожня карта забезпечення якості вищої освіти в Україні.
7	Розробка навчальної програми з підвищення кваліфікації співробітників ЗВО та установ національного рівня щодо забезпечення якості вищої освіти.	Навчальна програма підвищення кваліфікації з питань забезпечення якості вищої освіти. Проведення тренінгів з питань забезпечення якості для співробітників ЗВО та здобувачів вищої освіти. Проведення європейськими партнерами тренінгів з питань забезпечення якості для всеукраїнських інституцій: НАЗЯВО, АК, МОН.
8	Створення або реорганізація підрозділів забезпечення якості вищої освіти в українських ЗВО-партнерах.	Наближена структура та функції органу забезпечення якості у ЗВО. Положення про орган забезпечення якості вищої освіти кожного українського ЗВО-партнера.
9	Розробка рекомендацій щодо завдань, процедур і документів органів зовнішнього забезпечення якості.	Форми звіту самооцінювання освітньої програми, програми оглядового візиту ЗВО, заключного звіту експертної групи. Методичні рекомендації щодо зовнішньої акредитації освітніх програм. Принципи й процедури акредитації освітніх програм.

11 Розробка керівних принципів та інструментів для внутрішньої системи забезпечення якості.	Модель системи забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти у ЗВО.
12 Аналіз внутрішніх систем забезпечення якості в українських ЗВО-партнерах і розробка необхідних документів.	SWOT-аналізи забезпечення якості вищої освіти в українських ЗВО-партнерах. Внутрішні документи, які регулюють і регламентують процедури забезпечення якості.
13 Відпрацювання процедур акредитації програм і перевірка функціонування внутрішніх систем забезпечення якості шляхом проведення зовнішнього оцінювання експертними групами освітніх програм в українських ЗВО-партнерах.	Звіти самооцінювання (SAR) за двома освітніми програмами кожного українського ЗВО-партнера. Зовнішня оцінка освітніх програм за результатами оглядових візитів експертних груп, що сформовані із представників акредитаційних агенцій європейських країн, ЗВО-партнерів і студентських організацій.
14 Розвиток системи забезпечення якості в українських ЗВО-партнерах.	Розробка та затвердження вченими радами ЗВО-партнерів стратегії розвитку, положень про внутрішню систему забезпечення якості та її окремих процедур.
15 Реалізація заходів щодо поширення інформації про результати проекту серед академічної спільноти.	Офіційний веб-сайт проекту, сторінки на веб-сайтах партнерів, бюлетень, відкриті круглі столи, конференції, наукові публікації.
16 Проведення опитування стейкхолдерів щодо якості освіти в українських ЗВО-партнерах.	Анкети опитування здобувачів освіти та роботодавців. Звіти про результати опитування.

Координатором проекту QUAERE є професор Технологічного Університету міста Вроцлав (Польща) Маріуш Мазуркевич, а національним координатором проекту – Віталій Кухарський (проректор з науково-педагогічної роботи та інформатизації Львівського національного університету імені Івана Франка).

Робочий план проекту, розроблений за участі всіх партнерів консорціуму, передбачає групування завдань проекту у дев'ять робочих пакетів, за кожен із яких, так само, як і за окремі завдання, відповідає один із членів консорціуму (переважно українські та зарубіжні університети, а також зарубіжні акредитаційні агентства). При цьому всі учасники консорціуму брали участь у реалізації усіх завдань проекту; отримані результати обговорювалися та схвалювалися на робочих зустрічах. Рішення про оприлюднення результатів будь-якого із завдань приймалося за результатами обговорення всіма учасниками. У кожному із університетів для забезпечення координації, регулярності та взаємодії при роботі над усіма завданнями було сформовано робочі групи. Крім членів робочих груп до участі у виконанні окремих завдань проекту університетами було залучено також інших науково-педагогічних й педагогічних працівників.

Робоча група, сформована 2016 року в Київському національному університеті імені Тараса Шевченка, включала 12 осіб:

Бугров Володимир Анатолійович, проректор з науково-педагогічної роботи, професор (керівник робочої групи).

Гожик Андрій Петрович, директор Науково-методичного центру організації навчального процесу, доцент.

Ващенко Юлія В'ячеславівна, доктор юридичних наук, доцент кафедри адміністративного права.

Хруцька Олена Валеріївна, методист вищої категорії Сектору моніторингу якості освіти Науково-методичного центру організації навчального процесу.

Щеглюк Дарія Василівна, методист вищої категорії Сектору моніторингу якості освіти Науково-методичного центру організації навчального процесу.

Ямкова Ольга Михайлівна, методист Науково-методичного центру організації навчального процесу.

Каштур Олена Федорівна, заступник декана факультету комп'ютерних наук та кібернетики, доцент.

Заславський Володимир Анатолійович, професор факультету комп'ютерних наук та кібернетики.

Омельчук Людмила Леонідівна, доцент факультету комп'ютерних наук та кібернетики.

Розора Ірина Василівна, доцент факультету комп'ютерних наук та кібернетики.

Пижик Андрій Миколайович, завідувач кафедри новітньої історії України історичного факультету, доцент.

Денисенко Марина Володимирівна, доцент кафедри прикладної лінгвістики Інституту філології (до вересня 2016 р.).

Додатково, за наказом ректора "Про пілотне впровадження елементів внутрішньої системи забезпечення якості вищої освіти" (2017) було створено робочі групи із запровадження елементів системи забезпечення якості вищої освіти:

- на факультеті соціології:

Горбачик Андрій Петрович – декан факультету.

Кузьменко Тетяна Миколаївна – заступник декана.

Сидоров Микола Володимир-Станіславович – завідувач кафедри методології та методів соціологічних досліджень.

Чепак Валентина Василівна – завідувач кафедри галузевої соціології.

Куценко Ольга Дмитрівна – завідувач кафедри соціальних структур та соціальних відносин.

Судаков Володимир Іванович – завідувач кафедри теорії та історії соціології.

Цимбалюк Наталія Миколаївна – професор, голова науково-методичної комісії.

Степанченко Тетяна Вікторівна – студентка 3 курсу ОР "Бакалавр".

Сова Юлія Юріївна – студентка 2 курсу ОР "бакалавр".

- в інституті високих технологій:

Ільченко Володимир Васильович – директор інституту.

Грабчук Галина Петрівна – заступник директора.

Комаров Ігор Володимирович – завідувач кафедри супрамолекулярної хімії.

Колежук Олексій Костянтинович – професор, голова науково-методичної комісії.

Нипорко Олексій Юрійович – доцент, заступник директора з виховної роботи.

Токаренко Катерина Віталіївна – студентка 2 року навчання ОР "Магістр".

Баш Даніїл Андрійович – студент 2 року навчання ОР "Магістр".

До складу міжнародного консорціуму увійшли:

Технологічний
Університет
(м. Вроцлав, Польща)

Львівський
національний
університет імені І. Франка

Університет м. Патра
(Греція)

Університет
Олександра Стулгінскіса
(Литва)

Київський
національний
університет
імені Тараса Шевченка

СЕЕНQA
Централноевропейська
мережа агентств
із забезпечення якості

Мережвий Університет
Стітчінг (Нідерланди)

ASIIN
Німецьке
незалежне агентство
зовнішнього оцінювання
та акредитації

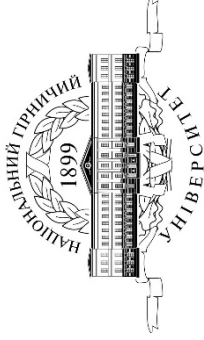
Університет
Кобленц-Ландау
(Німеччина, входить до консорціуму
до початку 2017 р.)

Сумський державний
університет

Хмельницький
національний
університет

Національний технічний
університет
"Дніпровська політехніка"

Чернівецький
національний
університет ім. Ю. Федьковича

Міністерство освіти
і науки України

Українська асоціація
самоврядування
(з 2017 р. – Українська
асоціація студентів)

Державна освітня установа
"Навчально-методичний центр
з питань якості освіти"
(із подальшим залученням НАЗЯВО)

Одеський
національний університет
ім. І.І. Мечникова

Бердянський державний
педагогічний університет

Розділ 2

ХРОНОЛОГІЯ СПІВПРАЦІ ПАРТНЕРІВ ПРОЕКТУ QUAERE

За час дії проекту QUAERE відбувалися численні робочі зустрічі, тренінги, відкриті семінари, конференції:

- тренінги проводились переважно європейськими партнерами з метою надання українським учасникам інформації про наявний досвід у розбудові систем забезпечення якості вищої освіти;
- на зустрічах члени консорціуму узгоджували плани роботи, обговорювали результати напрацювань, розробляли документи та визначали майбутні перспективи та напрями діяльності;
- на відкритих семінарах і конференціях оприлюднювались результати роботи, відбувалася апробація окремих пропозицій перед широкою аудиторією фахівців та інших зацікавлених осіб.

04.04. – 06.04.2016 р., Львів

У Львівському національному університеті імені Івана Франка відбулась перша урочиста зустріч партнерів – учасників проекту, на початку якої представники Національного Erasmus+ офісу в Україні провели спеціальну моніторингову сесію для українських партнерів. Учасники консорціуму презентували свої університети та інституції, а представники Міністерства освіти і науки України ознайомили із поточним станом української вищої освіти, її юридичними аспектами та планом реформ.

Було представлено головні ідеї проекту, його мету, завдання та організаційну структуру; затверджено попередній робочий план; визначено відповідальних за робочі пакети та розподілено обов'язки, а також оприлюднено інформацію про "Літню школу" для учасників проекту з України в Університеті Кобленц-Ландау (Німеччина).

Київський національний університет імені Тараса Шевченка представляв *В. Заславський*.

07.07 – 09.07.2016 р., Вроцлав

Відбулася технічна координаційна зустріч українських партнерів у Технологічному Університеті м. Вроцлав. Присутніх ознайомили із моделлю університету XXI ст., важливістю стратегії у політиці забезпечення якості у закладах вищої освіти, основними принципами використання грантів і бюджету.

11.07 – 24.07.2016 р., Кобленц-Ландау

Відбулась двотижнева літня школа в Університеті Кобленц-Ландау (Німеччина). На численних тренінгах фахівці із закладів вищої освіти Німеччини, Великої Британії, Нідерландів, Греції, Польщі, Італії, Португалії та Албанії висвітлили питання, пов'язані із забезпеченням якості вищої освіти в ЄПВО та впливом нових стандартів і керівних принципів на її формування. Було представлено найкращі приклади систем забезпечення якості вищої освіти європейських університетів, підходи щодо залучення студентів і роботодавців до процесів забезпечення якості, а також найпоширеніші проблеми, що пов'язані із залученням стейкхолдерів. Фахівці із Німецького акредитаційного агентства ознайомили із зовнішніми процедурами оцінювання якості вищої освіти.

Київський національний університет імені Тараса Шевченка представляли *О. Хруцька, О. Кашпур*.

24.10 – 26.10.2016 р., Чернівці

Під час зустрічі українські партнери проекту презентували структури, механізми й документи систем забезпечення якості своїх університетів.

А. Гожик представив звіт про сучасний стан системи забезпечення якості вищої освіти в Україні (відповідність чинних практик вимогам "Стандартів і рекомендацій щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти", травень, 2015), виконаний Київським національним університетом імені Тараса Шевченка (виконавці – *В. Бугров, А. Гожик, А. Пижик, О. Хруцька, Д. Щеглюк*).

Відбулася нарада координаторів для узгодження графіка наступних зустрічей і планів щодо виконання робочих пакетів.

Київський національний університет імені Тараса Шевченка представляли *А. Гожик, Д. Щеглюк, О. Кашпур*.

07.12 – 10.12.2016 р., Вроцлав

Робочу зустріч у Вроцлаві було присвячено обговоренню перспектив проходження міжнародної акредитації освітніх програм закладів вищої освіти України. Представники Вроцлавського політехнічного університету ознайомили присутніх із системою забезпечення якості вищої освіти як на рівні всього Університету, так і на рівні факультету, а також з етапами її розбудови.

Представники Сумського державного університету представили узагальнений звіт про стан розробки, структури та функціонування внутрішніх систем забезпечення якості за результатами опитування українських ЗВО.

Київський національний університет імені Тараса Шевченка представляли *А. Гожик, В. Заславський, О. Хруцька*.

31.01.2017 р., Дюссельдорф

У м. Дюссельдорф в офісі ASIIN, Німецької незалежної агенції зовнішнього оцінювання та акредитації, відбулася зустріч, на якій було обговорено перспективи досягнення запланованих цілей проекту із розробки критеріїв і процедур зовнішнього оцінювання якості на основі ESG-2015, які можуть бути найбільш корисними як для створення національної системи забезпечення якості, так і для функціонування Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти.

27.02 – 03.03.2017 р., Київ

Під час зустрічі українські партнери проекту презентували свої SWOT-аналізи (Аналіз внутрішньої системи забезпечення якості освіти).

Київський національний університет імені Тараса Шевченка представив Аналіз внутрішньої системи забезпечення якості освіти на рівні освітньої програми із бізнес-інформатики (виконавці: *В. Заславський, О. Кашпур, І. Розора, Л. Омельчук, О. Ямкова*), на рівні освітньої програми подвійного дипломування (виконавець *Ю. Ващенко*) та на рівні університету (виконавці: *В. Бугров, А. Гожик, Д. Щеглюк*).

2 березня 2017 року у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка відбувся відкритий семінар, на якому учасники консорціуму презентували проміжні результати проекту. Зокрема:

- аналіз сучасного стану системи забезпечення якості вищої освіти в Україні (Київський національний університет імені Тараса Шевченка);
- узагальнений звіт про стан розробки, структури та функціонування внутрішніх систем забезпечення якості за результатами опитування українських ЗВО (Сумський державний університет);
- дорожня карта "Забезпечення якості вищої освіти в Україні", основою для розроблення якої стали аналіз сучасного стану та звіт про результати опитування (Львівський національний університет імені Івана Франка).

Крім того, 3 березня 2017 року на базі Інституту вищої освіти Національної академії педагогічних наук України відбулося конструктивне та плідне обговорення критеріїв національної акредитації освітніх програм. Крім представників ЗВО (членів консорціуму проекту QUAERE) в обговоренні взяли участь директор Департаменту вищої освіти МОН *О. Шаров*, директор Департаменту атестації кадрів вищої кваліфікації і ліцензування *А. Шевцов*, Голова Державної інспекції навчальних закладів України *Р. Гурак*, в.о. голови Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти *С. Курбатов*, радник НАЗЯВО *О. Панич*, представники Національного офісу Еразмус+ в Україні *С. Шитікова* та *Ж. Таланова*, директор Інституту вищої освіти *С. Калашнікова*.

03.04 – 05.04.2017 р., Хмельницький

На робочій зустрічі у Хмельницькому національному університеті було проаналізовано представлені кожним українським ЗВО-партнером моделі системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти. Із доповіддю "Аналіз моделей системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти" виступила *Ю. Ващенко*.

Було обговорено положення про внутрішню систему забезпечення якості вищої освіти, визначено основні принципи та розпочато розробку базової моделі системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти для ЗВО України. Представниками Хмельницького національного університету було презентовано проект системи.

Відбувся круглий стіл "Розроблення базової моделі системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти для ЗВО України".

Учасники зустрічі розробляли навчальний курс із внутрішнього забезпечення якості вищої освіти для системи перепідготовки кадрів і матеріали для тренінгів працівників університету із системи забезпечення якості освіти.

Крім представників українських ЗВО – членів консорціуму проекту QUAERE, у робочій зустрічі взяли участь директор Департаменту вищої освіти Міністерства освіти і науки України *О. Шаров*, представник Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти *В. Медведєв* і радник НАЗЯВО *О. Паніч*.

Київський національний університет імені Тараса Шевченка представляли *Ю.Ващенко, А.Пижик*.

23.05 – 26.05.2017 р., м. Патра

На зустрічі в Університеті Патри (Греція) команди Київського національного університету імені Тараса Шевченка та Львівського національного університету імені Івана Франка презентували звіти самооцінювання освітніх програм (SAR). Завідувач кафедри методології і методів соціологічних досліджень факультету соціології Київського національного університету імені Тараса Шевченка *М. Сидоров* представив звіт самооцінювання освітньої програми другого рівня "Соціологія". Крім того, учасники обговорили питання вдосконалення форми звіту самооцінювання освітніх програм. Проректор Київського національного університету імені Тараса Шевченка *В. Бугров* представив доповідь про невідповідність окремих позицій звіту самооцінювання українській нормативній базі, або їх неінформативність у практиці вищої освіти України. Представники ASIIN провели тренінг з укладання звіту самооцінювання освітніх програм, акцентувавши увагу на процедурах акредитації освітніх програм українських університетів. Представники консорціуму продовжили роботу над примірним положенням про систему забезпечення якості вищої освіти в університетах та індикаторами релевантності внутрішніх систем забезпечення якості освіти в українських університетах.

Відбулося узгодження робочого графіка подання остаточних звітів самооцінювання освітніх програм факультету соціології та інституту високих технологій Київського національного університету імені Тараса Шевченка до ASIIN для попереднього ознайомлення, формування команди експертів для візиту з метою тренувальної акредитації до університету, а також планування пілотної акредитації за участі закордонних експертів та представників НАЗЯВО України.

На зустрічі робочу групу Київського національного університету імені Тараса Шевченка представляли *В. Бугров, О. Хруцька, Д. Щеглюк*. До складу делегації від Університету входив завідувач кафедри методології та методів соціологічних досліджень факультету соціології *М. Сидоров*.

21.02 – 23.02.2018 р., Вроцлав

На робочій зустрічі було обговорено проекти аналізу правового забезпечення якості вищої освіти України (ЛНУ ім. Івана Франка, *В. Кухарський, О. Осередчук*), модельного положення про орган забезпечення якості у ЗВО (ЧНУ ім. Юрія Федьковича, *І. Черевко, Я. Гарабаджів*), Системи індикаторів для визначення стану системи внутрішнього забезпечення якості на інституційному рівні, відповідно до стандартів ESG (ХмНУ, *П. Григорук, С. Григорук*). Перелічені документи було доопрацьовано, після чого учасники зустрічі розпочали розробку моделі системи внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності та вищої освіти. Кожен український ЗВО розробляв за узгодженою схемою окремий розділ моделі. Зведення результатів розробки до єдиного документу було доручене КНУ імені Тараса Шевченка.

Київський національний університет імені Тараса Шевченка на зустрічі представляли *А. Гожик і Д. Щеглюк*.

21.03 – 23.03.2018 р., Київ

Учасники консорціуму обговорили представлений Київським національним університетом імені Тараса Шевченка (*А. Гожик, Д. Щеглюк*) проект моделі системи внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності та вищої освіти та внесли низку пропозицій щодо її удосконалення. Відбулася дискусія щодо представленого СумДУ (*О. Люта*) проекту положення про центр забезпечення якості освіти, за результатами якої його доопрацювання було доручено СумДУ та ЧНУ ім. Юрія Федьковича.

Представниками Міністерства юстиції України (*М. Якубович*) та програми USAID "Нове правосуддя" (*А. Шаїнов*) було представлено проект "Модельне положення про центр забезпечення якості юридичної освіти", у процесі обговорення якого члени консорціуму висловили критичні зауваження та пропозиції. Із презентацією результатів дослідження щодо впровадження внутрішніх систем забезпечення якості в Україні виступив *Т. Фініков* (Міжнародний фонд досліджень освітньої політики).

Обговорювалась також підготовка програм пілотної акредитації (site-visit) освітніх програм у ЗВО-партнерах європейськими експертними групами.

Робоча зустріч супроводжувалася обговоренням розробок проекту із представниками Міністерства освіти і науки України та національного Еразмус+ офісу (*Ж. Таланова та С. Шитікова*). Зокрема, було вказано на необхідність доопрацювання проекту огляду нормативної бази України у контексті реалізації ESG 2015.

Заступник Міністра освіти і науки України *Ю. Рашкевич* і генеральний директор директорату вищої освіти і освіти дорослих *О. Шаров* відзначили суттєвий прогрес у реалізації цього міжнародного проекту.

12 квітня 2018 р., Львів

Під час зустрічі у Львівському національному університеті імені Івана Франка відбувався дорадчий моніторинг проекту Національним Еразмус+ офісом в Україні. Кожен університет – учасник проекту звітував про зроблене та запроваджене у практику власної діяльності впродовж двох років.

Київський національний університет імені Тараса Шевченка представляли *А. Гожик, Д. Щеглюк, М. Сидоров*.

13 – 15 червня 2018 р., Суми

Темою для обговорення в Сумському державному університеті, відповідно до затвердженого графіку, стали актуальні питання розбудови внутрішньої і зовнішньої системи забезпечення якості вищої освіти в Україні. Під час заходу було презентовано внутрішню систему забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти Сумського державного університету, а також розробки консорціуму проекту – організаційну структуру внутрішньої системи забезпечення якості ЗВО, основні функції відповідного підрозділу, результати моніторингу запровадження систем забезпечення якості у ЗВО України тощо.

Кожен університет – учасник проекту звітував про проведене європейськими акредитаційними агентствами пілотне зовнішнє оцінювання освітніх програм. Від Київського національного університету імені Тараса Шевченка із доповіддю виступила *Ю. Ващенко*.

Учасники заходу обговорили пропозиції щодо створення проекту моделі зовнішнього забезпечення якості на основі загальноприйнятих європейських підходів і розпочали підготовку методичних рекомендацій (інструкцій) щодо здійснення зовнішнього оцінювання освітніх програм, відповідно до європейських стандартів і практик для використання експертами зовнішнього оцінювання якості та ЗВО, що проходять таке оцінювання. Окремі частини рекомендацій було розподілено між університетами-учасниками. КНУТШ і ЛНУІФ спільно розробляли проект "Принципи та процедури оцінювання та акредитації освітніх програм". У роботі взяли участь Директор інституту ви-

щої освіти НАПН України *С. Калашнікова* та координатор Національний Еразмус+ офіс в Україні *Ж. Таланова*.

В останній день зустрічі проведено відкритий семінар, на якому представлено доповіді:

- Аналітичний звіт щодо сучасного стану системи забезпечення якості вищої освіти в Україні (КНУТШ, доповідач *А. Гожик*).
- Результати всеукраїнського опитування університетів щодо стану розбудови внутрішніх систем забезпечення якості (СумДУ, доповідач *О. Люта*).
- Аналіз стану нормативного забезпечення системи ЗЯВО, відповідно до Європейських стандартів і рекомендацій (ЛНУ ім. І. Франка, доповідач *О. Осередчук*).
- Модель внутрішньої системи забезпечення якості університету: процедури, стейкхолдери, нормативне забезпечення (КНУТШ, доповідач *Д. Щеглюк*).
- Організаційна структура та основні функції центру ЗЯВО в університеті (СумДУ, ЧНУ ім. Ю. Федьковича, доповідач – *О. Криклій*).

Київський національний університет імені Тараса Шевченка представляли *А. Гожик, Д. Щеглюк, Ю. Ващенко*.

Крім робочих зустрічей упродовж вересня 2017 року – червня 2018 року відбулися сайт-візити міжнародних експертних команд до українських університетів-партнерів.

6-7 вересня 2017 р., Київ

Предметом сайт-візиту міжнародної експертної акредитаційної команди (під керівництвом ASIIN) до Київського національного університету імені Тараса Шевченка був аналіз забезпечення якості навчання за освітньою програмою "Соціологія" другого (магістерського) рівня на факультеті соціології. Експертна група проводила обговорення зі студентами, роботодавцями, стейкхолдерами, викладацьким складом і гарантом програми.

Упродовж зустрічі було обговорено критерії забезпечення якості освіти та проведено аналіз відповідності програми цим критеріям. Вони торкалися як самого навчального процесу, так і суб'єктивних та об'єктивних чинників, що можуть на нього вплинути, ролі роботодавців у формуванні освітньої програми, проблем забезпечення доступу до освіти осіб з особливими потребами, академічної мобільності тощо. Піднімалися питання відповідності деяких положень Закону України "Про вищу освіту" європейським стандартам якості вищої освіти.

Зустріч мала характер фокус-групового інтерв'ю, де модераторами виступали експерти та колеги з університетів західної Європи та України, представники ASIIN та Української Асоціації студентського самоврядування. Усього було розглянуто близько 10 запитань, що стосувались оцінки якості магістер-

ської програми факультету соціології КНУ імені Тараса Шевченка через оцінку багажу знань студентів-випускників роботодавцями. Було обговорено вимоги ринку праці, рівень підготовки випускників, розглядались можливості поглиблення співпраці стейкхолдерів із факультетом і рекомендації для еволюції освітньої програми.

"Підсумкове обговорення проходило у діловій атмосфері, було спрямоване на вироблення конструктивних рішень і кроків для розвитку освітньої програми "Соціологія" та приведення критеріїв оцінювання якості програми до відповідності європейським вимогам.

Протягом зустрічі обговорювались критерії забезпечення якості освіти та аналізувалась відповідність програми цим критеріям. Саме такі обговорення дозволяють обмінятися думками щодо нагальних потреб освіти, оцінити відповідність мотивацій студентів вимогам роботодавців. Ми отримали важливий досвід у спілкуванні з експертною групою." – М. Сидоров, гарант освітньої програми "Соціологія" освітнього рівня "Магістр", факультет соціології.

"Питання, що піднімалися на зустрічі, прямо пов'язані із навчальним процесом, із можливостями студентів. До прикладу, були запитання про рівень викладання та важливість предметів із переліку магістерської програми. І чи є ідеї у нас, як це можливо трансформувати. Чи згодні з вибором і побудовою програми навчання. Розглядались аспекти навчання під найрізноманітнішими кутами: від сприйняття предмету – до проведення окремих семінарів/лекцій. Йшлося про те, чи обізнані ми про програми навчання за обміном за кордоном, і чи це цікавить нас. Зустріч – це була можливість усе розкласти "по полицкам" і зрозуміти, яким процес навчання може бути, порівняти із тим, як відбувається під час нашого безпосереднього навчання та виробити можливі рекомендації до його розвитку." – Н. Когутюк, на час зустрічі – студентка магістратури 1 року навчання.

"Вважаю, що такий проект є дуже важливим для розвитку факультету та підвищення якості вищої освіти в Україні." – Є. Ковальська, на час зустрічі – аспірант, аналітик компанії "ІМСА".

У сайт-візитах до університетів-партнерів у складі міжнародних команд брали участь представники Київського національного університету імені Тараса Шевченка:

- до Сумського державного університету – *Ю. Ващенко*;
- до Одеського національного університету імені І.І. Мечнікова – *О. Хруцька*;
- до Чернівецького університету імені Юрія Федьковича – *І. Розора* та *С. Гречка*.

Розділ 3

МОНІТОРИНГ СТАНУ СИСТЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ В УКРАЇНІ

Система забезпечення якості вищої освіти в Україні наразі перебуває на стадії корінного реформування, а окремі її компоненти створюються в наших ЗВО вперше. Важливим завданням останніми роками залишається розробка "дорожньої карти" для створення нормативної, організаційної та інституційної бази функціонування системи забезпечення якості вищої освіти сучасного рівня. Першим кроком на цьому шляху є аналіз відповідності чинних в Україні практик забезпечення якості вищої освіти вимогам Стандартів і рекомендацій щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти від травня 2015 року (далі ESG – 2015). Саме такий аналіз, у формі аналітичного звіту щодо сучасного стану системи забезпечення якості вищої освіти в Україні, й було здійснено колективом авторів із числа членів робочої групи Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Звіт було презентовано учасникам консорціуму у жовтні 2016 року та після внесення певних уточнень – схвалено всіма учасниками проекту. Апробацію звіту та його головних висновків було здійснено у листопаді 2016 року на V Міжнародній науково-практичній конференції "Європейська інтеграція вищої освіти України у контексті Болонського процесу" [18], а також на відкритому семінарі "Quality Assurance System in Ukraine: Development on the Base of ENQA Standards and Guidelines" (Київ, 02.03.17).

У повному обсязі цей звіт наведено в додатку 1 (до цього часу його повністю було оприлюднено тільки англійською мовою [19]), а його основні тези зводяться до наступного.

3.1. Відповідність стандартам і рекомендаціям щодо внутрішнього забезпечення якості

В Україні реалізація політики забезпечення якості є зоною відповідальності ЗВО. Заклад сам вирішує, як запроваджувати, контролювати та переглядати цю політику; розробляє спеціальні програми, положення; включає відповідні позиції до документів різного рівня. Ці документи відрізняються рівнем прийняття та мають різний рівень "легітимності" з погляду зовнішніх органів (Рахункова палата Верховної Ради України, Державна фінансова інспекція України, Державна інспекція навчальних закладів тощо), що потенційно може призвести до оскарження тих чи інших дій ЗВО. Втілення політики забезпечення якості зазвичай покла-

дається на адміністрацію та вчені ради ЗВО; окремі підрозділи із забезпечення якості вищої освіти існують приблизно у 75 % ЗВО [8]. Участь зовнішніх стейкхолдерів у забезпечення якості вищої освіти декларується, але механізми реалізації такої взаємодії нормативно не врегульовано. Спільні ради із роботодавцями створюють зазвичай за ініціативи окремих науково-педагогічних працівників на рівні структурних підрозділів ЗВО чи за окремими програмами.

Наразі ЗВО практично не мають орієнтирів для розробки освітніх програм, що спрямовані на студентів, оскільки:

- базою для їх укладання мали б служити нові стандарти вищої освіти за спеціальностями, жоден серед яких, через відсутність НАЗЯВО, ще не затверджено;
- використання раніше затверджених стандартів неможливе як через відмінність ідеології (вони укладені не на компетентнісній основі та базуються на переліках обов'язкових дисциплін, а не на результатах навчання), так і через запровадження з 2016 року нового переліку спеціальностей [20], що сформований на основі відповідного переліку МСКО (у редакції 2013 р.);
- вимоги до освітніх програм, що сформульовані у затверджених Постановою КМ України Ліцензійних умовах провадження освітньої діяльності закладів освіти [21], зі стейкхолдерами не узгоджувались і переважно не мали стосунку до забезпечення якості;
- попри всі переваги академічної автономії, відсутність єдиних критеріїв оцінювання освітніх програм не сприяє взаємному визнанню університетами програм одне одного;
- викладачі, які є гарантами чи розробниками освітніх програм, не мають стимулів для своєї роботи – оплата їх праці не залежить від цього виду науково-методичної діяльності;
- існує загроза через лобістську діяльність деяких зацікавлених сторін (у т. ч. кафедр, які раніше мали гарантоване, незважаючи на якість і зміст навчання, навантаження) прийняття загальнодержавних рішень щодо обов'язкового включення наперед визначеного переліку дисциплін до освітніх програм усіх спеціальностей. Спроби видати такий акт (що буде порушенням основ академічної автономії і компетентнісного підходу) здійснюються постійно, у тому числі із посиланням на норми, що запроваджені раніше різноманітними спеціальними законами.

Перехід до студентоцентрованого навчання став можливим лише із прийняттям Закону України "Про вищу освіту" (2014), яким передбачено широкі можливості для студентського самоврядування та участі студентів у формуванні та реалізації освітньої політики ЗВО, але його норми поки що реалізуються не в повному обсязі. На жаль, у ЗВО зазвичай:

- загалом відсутні або недосконалими є процедури реалізації студентами своїх прав у питаннях організації освітнього процесу та конструювання освітніх програм;

- не врегульовано питання врахування результатів опитувань студентів при прийнятті рішень;
 - не є звичайною практикою врахування опитування студентів при вдосконаленні освітніх програм та оцінюванні якості роботи науково-педагогічних працівників;
 - більшість викладачів досі недооцінюють необхідність опитувань студентів для визначення якості власної роботи та ефективності навчальних програм;
 - у студентів не сформовано поки що культури оцінювання.
- Основні риси чинної практики забезпечення якості оцінювання:*
- викладацький склад опановує методи оцінювання та укладання тестових та екзаменаційних завдань переважно самостійно або за допомогою більш досвідчених колег;
 - критерії виставлення оцінок переважно описують процедуру й недостатньо корелюють із запланованими результатами навчання;
 - лише частина викладачів супроводжують виставлення оцінки роз'ясненням та/або надають поради щодо опанування навчальних дисциплін – норм, які зобов'язували б це робити, немає;
 - відсутня нормативна база, яка б регламентувала фінансові та організаційні питання залучення зовнішніх екзаменаторів та експертів;
 - рівність усіх студентів і необхідність дотримання принципів академічної доброчесності у ЗВО декларуються, однак є проблеми із дотриманням вимог відповідних положень.

Політика ЗВО щодо формування контингенту студентів практично повністю визначається Міністерством освіти і науки України, яке щороку затверджує Умови прийому до ЗВО України. Питання формування індивідуальних освітніх траєкторій студентів в Україні регулюється морально застарілим Положенням про порядок переведення, відрахування та поновлення студентів вищих закладів освіти [22], що затверджене наказом Міністерства освіти і науки України ще 1996 року. Відсутність нового загальноукраїнського положення (реєстрація якого в Міністерстві юстиції України триває вже понад рік) призводить до виникнення конфліктів між ЗВО та студентами, які вирішуються через суди. Розробка ЗВО власних положень із цього питання не дозволяє зняти всі суперечності, оскільки невідповідність положень ЗВО загальноукраїнському законодавству створює правову колізію. Реальна можливість перезараховувати періоди навчання в інших навчальних закладах і визнавати результати навчання з'явилась тільки після прийняття постанови КМ України "Про затвердження Положення про порядок реалізації права на академічну мобільність" [23] і Наказу МОН України "Про затвердження Порядку проведення атестації для визнання здобутих кваліфікацій, результатів навчання та періодів навчання в системі вищої освіти, здобутих на тимчасово окупованій території

України після 20 лютого 2014 року" [24]. Тільки після цього стало можливим повне або часткове перезарахування результатів навчання за дисциплінами, які відрізняються за назвою чи за обсягом кредитів. Відтепер, із врахуванням запровадження нових форм документів про вищу освіту [25, 26], усі необхідні рішення можуть бути прийняті на рівні ЗВО. Перевагою нових документів є також те, що вони укладаються двома мовами (українською та англійською), унаслідок чого полегшується їх сприйняття та спрощується процедура визнання за межами України.

На державному рівні процедури залучення науково-педагогічних працівників до навчального процесу та вдосконалення фахової майстерності регламентуються багатьма нормативними документами, на основі яких ЗВО України розробляють власні положення. Зокрема, більшістю ЗВО прийнято рішення про навчання науково-педагогічного персоналу іноземних мов. Контроль якості кадрової політики ЗВО здійснюється під час проведення процедур ліцензування та акредитації, оскільки відповідними нормативними документами передбачено кадрові вимоги щодо забезпечення провадження освітньої діяльності у сфері вищої освіти.

Зазвичай університети проголошують заохочення наукової і професійної активності викладачів, їх академічної мобільності, а також участі іноземних викладачів в освітньому процесі. Але ці декларації не мають належної фінансової підтримки, а почасти – недостатньо врегульовані із правового погляду. Оцінку рівня компетентності викладачів у нормативних документах врегульовано лише рамково, за обмеженим переліком формальних ознак, більшість із яких, до того ж, характеризує (якісно та кількісно) рівень наукових досліджень, тоді як якість викладання переважно описують критерії, що не підлягають вимірюванню. Як наслідок, при прийнятті рішень щодо фахової придатності претендента на посаду викладача домінуючою, якщо не єдиною, є оцінка наукової діяльності, що, загалом, не цілком коректно й валідно. Також можна сказати, що у ЗВО відсутні можливості позбавлення від недобросовісного викладача під час дії контракту.

Одним із основних завдань ЗВО є створення необхідних умов для реалізації учасниками освітнього процесу їхніх здібностей і талантів. На жаль, передбачені Законом витрати на ремонт, поліпшення матеріально-технічного, навчально-лабораторного, навчально-методичного забезпечення освітнього процесу тощо на сьогодні фінансуються майже повністю за рахунок спеціальних фондів ЗВО. Понад те, органами із перевірки часто ставиться під сумнів правомірність витрат коштів на ці цілі. Наприклад, фіскальні органи вважають відсутність фізичного виховання у переліку обов'язкових дисциплін підставою для зняття із фінансування за програмами підготовки кадрів кафедри

фізичного виховання та структурні підрозділи, що обслуговують спортивні споруди. Контроль діяльності ЗВО щодо формування навчальних ресурсів і підтримки студентів здійснюється під час процедур ліцензування та акредитації, однак частина контрольованих показників абсолютно не інформативна з погляду оцінювання якості вищої освіти. Рівень матеріального забезпечення навчальних ресурсів і підтримки студентів навіть у найпрестижніших українських ЗВО слід вважати не більш як мінімально прийнятним.

На сьогодні інформаційний менеджмент є не менш важливим для якості освіти, як і кадровий склад чи матеріальне забезпечення. Незалежний статус ЗВО, що передбачений у Законі України "Про вищу освіту", дає можливість закладу самостійно формувати методи, методики, форми аудиту та моніторингу для проведення власного самооцінювання, створення власних інформаційних систем. На практиці ж необхідність звітування перед різноманітними контролюючими органами призводить до того, що інформаційні системи ЗВО працюють переважно на формування зовнішніх звітів, а не на оцінку якості освіти та формування звітів самооцінювання[27]. Різні підходи до формування інформаційних систем (кадрова політика, фінансова діяльність, облік контингенту студентів і їх успішності, навантаження викладачів, облік матеріальних ресурсів), майже повна ізоляція цих систем одна від одної унеможливають будь-які серйозні аналітичні дослідження стану справ у ЗВО.

Неправомірно розширені структура та обсяги інформації, які підлягають внесенню до ЄДЕБО (у т. ч. згідно з Ліцензійними умовами). Структуру та функціонал цієї бази спрямовано на здійснення контролю за діяльністю провайдерів освітніх послуг і мало придатні для аналітичних досліджень у самих ЗВО. До того ж, через невідповідність переліку та змісту контрольованих показників діяльності навчальних закладів в Україні до загальноприйнятих в європейській і світовій практиці, навіть наявні інформаційні масиви важко адаптувати для подання заявок на участь у міжнародних рейтингах тощо.

Відповідно до Закону України "Про вищу освіту" ЗВО зобов'язані "оприлюднювати на офіційному веб-сайті, інформаційних стендах і в будь-який інший спосіб інформацію про реалізацію своїх прав і виконання зобов'язань". Ці вимоги, у тому числі в частині, що стосується інформаційних пакетів, ЗВО виконують, однак відсутність загальних рекомендацій щодо структури та наповненості сайтів не сприяє інформаційним обмінам і відповідності інформаційних масивів. Вимоги зовнішніх стейкхолдерів з приводу оприлюднення інформації можуть містити невиправдані обмеження щодо форми подання інформації, її обсягів тощо, що неминуче впливає на освітній процес. Крім того, частина цих вимог потенційно порушує права на захист персональних даних.

Оцінювання змісту програми на відповідність сучасним вимогам і потребам суспільства, а частини й ефективності процедур оцінювання та досягнень сту-

дентів після завершення програми, здійснюється щороку під час підсумкової атестації випускників. Вчені ради факультетів/інститутів та/або ЗВО зазвичай раз на рік розглядають питання практичної підготовки студентів і працевлаштування випускників. Моніторинг задоволення потреб та очікувань студентів здійснюють звичайно шляхом опитувань студентів. Узагальнені результати опитування доводяться до відома випускових кафедр і вчених рад. На жаль, відповідні процедури у більшості випадків реалізуються формально й служать обґрунтуванням рішень, які вже прийнято, а не підставою для їх прийняття.

Зменшення фінансування освітніх програм університету із державного бюджету та платоспроможного попиту на отримання освітніх послуг призведуть до того, що при перегляді освітніх програм домінуючими критеріями будуть не якість освіти та кар'єрні перспективи випускників (зростання репутації і конкурентоздатності у довготривалій перспективі), а фінансові проблеми поточного бюджетного року.

До 2014 року ЗВО мали проходити процедури зовнішнього забезпечення якості через обмеженість термінів дії ліцензій і сертифікатів акредитації. Після прийняття Законів України "Про вищу освіту" та "Про ліцензування видів господарської діяльності" ліцензії на право провадження освітньої діяльності стали безстроковими, натомість ЗВО для здобуття права видавати документи про вищу освіту державного зразка зобов'язані здійснювати акредитацію кожної з освітніх програм.

Компетенція прийняття рішення щодо акредитації програм надана НАЗЯВО та тим органам, яким воно частково делегує відповідні повноваження. Додатковим стимулом для ЗВО проходити акредитацію є зумовленість отримання державного замовлення наявністю сертифікатів про акредитацію. На жаль, на сьогодні не тільки не працює НАЗЯВО, але й невідомо, які критерії і процедури використовуватимуться за акредитації програм і закладів.

Право ЗВО проходити акредитацію у міжнародних асоціаціях та акредитаційних агенціях інших країн Законом декларується, однак механізм його реалізації і правові наслідки (визнання в Україні) не врегульовано.

3.2. Відповідність стандартам і рекомендаціям щодо зовнішнього забезпечення якості

Основними процедурами зовнішнього забезпечення якості вищої освіти в Україні є ліцензування, акредитація та зовнішні інспектування державними установами. За останні 20 років система зовнішнього забезпечення якості вищої освіти постійно змінювалась і модифікувалась, що пов'язано як зі створенням спеціалізованих інституцій чи перерозподілом повноважень між ними,

так і зі змінами переліків напрямів і спеціальностей вищої освіти, а також структури й змісту освітніх стандартів (напр., до 2015 р. необхідною умовою акредитації була абсолютна відповідність освітньої програми, у т. ч. щодо переліків дисциплін, їх обсягів і видів заключного контролю вимогам стандарту). Більшість документів, які регулюють питання акредитації, створено на виконання застарілих або частково скасованих нормативних актів і суперечать ідеології Закону про вищу освіту.

До останнього часу при формуванні вимог зовнішнього забезпечення якості вищої освіти на можливості систем внутрішнього забезпечення якості та їх спрямованість практично не зверталось уваги. І причина цього – не в недосконалоості внутрішніх систем, а в тому, що подібний підхід суперечив би успадкованому від СРСР принципу державного управління – майже повній підконтрольності процесів забезпечення якості Міністерству освіти і науки України. Як наслідок – визнання зовнішніми органами й установами відповідальності ЗВО за якість своїх програм та освітньої діяльності у цілому й одночасно, права на прийняття відповідних рішень поки що не стало усталеною практикою. На цьому етапі врахування й використання процедур внутрішнього забезпечення якості при створенні системи зовнішнього забезпечення якості освіти не врегульовано.

При розробці вимог до ЗВО не береться до уваги те, яким ресурсом буде зібрана інформація, не враховується співвідношення витрачених зусиль до інформативності даних. Переліки контрольованих показників/параметрів часто формуються не відповідно до задекларованих цілей, а відображають вузькокорпоративні інтереси контролюючих органів. Реального погодження цілей і завдань зі стейкхолдерами не відбувається. Усі вимоги, що спрямовано на пошук помилок і контроль, не дають можливості відслідковувати динаміку змін (у т. ч. позитивних) кількісних та якісних показників діяльності ЗВО. Реальних дивідендів від запровадження СЗЯОДЯВО навіть найуспішніші ЗВО України не отримують.

Процеси зовнішнього забезпечення якості за своїми компонентами формально майже відповідають вимогам ESG-2015: у них наявні звіти самооцінювання, зовнішнє оцінювання з відвідуванням закладу експертами, звіт експертів. Однак за зовнішньої подібності наявні суттєві відмінності у реалізації цих процесів. Основною причиною відмінності є те, що в Україні як ЗВО, так і контролюючі органи сприймають зовнішнє оцінювання як інспекцію, метою якої є виявлення недоліків у роботі та пошук винуватців, у той час як в європейських країнах метою аудиту є допомога університетам, надання рекомендацій щодо покращення освітніх програм та освітньої діяльності у цілому.

Значна кількість інформації, яку збирають при зовнішньому оцінюванні, входить до підсумкової документації як самозвіт. Вона малоінформативна з погляду

оцінювання якості, однак спричиняє значні додаткові витрати часу працівників ЗВО (напр., комплексні контрольні роботи з оцінювання залишкових знань, результати яких практично неінформативні через невмотивованість студентів).

На відміну від європейської практики:

- до складу експертних комісій включають не всіх стейкхолдерів: Закон України "Про вищу освіту" передбачає залучення до процесів зовнішнього оцінювання професіоналів-практиків, роботодавців, представників студентства, міжнародних експертів. Однак механізми залучення всіх стейкхолдерів і засади фінансування їх роботи не розроблено;

- склад комісії формується наказом МОН максимум за два-три тижні до кінцевої дати надання звіту, тоді як європейські експерти зазвичай мають можливість вивчати інформацію про ЗВО упродовж щонайменше шести місяців перед візитом;

- призначені експерти не отримують додаткової винагороди за роботу, їм компенсують (безпосередньо ЗВО) лише витрати на відрядження;

- не передбачено обов'язкові навчання та підвищення кваліфікації експертів, не визначено джерела фінансування їх діяльності.

В Україні основні критерії оцінювання якості освітньої діяльності (крім стандартів вищої освіти) визначають ліцензійні умови та вимоги до акредитації. Їх чинні редакції, що наперед визначені та оприлюднені, базуються на відповідних документах. Але:

- частина вимог є настільки складними та витратними, що ЗВО вигідніше спробувати ухилитися від їх виконання;

- окремі показники забезпечення ЗВО науково-педагогічними та педагогічними кадрами, матеріально-технічною, навчально-методичною, інформаційною базами є застарілими, що не виправдано з економічного погляду, малоінформативними для оцінювання якості вищої освіти.

На сьогодні не визначено критерії оцінювання освітніх програм на відповідність новим стандартам вищої освіти. Чинні в Україні форми звітів зовнішнього оцінювання якості містять більшість позицій, що рекомендовані ESG-2015: опис контексту та конкретної процедури, характеристика залучених експертів, докази, аналіз і результати, риси належної практики, висновки. Однак відсутній обов'язковий у практиці акредитаційних агенцій ЄС розділ із рекомендаціями щодо подальших дій.

Законодавством передбачено, що рішення органів зовнішнього забезпечення якості може бути оскаржено та переглянуто в судовому порядку, але ця норма у взаємовідносинах між ЗВО України та Міністерством освіти і науки України, іншими установами майже не застосовується. У нормативних документах не згадується про можливість оскарження стейкхолдерами позитивних висновків органів зовнішнього оцінювання якості.

3.3. Відповідність стандартам і рекомендаціям щодо агентств забезпечення якості

Законом України "Про вищу освіту" передбачено створення Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти, що має бути постійно діючим колегіальним органом, який уповноважений на реалізацію державної політики у сфері забезпечення якості вищої освіти. Таким чином, НАЗЯВО перебирає на себе певні регуляторні та контролюючі функції МОН України, а згодом має замінити Атестаційну та Акредитаційну комісії. Нормативна база функціонування НАЗЯВО продовжує формуватися. Агентство має статус автономної інституції, однак його фінансування визначається Верховною Радою України за поданням КМ України, а кошторис, план асигнувань загального фонду бюджету, штатний розпис на відповідний рік затверджує Міністр освіти і науки України. Ці обставини не дають можливості стверджувати про повну незалежність агентства.

Проведений аналіз засвідчує, що наявні елементи внутрішньої і зовнішньої систем забезпечення якості вищої освіти є гетерогенними – більша частина їх сформувалась унаслідок еволюційного розвитку системи вищої освіти України у пострадянський період, а інші – започатковано в останні два-три роки як перші результати реформування системи вищої освіти. *Головними перешкодами на шляху створення ефективних систем забезпечення якості вищої освіти є:*

- недостатнє врегулювання в нормативних документах зовнішніх систем забезпечення якості вищої освіти;
- невідповідність принципів діяльності інституцій, які опосередковано здійснюють зовнішній моніторинг якості вищої освіти, усталеній європейській і світовій практиці – вони мають не контролювати, а допомагати розв'язувати проблеми, які виникають у ЗВО при формуванні та здійсненні політики підвищення якості освітньої діяльності;
- відсутність мотивації ЗВО до запровадження систем забезпечення якості – ЗВО, які намагаються запровадити власні системи забезпечення якості освітньої діяльності, не отримують жодних переваг;
- відсутність активної взаємодії стейкхолдерів на рівні ЗВО у створенні дієвих систем забезпечення якості вищої освіти. Велика частина викладацького складу, адміністрації і навіть студентів не розуміють, що й для чого змінювати в сучасній системі. Зокрема:
 - значна частина викладацького складу не розуміє потреби у зміні наявних і запровадженні нових процедур забезпечення якості, в інтенсифікації взаємодії зі студентами та ринком праці;

- при формуванні програм підготовки пріоритетом є не набуття студентом необхідних компетентностей, а вузькокорпоративні інтереси кафедр та окремих груп викладачів;
- багатьох викладачів обурює сама перспектива оцінювання їх роботи студентами чи працедавцями;
- відсутня мотивація викладачів до впровадження компонентів QA та дотримання її вимог;
- студенти переважно зацікавлені в отриманні високих оцінок, стипендії і документів про освіту;
- у студентів у більшості випадків відсутня активна позиція щодо змісту освіти та якості роботи викладачів;
- через недовіру ринку праці до якості навчання відсутня мотивація студентів до здобуття якісної освіти;
- відсутні чіткі процедури реалізації студентами своїх прав у питаннях організації освітнього процесу та конструювання освітніх програм;
- представники ринку праці не мають стимулів до участі у розробці та оцінюванні освітніх програм, їх запровадженні, визначенні вимог щодо присвоєння кваліфікацій;
- фіскальні вимоги майже унеможливають залучення зовнішніх, у тому числі закордонних, експертів до оцінювання систем, програм і студентів.

Хороші практики систем (або їх фрагментів) QA у конкретних ЗВО є наслідком ініціативи окремих осіб із числа адміністрації, подекуди – викладачів, студентів, роботодавців, і не мають системного характеру.

Розділ 4

РОЗБУДОВА ВНУТРІШНЬОЇ СИСТЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ

Відповідно до узагальненого звіту про стан розробки, структури та функціонування внутрішніх систем забезпечення якості за результатами опитування українських ЗВО, що виконаний у рамках проекту QUAERE фахівцями Сумського державного університету [19]:

- тільки 14,5 % із 217 опитаних ЗВО при розробці внутрішньої системи забезпечення якості застосовували принципи ESG;
- 75 % респондентів проводять опитування щодо якості роботи науково-педагогічних працівників, але лише 20 % ЗВО, що брали участь в опитуванні, проводять анкетування студентів щодо якості освітніх програм;
- у 21 % ЗВО очікувані результати навчання розроблено за окремими освітніми програмами, у 5,6 % ЗВО – не сформовано взагалі;
- переважна більшість ЗВО при відборі персоналу орієнтуються, насамперед, на зовнішні ліцензійні та акредитаційні вимоги щодо кадрового складу;
- менше половини респондентів відповіли, що заклад має централізовану інформаційну систему, яка охоплює всі основні напрямки діяльності;
- 38,8 % опитаних зазначають, що заклад має централізовану, неінтегровану ІС, і це призводить до того, що інформація про різні напрямки діяльності не зберігається в єдиній базі даних.

За одностайною думкою українських і закордонних учасників консорціуму проекту QUAERE, на шляху до розбудови внутрішньої системи забезпечення якості в кожному із університетів слід було пройти кілька важливих етапів:

- вивчення прийняттого в українських реаліях успішного досвіду розбудови систем забезпечення якості у закордонних університетах;
- проведення SWOT-аналізу власних університетів із дотримання Європейських стандартів щодо внутрішнього забезпечення якості;
- формування звітів самооцінювання, їх оцінювання зовнішніми експертами;
- удосконалення нормативної бази в університетах;
- розробка моделі внутрішньої системи забезпечення якості.

Вивчення наявних практик забезпечення якості вищої освіти у закордонних університетах-партнерах підтвердило переваги індивідуальних, орієнтованих на сформовані рівні культури забезпечення якості та корпоративного самоусвідомлення учасників, освітнього процесу, підходів у кожному ЗВО, порівняно із типовими, обов'язковими для всіх, системами.

Попри всесвітньо визнані переваги QA британських університетів, більш дієвих результатів у вищій освіті України слід очікувати при запровадженні досвіду східноєвропейських (польських, литовських, естонських) університетів, стартові позиції яких у цих питаннях ще нещодавно були майже тотожні нашим. Одним із добре зрозумілих для українських фахівців є приклад розбудови системи забезпечення якості у Вроцлавському політехнічному університеті. Чудову доповідь "Система забезпечення якості у Вроцлавській Політехніці" люб'язно надано для нашої публікації пані А. Беньковською, доктором наук з інженерії кафедри управління та розвитку організації факультету інформатики та управління (додаток 2.)

У рамках реалізації проекту в Київському національному університеті імені Тараса Шевченка значна увага приділялася **підвищенню кваліфікації керівних кадрів і допоміжного персоналу**. Наприклад, на виконання Ухвали Вченої ради Університету від 07.11.16 "Проблеми та завдання вдосконалення кадрової політики в Київському національному університеті імені Тараса Шевченка" та відповідно до "Програми заходів із забезпечення якості освіти в Київському національному університеті імені Тараса Шевченка" (затверджена ухвалою Вченої ради Університету від 07.11.11), у лютому 2017 року розпочався черговий цикл підвищення кваліфікації адміністрації факультетів та інститутів, керівників науково-методичних комісій на тему "Діяльність ЗВО в умовах єдиного європейського освітнього простору". До навчання залучалися заступники деканів факультетів і директорів інститутів із навчальної роботи, голови навчально-методичних комісій факультетів та інститутів, кадровий резерв.

Навчання складалося із чотирьох модулів, тривалість кожного – три дні на місяць по шість академічних годин на день. По закінченні слухачі отримали свідоцтво про підвищення кваліфікації державного зразка. У січні-лютому 2018 року проведено підвищення кваліфікації для більш як 400 осіб із числа навчально-допоміжного персоналу Київського національного університету імені Тараса Шевченка, програма якого передбачала вивчення різноманітних питань щодо забезпечення якості вищої освіти в Україні та університеті. У липні 2018 року для зацікавлених осіб із числа студентського активу факультетів та інститутів було проведено тренінг щодо ролі здобувачів освіти у системі внутрішнього забезпечення якості освіти.

4.1. Аналіз стану внутрішньої системи забезпечення якості

Одним із головних компонентів дієвої багаторівневої політики закладів вищої освіти щодо забезпечення якості освіти є самоаналіз, який дозволяє визначити пріоритетні завдання на коротко- та довгострокову перспективу. Одним із видів такого аналізу є самоаналіз діяльності закладу як механізм

забезпечення внутрішньої системи забезпечення якості вищої освіти, в якому відображено не лише реалізацію діяльності закладу, а й висвітлено слабкі та сильні сторони діяльності із подальшими можливостями та загрозами.

Першу спробу здійснення аналізу діяльності Університету на відповідність вимогам Стандартів і рекомендацій щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти від травня 2015 року (ESG-2015) у форматі SWOT-аналізу було здійснено саме у рамках міжнародного проекту QUAERE у лютому-березні 2017 року (додаток 3).

Далі подано основні висновки цього пілотного аналізу.

4.1.1. Політика щодо забезпечення якості

Політика щодо забезпечення якості в Університеті реалізується вже близько десяти років і спирається на різноманітні внутрішні процеси забезпечення якості, які уможливають широку участь усіх учасників. На жаль, наявні документи із цього приводу розроблено на загальноуніверситетському рівні та звичайно не мають відображення з конкретними показниками забезпечення якості на рівні факультетів/інститутів – наявні лише програми розвитку на певний період часу. Актуальним залишається питання фінансування заходів із забезпечення якості. Наразі воно здійснюється за залишковим принципом, після забезпечення "захищених" статей бюджету Університету. Облік коштів, які було спрямовано на забезпечення якості, не ведеться. У щойно (травень, 2018) прийнятому в Університеті Положенні про організацію освітнього процесу, відповідно та з урахуванням норм Закону України "Про вищу освіту" та Закону України "Про освіту", указано *шляхи виконання наступних вимог ESG-2015:*

- визначення типів освітніх програм та умов доступу до них;
- визначення форм навчання та організації навчання;
- планування освітнього процесу (графік, навчальний план, робочий навчальний план, організація його виконання, формування навантаження);
- методичне забезпечення навчального процесу;
- визначення засад оцінювання результатів навчання (процедури оцінювання, визнання показників академічної успішності, рейтингова система оцінювання результатів навчання);
- порядок присвоєння кваліфікацій і документи про освіту (освітня та професійна кваліфікація, умови її присвоєння; підсумкова атестація здобувачів вищої освіти; комплексний кваліфікаційний іспит; кваліфікаційна робота; диплом і додаток до диплому; сертифікати; видача дублікатів документів про освіту; академічна довідка);
- опис прав та обов'язків здобувачів вищої освіти та науково-педагогічних працівників в освітньому процесі;
- академічна мобільність.
- забезпечення якості освітнього процесу.

В Університеті функціонує Сектор моніторингу якості освіти при Науково-методичному центрі організації навчального процесу, до функцій якого входить забезпечення безпосередньої політики щодо забезпечення якості освіти в Університеті. Повноцінне функціонування цієї загальноуніверситетської структури забезпечення якості (без якої європейські акредитаційні агенції навіть не розглядатимуть питання акредитації наших програм) може бути розблоковане після прийняття Вченою радою оновленого положення про Науково-методичний центр організації навчального процесу.

Наразі до регуляторних документів Університету, якими визначено права та обов'язки структурних підрозділів, не внесено норм щодо взаємодії із загальноуніверситетськими структурами із забезпечення якості, що не відповідає світовій практиці.

Можливості:

- участь у програмах Еразмус+ (за напрямом "Розвиток потенціалу вищої освіти") тощо дозволить напрацювати рекомендації щодо розбудови систем забезпечення якості; сприятиме формуванню системи забезпечення якості в Університеті та акредитації окремих освітніх програм у міжнародно визнаних акредитаційних агенціях.

Загрози:

- прийняття загальнодержавних рішень щодо обов'язкового включення до освітніх програм усіх спеціальностей визначеного переліку дисциплін, що суперечитиме самій ідеології студентоцентрованого навчання;
- прийняття загальнодержавних рішень щодо присвоєння кваліфікацій поза межами ЗВО, що призведе до самоусунення університетів від процесу забезпечення якості підготовки – освітні/академічні кваліфікації мають залишатися у компетенції університетів.

4.1.2. Розроблення та затвердження програм

Згідно із нормами Закону України "Про вищу освіту" вчена рада ЗВО затверджує освітні та навчальні програми для кожного рівня вищої освіти та спеціальності. ЗВО при розробленні освітніх програм самостійно визначає перелік і зміст компонент освітніх програм.

На виконання та із врахуванням вимог зовнішніх нормативних документів різних рівнів в Університеті було розроблено та прийнято низку документів, які регулюють питання укладання освітніх програм і навчальних планів. В Університеті затверджено єдині форми описів освітніх програм і робочих навчальних програм дисциплін. Проте поки що викладачі, які є гарантами освітніх програм чи їх розробниками, не мають стимулів для своєї роботи – оплата праці не залежить від цього виду науково-методичної діяльності.

У перспективі – укладання *положення з розроблення освітніх програм*, де буде зафіксовано:

- порядок розроблення, розгляду та затвердження освітніх (освітньо-професійних, освітньо-наукових) програм;
- основні вимоги щодо застосовуваних до них принципів і процедур забезпечення якості (моніторинг, оцінювання, внутрішня акредитація, періодичний перегляд, порядок припинення);
- обов'язкові умови прийняття рішення щодо відкриття та припинення будь-якої освітньої програми в Університеті;
- функції, діяльність, права і відповідальність усіх зацікавлених сторін у розробці та моніторингу освітніх програм.

Можливості:

- участь у програмах Еразмус+ (за напрямом "Розвиток потенціалу вищої освіти"), Темпус (що спрямовані на гармонізацію освітніх програм), програмах подвійного дипломування тощо дозволить поліпшити якість створюваних освітніх програм;
- створення освітніх програм, відповідно до професійних стандартів.

Загрози:

Ті самі, що й у п. 4.1.1.

4.1.3. Студентоцентроване навчання, викладання та оцінювання

Університет продовжує працювати у цьому напрямку, згідно із нормами Закону України "Про вищу освіту", який визначив права студентів щодо їх участі у формуванні та реалізації освітньої політики закладу вищої освіти.

Студенти мають можливість реалізовувати своє право вільного вибору дисциплін, що забезпечує відповідне положення, де визначено такі умови для формалізації процедури:

- формування та доведення до відома студентів переліку навчальних дисциплін вільного вибору;
- здійснення вибору студентами навчальних дисциплін зі сформованого переліку;
- організація подальшого вивчення обраних дисциплін (формування мобільних груп);
- визнання результатів навчання за обраними дисциплінами.

У найближчій перспективі доцільним є запровадження інституту тьюторства, який би забезпечував належне консультування студентів при виборі навчальних дисциплін і формування каталогу курсів, створення якого задекларовано у Статуті Університету.

Цього року проведено вже 13 хвилю опитування UNIDOS щодо різних сфер студентського життя, яке ще у лютому 2009 року започаткував факультет со-

ціології (навчальна лабораторія з прикладних соціологічних досліджень). Але поки що опитування студентів щодо якості конкретних освітніх програм та/або якості роботи науково-педагогічних працівників, які викладають ці програми, здійснюється в рамках експериментів або за особистою ініціативою чи разовою потребою викладачів/кафедр/факультетів.

Також не запроваджено інститут зовнішніх екзаменаторів та оцінювачів (крім процедур підсумкової атестації).

Можливості:

- укладання угод щодо подвійного та спільного дипломування зі ЗВО країн, в яких дотримання стандартів забезпечення якості є усталеним обов'язковим компонентом діяльності. Участь ЗВО-партнерів у процедурах оцінювання результатів навчання, що дозволить забезпечити поширення та адаптацію їх практики в умовах університету.

Загрози:

- витрати на зовнішнє оцінювання методичних розробок і зовнішніх екзаменаторів можуть бути визнані Державною аудиторською службою нецільовим використанням бюджетних коштів.

4.1.4. Зарахування, досягнення, визнання та атестація студентів

В Університеті досить потужно ведеться політика щодо формування контингенту студентів (профорієнтаційна діяльність, формування умов доступу до освіти, планування прийому на навчання). Правила прийому до Університету щороку затверджуються Вченою радою не менш як за півроку до початку вступної кампанії. Але й досі при визначенні переліку освітніх програм, за якими оголошується прийом, не здійснюється моніторинг забезпеченості ринку освітніх послуг Київського регіону (та України у цілому) програмами відповідного спрямування, що, як результат, не дає можливості прогнозувати кількість осіб, що буде зараховано на навчання на освітню програму.

Продовжується реалізація Університетом права визнання освітніх кваліфікацій і дотримання процедури оцінювання та визнання Університетом заявлених результатів навчання, що вказані в освітній декларації випускника. Не можна не зазначити роботу Відділу академічної мобільності щодо:

- визнання курсів навчання, свідоцтв, дипломів і звань, що здобуті в іншій країні;

- визначення навчальних компонентів, які буде перезараховано студенту після завершення програми мобільності ще під час планування програми.

Можливості:

- створення Єврокомісією відкритого Інтернет-ресурсу Egracons (Grade Conversion System) надає університету можливість більш прозоро та аргументо-

вано здійснювати переведення оцінок студентів, які навчались за програмами академічної мобільності або переведені/поступили на навчання із інших країн;

- затвердження КМ України Плану заходів щодо впровадження Національної рамки кваліфікацій (НРК) на 2016-2020 рр. передбачає формування в університетах прозорих і гнучких процедур визнання результатів навчання, що здобуті поза межами навчального закладу;

- Європейський фонд освіти надає методичну підтримку вищій освіті України у розробці освітніх і професійних стандартів у частині правил присвоєння та визнання кваліфікації.

Загрози:

- в умовах, коли не працює орган, уповноважений Законом України "Про вищу освіту" на реалізацію державної політики у сфері забезпечення якості вищої освіти, у тому числі щодо акредитації освітніх програм, видані студентам документи про освіту можуть не визнаватися за межами України;

- визнання результатів навчання, отриманих в іншому ЗВО, передбачає як необхідну умову функціонування у ньому системи забезпечення якості. Наразі відсутні надійні джерела інформації про наявність таких систем у будь-якому ЗВО України.

4.1.5. Викладацький персонал

За результатом доповіді першого проректора "Проблеми та завдання вдосконалення кадрової політики в Київському національному університеті імені Тараса Шевченка" розроблено Проект концепції кадрового забезпечення діяльності Київського національного університету імені Тараса Шевченка як системи теоретико-методологічних поглядів на визначення та обґрунтування сутності, змісту, стратегії, політики, цілей, завдань, критеріїв, принципів і методів кадрового менеджменту, а також організаційно-практичних підходів до формування механізму реалізації кадрового забезпечення в конкретних умовах функціонування ЗВО. *За структурою Концепція кадрового забезпечення включає основні компоненти:*

- розроблення методології кадрового забезпечення;
- формування системи менеджменту кадрового забезпечення;
- вироблення технології кадрового забезпечення;

Система кадрового менеджменту передбачає насамперед формування цілей, завдань, функцій і структури кадрового менеджменту, вертикальних і горизонтальних взаємозв'язків адміністративного, науково-педагогічного, наукового та обслуговуючого персоналу у процесі обґрунтування, вироблення, прийняття та реалізації ключових управлінських рішень. Ця система кадрового менеджменту включає самостійні підсистеми:

- загального та лінійного керівництва;

- планування та маркетингу кадрового забезпечення;
- управління та обліку персоналу;
- управління трудовими відносинами;
- забезпечення нормальних умов праці;
- розвитку кадрового персоналу;
- мотивації персоналу;
- соціального розвитку персоналу;
- розвитку структури кадрового менеджменту;
- правового забезпечення кадрової роботи;
- інформаційного забезпечення системи кадрового менеджменту.

Можливості:

- застосування на високому рівні інноваційних технологій, запровадження дистанційних, інформаційно-комунікативних технологій навчання у програмах підвищення кваліфікації і стажуванні науково-педагогічних і педагогічних працівників;

- спрямовані на розвиток людського потенціалу програми Євросоюзу (Erasmus+, "Навчання впродовж життя", "TransStarEurope" тощо), США (USAID) та інші дозволяють забезпечити щорічні стажування за програмами академічної мобільності близько 5-7 % викладачів. За окремими із цих програм передбачено створення ресурсів (у т. ч. он-лайн), що спрямовані на підвищення кваліфікації викладачів;

- важливим чинником, що сприяє розвитку кадрового потенціалу, є укладання угод із подвійного та спільного дипломування, завдяки чому викладачі мають можливість ознайомитись із методичними розробками у сфері викладання та оцінювання, а також набути власного досвіду викладання в іншій країні;

- включення України до програми ЄС "Горизонт 2020" створило можливість отримання додаткового фінансування наукових досліджень викладачів.

Загрози:

- в умовах дефіциту державного бюджету України при фінансуванні освіти за державним замовленням уже тривалий час фінансуються винятково "захищені" статті; коштів на забезпечення підвищення кваліфікації викладачів недостатньо;

- згортання виробництва в Україні за окремими галузями, зменшення замовлень на науково-дослідні та дослідно-конструкторські роботи призводить до зменшення можливостей викладачів займатися науковими дослідженнями та набувати власного практичного досвіду.

4.1.6. Навчальні ресурси й підтримка студентів

Інфраструктура Університету є досить різноманітною, що забезпечує як академічну, так і неакадемічну підтримку студентів. До кошторису Університету включено витрати на придбання майна та його використання, капітальне будівництво та ремонт приміщень, поліпшення матеріально-технічного, навчально-лабораторного, навчально-методичного забезпечення освітнього процесу тощо. На жаль, можна сказати, що рівень матеріально-технічної бази Університету не відповідає рівню провідних університетів світу.

Можливості:

- відповідно до Державної цільової соціальної програми розвитку фізичної культури має виділятися окреме фінансування на забезпечення фізичного виховання та спорту у навчальних закладах;
- підтримка навчальних ресурсів на сучасному рівні (лабораторне обладнання та програмне забезпечення, доступ до електронних наукових бібліотек тощо) частково забезпечено завдяки спонсорській допомозі та спеціальним програмам підтримки навчальних закладів від провідних роботодавців.

Загрози:

- в умовах дефіциту державного бюджету України при фінансуванні освіти за державним замовленням уже тривалий час фінансуються винятково "захищені" статті; коштів на навчальні ресурси та підтримку студентів недостатньо.

4.1.7. Інформаційний менеджмент

Інформаційне наповнення моніторингу в Університеті переважним чином здійснюється за:

- даними чинної офіційної звітності (звіти приймальної комісії, з успішності, руху студентів, про наукову роботу тощо);
- запроваджуваними дворівневими (університет-факультет/інститут) системами вхідного контролю та контролю залишкових знань;
- результатами соціологічних опитувань науково-педагогічних працівників, студентів, абітурієнтів, випускників і роботодавців.

На жаль, поки що відсутня єдина усталена система збирання, аналізу та використання інформації; наявна інформація підлягає лише обробці, а не аналізу та оцінці. Уже кілька років працює інформаційна система із забезпечення освітнього процесу "Тритон", яка повністю адаптована до потреб освітнього процесу університету. На сьогодні функціонує 60 % основних блоків системи. Але статус інформаційних систем не закріплено нормативними документами університету, що знижує ефективність їх роботи.

Наразі на етапі розробки перебуває *програма збирання інформації*, до функцій якої закладено:

- використання даних за всіма можливими показниками для проведення самооцінювання діяльності університету;
- адаптація даних для подання заявок на участь у міжнародних рейтингах;
- можливість зрізу інформації за будь-який час і "станом на..." для подання статистичних звітів для зовнішніх органів.

У найближчих планах – регулярне оприлюднення (згідно із вимогами Закону "Про вищу освіту") на сайті університету "Бюлетеню якості освіти в Київському національному університеті імені Тараса Шевченка", який дозволить не тільки фіксувати якість освіти за окремими програмами, але й прогнозувати вплив змін правил доступу до навчання та корегування освітніх програм на навчальні досягнення студентів. Однією із головних функцій Бюлетеню є формування інформаційних масивів у зрізах, які є достатніми для опису результатів навчання основних груп осіб (за статтю, віком, попередньою освітою, рівнем професійної орієнтації).

Можливості:

- формування реєстрів студентів і власників дипломів в ЄДЕБО створило для університету можливість безпечного використання зовнішнього сховища персональних даних, завдяки чому мінімізовано небезпеку незаконного використання персональних даних із внутрішніх мереж/систем, що зменшує кількість обмежень на їх розвиток;
- створення Єврокомісією відкритого Інтернет-ресурсу Egracons (Grade Conversion System) надає університету можливість порівнювати власну інформацію щодо оцінки якості результатів навчання за галузями (спеціальностями) із оцінками інших університетів;
- участь університету в європейських проектах із розвитку освітніх програм та освітнього менеджменту (QUAERE та LeaderHUB), співпраця з питань забезпечення якості освіти із університетами-партнерами, які вже сформува-ли процедури самоакредитації програм (Universitat Konstanz), надають університету можливість ознайомитись із конструкцією та роботою систем інформаційного менеджменту, що ефективно функціонують;
- участь у загальноєвропейському рейтингу U-Multirank надає університету постійний доступ до апробованих і визнаних в Європі методик опитування студентів, забезпечуючи таким чином надходження валідної інформації про оцінку студентами якості освітніх програм.

Загрози:

- при формування в ЄДЕБО реєстру навчальних закладів неправомірно розширено структуру та обсяги інформації, що підлягають внесенню до неї;

- можливий лобістський тиск з метою запровадження в Україні єдиної інформаційної системи із питань організації освітнього процесу. Її запровадження означатиме фактичне нівелювання академічної автономії ЗВО, оскільки в такій централізованій конструкції зникає можливість оперативного "налаштування" системи під потреби ЗВО й навіть окремої програми. Як наслідок, інформаційна система диктуватиме тактичні й стратегічні цілі, а не допомагатиме їх досягати;

- оскільки при фінансуванні освіти за державним замовленням уже тривалий час фінансуються винятково "захищені" статті, коштів на розбудову інформаційних систем недостатньо.

4.1.8. Публічна інформація

Статутом Університету передбачено забезпечення прозорості та доступності інформації про освітній процес в університеті.

Щороку готується та розміщується на сайті Університету звіт ректора за результатами діяльності у поточному році.

В Університеті затверджено структуру Інформаційного пакету та основні засади його функціонування. Передбачено його розміщення та регулярне оновлення на сайті Університету. *Інформаційний пакет* Університету включає:

- інформацію про структуру та керівництво Університету;
- аналітичну інформацію щодо якості освітньої діяльності;
- описи всіх освітніх програм;
- описи всіх навчальних дисциплін (практик, робіт, проектів).

Усю інформацію подано українською й англійською мовами.

Також в університеті діють єдині вимоги щодо надання on-line інформації про кваліфікацію, наукові досягнення та досвід роботи (Curriculum Vitae) науково-педагогічних працівників, затверджено відповідну форму CV. Інформацію щодо викладацького складу розміщено на Інтернет-сторінках структурних підрозділів Університету (факультетів, інститутів, коледжів) українською та англійською мовами; встановлено персональну відповідальність науково-педагогічних працівників за внесення необхідної інформації до форми CV, її своєчасне оновлення та достовірність.

Можливості:

- вимоги зовнішніх стейкхолдерів щодо оприлюднення інформації із кадрового, матеріально-технічного, навчально-методичного та інформаційного забезпечення освітнього процесу сприяють установленню прозорих процедур прийняття рішень і формуванню атмосфери відкритості в університеті;

- участь у міжнародних рейтингах (QS University Rankings, Times Higher Education World University Rankings, U-Multirank тощо) надає університету мож-

ливість розширити свою присутність у світовому інформаційному просторі та оприлюднювати інформацію щодо своєї діяльності (у т. ч. про програми та рівень задоволеності студентів якістю навчання на цих програмах) на сайтах, які є лідерами у поширенні освітньої інформації.

Загрози:

- вимоги зовнішніх стейкхолдерів щодо оприлюднення інформації можуть містити невідповідні обмеження щодо форми подання інформації, її обсягів тощо, що неминуче впливає на освітній процес. Крім того, частина цих вимог потенційно порушує права на захист персональних даних;

- у проектах стандартів вищої освіти за спеціальностями розробники дуже часто зазначають необхідність оприлюднення на сайтах ЗВО повних текстів дипломних робіт/проектів, що потенційно провокує конфлікт у сфері захисту прав інтелектуальної власності.

4.1.9. Поточний моніторинг і періодичний перегляд програм

У Положенні про організацію освітнього процесу в Університеті передбачено моніторинг, коригування та припинення освітніх програм. Моніторинг освітніх програм має здійснюватись на двох рівнях – локальному та загально-університетському. Необхідною складовою моніторингу є опитування студентів і випускників щодо їх задоволеності програмою, її компонентами, організацією та забезпеченням навчального процесу, викладацьким складом.

Також у проекті положення про комітети освітніх програм, яке наразі перебуває у процесі розробки, передбачено роботу щодо поточного моніторингу та періодичного перегляду програм:

- аналіз і поліпшення змісту освітньої програми/програм, здійснення щорічного перегляду освітньої програми/програм;

- оцінювання програм навчальних дисциплін, що підготовлені факультетами/інститутами, відповідно до результатів (цілей) навчання, адекватності навчання та оцінювання методів у навчальній програмі; здійснення підготовки доповідей щодо внутрішнього та зовнішнього оцінювання якості освітньої програми/програм, оприлюднення на офіційному сайті факультету/інституту результатів такого оцінювання;

- організація опитування студентів щодо якості освітньої програми/програм, здійснення моніторингу працевлаштування випускників;

- підтримка контакту із випускниками та соціальними партнерами освітньої програми/програм, здійснення моніторингу інновацій у професійній, навчальній і науковій сферах і заохочення їх впровадження до освітньої програми/програм.

Можливості:

- укладання угод із подвійного та спільного дипломування (на сьогодні діє 24 такі угоди) із ЗВО країн, в яких дотримання стандартів забезпечення якості є ustalеним обов'язковим компонентом діяльності. Участь ЗВО-партнерів у процедурах регулярного аналізу результатів програм і їх перегляду дозволяє забезпечити поширення та адаптацію їх позитивної практики до умов університету;
- кількісне збільшення академічної мобільності викладачів і студентів університету за програмами академічного обміну сприяє формуванню культури забезпечення якості освіти в університеті, у тому числі у частині розуміння необхідності здійснення процедур моніторингу освітніх програм;
- участь у загальноєвропейському рейтингу U-Multirank надає університету можливість вносити корективи до освітніх програм за результатами зовнішнього моніторингу якості освіти (у т. ч. результатів опитувань студентів);
- створення (і внесення змін) роботодавцями професійних стандартів (у т. ч. шляхом адаптації міжнародних/іноземних професійних стандартів) сприятиме перегляду раніше затверджених програм, у тому числі за участі представників ринку праці, професійних асоціацій та акредитаційних центрів.

Загрози:

- зменшення фінансування освітніх програм університету із державного бюджету та зменшення платоспроможного попиту на отримання освітніх послуг призведуть до того, що при перегляді освітніх програм домінуючими критеріями будуть не якість освіти та кар'єрні перспективи випускників (зростання репутації і конкурентоздатності у довготривалій перспективі), а фінансові проблеми поточного бюджетного року;
- запровадження державними регуляторами на вимогу державних фінансових інституцій та/або лобістських угруповань в освіті та поза нею обов'язкових критеріїв оцінювання програм, що не пов'язані із забезпеченням якості освіти.

Подібні SWOT-аналізи виконано всіма українськими університетами-партнерами; їх результати було обговорено та проаналізовано на робочих зустрічах проекту QUAERE. Приклади SWOT-аналізу та відповідних презентацій, що люб'язно надані партнерами із Сумського державного університету, Хмельницького національного університету, Національного технічного університету "Дніпровська політехніка" та Бердянського державного педагогічного університету, подано у додатках 4-7.

4.2. Самооцінювання освітніх програм

Під час відкритого семінару (Київ, 03.03.17) координатор проекту М. Мазуркевич у доповіді "Процедура акредитації системи забезпечення якості вищої освіти. Що це означає?" (додаток 8) звернув увагу на порядок дій та основні компоненти процедури акредитації ЗВО: від оголошення процедури акреди-

тації і до прийняття рішення органом акредитації. Зазначено, що оголошенню початку процедури акредитації має передувати: заснування органу акредитації та його готовність надавати послуги; затвердження списку вимог, виконання яких на достатньому рівні необхідно для проходження процедури акредитації; затвердження шаблону звіту самооцінювання.

Доповідачем було представлено детальну інформацію про звіт самооцінювання, зокрема щодо його можливого змісту, структури та переліку необхідних супровідних документів. М. Мазуркевич запропонував можливий шаблон рапорту самооцінювання, зважаючи на кількісні та якісні показники. Деякі з якісних показників було проаналізовано детальніше, зокрема внутрішня система забезпечення якості освіти та періодичне оцінювання викладачів. Окрему увагу доповідач звернув на можливу структуру описової частини звіту. Учасниками проекту було визначено, що звіт самооцінювання освітньої програми є не тільки необхідним компонентом зовнішнього оцінювання освітніх програм, але й надзвичайно важливим і корисним інструментом внутрішньої системи забезпечення якості. Ключовими при формуванні шаблону звіту самооцінювання визначено:

- відповідність критеріїв звіту самооцінювання змісту ESG-2015;
- можливість однозначної відповіді на всі запитання критеріїв;
- достатність інформації при відповідях на запитання звіту для характеристики рівня забезпечення якості;
- переконання в достовірності інформації, яка наводиться у самозвіті.

Спільними зусиллями всіх учасників консорціуму шаблон звіту самооцінювання Німецької акредитаційної агенції ASIIN було доопрацьовано із врахуванням польського досвіду, українського законодавства та практики організації освітнього процесу у вищій освіті України. За вказаними шаблонами підготовлено звіти самооцінювання за програмами, які вже тривалий час реалізуються в Українських університетах-партнерах:

- Бердянський державний педагогічний університет: Історія та археологія – освітній ступінь "Магістр"; Історія та археологія – освітній ступінь "Бакалавр";
- Київський національний університет імені Тараса Шевченка: Соціологія – освітній ступінь "Магістр"; Високі технології (прикладна фізика та наноматеріали) – освітній ступінь "Магістр";
- Львівський національний університет імені Івана Франка: Прикладна математика – освітній ступінь "Магістр"; Прикладна математика – освітній ступінь "Бакалавр";
- Національний гірничий університет: Системний аналіз – освітній ступінь "Магістр";
- Одеський національний університет імені І.І. Мечникова: Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності – освітній ступінь "Магістр";

- Сумський державний університет: Інформатика – освітній ступінь "Магістр"; Економічна кібернетика – освітній ступінь "Магістр";
- Хмельницький національний університет: Прикладна математика – освітній ступінь "Магістр"; Економічна кібернетика – освітній ступінь "Магістр";
- Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича: Прикладна математика – освітній ступінь "Магістр"; Філологія (англійська мова та література) – освітній ступінь "Магістр".

Апробація шаблону звіту самооцінювання відбулася в широкому діапазоні спеціальностей і в університетах із доволі різними підходами до організації освітнього процесу. Під час виконання самозвітів з освітніх програм продовжувалось доопрацювання шаблону самозвіту. Доопрацьовану форму самозвіту кожен із українських університетів-партнерів прийняв до застосування, згідно із власними процедурами. У Київському національному університеті імені Тараса Шевченка шаблон звіту самооцінювання освітньої програми було розглянуто на засіданні Вченої ради університету 30.06.17 (додаток 9).

Відповідно до узгодженого графіку 6-7 вересня 2017 р. відбувся сайт-візит міжнародної експертної команди до Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Для підготовки візиту наказом ректора № 310-32 "Про пілотне впровадження елементів внутрішньої системи забезпечення якості вищої освіти" від 04.04.17 створено кілька робочих груп (на факультеті соціології, в інституті високих технологій, групу експертів-консультантів).

Склад міжнародної експертної команди: *I. Вассер* (на той момент керуючий директор ASIIN), *Д. Селе* (експерт CEENQA/FIBAA), *М. Андреев* та *І. Климкова* (Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти України), *К. Кириченко* (Сумський державний університет), *І. Лиман* (Бердянський національний педагогічний університет), а також *О. Нікуліна* та *М. Євстифеев* (представники Української асоціації студентського самоврядування).

Під час візиту, упродовж двох днів, експерти розглянули освітню програму (ОП) "Соціологія" ОС "Магістр", принципи забезпечення якості та процеси, пов'язані з її реалізацією (прийняття, перевірки, перегляд, удосконалення).

Група фахівців використовувала комплекс критеріїв для зовнішнього оцінювання освітньої програми, що узгоджений закордонними та українськими учасниками проекту. На цій підставі експерти провели пілотування процедур зовнішнього оцінювання магістерської програми для надання рекомендацій щодо вдосконалення процесів забезпечення якості ЗВО та їх відповідності європейським моделям розробки програм, організації і забезпечення якості.

Експерти безпосередньо спілкувалися з основними групами зацікавлених сторін – студентами, співробітниками, роботодавцями та керівництвом універ-

рситету для вироблення відповідних висновків і рекомендації. За результатами візиту підготовлено звіт, в якому визначено позитивні сторони, сформульовано зауваження та рекомендації щодо подальшого вдосконалення системи забезпечення якості вищої освіти в Університеті.

Робота над звітами самооцінювання показала необхідність розробки та запровадження нових (оновлених) форм документів у ЗВО – учасниках консорціуму.

Вчена рада Київського національного університету імені Тараса Шевченка на засіданні 30.06.17 затвердила ухвалу "Навчальна робота в Університеті за 2016/17 навчальний рік: якість освіти та шляхи її удосконалення", якою визначено важливі напрямки вдосконалення системи забезпечення якості вищої освіти в Університет (додаток 10).

На виконання ухвали Вченої ради у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка, відповідно до наказу ректора №729-32 "Про запровадження в освітній та інформаційний процес форм опису освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми, структурних вимог до інформаційного пакету, форм робочої навчальної програми дисципліни та форми представлення інформації про кваліфікацію науково-педагогічних працівників" від 11.08.17 затверджено:

- форми опису освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми;
- інструкцію із заповнення опису освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми;
- структуру інформаційного пакету;
- основні засади функціонування інформаційного пакету;
- форму опису робочої навчальної програми дисципліни;
- інструкцію із заповнення робочої навчальної програми дисципліни;
- форму надання інформації про кваліфікацію, наукові досягнення та досвід роботи науково-педагогічних працівників (додаток 11).

05.03.18 ректор Київського національного університету імені Тараса Шевченка підписав наказ № 58-32 "Про затвердження Тимчасового порядку розроблення, розгляду та затвердження освітніх (освітньо-професійних, освітньо-наукових) програм", в якому визначено механізм розробки та затвердження освітніх програм (додаток 12). На сьогодні всі освітні програми, запроваджено, відповідно до прийнятого 2015 року Переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти [20]; вони пройшли процедури внутрішнього та зовнішнього оцінювання.

4.3. Розробка моделі внутрішньої системи забезпечення якості

Одним із завдань, які вирішувались спільними зусиллями всіх українських університетів – членів консорціуму проекту QUAERE, була розробка моделі системи забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти (СЗЯОДЯВО) у ЗВО. Ці напрацювання враховували два важливих фактори:

- система забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти у конкретному ЗВО має формуватися на основі чинної у ньому системи управління та розподілу повноважень, а також відображати досягнутий у ЗВО рівень культури якості;
- СЗЯОДЯВО має бути порівнюваною із системами інших університетів, а також надавати можливість оцінити її відповідність вимогам ESG.

Таким чином мала бути віднайдена модель, яка б дозволяла ЗВО розвивати найбільш прийнятні та ефективні саме для них СЗЯОДЯВО і, водночас, забезпечувала дотримання основних вимог до таких систем. У процесі розробки було прийнято рішення про те, що розроблювана модель має стати інструментом, який вказуватиме конструкторам СЗЯОДЯВО у ЗВО на відповідність їх розробки вимогам ESG.

При розробленні моделі було враховано досвід усіх восьми українських університетів – учасників проекту, а також напрацювання Програми USAID "Нове правосуддя", за сприяння якої низкою українських університетів (Національний університет "Одеська юридична академія"; Чернівецький національний університет ім. Ю. Федьковича; Київський національний університет ім. Тараса Шевченка; Академія адвокатури України; Донецький національний університет ім. Василя Стуса; Національний університет "Києво-Могилянська академія"; Національний юридичний університет ім. Ярослава Мудрого), за участі Міністерства юстиції України та Міністерства освіти і науки України, було підготовлено Модельне положення про Центр забезпечення якості юридичної освіти. Загальну координацію робіт із цього питання, узагальнення напрацювань і загальне редагування підсумкового документу здійснено Київським національним університетом ім. Тараса Шевченка (додаток 13).

Зазначено, що *основними принципами функціонування системи забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти (СЗЯОДЯВО) в ЗВО є:*

- універсальність;
- прозорість;
- об'єктивність;
- уникнення конфлікту інтересів;
- мінімальна необхідність (документів, процедур);
- студентоцентризм;
- системність і систематичність;

- залучення всіх зацікавлених осіб;
- субсидіарність (узгодження делегованих повноважень і відповідальності).

Система забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти ЗВО має включати:

- стратегію (політику) та процедури забезпечення якості освіти, розподіл повноважень щодо забезпечення якості між усіма учасниками освітнього процесу;
- систему та механізми забезпечення академічної доброчесності;
- оприлюднені критерії, правила й процедури оцінювання здобувачів освіти;
- оприлюднені критерії, правила та процедури оцінювання науково-педагогічної (педагогічної) діяльності науково-педагогічних і педагогічних працівників;
- оприлюднені критерії, правила та процедури оцінювання управлінської діяльності керівних працівників закладу освіти;
- забезпечення наявності необхідних ресурсів для організації освітнього процесу, у тому числі для самостійної роботи здобувачів освіти;
- інформаційні систем для ефективного управління закладом освіти;
- інші процедури та заходи, що визначено спеціальними законами або документами ЗВО.

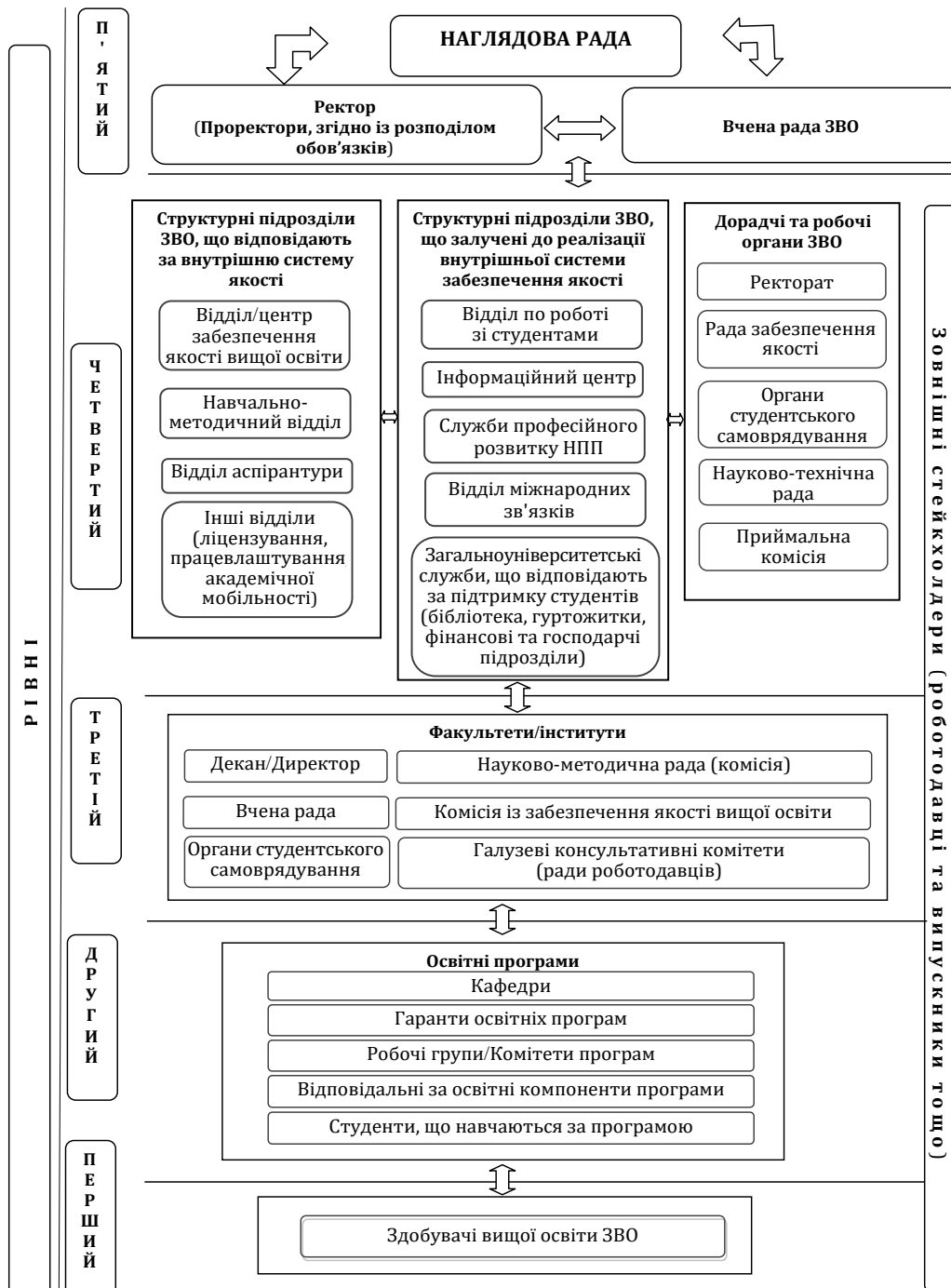
Оскільки якість вищої освіти створюється на рівні освітніх програм, а забезпечення освітньої діяльності – на рівні структурних підрозділів і ЗВО в цілому, то належне функціонування СЗЯОДЯВО у ЗВО передбачає розподіл повноважень щодо прийняття рішень та оцінювання між керівництвом освітніх програм, кафедрами та факультетами/інститутами, загальноуніверситетськими структурними підрозділами. Участь студентів і їх органів самоврядування, рад роботодавців та асоціацій випускників у роботі СЗЯОДЯВО має бути нормативно врегульована.

Розроблена модель передбачає що система забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти має п'ять інституційних рівнів:

Перший рівень – здобувачі освіти ЗВО та їх ініціативні групи, безвідносно до їх належності до програм.

Другий рівень – безпосередня реалізація освітніх програм, поточного моніторингу: кафедри, гаранті програм, комітети програм, викладачі, які забезпечують освітні компоненти та ініціативні групи здобувачів освіти за програмою, конкретні роботодавці.

Третій рівень – впровадження та адміністрування освітніх програм, щорічного моніторингу програм і потреб галузевого ринку праці: структурні підрозділи, які здійснюють освітню діяльність (факультети, інститути), органи студентського самоврядування, галузеві ради роботодавців.

Четвертий рівень – розроблення, експертизи, апробації, моніторинг академічної політики, загальноуніверситетських рішень, документів, процедур, проектів: загальноуніверситетські структурні підрозділи, дорадчі та консультативні органи, органи студентського самоврядування, об'єднані (регіональні) ради роботодавців – функції і повноваження визначаються Статутом і положеннями, що затверджені в установленому порядку.

П'ятий рівень – прийняття загальноуніверситетських рішень щодо формування стратегії і політики забезпечення якості, затвердження нормативних актів, програм дій і конкретних заходів, затвердження та закриття освітніх програм: Наглядова Рада, Ректор, Вчена рада – функції визначаються Законом України "Про вищу освіту" та Статутом.

Між рівнями розподілено права та відповідальність щодо виконання певних завдань і функцій щодо виконання процедур/заходів із забезпечення якості освіти:

1. Ініціювання розробки (ініціювання внесення змін).
2. Розроблення (документів, заходів).
3. Оцінювання розробки.
4. Прийняття рішення.
5. Запровадження (реалізація, виконання).
6. Моніторинг реалізації.

Для оцінювання/самооцінювання системи забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти у ЗВО, а також її складових запропоновано *уніфіковану шкалу*:

1. Не відповідає.
2. Відповідає частково.
3. Переважно відповідає.
4. Відповідає повною мірою.
0. Не оцінювалось (не може бути оцінене).

Для системи оцінювання розроблено *критерії* для:

- якісних показників при розробленні нормативної бази;
- якісних показників при здійсненні заходів і процедур;
- кількісних показників (за умови встановлення порогового рівня).

У квітні 2018 р. ректор Київського національного університету імені Тараса Шевченка затвердив тимчасове положення про Сектор моніторингу якості освіти (додаток 14), що відповідає розробленій в рамках проекту QUAERE-моделі СЗЯОДЯВО (структурні підрозділи ЗВО, що відповідають за внутрішню систему забезпечення якості – 4 рівень системи).

Проведений 2018 року при підготовці стратегічного плану розвитку Київського національного університету імені Тараса Шевченка на період 2018-2025 років (прийнятий Вченою радою Університету 25.06.18), SWOT-аналіз визначив, що основні можливості університету адекватно діяти, відповідно до викликів (зростаюча конкуренція на ринку освітніх послуг і наукових досліджень, демографічна криза, запровадження процедур зовнішнього незалежного оцінювання за підсумкової атестації випускників, запровадження процедур акредитації освітніх програм, швидка зміна вимог ринку праці щодо професійних компетентностей працівників тощо), і протидіяти потенційним загрозам пов'язані в першу чергу із формуванням внутрішньої системи забезпечення якості освіти і її зовнішнім, у тому числі, міжнародним, визнанням.

Розділ 5

ЗОВНІШНІ СИСТЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ

Як вже зазначалося, зовнішня система забезпечення якості вищої освіти в Україні перебуває в стані докорінного реформування. Приведення процесів акредитації у відповідність до усталених європейських рекомендацій, а також кращих національних практик розвинених країн (ЄС, Велика Британія, США, Канада, Нова Зеландія тощо) безумовно внесе суттєві зміни до звичної нам моделі акредитаційних процедур. Ці зміни будуть як методичними, так і організаційно-фінансовими:

1) орієнтація акредитаційних процедур змінюється з контрольної на моніторингово-консультаційну: метою акредитації є, з одного боку, допомога ЗВО у визначенні сильних і слабких сторін освітньої програми та вибору оптимальних шляхів її удосконалення, а з іншого – надання здобувачам освіти, працедавцям, органам державної влади та управління, місцевим громадам та іншим зацікавленим сторонам інформації про якість навчальних програм і надійність забезпечення якості у ЗВО;

2) освітню програму розглядають як єдине ціле, завдання акредитації не зводиться до перевірки дотримання окремих вимог стандартів, а швидше є перевіркою спроможності ЗВО забезпечити досягнення здобувачами освіти передбачених в освітній програмі результатів навчання, у тому числі завдяки функціонуванню внутрішньої системи забезпечення якості;

3) процедури акредитації мають бути максимально прозорими (відомими і зрозумілими для всіх учасників) та демократичними;

4) кандидатури експертів, яких залучають до акредитаційних процедур, мають відбиратися шляхом відкритого конкурсу. Має бути побудована система постійного професійного вдосконалення експертів і їх сертифікації;

5) мають бути задіяні всі можливі запобіжники виникнення конфлікту інтересів у членів експертних груп;

6) має бути створена система морального та адміністративного покарання експертів у випадку порушення ними академічної етики;

7) експертна група має включати не тільки фахівців, які забезпечують підготовку за подібними програмами в інших ЗВО, але й представників ринку праці та здобувачів освіти;

8) час роботи експертної групи не обмежується оглядовим візитом, а розпочинається задовго до нього із дистанційного ознайомлення із самозвітом освітньої програми та публічною інформацією про ЗВО та його підрозділи;

9) упродовж оглядового візиту основний час експерти приділяють спілкуванню із робочою групою програми, викладачами, адміністрацією факультету/інституту та ЗВО, здобувачами вищої освіти, випускниками та соціальними

партнерами. Метою спілкування є перевірка та уточнення інформації, що надана в звіті про самооцінювання, а також дослідження функціонування внутрішньої системи забезпечення якості на предмет відповідності критеріям органу акредитації;

10) заключний звіт про оцінку програми формується після оглядового візиту й поза межами ЗВО;

11) оплата праці експертів має бути гідною, однак при цьому повністю виключаються будь-які фінансові стосунки між членами експертних груп і ЗВО.

Зрозуміло, що впровадження цих норм неминуче призведе до зростання тривалості та собівартості процесу акредитації. При цьому щорічна потреба в експертних оцінках освітніх програм становить не менш як 3-5 тис. акредитаційних процедур на рік (лише Київський національний університет імені Тараса Шевченка щороку впроваджує не менш як 80-90 освітніх програм), а на першому етапі роботи нового складу Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти кількість освітніх програм, що потребують нагальної акредитації, буде ще більшою. Скористатися передбаченою у законодавстві процедурою інституційної акредитації в перший період часу також не вдасться, адже для її проведення необхідна попередня акредитація всіх освітніх програм закладу вищої освіти. Тому надзвичайно важливо, щоб на момент початку роботи новий склад НАЗЯВО мав проекти всіх нормативних документів і шаблонів, які необхідні для проведення експертиз, а також проекти методичних рекомендацій для експертів і закладів вищої освіти.

У період з вересня 2017 по червень 2018 року відбувалися сайт-візити міжнародних експертних команд до українських ЗВО – учасників проекту QUAERE. При підготовці до візитів міжнародних експертних команд Вроцлавським технологічним університетом було організовано тренінг для команди експертів від Української організації студентів, а також, за участі ASIIN, навчання для членів НАЗЯВО (першого скликання). Метою візитів було як оцінювання освітніх програм і функціонування внутрішніх систем забезпечення якості в університетах партнерах, так і відпрацювання окремих процедур зовнішнього оцінювання – створення команди експертів, формування програми перевірки, відпрацювання форми звіту тощо.

За результатами сайт-візитів і на основі вивченого досвіду європейських країн було напрацьовано комплект проектів документів щодо здійснення зовнішнього оцінювання освітніх програм, відповідно до європейських стандартів і практик: методичні рекомендації щодо здійснення зовнішнього оцінювання, шаблони програми оглядового візиту та звіту з експертного оцінювання освітньої програми тощо. Окремою складовою цих рекомендацій є документ, що розроблено спільно Київським національним університетом імені Тараса Шевченка та Львівським національним університетом імені Івана Франка "Принципи та процедури оцінювання та акредитації освітніх програм" (додаток 15).

ЗВІТ

**ПРО СУЧАСНИЙ СТАН СИСТЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ¹**

**(відповідність чинних практик вимогам
"Стандартів і рекомендацій щодо забезпечення якості
в Європейському просторі вищої освіти")**
травень 2015 року

В. Бугров, А. Гожик, А. Пижик, О. Хруцька, Д. Щеглюк

Київський національний університет імені Тараса Шевченка*

Проведений аналіз засвідчує, що існуючі елементи внутрішньої і зовнішньої систем забезпечення якості вищої освіти є гетерогенними – більша частина їх сформувалась у результаті еволюційного розвитку системи вищої освіти України в пострадянський період, а інші започатковані в останні два-три роки як перші результати реформування системи вищої освіти. Основним документом, що започаткував реформу систем забезпечення якості, слід вважати Указ Президента України від 25.06.13 № 344/2013 "Про схвалення Національної стратегії розвитку освіти в Україні на період до 2021 року", в якому вперше було сформульоване завдання розроблення системи показників якості освіти на національному рівні, які відображають умови, процеси та освітні результати. Найбільший внесок в нормативне регулювання питань створення систем забезпечення якості належить Закону України "Про вищу освіту" від 01.07.14 (Розд. V) та Закону України "Про освіту" від 05.09.17 (Розд. V).

Найкраща на сьогодні деталізація положень цих законів міститься в Проекті Стратегії реформування вищої освіти в Україні до 2020 року, в якому виділено окремий п. 3.2 "Створення системи забезпечення якості вищої освіти", де суттю реформи вищої освіти прямо називається створення системи забезпечення та постійного поліпшення якості вищої освіти, яка б відповідала рекомендаціям і стандартам ЄПВО, ураховувала кращі світові практики та служила головною технологією досягнення відповідності освітньої системи вимогам і потребам суспільства та особистості. Ключовими завданнями такої реформи є:

¹Аналіз виконано станом на 20.10.16.

* У доопрацюванні звіті брали участь: *Г. Красильникова* (Хмельницький національний університет); *В. Юскаєв, О. Люта, К. Кириченко* (усі – Сумський державний університет); *І. Розора* (Київський національний університет імені Тараса Шевченка); *С. Ус* (ДЗВО "Національний гірничий університет").

- інституціоналізація системи забезпечення якості вищої освіти на національному, регіональному та локальному рівнях за участі державних, громадських і професійних гравців;
- залучення зовнішніх і внутрішніх стейкхолдерів до розроблення нових "правил гри" (комплексу нормативно-правових актів і методичних розробок), що здатні гарантувати стійке функціонування та розвиток системи забезпечення якості вищої освіти;
- формування середовища, в якому поліпшення якості вищої освіти стане центральною темою суспільного дискурсу, де становлення нового професійного етосу стане об'єднувчим началом для учасників, а нові медіа-майданчики забезпечать необхідну публічність і прозорість.

Серед першочергових кроків:

- розробка *стандартів вищої освіти*² за активної участі стейкхолдерів;
- напрацювання методичної бази та надання практичної допомоги закладам вищої освіти у створенні системи внутрішнього забезпечення якості, у тому числі через створення й підтримання *стандартів освітньої діяльності*³.

Перше завдання поступово вирішується за участі Науково-методичної ради МОН України та її комісій і підкомісій за спеціальностями. На сьогодні громадське обговорення пройшли вже понад 30 % стандартів за освітнім рівнем "Бакалавр", інтенсивно розробляються стандарти за освітнім рівнем "Магістр" та освітньо-науковим рівнем "Доктор філософії". Натомість у питаннях формування сучасних систем забезпечення якості вищої освіти видимих успіхів ще не досягнуто – початок роботи Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти вже вчергове відтерміновано, а вищі навчальні заклади досі не отримали жодної методичної допомоги у формуванні системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти. В огляді міститься аналіз відповідності/невідповідності існуючих сьогодні в Україні практик забезпечення якості вищої освіти вимогам Стандартів і рекомендацій щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти від травня 2015 року (ESG-2015).

Для зручності сприйняття результатів огляду, уникнення двозначності трактувань і належної систематизації висновків ми використовуємо рубрикацію ESG-2015 і показуємо відповідність вимогам як нормативної бази, так і практики її реалізації в Україні. Наведені з кожному пункту вимоги оцінювання відповідності є авторськими та не претендують на остаточність.

² Стандарт вищої освіти – сукупність вимог до змісту та результатів освітньої діяльності вищих навчальних закладів і наукових установ за кожним рівнем вищої освіти у межах кожної спеціальності (Закон про вищу освіту, ст. 10).

³ Стандарти освітньої діяльності – це сукупність мінімальних вимог до кадрового, навчально-методичного, матеріально-технічного та інформаційного забезпечення освітнього процесу вищого навчального закладу і наукової установи (Закон про вищу освіту, ст. 9).

<p>Стандарти та рекомендації щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти (ESG – 2015)</p>	<p>Стан забезпечення якості вищої освіти в Україні</p>
<p>ЧАСТИНА 1: СТАНДАРТИ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ВНУТРІШНЬОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ</p> <p>1.1. ПОЛІТИКА ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ</p> <p>Стандарт: Заклади мають виробити політику щодо забезпечення якості, що є публічною та становить частину їх стратегічного менеджменту. Внутрішні стейкхолдери мають розробляти та втілювати цю політику через відповідні структури та процеси, залучаючи до них зовнішніх стейкхолдерів.</p> <p>Рекомендації: Політика та процеси становлять основу узгодженої інституційної системи забезпечення якості, що формує цикл безперервного вдосконалення та сприяє підзвітності закладу. Вона підтримує розвиток культури якості, де всі внутрішні стейкхолдери беруть на себе відповідальність за якість і залучені до її забезпечення на всіх рівнях закладу. Для сприяння цьому політика має офіційний статус та є загальнодоступною.</p> <p>Політики щодо забезпечення якості найефективніші, коли відображає взаємозв'язок між дослідженнями з одного боку та навчанням і викладанням – з іншого, а також урахуває національний контекст, в якому працює заклад, інституційний контекст і стратегічний підхід закладу. Така політика підтримує:</p>	<p>Питання регулюються вимогами ст. 16 Закону та частково Методичними рекомендаціями щодо розроблення стандартів вищої освіти (Наказ МОН України № 600 від 01.06.16).</p> <p>1. Нормативні документи зобов'язують ЗВО "мати внутрішню систему забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти".</p> <p>На практиці політика щодо забезпечення якості реалізується завдяки внутрішнім процесам забезпечення якості, які уможливають широку участь усіх представників закладу. Заклад сам вирішує, як запроваджувати, контролювати та переглядати цю політику. На виконання цих вимог ЗВО:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ розробляють спеціальні програми (Київський національний університет імені Тараса Шевченка – 2011 р., Житомирський державний університет імені Івана Франка та Державний вищий навчальний заклад "Національний гірничий університет – 2015 р.); ▪ розробляють положення (Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, Сумський державний університет, Хмельницький національний університет, Таврійський державний агротехнологічний університет, Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна тощо – проекти та положення розроблено 2015-2016 рр.); ▪ включають відповідні позиції до документів вищого рівня (Положення про організацію навчального процесу – НТУУ "КПІ", Статут університету – Київський національний університет імені Тараса Шевченка).

<ul style="list-style-type: none"> ▪ організацію системи забезпечення якості; ▪ факультети, школи, кафедри та інші організації одиної, а також керівництво закладу, окремих працівників і студентів у взятті на себе обов'язків із забезпечення якості; ▪ академічну добросовісність і свободу та застерігає проти академічного шахрайства (плагіату); ▪ запобігання нетолерантності будь-якого типу або дискримінації щодо студентів чи працівників; ▪ залучення зовнішніх стейкхолдерів до забезпечення якості. <p>Політика реалізується на практиці завдяки різним внутрішнім процесам забезпечення якості, які уможливають широку участь усіх представників закладу. Заклад сам вирішує, як запроваджувати, контролювати та переглядати цю політику.</p> <p>Політика щодо забезпечення якості також охоплює будь-які елементи діяльності закладу, які виконуються на умовах контракту або повністю доручаються іншим сторонам.</p>	<p>Ці документи відрізняються рівнем прийняття (від наказів ректора до рішення вчених рад та/або установчих органів) та мають різний рівень обов'язковості виконання та "легитимності" із погляду зовнішніх органів (Рахункова палата ВР України, Державна фінансова інспекція України, Державна інспекція навчальних закладів тощо), що потенційно може призвести до застосування до ЗВО штрафних санкцій. Єдині (типові) вимоги до документів цього спрямування відсутні.</p> <p>2. Втілення політики із забезпечення якості зазвичай покладається на Вчені ради та адміністрацію ЗВО (персонально – найчастіше на проректора із науково-методичної роботи), допоміжну роль відіграють методичні (науково-методичні) комісії.</p> <p>Окремі підрозділи із забезпечення якості вищої освіти існують приблизно у 70-75 % ЗВО. У решті випадків ці функції покладено на навчальні (навчально-методичні) відділи/департаменти.</p> <p>Функції цих підрозділів є переважно контролюючими/моніторинговими.</p> <p>3. Участь зовнішніх стейкхолдерів у забезпеченні якості на рівні ЗВО у цілому декларується, але не є формалізованою. Спільні ради із роботодавцями створюються зазвичай не на рівні ЗВО, а на рівні їх структурних підрозділів (факультетів, інститутів, кафедр) чи за окремими спеціальностями та програмами. Їх створення та функціонування переважно є ініціативою окремих науково-педагогічних працівників та інституційно майже не підтримується.</p> <p><i>Оцінка відповідності стандарту:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ не відповідає; ▪ відповідає частково; ▪ переважно відповідає; ▪ повністю відповідає; ▪ неможливо оцінити на даному етапі.
---	---

1.2. РОЗРОБЛЕННЯ Й ЗАТВЕРДЖЕННЯ ПРОГРАМ

<p>Стандарт: Заклади мають реалізовувати процеси розроблення та затвердження своїх програм, які слід розробляти, відповідно до визначених для них цілей, включаючи заплановані результати навчання. Варто чітко визначити й озвучити кваліфікації, що отримані в результаті навчання за програмою; вони мають відповідати певному рівню національної рамки кваліфікацій вищої освіти, а отже й Рамці кваліфікацій Європейського простору вищої освіти.</p> <p>Рекомендації: Освітні програми перебувають у центрі місії закладів вищої освіти, що пов'язана з викладанням. Вони забезпечують студентів академічними знаннями й навичками, включаючи ті, що є загальними та можуть вплинути на особистий розвиток і бути застосовані у майбутній кар'єрі.</p> <p>Програми: • розробляються, відповідно до загальних цілей, що відповідають інституційній стратегії і мають визначені очікувані результати навчання;</p>	<p>Вимоги щодо реалізації процесів розроблення та затвердження програм у ЗВО визначено у документах: Закон України "Про вищу освіту", Наказ МОН від 16.09.14 №1048 "Про затвердження Плану заходів МОН щодо виконання Закону України від 01.07.14 №1556-VII "Про вищу освіту", Постанова КМ України від 29.04.15 №266 "Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти", Наказ МОН від 26.01.15 №47 "Про особливості формування навчальних планів на 2015/16 навчального року"; Лист МОН від 13.03.15 №1/9-126 "Щодо особливостей організації освітнього процесу та формування навчальних планів у 2015/16 навчальному році" тощо. На виконання цих вимог у більшості ЗВО розроблено порядок, положення, розпорядження тощо, якими переважно регулюються лише питання укладання навчальних планів, а не освітніх програм. Є окремі спроби ЗВО розробити положення про освітні програми.</p> <p>Для укладання освітніх програм ЗВО практично не мають орієнтирів, оскільки базою для їх укладання мали б служити стандарти вищої освіти за спеціальностями, жоден з яких ще не затверджено. Але, відповідно до ст. 10 розд. III Закону, саме стандарт вищої освіти визначає такі вимоги до освітньої програми:</p> <ul style="list-style-type: none"> • обсяг кредитів ЄКТС, необхідний для здобуття відповідного ступеня вищої освіти; • перелік компетентностей випускника; • нормативний зміст підготовки здобувачів вищої освіти, що сформульовано у термінах результатів навчання; • форми атестації здобувачів вищої освіти; • вимоги до наявності системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти; • вимоги професійних стандартів (за наявності). <p>Використання раніше затверджених стандартів неможливе як через відмінність ідеології (укладені не на компетентнісній основі, а на діяльнісному підході та базуються не на результатах навчання, а на переліках обов'язкових дисциплін), так і через запровадження з 2016 року нового переліку спеціальностей, що сформований на основі МСКО – 2013.</p>
---	--

<ul style="list-style-type: none"> ▪ розробляються із залученням студентів та інших стейкхолдерів; ▪ використовують зовнішню експертизу та орієнтири; ▪ відображають чотири цілі вищої освіти Ради Європи (див. "Сфера дії і ключові поняття"); ▪ розроблені таким чином, щоб уможливити поступовий прогрес студентів; ▪ визначають очікуване навантаження студентів, наприклад, в ECTS; ▪ містять чітко визначені можливості проходження практики, якщо це доречно; ▪ підлягають офіційному процесу затвердження у закладі. 	<p>Навчання за новими освітніми програмами офіційно вже розпочалося із 1 вересня 2016 року, однак досі відсутні рекомендації щодо їх розроблення. Уже навесні 2017 року мають бути акредитовані перші програми, проте акредитаційні вимоги наразі відсутні, тож проєктанти освітніх програм не мають належних орієнтирів. Вимоги ж до освітніх програм, сформульовані у чинних Ліцензійних умовах, зі стейкхолдерами не узгоджувалися та переважно не мають стосунку до забезпечення якості. До того ж, згідно зі ст. 18 Закону, акредитація освітніх програм має здійснюватися Національним агентством забезпечення якості вищої освіти, яке наразі ще не запрацювало.</p> <p>ЗВО за необхідності, користуючись наданими їм правами автономності, створюють робочі групи із розробки власних рекомендацій щодо:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ формування освітніх, освітньо-професійних та освітньо-наукових програм за рівнями молодшого бакалавра, бакалавра, магістра й доктора філософії; ▪ запровадження спеціалізації; ▪ формування навчальних планів⁴. <p>У нових освітніх програмах навантаження студентів визначено у кредитах ЕКТС; вони зазвичай містять вимоги щодо практичної підготовки та в тій чи іншій формі проходять зовнішню експертизу перед затвердженням у ЗВО, однак відсутність загальних вимог і рекомендацій ускладнює оцінювання якості запроваджених документів і створених на їх основі проєктів програм.</p> <p><i>Оцінка відповідності стандарту:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ не відповідає; ▪ відповідає частково; ▪ переважно відповідає; ▪ повністю відповідає; ▪ неможливо оцінити на цьому етапі.
---	---

⁴ Напр., Наказ Київського національного університету імені Тараса Шевченка від 30.12.14 №1094-32 "Про підготовку навчальних планів підготовки за освітніми рівнями бакалавра і магістра у 2015 році".

1.3. СТУДЕНТОЦЕНТРОВАНЕ НАВЧАННЯ, ВИКЛАДАННЯ ТА ОЦІНЮВАННЯ

<p>Стандарт: Заклади мають забезпечити реалізацію програм таким чином, щоб заохотити студентів брати активну роль у розвитку освітнього процесу, а оцінювання студентів відображало цей підхід.</p> <p>Рекомендації: Студентоцентроване навчання та викладання відіграють важливу роль у стимулюванні мотивації студентів, їх самоаналізі та залученні до освітнього процесу. Це означає ретельне обговорення процесів розроблення та реалізації освітніх програм та оцінювання результатів навчання.</p> <p>Запровадження студентоцентрованого навчання та викладання є таким, що:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ поважає та враховує різноманітність студентів та їх потреби, уможливаючи гнучкі навчальні траєкторії; ▪ ураховує та використовує різні способи надання освітніх послуг, якщо це доцільно; ▪ гнучко використовує різноманітні педагогічні методи; 	<p>Перехід до студентоцентрованого навчання став можливий лише 2014 року із прийняттям Закону України "Про вищу освіту". Зокрема, Законом передбачено широкі можливості для студентського самоврядування та їх участі у формуванні та реалізації освітньої політики ЗВО, а саме:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ участь в обговоренні та вирішенні питань удосконалення освітнього процесу, науково-дослідної роботи, призначення стипендій тощо; ▪ участь у заходах (процесах) щодо забезпечення якості вищої освіти; ▪ делегування представників до робочих, консультативно-дорадчих органів; ▪ внесення пропозицій щодо змісту навчальних планів і програм. <p>Крім того, за Законом до прав осіб, які навчаються у ЗВО, належать також:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ вибір навчальних дисциплін у межах, що передбачені відповідною освітньою програмою та робочим навчальним планом, в обсязі, що становить не менш як 25 % від загальної кількості кредитів ЄКТС, що передбачені для певного рівня вищої освіти; ▪ навчання одночасно за кількома освітніми програмами, а також у кількох вищих навчальних закладах, за умови отримання тільки однієї вищої освіти за кожним ступенем за кошти державного (місцевого) бюджету; ▪ академічна мобільність, у т. ч. міжнародна; ▪ участь у формуванні індивідуального навчального плану. <p>Ці норми Закону поки що реалізуються не в повному обсязі – як через відсутність/недостатність необхідної нормативної бази на рівні ЗВО, так і через недостатню активність самих студентів. Серед причин відносної пасивності студентів:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ необхідність витрачати час і зусилля; ▪ невіра в можливість реального впливу на процеси у ЗВО; ▪ відсутність очевидних механізмів впливу або погана поінформованість про них; ▪ побоювання щодо можливого застосування заходів адміністративного впливу (успішність, стипендії, надання гуртожитку тощо) за несанкціоновану активність;
--	--

<ul style="list-style-type: none"> • регулярно оцінює та коригує способи надання освітніх послуг і педагогічні методи; • підтримує відчуття автономності у тих, хто навчаються, водночас забезпечуючи відповідний супровід і підтримку з боку викладача; • сприяє взаємній повазі у стосунках студент-викладач; • має належні процедури для розгляду скарг студентів. <p>Визначаючи важливість оцінювання для прогресу студентів і їхньої майбутньої кар'єри, процедури забезпечення якості для оцінювання передбачають, що:</p> <ul style="list-style-type: none"> • оцінювачі ознайомлені з методами проведення тестування та екзамнування та отримують підтримку для розвитку власних навичок у цій сфері; • критерії і методи оцінювання, виставлення оцінок оприлюднюються заздалегідь; 	<ul style="list-style-type: none"> • недостатня обізнаність зі своїми правами та відсутність досвіду в їх захисті; • відсутність мотивації до навчання та/або зацікавленості в отриманні якісних освітніх послуг; • орієнтація не на здобуття знань, а на отримання диплому, потребам якої більше відповідає не компетентність, а процесна система. <p>Щодо недосконалості нормативної бази ЗВО серед основних недоліків можна назвати відсутність або недостатність чітких процедур реалізації студентами своїх прав і віднаходження консенсусних рішень з питань організації освітнього процесу та конструювання освітніх програм. У деяких ЗВО України запроваджено соціологічні опитування студентів, але врахування їх результатів при прийнятті рішень практично не врегульоване. Щоправда, і самі опитування часто мають аматорський характер, методично не забезпечені. Почасти не розроблено процедури й механізми їх опрацювання, проведення аналізу та вжиття відповідних заходів за результатами опитувань, переважно немає практики застосування їх результатів.</p> <p>Відповідно до вибіркового опитування ЗВО, в основному права студентів на участь в організації освітнього процесу реалізуються шляхом:</p> <ul style="list-style-type: none"> • включенням студентів до складу вчених рад інститутів і факультетів; • участі в обговоренні переліку дисциплін за вибором студента та ЗВО; • вільного вибору дисциплін варіативної компоненти⁵; • анкетування студентів у межах ЗВО⁶ або факультету/інституту. <p>На жаль, в абсолютній більшості ЗВО не практикують опитування студентів щодо якості конкретних освітніх програм та/або якості роботи науково-педагогічних працівників, які викладають за цими програмами. У більшості викладачів досі не сформовано розуміння необхідності опитувань студентів для</p>
--	--

⁵ Напр., тимчасове положення "Про порядок реалізації студентами Київського національного університету імені Тараса Шевченка права на вільний вибір навчальних дисциплін".

⁶ Напр., Розпорядження ректора КНУТШ від 29.12.15 за №109 про моніторинг зимової екзаменаційної сесії і Рішення Вченої ради університету щодо започаткування соціологічних опитувань студентів як інструмента забезпечення якості освітнього процесу. Анкета містила три блоки питань: 1) оцінка якості роботи викладача, який читав лекції; оцінка якості роботи викладача, який проводив практичні/семінарські/лабораторні заняття; оцінка місця дисципліни в програмі підготовки.

<ul style="list-style-type: none"> ▪ оцінювання демонструє студентам міру, якою було досягнуто запланованих результатів навчання. Студенти отримують відгук, який, за необхідності, супроводжується порадами щодо освітнього процесу; <ul style="list-style-type: none"> ▪ де можливо, оцінювання проводиться більше, ніж одним екзаменатором; ▪ інструкції з оцінювання враховують пом'якшувальні обставини; ▪ оцінювання є послідовним, чесно застосовується до всіх студентів і проводиться, відповідно до встановлених процедур; ▪ визначено офіційну процедуру розгляду звернень студентів. 	<p>визначення якості роботи викладачів та навчальних програм, що також уловільнює перехід до студентоцентрованого навчання. У низці випадків навіть упроваджуючи таке опитування, адміністрація ЗВО змушена, через відсутність нормативної бази та задля уникнення негативної реакції науково-педагогічних і педагогічних працівників, здійснювати його лише за згоди викладача. Окремою проблемою є становлення культури оцінювання викладачів у студентському середовищі.</p> <p><i>Оцінка відповідності стандарту:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ не відповідає; ▪ відповідає частково; ▪ переважно відповідає; ▪ повністю відповідає; ▪ неможливо оцінити на даному етапі. <p>Практика забезпечення якості оцінювання в ЗВО:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ викладацький склад опановує методи оцінювання та укладання тестових та екзаменаційних завдань переважно самостійно або за допомогою більш досвідчених колег. Спеціальні програми підготовки та підвищення кваліфікації викладачів із питань освітніх вимірювань існують в обмеженій кількості ЗВО; ▪ після запровадження в Україні інструментів прозорості ЄКТС випереджуюче ознайомлення студентів із методами та критеріями оцінювання є обов'язковою нормою освітнього процесу у всіх ЗВО, ця інформація також оприлюднюється у робочих навчальних програмах. Бодночас критерії виставлення оцінок переважно описують процедуру та недостатньо корелюють із заплянованими результатами навчання; ▪ більшість ЗВО використовує 100-бальну шкалу оцінювання та диференціації оцінок, що дає студентам достатню інформації для розуміння міри, якою вони досягли поставлених результатів, а також власного рейтингу в межах групи. Норм, які зобов'язували б викладачів супроводжувати виставлення оцінки роз'ясненням та/або надавати поради щодо опанування навчальних дисциплін, у ЗВО немає. Відповідні дії здійснюються частиною викладачів із власної ініціативи;
--	--

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ із часу прийняття Стандартів і рекомендацій щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти (2006) у ЗВО України поступово поширилась практика прийняття іспитів більш ніж одним викладачем. Наразі ви-моги щодо прийняття іспиту не менш ніж двома викладачами містяться в положеннях про оцінювання понад половини українських ЗВО. Запроваджен-ня інституту зовнішніх екзаменаторів значно ускладнене відсутністю відпо-відної нормативної бази, яка б регламентувала фінансові та організаційні питання залучення експертів; ▪ у відповідних положеннях ЗВО зафіксоване право студентів на перенесен-ня та/або відтермінування процедури оцінювання (іспит, залік тощо) за об'єк-тивних причин (пом'якшувальних обставин). На жаль, зазвичай відсутні чіткі вимоги щодо термінів надання відповідних документів і регламентація тер-мінів перенесення оцінювання. Рішення приймають адміністрації; ▪ послідовність процедур оцінювання, рівність усіх студентів, необхідність дотримання принципів академічної доброчесності постулюються у положен-нях усіх ЗВО. Проблеми можуть виникати лише через недотримання вимог цих положень; ▪ усі ЗВО мають процедури розгляду скарг студентів щодо результатів оці-нювання. <p><i>Оцінка відповідності стандарту:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ не відповідає; ▪ відповідає частково; ▪ переважно відповідає; ▪ повністю відповідає; ▪ неможливо оцінити на даному етапі.
--	--

1.4. ЗАРАХУВАННЯ, ДОСЯГНЕННЯ, ВИЗНАННЯ ТА АТЕСТАЦІЯ СТУДЕНТІВ

<p>Стандарт: Заклади мають послідовно застосовувати визначені наперед та опубліковані інструкції, що охоплюють усі стадії "життєвого циклу" студента, наприклад, зарахування, досягнення, визнання та атестацію.</p> <p>Рекомендації: Забезпечення умов і підтримки, що необхідні для досягнення студентами прогресу в академічній кар'єрі, відповідає інтересам кожного студента, програм, закладів і систем. Необхідно мати доцільні процедури зарахування, визнання кваліфікацій і завершення освіти, особливо, коли студенти є мобільними як у межах, так і між системами вищої освіти.</p> <p>Важливо, щоб політика доступу, процеси та критерії зарахування втілювалися послідовно та прозоро. Забезпечується ознайомлення із закладом і програмою.</p> <p>Заклади мають запровадити процеси та інструменти для збирання та моніторингу інформації щодо прогресу студентів і</p>	<p>У розд. VIII "Доступ до вищої освіти, прийом, відрахування, переривання навчання, поновлення та переведення осіб, які навчаються у вищих навчальних закладах" Закону України "Про вищу освіту" передбачено умови прийому на навчання до вищих навчальних закладів; визначення, програми, процедури та порядок проведення зовнішнього незалежного оцінювання; підстави та процедури відрахування, переривання навчання, поновлення та переведення здобувачів вищої освіти.</p> <p>Доступ до якісної вищої освіти в Україні забезпечується шляхом зовнішнього незалежного оцінювання результатів навчання, що здобути на основі повної загальної середньої освіти, яке здійснюється спеціально уповноваженою державою установою, відповідно до порядку проведення зовнішнього незалежного оцінювання та моніторингу якості освіти, яке встановлене КМ України, і використовується для прийому до вищих навчальних закладів на конкурсній основі (ст. 45 Закону). Умови прийому до вищих навчальних закладів України щороку затверджуються Міністерством освіти та науки України, політика (професійна діяльність, формування умов доступу до освіти, планування прийому на навчання тощо) ЗВО щодо формування контингенту студентів реалізується в межах, що визначені цими умовами.</p> <p>Питання формування індивідуальних освітніх траєкторій студентів в Україні регулює морально застаріле Положення про порядок переведення, відрахування та поновлення студентів вищих закладів освіти, яке затверджене наказом Міністерства освіти і науки України від 15.07.96 № 245. Відсутність нового положення часто спричиняє конфлікти між ЗВО та студентами, які вирішуються через суди. Розробка ЗВО власних положень із цього питання не дозволяє зняти всі суперечності, оскільки невідповідність положень ЗВО загальноукраїнському законодавству створюють правову колізію.</p> <p>Вимоги щодо прозорості й доступності й процедур доступу до вищої освіти неухильно дотримують та оприлюднюють на сайтах МОН України, вищих навчальних закладів і їх структурних підрозділів. Інформація щодо зарахування, поновлення, переведення, відрахування студентів фіксується в Єдиній загальнодержавній електронній базі з питань освіти, в якій передбачена, зокрема, можливість перевірки статусу особи, яка навчається у ЗВО.</p>
--	--

<p>вжити відповідних дій на основі цієї інформації.</p> <p>Чесне визнання кваліфікацій вищої освіти, періодів навчання й попереднього навчання, включаючи визнання неформального та інформального навчання, є важливими складовими забезпечення прогресу студентів у навчанні, водночас сприяючи їх мобільності. Належні процедури визнання спираються на:</p> <ul style="list-style-type: none"> • відповідність інституційної практики визнання кваліфікацій принципам Лісабонської конвенції про визнання кваліфікацій; • співпрацю з іншими закладами, агентствами із забезпечення якості та національним центром ENIC/NARIC з метою визнання в усій країні. <p>Випуск студентів являє собою кульмінацію періоду навчання. Студентам потрібно отримати документи, що роз'яснюють здобуті кваліфікації, включаючи результати навчання, а також контекст, рівень, зміст і статус програми, яку вони успішно завершили.</p>	<p>Процедура фіксації навчальних досягнень студентів (зокрема, присудження кредитів) відповідає вимогам ЄКТС.</p> <p>Питання визнання результатів навчання регулюється Положенням про порядок переведення, вірахування та поновлення студентів вищих закладів освіти, постановою КМ України "Про затвердження Положення про порядок реалізації права на академічну мобільність", Наказом МОН України "Про затвердження Порядку проведення атестації для визнання здобутих кваліфікацій, результатів навчання та періодів навчання в системі вищої освіти, здобутих на тимчасово окупованій території України після 20 лютого 2014 року" (положення цих документів деталізовано у відповідних актах ЗВО).</p> <p>Реальна можливість перезарховувати періоди навчання в інших навчальних закладах і визнавати результати навчання з'явилась тільки після прийняття останніх двох документів. До того ж, наприклад, практично неможливим було перезархування дисципліни, яка відрізнялась за формулюванням назви чи обсягом кредитів. Новий порядок здійснення академічної мобільності всіма учасниками освітнього процесу є важливим кроком у процесі імплементації Закону України "Про вищу освіту" та створення дієвого інструментарію (чітке визначення видів і форм академічної мобільності; закріплення механізму перезархування отриманих кредитів на основі Європейської кредитно-трансферної системи (ЄКТС), зокрема шляхом порівняння змісту навчальних програм, а не назв курсів; збереження місця навчання та стипендії для студентів і місця роботи – для працівників ЗВО, що беруть участь у програмах академічної мобільності) для інтернаціоналізації українських ЗВО. Відтепер усі необхідні рішення можуть бути прийняті на рівні вищого навчального закладу.</p> <p>До 2016 року документи ЄКТС (заява, угода, академічна довідка) для реалізації студентської мобільності використовували майже 3/4 навчальних закладів, але ці документи видавали паралельно до документів, форми яких були офіційно затвержені в Україні. На сьогодні в Україні запроваджено нові форми документів мобільності, які відповідають вимогам ЄКТС.</p> <p>Із прийняттям Закону "Про вищу освіту" право визнання освітніх кваліфікацій надано ЗВО.</p> <p>Види, зміст і структура документів про вищу освіту (диплом молодшого бакалавра, бакалавра, магістра, доктора філософії, доктора наук та додатку до диплому</p>
--	--

	<p>про вищу освіту) визначені Законом (ст. 7), затверджені Постановою КМ України від 31.03.15 № 193 "Про документи про вищу освіту (наукові ступені) державного зразка" і деталізовано у наказі МОН від 12.05.15 №525 "Про затвердження форм документів про вищу освіту (наукові ступені) державного зразка та додатків до них, зразка академічної довідки". Нові форми документів про вищу освіту відповідно дають вимогам стандартів ЄПВО, чітко ідентифікують присвоєні кваліфікації і містять необхідну інформацію про результати навчання особи за відповідною програмою. Перевагою нових документів є те, що вони укладаються двома мовами (українською та англійською), унаслідок чого полегшено їх сприйняття та спрощено процедуру визнання за межами України. Одночасно з упровадженням цих документів ліквідовано практику паралельного існування двох додатків до диплома про вищу освіту (Додаток до диплома про вищу освіту європейського зразка (DIPLOMA SUPPLEMENT) видавали в Україні на вимогу студента після затвердження 2010 року відповідного порядку на додаток традиційної форми).</p> <p>Відповідно до Закону, відповідальність за видачу документів про вищу освіту покладено на ЗВО. Документ про вищу освіту державного зразка ЗВО видає тільки за акредитованою освітньою програмою. За неакредитованою освітньою програмою ЗВО виготовляють і видають власні документи про вищу освіту у порядку та за зразком, що визначені вченою радою ЗВО.</p> <p>Процедури підтвердження та визнання кваліфікацій, що присвоєні ЗВО України, прискорюються та спрощуються за рахунок того, що інформація про видані дипломи вноситься (крім вищих військових навчальних закладів) до Єдиної державної електронної бази.</p> <p>Вимоги щодо умов видачі дипломів із відзнакою на сьогодні ЗВО визначають самостійно⁷.</p> <p><i>Оцінка відповідності стандарту:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ не відповідає; ▪ відповідає частково; ▪ переважно відповідає; ▪ повністю відповідає; ▪ неможливо оцінити на даному етапі.
--	---

⁷Напр., Положення про диплом із відзнакою Київського національного університету імені Тараса Шевченка від 03.11.14 .

1.5. ВИКЛАДАЦЬКИЙ ПЕРСОНАЛ

<p>Стандарт: Заклади мають переконатись у компетентності своїх викладачів. Вони мають застосовувати чесні та прозорі процеси щодо прийняття на роботу та розвитку персоналу.</p> <p>Рекомендації: Роль викладача є вирішальною у створенні високоякісного досвіду студентів та уможливленні набуття знань, компетентностей і навичок. Контингент студентів, що стає все різноманітнішим і зорієнтований на результати навчання, вимагає студентоцентризованого навчання та викладання, отже, роль викладача також змінюється (див. Стандарт 1.3).</p> <p>Заклади вищої освіти несуть первинну відповідальність за якість персоналу та забезпечення сприятливого середовища, що дозволяє ефективно виконувати роботу. Таке середовище:</p> <ul style="list-style-type: none">• установлює та слідує зрозумілим, прозорим і чесним процесам щодо зарахування	<p>На державному рівні процедури залучення науково-педагогічних працівників до навчального процесу та вдосконалення фахової майстерності регламентують Закон України "Про вищу освіту" (ст. 52-60), Положення про підвищення кваліфікації і стажування педагогічних і науково-педагогічних працівників вищих навчальних закладів, що затверджені наказом МОНМС України 2013 року, Типове положення про атестацію педагогічних працівників, що затверджене наказом Міністерства освіти і науки України від 06.06.10, Ліцензійними умовами провадження освітньої діяльності закладів освіти (Кадрові вимоги щодо забезпечення провадження освітньої діяльності у сфері вищої освіти) тощо. На основі цих документів у ЗВО України розроблено власні положення.</p> <p><i>Педагогічні працівники</i></p> <p>Відповідно до ст. 55 Закону посади педагогічних працівників можуть обіймати особи зі ступенем магістра за відповідною спеціальністю.</p> <p>Статутом вищого навчального закладу можуть встановлюватися, відповідно до законодавства, додаткові вимоги до осіб, які можуть обіймати посади педагогічних працівників.</p> <p>Педагогічних працівників призначають на посаду та звільняють з посади керівники вищих навчальних закладів. Педагогічні працівники кожні п'ять років проходять атестацію, за результатами якої визначається їх відповідність займаній посаді, приносяться кваліфікаційні категорії, педагогічні звання.</p> <p>Порядок проведення атестації педагогічних працівників установлює центральний орган виконавчої влади у сфері освіти і науки.</p> <p><i>Науково-педагогічні працівники</i></p> <p>Посади науково-педагогічних працівників можуть обіймати особи, що мають науковий ступінь або вчене звання, а також особи, що мають ступінь магістра.</p> <p>Статутом вищого навчального закладу можуть встановлюватися, відповідно до законодавства, додаткові вимоги до осіб, які можуть обіймати посади науково-педагогічних працівників.</p> <p>Під час розміщення вакантних посад науково-педагогічних працівників – завідувачів (начальників) кафедр, професорів, доцентів, старших викладачів, викладачів</p>
--	---

<p>на роботу та умов зайнятості, які базуються на важливості викладання;</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ пропонує та сприяє можливостям для професійного розвитку викладачів; ▪ заохочує наукову діяльність для зміцнення зв'язків між освітою та дослідженнями; ▪ заохочує інновації у методах викладання та використання нових технологій. 	<p>укладенню трудового договору (контракту) передує конкурсний відбір, порядок проведення якого затверджується вченою радою ЗВО.</p> <p>В окремих випадках, за неможливості забезпечення освітнього процесу наявними штатними працівниками, вакантні посади науково-педагогічних працівників можуть заміщуватися особами, які мають відповідну кваліфікацію, за трудовим договором до проведення конкурсного заміщення цих посад у поточному навчальному році.</p> <p>Права, обов'язки та гарантії науково-педагогічних, наукових, педагогічних та інших працівників ЗВО, основні посади наукових, науково-педагогічних і педагогічних працівників і порядок їх заміщення, а також питання робочого часу врегульовано Законом (ст. 55-59).</p> <p>Закон покладає на науково-педагогічних, наукових і педагогічних працівників обов'язок підвищувати професійний рівень, педагогічну майстерність, наукову кваліфікацію. Основними шляхами підвищення кваліфікації визначено навчання в закладах або підрозділах післядипломної освіти, стажування в Україні та за її межами. На ЗВО покладено забезпечення підвищення кваліфікації і стажування педагогічних, науково-педагогічних працівників не рідше одного разу на п'ять років зі збереженням середньої заробітної плати. Результати підвищення кваліфікації і проходження стажування враховують під час проведення атестації педагогічних працівників та під час обрання на посаду за конкурсом чи укладення трудового договору з науково-педагогічними працівниками.</p> <p>Деталізація відповідних зобов'язань працівників і ЗВО міститься в положеннях, що затверджені МОН України та самими вищими навчальними закладами⁸. Зокрема, більшістю ЗВО прийнято рішення про навчання іноземних мов науково-педагогічного персоналу.</p> <p>Контроль якості кадрової політики ЗВО здійснюється під час проведення процедур ліцензування та акредитації, оскільки відповідними нормативними документами⁹ передбачено кадрові вимоги щодо забезпечення провадження освітньої діяльності у сфері вищої освіти.</p>
--	--

⁸ Напр., у Програмі заходів із забезпечення якості освіти у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка серед заходів також передбачено ті, що спрямовано на підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників і забезпечення їх умотивованості до розвитку культури якості: процедури відбору та призначення на посаду науково-педагогічних працівників; удосконалення їх фахової майстерності.

⁹ Постанова КМ України від 30.12.15 №1187.

	<p>Разом із тим, одне з ключових питань – оцінювання рівня компетентності викладачів – у нормативних документах врегульовано лише рамково, за обмеженим переліком формальних ознак, більшість із яких, до того ж, характеризує (якісно та кількісно) рівень наукових досліджень, тоді як якість викладання переважно описують критерії, що не підлягають вимірюванню. Складність комплексного оцінювання фахового рівня викладача саме як науково-педагогічного працівника не є внутрішньою українською проблемою, вона виявляється й у структурі показників і вагових коефіцієнтах абсолютної більшості рейтингів, визначаючи престиж ЗВО.</p> <p>Зазвичай ЗВО проголошують заохочення наукової і професійної активності викладачів, їх академічної мобільності (міжнародної і внутрішньої), участі в освітньому процесі іноземних викладачів. Але ці питання не мають належної фінансової підтримки, а почасти недостатньо врегульовані з правового погляду. До того ж, в окремих ЗВО (Хмельницький і Чернівецький національні університети тощо) для оцінювання ефективності професійної діяльності викладачів створено власні рейтингові системи, за допомогою яких університети стимулюють окремі види діяльності викладачів. Однак такі системи, на жаль, не можна вважати об'єктивними щодо оцінювання професійної компетентності викладача.</p> <p>Як наслідок, при прийнятті рішення щодо фахової придатності претендента на посаду викладача домінуючою, якщо не єдиною, є оцінка наукової діяльності (фахового рівня у певній науковій сфері), що, загалом, не цілком коректно та валідно. До того ж, у ЗВО відсутні можливості позбавлення від недобросовісного викладача.</p> <p>Ні на державному рівні, ні на рівні ЗВО не заохочується періодична зміна викладачем місця роботи, тому, як наслідок, непоодинокими є випадки, за яких викладач за все своє життя (від навчання до виходу на пенсію) не покидає стіни свого ЗВО.</p> <p><i>Оцінка відповідності стандарту:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ не відповідає; ▪ відповідає частково; ▪ переважно відповідає; ▪ повністю відповідає; ▪ неможливо оцінити на даному етапі.
--	--

<p>центрованого навчання та гнучких методів навчання й викладання, ураховують при розподілі, плануванні й наданні навчальних ресурсів і підтримки студентів.</p> <p>Підтримка студентів і ресурсне забезпечення можуть бути організовані у різні способи, залежно від умов у ЗВО. Поряд із цим, внутрішнє забезпечення якості гарантує, що всі ресурси відповідають цілям, є загальнодоступними, а студенти – поінформовані про наявність відповідних послуг.</p> <p>У наданні послуг підтримки вирішальною є роль допоміжного й адміністративного персоналу, тому, він повинен бути кваліфікованим і мати можливість для розвитку своїх компетентностей.</p>	<p>марка персональних комп'ютерів, їх кількість, найменування пакетів прикладних програм (у т. ч. ліцензованих), доступ до Інтернету, наявність каналів доступу;</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ інформація про соціальну інфраструктуру (найменування, кількість, площа). <p>Відомості про навчально-методичне забезпечення освітньої діяльності у сфері вищої освіти:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ комплекс навчально-методичного забезпечення навчальних дисциплін; ▪ методичне забезпечення курсового проєктування; ▪ забезпечення програмами та базами для проходження практики. <p>Відомості про інформаційне забезпечення освітньої діяльності у сфері вищої освіти:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ про наявність бібліотеки; ▪ забезпечення підручниками, навчальними посібниками, довідковою та іншою навчальною літературою; ▪ перелік фахових періодичних видань. <p>Слід зазначити, що частина контрольованих показників абсолютно не інформативна з погляду оцінки якості вищої освіти (напр., вимоги щодо надання інформації про марку комп'ютера).</p> <p>Рівень матеріального забезпечення навчальних ресурсів і підтримки студентів навіть у найпрестижніших українських ЗВО слід вважати не більш як мінімально прийнятним.</p> <p>До недоліків рішень щодо підтримки студентів слід зарахувати той факт, що навіть у межах одного кампусу доступ до окремих видів технічного й методичного забезпечення обмежено за рахунок особистого доступу у межах кожного факультету/освітньої програми. Таким чином формуються нерівні можливості для студентів різних структурних підрозділів, чого не має бути, оскільки доступ до ресурсів не має залежати від того, на якому факультеті чи за якою програмою студент навчається.</p> <p><i>Оцінка відповідності стандарту:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ не відповідає; ▪ відповідає частково; ▪ переважно відповідає; ▪ повністю відповідає; ▪ неможливо оцінити на даному етапі.
---	--

1.7. ІНФОРМАЦІЙНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ

<p>Стандарт: Заклади мають забезпечити збирання, аналіз і використання відповідної інформації для ефективного управління своїми програмами та іншою діяльністю.</p> <p>Рекомендації: Надійні дані є життєво важливими для інформованого прийняття рішень та усвідомлення того, що працює гарно, а що – потребує уваги. Ефективні процеси збирання та аналізу інформації про освітні програми та іншу діяльність підтримують систему внутрішнього забезпечення якості.</p> <p>Зібрана інформація залежить, певною мірою, від типу та місці закладу. Являють інтерес такі параметри, як:</p> <ul style="list-style-type: none">• ключові індикатори діяльності;• профіль студентського контингенту;• рівні досягнень, успішності та відрахування студентів;	<p>У ЗВО застосовують різноманітні моделі моніторингу, аудиту та управління якістю, проте усталеної системи вони не формують.</p> <p>Незалежний статус ЗВО, що передбачений у Законі України "Про вищу освіту", дає можливість ЗВО самостійно формувати методи, методики, форми аудиту та моніторингу для проведення власного самооцінювання. На практиці ж необхідність звітування перед різноманітними контролюючими органами призводить до того, що інформаційні системи ЗВО працюють переважно на формування зовнішніх звітів, а не на оцінювання якості освіти та формування звітів самооцінювання.</p> <p>Частину інформації (профіль студентського контингенту, освітні траєкторії студентів, характеристика викладацького складу), необхідної для моніторингу освітньої діяльності, ЗВО зобов'язані вносити до створеної 2011 року Єдиної державної електронної бази з питань освіти (Постанова КМ України від 13.07.11 № 752 "Про створення Єдиної державної електронної бази з питань освіти"). У сфері вищої освіти Єдина база включає Реєстри документів про вищу освіту та сертифікатів зовнішнього незалежного оцінювання. Єдина база є джерелом даних, яку використовують під час прийому вступників на навчання, виготовлення документів про освіту державного зразка, запровадження у сфері освіти інноваційних технологій щодо використання даних, у тому числі, персональних. Структуру та функціонал цієї бази спрямовано на здійснення контролю за діяльністю ЗВО, вони мало придатні для обробки інформації усередині ЗВО, а можливість обміну інформації між ЄДЕБО та внутрішніми інформаційними системами ЗВО дуже обмежені.</p> <p>На формування внутрішніх інформаційних систем ЗВО впливали також чисельні внутрішні українські рейтинги: рейтинг МОН України (існував з 2004 до 2015 р.), ТОП-200 кращих ЗВО України, Компас тощо. У кожному серед них було розроблено власну систему показників оцінки діяльності (щодо активності університету на міжнародному рівні, якості контингенту студентів, якості та рівня науково-педагогічного персоналу, результативності науково-дослідної, науково-технічної діяльності, фінансового та ресурсного забезпечення навчального процесу тощо). Кожен із рейтингів, що формувався відповідно до власної методології (визначеної</p>
---	--

<ul style="list-style-type: none"> ▪ задоволеність студентів освітніми програмами; ▪ наявні навчальні ресурси та підтримка студентів; ▪ кар'єрні траєкторії випускників. <p>Можуть використовуватися різні методи збирання інформації. Важливо, щоб до надання й аналізу інформації і планування подальших відповідних заходів були залучені студенти та персонал.</p>	<p>метою рейтингування) і системи їх показників, на жаль, мало придатний для формування самозвітів ЗВО. Намагання забезпечити якомога кращі досягнення у цих рейтингах не сприяло формування самодостатніх внутрішніх інформаційних систем – головним завданням ЗВО було не підвищення власної якості освіти та ефективно-сті, а успішність формального звітування.</p> <p>Таким чином, на сьогодні у більшості ЗВО України сформовано фрагменти систем обліку інформації, що призначені переважно для забезпечення звітності за окремими складовими діяльності: кадрова політика, фінансова діяльність, облік контингенту студентів і їх успішності, навантаження викладачів, облік матеріальних ресурсів тощо. Різні підходи до їх формування зумовлені насамперед потребами зовнішньої звітності; не завжди якісним і часом нерегулярним є оновлення інформації; майже повна ізоляваність цих систем одна від одної фактично унеможливають будь-які серйозні аналітичні дослідження стану справ у ЗВО чи їх структурних підрозділах. Практично будь-який статистичний звіт для зовнішніх органів, ліцензійна чи акредитаційна справа тощо формуються в результаті особистих зусиль працівників відповідних підрозділів. До того ж, через невідповідність переліку та змісту контрольованих показників діяльності навчальних закладів в Україні до загальноприйнятих в європейській і світовій практиці, навіть наявні інформаційні масиви важко адаптувати для подання заявок на участь у міжнародних рейтингах тощо.</p> <p><i>Оцінка відповідності стандарту:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ не відповідає; ▪ відповідає частково; ▪ переважно відповідає; ▪ повністю відповідає; ▪ неможливо оцінити на даному етапі.
---	---

1.8. ПУБЛІЧНА ІНФОРМАЦІЯ

<p>Стандарт: Заклади мають публікувати зрозумілу, точну, об'єктивну, своєчасну та легкодоступну інформацію про свою діяльність, включаючи програми.</p> <p>Рекомендації: Інформація про діяльність закладів корисна як для майбутніх, так і теперішніх студентів, випускників, інших стейкхолдерів і громадськості. Отже, заклади надають інформацію про свою діяльність, включаючи програми, які пропонують, і критерії відбору на навчання; заплативані результати навчання за цими програмами; кваліфікації, які вони надають; процедури навчання, викладання та оцінювання, що використовуються; прохідні бали та навчальні можливості, доступні для студентів; інформацію щодо працевлаштування випускників.</p>	<p>Відповідно до п.п.4 п.3 ст. 32 "Принципи діяльності, основні права та обов'язки вищого навчального закладу" Закону ЗВО зобов'язані "оприлюднювати на офіційному веб-сайті, на інформаційних стендах та в будь-який інший спосіб інформацію про реалізацію своїх прав і виконання зобов'язань".</p> <p>У кожного ЗВО України є своя сторінка (сайт), де викладено статут, ліцензія, сертифікати про акредитацію, інформацію про програми підготовки, керівництво, структурні підрозділи. Окремі структурні підрозділи також мають власні сторінки з інформацією про їх діяльність.</p> <p>У 85 % опитаних ЗВО є розроблені та розміщені на сайті закладу інформаційні пакети (поки що переважно українською мовою). Регулярне оновлення інформаційних пакетів забезпечує не більш як половина ЗВО. На жаль, досі не є типовим оприлюднення критичних звітів щодо акредитації спеціальностей на сайтах ЗВО.</p> <p>Частина інформації про ЗВО є відкритою для доступу в Єдиній державній електронній базі з питань освіти, відкритий реєстр навчальних закладів якої включає, зокрема: найменування вищого навчального закладу та перелік відокремлених структурних підрозділів; дату заснування; прізвище, ім'я, по батькові керівника; форму власності; місцезнаходження навчального закладу; відсоток напрямів і спеціальностей, термін дії ліцензії яких закінчується поточного навчального року; термін дії сертифіката про акредитацію ЗВО у цілому; дату проведення останнього заходу державного контролю, наявність порушень; виконання планових показників; висновок щодо ступеня ризику ЗВО.</p> <p><i>Оцінка відповідності стандарту:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ не відповідає; ▪ відповідає частково; ▪ переважно відповідає; ▪ повністю відповідає; ▪ неможливо оцінити на даному етапі.
---	--

1.9. ПОТОЧНИЙ МОНІТОРИНГ І ПЕРІОДИЧНИЙ ПЕРЕГЛЯД ПРОГРАМ

<p>Стандарт: Заклади мають проводити моніторинг і періодичний перегляд програм для гарантування досягання встановлених для них цілей і відповідності потребам студентів і суспільства. Ці перегляди мають вести до безперервного вдосконалення програми. Про будь-які дії, що заплановані або вжиті як результати перегляду, слід інформувати всі зацікавлені сторони.</p> <p>Рекомендації: Регулярний моніторинг, перегляд та оновлення освітніх програм мають на меті гарантувати, що надання освітніх послуг залишається на відповідному рівні, а також створює сприятливе й ефективне навчальне середовище для студентів.</p> <p>Вони включають оцінювання:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ змісту програми у світлі останніх досліджень у певній сфері знань, гарантуючи, що програма відповідає сучасним вимогам; ▪ потреб суспільства, що змінюються; ▪ навчального навантаження студентів, їх досягнень і завершення освітньої програми; ▪ ефективності процедур оцінювання студентів; ▪ очікувань, потреб і задоволення студентів щодо програми; 	<p>Оцінювання змісту програми на відповідність сучасним вимогам і потребам суспільства, а почасти й ефективності процедур оцінювання та досягнень студентів після завершення програми, здійснюється щороку під час підсумкової атестації випускників. Таке оцінювання здійснюють експертна комісія, які формують за спеціальностями та програмами із залученням представників академічної і наукової спільноти поза меж ЗВО, представників ринку праці та органів державної влади. Оцінки та рекомендації аналізують і вивчають кафедри, учені ради факультетів/інститутів, ЗВО. Учені ради факультетів/інститутів та/або ЗВО зазвичай раз на рік розглядають питання практичної підготовки студентів і працевлаштування випускників.</p> <p>Моніторинг задоволення потреб та очікувань студентів здійснюють зазвичай шляхом їх опитувань. Узагальнення результатів опитування доводять до відома випускових кафедр і вчених рад. На жаль, широке обговорення результатів моніторингу навчальних планів (освітніх програм) за участі викладацького складу та студентства не є типовим.</p> <p>Основна складова програми (раніше т. зв. "нормативна", а нині обов'язкова складова програми), яка охоплює від 50 до 75 % обсягу навчальної роботи студентів, як правило, залишається незмінною за весь час існування програми. Якщо з тих чи інших причин виникає необхідність внесення змін до цієї частини, то формується нова програма, а дія старої – припиняється. Фактично рішення про необхідність внесення змін до обов'язкової складової програми є підставою для її припинення.</p> <p>Натомість внесення змін до вибіркової складової програми підготовки здійснюється впродовж існування програми за рішенням учених рад факультетів/інститутів, ЗВО, які приймають у тому числі із врахуванням названих вище процедур моніторингу.</p>
---	---

<ul style="list-style-type: none"> ▪ навчального середовища і послуг з підтримки студентів, а також їх відповідність меті програми. <p>Програми регулярно переглядають та оновлюють, залучаючи до цього процесу студентів та інших стейкхолдерів. Зібрану інформацію аналізують і на її основі адаптують програму для забезпечення її відповідності сучасним вимогам. Характеристики оновленої програми оприлюднюють.</p>	<p><i>Оцінка відповідності стандарту:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ не відповідає; ▪ відповідає частково; ▪ переважно відповідає; ▪ повністю відповідає; ▪ неможливо оцінити на даному етапі.
--	--

1.10. ЦИКЛІЧНЕ ЗОВНІШНЄ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ

<p>Стандарт: Заклади мають проходити зовнішнє забезпечення якості, відповідно до ESG, на циклічній основі.</p> <p>Рекомендації: Зовнішнє забезпечення якості у різноманітних формах може підтверджувати ефективність внутрішнього забезпечення якості закладу, діяти як каталізатор для вдосконалення та пропонувати нові перспективи. Воно також надає інформацію, що засвідчує заклад і громадськість в якості діяльності закладу.</p> <p>Заклади беруть участь у циклічному зовнішньому забезпеченні якості, що враховує, де це доречно, вимоги законодавчої бази, в якій вони функціонують. Таким чином, залежно від законодавства, зовнішнє забезпечення якості може набувати різних форм і зосереджуватися на різних організаційних рівнях (програми, факультету або закладу).</p> <p>Забезпечення якості – це безперервний процес, що не завершується зовнішнім відгуком або звітом чи подальшими діями зі сторони закладу. Таким чином, заклади гарантують, що прогрес, якого досягнуто після попередньої фази зовнішнього забезпечення якості, ураховано при підготовці до наступної.</p>	<p>До 2014 року ЗВО мали проходити процедури зовнішнього забезпечення якості через обмеженість термінів дії ліцензій і сертифікатів акредитації (від 5 до 10 років, залежно від рівня програми та типу ЗВО). При цьому висновки, зроблені під час акредитації, поширювались на всі програми ЗВО за відповідним напрямом/спеціальністю. Після прийняття Закону України "Про вищу освіту" та "Про ліцензування видів господарської діяльності" ліцензії на право провадження освітньої діяльності стали безстроковими, натомість ЗВО для здобуття права надавати документи про вищу освіту державного зразка зобов'язані здійснювати акредитацію кожної з освітніх програм, за якими відбувається підготовка фахівців.</p> <p>Законом України "Про вищу освіту" компетенція прийняття рішення щодо акредитації програм надана НАЗЯВО й тим органам, яким він частково делегує відповідні повноваження.</p> <p>Додатковим стимулом для ЗВО проходити акредитацію є зумовленість отримання державного замовлення наявністю сертифікатів про акредитацію. Право ЗВО проходити акредитацію у Міжнародних агентствах та Акредитаційних агентствах інших країн Законом декларується, однак не врегульовано документами нижчого рівня.</p> <p>Окремі процедури зовнішнього оцінювання якості вищої освіти у ЗВО на регулярній основі передбачені деякими українськими та міжнародними рейтингами (Компас, QS, U-Multirank тощо).</p> <p><i>Оцінка відповідності стандарту:</i></p> <ul style="list-style-type: none">▪ не відповідає;▪ відповідає частково;▪ переважно відповідає;▪ повністю відповідає;▪ неможливо оцінити на даному етапі.
--	--

ЧАСТИНА 2: СТАНДАРТИ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ЗОВНІШНЬОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ

Державну політику щодо забезпечення якості вищої освіти визначають:

- Верховна Рада України (приймає закони, постанови, інші акти, проводить парламентські та комітетські слухання).

- Президент України (підписує закони, подає законопроекти, видає укази та розпорядження, готує послання до Верховної Ради України, зокрема з питань якості та конкурентоспроможності вищої освіти тощо).

Основні функції безпосереднього управління якістю вищої освіти, формування національної політики здійснюють:

- **Кабінет Міністрів України** (виконує закони України й акти Президента України, забезпечує проведення політики у сфері освіти, розвиток інноваційного потенціалу держави, вирішення питань державного управління у сфері освіти, науки, підготовку проектів законів щодо державних соціальних стандартів і соціальних гарантій; видає обов'язкові для виконання постанови та розпорядження у межах своєї компетенції).

- **Міністерство освіти і науки України** – головний орган у системі центральних органів виконавчої влади із забезпечення формування та реалізації державної політики у сфері освіти і науки, здійснення державного нагляду за діяльністю навчальних закладів (розробляє державні стандарти освіти, визначає стратегію моніторингу якості освіти та забезпечує його проведення, здійснює ліцензування та акредитацію вищих навчальних закладів, формує та забезпечує функціонування системи атестації наукових і науково-педагогічних кадрів).

- **Державна інспекція навчальних закладів України** – центральний орган виконавчої влади, діяльність якого спрямовує та координує Кабінет Міністрів України через міністра освіти і науки України (здійснює навчально-методичне керівництво, контроль за дотриманням вимог стандартів вищої освіти, державне інспектування; аналізує роботу навчальних закладів щодо дотримання ними нормативно-правових актів у сфері освіти, дає оцінку відповідності їх діяльності державним стандартам і вимогам, вносить пропозиції щодо усунення негативних і поширення позитивних тенденцій у розвитку освіти; здійснює контроль і бере участь у моніторингу якості підготовки).

- **Акредитаційна комісія** (забезпечує додержання вимог ліцензування, атестації та акредитації навчальних закладів, бере участь в організації ліцензування, атестації та акредитації навчальних закладів, спеціальностей та освітніх програм) – *функціонує до початку роботи НАЗЯВО.*

- **Атестаційна колегія** – дорадчий орган МОН України, що було утворено (Наказ МОНмолодьспорту від 14.09.11 № 1059, затверджує Положення про атеста-

ційну колегію Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України) замість ліквідованої Вищої атестаційної комісії України з метою виконання повноважень щодо підготовки та атестації наукових і науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації, які покладено на МОН України (бере участь у забезпеченні функціонування системи підготовки та атестації наукових і науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації; прийнятті рішень щодо діяльності аспірантури, ад'юнктури, докторантури; формуванні мережі спеціалізованих учених рад; затвердженні рішень спеціалізованих учених рад про присудження наукового ступеня доктора наук і кандидата наук; присвоєнні вчених звань старшого наукового співробітника, доцента та професора науковим і науково-педагогічним працівникам – *функціонує до початку роботи НАЗЯВО*).

▪ **Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти** – постійно діючий колегіальний орган, що уповноважений Законом України "Про вищу освіту" на реалізацію державної політики у сфері забезпечення якості вищої освіти (Постанова КМ України від 15.04.15 № 244 "Про утворення Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти"). Планується, що Агентство перебере на себе певні регуляторні й контрольні функції Міністерства освіти і науки України; замінить Атестаційну колегію та Акредитаційну комісію.

До цього часу чіткого розмежування повноважень і повноцінного обміну інформацією між цими установами не існувало.

До процедур зовнішнього забезпечення якості вищої освіти в Україні належить ліцензування, акредитація та зовнішні інспектування державними установами. Ліцензування надає право ЗВО на провадження освітньої діяльності. Акредитацію призначено для визначення відповідності освітньої діяльності закладу освіти державним вимогам до якості освіти відповідного рівня та надання права на видачу дипломів державного зразка. Сертифікація засвідчувала визнання державними органами відповідності показників підготовки фахівців у ЗВО світовим стандартам.

За останні 20 років система зовнішнього забезпечення якості вищої освіти змінювалась і модифікувалась, що пов'язано як зі створенням спеціалізованих інституцій чи перерозподілом повноважень між ними, так і зі змінами переліків напрямів і спеціальностей вищої освіти, структури та змісту освітніх стандартів. До 2015 року необхідною умовою акредитації була абсолютна відповідність освітньої програми, у тому числі щодо переліків дисциплін, їх обсягів і видів заключного контролю вимогам стандарту. Окремі стандарти регулювали до 90 % обсягу навчального часу студентів, натомість з інших напрямів/спеціальностей стандарти так і не було створено.

Більшість документів, які регулюють питання акредитації, створено на виконання застарілих або частково скасованих нормативних актів.

2.1. УРАХУВАННЯ ВНУТРІШНЬОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ

<p>Стандарт: Зовнішнє забезпечення якості має стосуватись ефективності процесів внутрішнього забезпечення якості, що описані у Ч. 1 ESG.</p> <p>Рекомендації: Забезпечення якості у вищій освіті ґрунтується на відповідальності закладу за якість своїх програм та іншу діяльність. Отже, важливо, щоб зовнішнє забезпечення якості визнавало та підтримувало відповідальність закладу за забезпечення якості. Для забезпечення зв'язку між зовнішнім і внутрішнім оцінюванням якості, зовнішнє оцінювання – включає врахування стандартів Ч. 1. Це може здійснюватися різними шляхами, залежно від типу зовнішнього забезпечення якості.</p>	<p>До останнього часу при формуванні вимог зовнішнього забезпечення якості вищої освіти на можливості систем внутрішнього забезпечення якості та їх спрямованість практично не зверталася увага. І причина цього – не в недосконалому внутрішній системі, а в тому, що такий підхід фактично суперечить укладованому від ЄСРР принципу державного управління – майже повній підконтрольності процесів забезпечення якості Міністерству освіти і науки України. Дотепер визнання зовнішніми органами й установами відповідальності ЗВО за якість своїх програм та освітньої діяльності у цілому та одночасно – права на прийняття відповідних рішень не було загальною практикою.</p> <p>На нинішньому етапі врахування й використання процедур внутрішнього забезпечення якості при створенні системи зовнішнього забезпечення якості освіти не врегульовано.</p> <p><i>Оцінка відповідності стандарту:</i></p> <ul style="list-style-type: none">▪ не відповідає;▪ відповідає частково;▪ переважно відповідає;▪ повністю відповідає;▪ неможливо оцінити на даному етапі.
--	--

2.2. РОЗРОБЛЕННЯ МЕТОДОЛОГІЙ, ЩО ВІДПОВІДАЮТЬ МЕТІ

<p>Стандарт: Зовнішнє оцінювання якості слід визначати та розробляти таким чином, щоб забезпечити його відповідність досягненню цілей і завдань, що встановлені для нього, із одночасним урахуванням відповідності нормативних положень. До його розроблення та без перервного вдосконалення слід залучати стейкхолдерів.</p> <p>Рекомендації: Для забезпечення ефективності та об'єктивності, зовнішнього забезпечення якості життєво важливо мати чіткі цілі, погоджені зі стейкхолдерами.</p> <p>Цілі й завдання щодо реалізації процесів:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ урахувуватимуть обсяг навантаження та витрати, яких вимагатиме від закладів запровадження цих процесів; ▪ урахувуватимуть необхідність допомогати закладам підвищувати якість; ▪ дозволятимуть закладам демонструвати покращення; ▪ забезпечуватимуть надання чіткої інформації щодо результатів і подальших дій. <p>Система зовнішнього оцінювання може працювати більш гнучко, якщо заклади спроможні демонструвати ефективність системи внутрішнього забезпечення якості.</p>	<p>При розробці вимог (зокрема, щодо звітування) до ЗВО не береться до уваги те, яким ресурсом буде зібрана інформація, не враховується співвідношення витрачених зусиль до ефективності, інформативності даних. Доволі часто різні зовнішні установи вимагають від закладів надати одну й ту саму інформацію, але представляти її у дещо зміненому вигляді (напр., звіт вищого навчального закладу на початок навчального року за формою 2-3 нк подають окремо до МОН (включая до контингенту студентів – іноземних громадян, які навчаються за державним замовленням) та до Головного управління статистики у місті Києві (не включає до контингенту жодних студентів – іноземних громадян)).</p> <p>До того ж, переліки контрольованих показників/параметрів часто формуються не відповідно до задекларованих цілей, а відображають вузькокорпоративні інтереси контролюючих органів. Реального походження цілей і завдань зі стейкхолдерами не відбувається.</p> <p>Усі вимоги спрямовано на пошук помилок і контроль, що не дає можливості відслідковувати динаміку змін кількісних та якісних показників діяльності ЗВО, тоді як, відповідно до сучасних вимог, формати звітів мусять бути сконструйовані у такий спосіб, щоб ЗВО мали змогу продемонструвати вдосконалення та покращення.</p> <p>Типові для всіх ЗВО України процедури не враховують їх ефективність у конкретному ЗВО, часто не допомагають нормальному функціонуванню закладу¹⁰, а часом – навіть заважають. Інколи знов запроваджені вимоги є навіть більш ретроградними за попередні. Наприклад, у Ліцензійних умовах (редакція від 2015 р.) у всіх без винятку програмах вимагалось виділяти цикли загальних і професійно-спрямованих дисциплін, тоді як попередні документи не передбачали</p>
---	--

¹⁰ Наприклад: до ЄДЕБО ЗВО вносять усю необхідну для формування звіту 2-3нк інформацію, але змушені генерувати звіт вручну.

	<p>такої структуризації на рівні магістра, а загальнодержавні вимоги щодо відповідного циклу на рівні бакалавра скасовано.</p> <p>Формально заклади можуть демонструвати підвищення якості, наприклад шляхом участі у рейтингах ЗВО, але механізмів заохочення підвищення якості вищими навчальними закладами не існує.</p> <p><i>Оцінка відповідності стандарту:</i></p> <ul style="list-style-type: none">▪ не відповідає;▪ відповідає частково;▪ переважно відповідає;▪ повністю відповідає;▪ неможливо оцінити на даному етапі.
--	---

2.3. ПРОЦЕСИ ЗАПРОВАДЖЕННЯ

<p>Стандарт: Процеси зовнішнього забезпечення якості мають бути надійними, корисними, наперед визначеними, послідовно запроваджуваними та оприлюдненими. Вони включають:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ самооцінювання або його еквівалент; ▪ зовнішнє оцінювання, яке зазвичай включає відвідування закладу; ▪ звіт за результатами зовнішнього оцінювання; ▪ послідовні подальші дії за результатами оцінювання. <p>Рекомендації: Зовнішнє забезпечення якості, що виконується професійно, послідовно та прозоро, гарантує його визнання та вплив. Залежно від моделі системи зовнішнього забезпечення якості, заклад створює основу для зовнішнього забезпечення якості шляхом самооцінювання або збираючи інші матеріали, у тому числі підтверджувальні дані. Письмову документацію зазвичай доповнюють інтерв'ю зі стейкхолдерами під час відвіду-</p>	<p>Процеси зовнішнього забезпечення якості за своїми компонентами формально майже відповідають вимогам ESG-2015: у них наявні звіти самооцінювання, зовнішнє оцінювання з відвідування закладу експертами, звіт експертів. Однак за зовнішньої подібності наявні достатньо суттєві відмінності у реалізації цих процесів.</p> <p>Однією з основних причин такої відмінності є те, що в європейських країнах ЗВО зацікавлені в аудиті своєї освітньої діяльності, зовнішньому оцінюванні якості підготовки. В Україні ж як ЗВО, так і контролюючі органи сприймають зовнішнє оцінювання як інспекцію, метою якої є виявлення недоліків, невиконання вимог стандартів тощо. Натомість звична для європейських країн мета аудиту – допомога навчальним закладам, рекомендації щодо покращення освітніх програм та освітньої діяльності у цілому, створення дорожніх карт тощо практично не знаходить втілення у процедурах, формах, звітах, переліках контрольованих показників у процесі зовнішнього оцінювання в Україні. Тому звіти самооцінювання, які генеруються внутрішніми системами забезпечення якості (там, де вони є), практично не використовуються для формування відповідних документів за зовнішнього оцінювання.</p> <p>Значна кількість інформації, яка збирається за зовнішнього оцінювання та входить до підсумкової документації як самозвіт, малоінформативна з погляду оцінки якості (формальні показники, які легко проконтролювати) та часто вимагає значних додаткових витрат працівників ЗВО. Наприклад, комплексні контрольні роботи залишкових знань, результати яких практично неінформативні через невмотивованість студентів.</p> <p>Чинними документами не передбачено, що звіти самооцінювання мають бути завершені задовго до візиту експертів.</p> <p>Під час процедур зовнішнього оцінювання (акредитації) передбачено відвідування ЗВО групою експертів, яких призначає МОН України. Експерти перебувають у ЗВО не більш як три дні та переважно опрацьовують надані матеріали із самоаналізу, озайомлюються із документацією, результатами контрольних заходів. Вони мають право під час візиту інтерв'ювати стейкхолдерів, але така</p>
---	--

<p>вання закладу. Результати оцінювання викладають у звіті (див. Стандарт 2.5) групи незалежних (зовнішніх) експертів (див. Стандарт 2.4).</p> <p>Зовнішнє забезпечення якості не завершується звітом експертів. Агентства здійснюють детальний аналіз закладу та надають рекомендації його подальших дій, сутність яких залежить від моделі зовнішнього забезпечення якості.</p>	<p>практика не поширена. За результатами перевірки документації і візиту до ЗВО експерти готують висновок, в якому рекомендують акредитувати або не акредитувати освітню програму. Звичайно не практикується встановлення терміну проведення наступної акредитації, залежно від змісту висновків. Звіт містить формальні зауваження та рекомендації, але їх виконання, як правило, не перевіряють через відсутність відповідних механізмів. Експертний звіт не містить чітких шляхів та/або послідовності дій для виправлення виявлених недоліків, не передбачає подальшого аналізу діяльності та звітування щодо досягнутого прогресу.</p> <p>Ще одним органом інспектування є Державна інспекція навчальних закладів (ДІНЗ), діяльність якої регулює відповідне положення (затверджено постановою КМ України від 16.10.14 № 538).</p> <p>ДІНЗ може здійснювати як комплексні, так і вибіркові (за окремими структурними підрозділами, програмами, навчальними дисциплінами) перевірки організації освітнього процесу та якості надання освітніх послуг. Конкретне завдання на перевірку може бути доведене до ЗВО в день прибуття комісії із перевірки (за позапланових перевірок). Звичайна тривалість перевірки – від 10 до 15 діб. До складу експертної групи ДІНЗ, крім власних інспекторів, залучає не тільки представників академічної і наукової спільноти, але й фахівців центральних і місцевих органів виконавчої влади, ринку праці (підприємств, установ та організацій). При перевірці ДІНЗ має право отримувати необхідні для виконання завдання інформацію, документи та матеріали не тільки від ЗВО, а й від державних органів та органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій, незалежно від форми власності, а також від громадян та їх об'єднань. Таким чином ДІНЗ, за потреби, має можливість для об'єктивного врахування думки стейкхолдерів. Результати перевірки оголошують у ЗВО, після отримання пояснень заключний звіт надходить до органу управління, якому підпорядкований ЗВО, а також, за необхідності, органам, що відповідають за ліцензування та акредитацію освітніх послуг, іншим зацікавленим органам. Звіт в обов'язковому порядку містить не тільки перелік виявлених порушень, але й приписи щодо їх усунення із визначенням термінів, упродовж яких ЗВО має виконати ці приписи.</p>
---	--

	<p>Наслідком перевірки ДІНЗ можуть бути: висновки про службову невідповідність посадових осіб та/або недостатню кваліфікацію викладачів, штрафні санкції за невідповідність стандартам затверджених у ЗВО процедур і практики їх реалізації тощо. У випадку виявлення порушень вимог законодавства щодо надання освітніх послуг ДІНЗ може рекомендувати МОН призупинення або анулювання ліцензії.</p> <p>Окремі питання забезпечення якості вищої освіти (напр., прозорість процесів зарахування та переведення студентів) можуть бути оцінені в рамках перевірок іншими контролюючими органами, наприклад Державною фінансовою інспекцією України, Рахунковою Палатою України.</p> <p><i>Оцінка відповідності стандарту:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ не відповідає; ▪ відповідає частково; ▪ переважно відповідає; ▪ повністю відповідає; ▪ неможливо оцінити на даному етапі.
--	--

2.4. НЕЗАЛЕЖНІ (ЗОВНІШНІ) ЕКСПЕРТИ

<p>Стандарт: Зовнішнє забезпечення якості має виконувати група незалежних (зовнішніх) експертів, що включає представника/ів від студентів.</p> <p>Рекомендації: В основі зовнішнього забезпечення якості лежить широкий діапазон експертизи, що здійснюють незалежні (зовнішні) експерти, які сприяють роботі агентства через висвітлення різних поглядів стейкхолдерів, включаючи заклади, викладачів, студентів і роботодавців/професіоналів-практиків.</p> <p>Щоб гарантувати цінність і послідовність роботи експертів:</p> <ul style="list-style-type: none">▪ їх ретельно відбирають;▪ вони мають володіти відповідними навичками та бути компетентними для виконання завдання;▪ вони проходять відповідний тренінг та/або брифінг. <p>Агентство забезпечує незалежність експертів, запроваджуючи механізм запобігання виникненню конфлікту інтересів.</p>	<p>Відповідно до положення про експертну комісію та порядок проведення ліцензійної експертизи, експертна комісія формується (призначається) органом ліцензування для проведення ліцензійної експертизи з метою встановлення відповідності кадрового, наукового, навчально-методичного та матеріально-технічного забезпечення навчального закладу державним вимогам. Список експертів формується та затверджується органом ліцензування із числа провідних фахівців, які мають відповідну освіту та кваліфікацію, практичний досвід роботи, виявили бажання здійснювати ліцензійну експертизу навчальних закладів і включені до списку експертів.</p> <p>До останнього часу, відповідно до положення про експертну комісію та порядок проведення акредитаційної експертизи, експертні комісії формувало МОН України. До складу комісії включали не всіх стейкхолдерів, участь експертів від студентства не передбачалася, роботодавці також не брали участі у процедурах акредитації.</p> <p>Умови роботи експертів не забезпечували можливості об'єктивного аналізу стану справ у вищих навчальних закладах:</p> <ul style="list-style-type: none">▪ наказ МОН із призначення експертів виходив максимум за два-три тижні до кінцевої дати представлення звіту. Термін перебування у ЗВО майже відповідає європейським вимогам, але європейські експерти попередньо вивчають самозвіти ЗВО протягом шести місяців – року;▪ витрати на відрядження експертам компанія безпосередньо ті ЗВО, що перевірялися. Унаслідок цього виникає питання щодо незалежності та об'єктивності експертів. <p>Відповідно до Закону України "Про вищу освіту", до процесів зовнішнього забезпечення якості вищої освіти відтепер мають бути залучені експерти не тільки з числа викладачів, але й професіонали-практики, роботодавці та представники студентства. Законом дозволено залучати також міжнародних експертів.</p> <p>Необхідність участі роботодавців, визнаних фахівців-практиків, професійних асоціацій і студентів в оцінюванні різних аспектів освітньої діяльності наразі визнається в Україні, але переважно декларативно. Механізми залучення та зацікавлен-</p>
--	--

<p>Бажаним є залучення до зовнішнього забезпечення якості міжнародних експертів, наприклад, як членів експертної ради, оскільки це надає додаткового виміру процесам розвитку та запровадження.</p>	<p>ня стейкхолдерів не розроблено. Так само вагомою проблемою є залучення закордонних експертів, не відпрацьовано процедуру фінансування їх роботи.</p> <p>Як попередіми, так і чинними нормативними документами не передбачено обов'язкові навчання та підвищення кваліфікації експертів, а також джерела їх фінансування. Так само неврегульоване питання уникнення потенційного конфлікту інтересів експертів.</p> <p><i>Оцінка відповідності стандарту:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ не відповідає; ▪ відповідає частково; ▪ переважно відповідає; ▪ повністю відповідає; ▪ неможливо оцінити на даному етапі.
---	--

2.5. КРИТЕРІЙ ДЛЯ РЕЗУЛЬТАТІВ

<p>Стандарт: Будь-які висновки або судження, зроблені у результаті зовнішнього забезпечення якості, мають ґрунтуватися на зрозумілих та опублікованих критеріях, які послідовно застосовують, незалежно від того, чи приводить процес до прийняття офіційного рішення.</p> <p>Рекомендації: Зовнішнє забезпечення якості, зокрема, його висновки, мають справляти значний вплив на заклади та оцінювані програми.</p> <p>В інтересах рівності та надійності висновки зовнішнього забезпечення якості ґрунтуються на поперед визначених та опублікованих критеріях, що послідовно інтерпретуються та ґрунтуються на доказах.</p> <p>Залежно від системи зовнішнього забезпечення якості, висновки можуть бути представлені у різних формах, наприклад, рекомендацій, суджень або офіційних рішень.</p>	<p>Традиційно в Україні як критерії, на основі яких приймають рішення з оцінювання якості освітньої діяльності ЗВО, виступають ліцензійні умови та вимоги до акредитації, а також стандарти вищої освіти. Вони наперед визначені, оприлюднені, базуються на відповідних документах.</p> <p>Але частина вимог є неоднозначною¹¹, що дозволяє по-різному трактувати їх виконання або невиконання. Частина показників (нормативів) забезпечення ЗВО науково-педагогічними та педагогічними кадрами, матеріально-технічною, навчально-методичною, а також інформаційною базами є застарілими, не виправдані з економічного погляду та малоінформативними з погляду якості вищої освіти. Наприклад, вимоги щодо кількості робочих комп'ютерних місць на 100 студентів, співвідношення посадкових місць у читальних залах до загальної кількості студентів, забезпечення студентів підручниками тощо не враховують сучасний доступ до джерел інформації і розвиток інформаційних технологій.</p> <p>На сьогодні не визначено критерії оцінювання освітніх програм на відповідність новим стандартам вищої освіти, в яких фігурують не переліки навчальних дисциплін, а очікувані результати навчання. Створення відповідних методичних рекомендацій ще не розпочиналося, жоден новий стандарт ще не затверджено.</p> <p><i>Оцінка відповідності стандарту:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ не відповідає; ▪ відповідає частково; ▪ переважно відповідає; ▪ повністю відповідає; ▪ неможливо оцінити на даному етапі.
---	--

¹¹ Наприклад, норму, згідно з якою обсяг навчальної дисципліни має бути завичай не менше трьох кредитів, частина осіб, що здійснюють перевірку, розуміє як абсолютну вимогу.

2.6. ЗВІТУВАННЯ

<p>Стандарт: Повні експертні звіти мають бути оприлюднені, бути зрозумілими та доступними для академічної спільноти, зовнішніх партнерів та інших зацікавлених осіб. Якщо агентство приймає будь-яке офіційне рішення на основі цих звітів, рішення слід оприлюднити разом зі звітом.</p> <p>Рекомендації: Експертний звіт є основою для подальших дій закладу у відповідь на зовнішнє оцінювання та надає суспільству інформацію щодо його діяльності. Для використання звіту як основи для дій, що необхідно вжити, він має бути зрозумілий і точний за структурою, мовою та охоплювати:</p> <ul style="list-style-type: none">опис контексту (щоб допомогти позиціонувати заклад вищої освіти у конкретному контексті);опис конкретної процедури, включаючи залучених експертів;докази, аналіз і результати;висновки;риси належної практики, продемонстровані закладом;рекомендації щодо подальших дій. <p>Корисним може бути підготовка стислого варіанту звіту. Фактична точність звіту покращується, якщо закладу надають можливість виявити фактичні помилки до моменту завершення звіту.</p>	<p>Форми звітів для кожного з видів зовнішнього оцінювання якості вищої освіти були затверджені та є загальновідомими (не стосується нових процедур акредитації). Усі звіти містять більшість позицій, що рекомендовані ESG-2015: опис контексту, конкретної процедури, характеристики залучених експертів, докази, аналіз і результати, риси належної практики, висновки. Не у всіх звітах обов'язковими є рекомендації щодо подальших дій. Підготовка звіту в двох варіантах (повному і короткому) звичайно не практикується.</p> <p>Практику оприлюднення рішення відповідного органу, що здійснено на основі зовнішньої перевірки, в Україні започатковано після прийняття Закону України "Про вищу освіту". Також наразі на сайті ЗВО публікується короткий звіт про відвідування експертною групою. Повна публікація матеріалів не практикується ні органами державної влади, ні вищими навчальними закладами. Зважаючи на відсутність доступних аналітичних звітів та іншої систематизованої інформації щодо якості вищої освіти, можливість ЗВО щодо використання хороших практик та/або вдосконалення власної освітньої політики суттєво обмежена.</p> <p><i>Оцінка відповідності стандарту:</i></p> <ul style="list-style-type: none">не відповідає;відповідає частково;переважно відповідає;повністю відповідає;неможливо оцінити на даному етапі.
---	---

2.7. СКАРГИ ТА АПЕЛЯЦІЇ

<p>Стандарт: Процеси розгляду скарг та апеляцій слід чітко визначити як частину моделі процесів зовнішнього забезпечення якості та повідомити про них заклади.</p> <p>Рекомендації: Для захистити прав закладів і забезпечення чесного процесу прийняття рішень, зовнішнє забезпечення якості проводять за умов відкритості та підзвітності. Тим не менш, можливі непорозуміння або випадки незадоволення щодо процесу або офіційних висновків. Заклади повинні мати доступ до процесів, що надає можливість їм звертатися до агентств з питаннями, які викликають занепокоєння; агентства мають опрацьовувати такі питання професійно шляхом чітко визначеного процесу, який послідовно застосовується. Процедура оскарження дозволяє закладу висловити власне незадоволення щодо проведення процесу або тих, хто його проводив. У процедурі апеляції заклад ставить під сумнів офіційні висновки процесу, де він може продемонструвати, що висновок не спирається на обґрунтовані докази, критерії були некоректно застосовано, або процеси не було послідовно запроваджено.</p>	<p>У випадку негативного рішення органів зовнішнього забезпечення якості, наприклад Акредитаційної комісії, ЗВО може подати апеляцію до МОН України. МОН утворює апеляційну комісію, яка розглядає апеляцію та готує рекомендації для чергового засідання Акредитаційної комісії, остаточно рішення якої затверджує МОН.</p> <p>Законодавством передбачено, що рішення може бути оскаржено та переглянute в судовому порядку, але фактично ця норма у взаємовідносинах між ЗВО України та Міністерством освіти і науки України, іншими установами практично не використовується.</p> <p>При виникненні спірних питань у процесі обговорення висновків ЗВО іноді вдається довести, що не всю інформацію було враховано, на підставі чого справу переглядають у порядку винятку.</p> <p>У нормативних документах не згадується можливість оскарження стейкхолдерами позитивних висновків органів зовнішнього оцінювання якості.</p> <p><i>Оцінка відповідності стандарту:</i></p> <ul style="list-style-type: none">▪ не відповідає;▪ відповідає частково;▪ переважно відповідає;▪ повністю відповідає;▪ неможливо оцінити на даному етапі.
--	--

ЧАСТИНА 3: СТАНДАРТИ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО АГЕНТСТВ ІЗ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ

Механізм акредитації спеціальностей, програм, самого ЗВО залишається в Україні одним із основних інструментів регулювання якості освітньої діяльності та контролю за ефективністю роботи навчальних закладів. Контроль, відповідно до своїх повноважень на підставі норм чинного законодавства, здійснювали Міністерство освіти і науки України (далі МОН), Державна інспекція навчальних закладів та Акредитаційна комісія (до серпня 2012 р. Державна акредитаційна комісія України). Вищий навчальний заклад мав право видавати документ про вищу освіту державного зразка тільки з акредитованого напрямку або спеціальності.

До останнього часу акредитація вищих навчальних закладів, напрямів підготовки та спеціальностей здійснювалася у порядку, що передбачений Положенням про акредитацію вищих навчальних закладів і спеціальностей у ЗВО та вищих професійних училищах (затверджено постановою КМ України № 978 від 09.08.01).

Розгляд акредитаційних справ і прийняття рішення щодо видачі сертифікатів про акредитацію здійснювала Акредитаційна комісія, відповідно до Положення про Акредитаційну комісію (затверджено постановою КМ України № 1380 "Про ліцензування освітніх послуг" від 29.08.03). До складу Акредитаційної комісії входили представники МОН, інших центральних і місцевих органів виконавчої влади, організацій роботодавців, громадських об'єднань, студентських і благодійних організацій, вищих навчальних закладів, незалежно від форми власності. Організація роботи Акредитаційної комісії забезпечувалася Державною освітньою установою "Навчально-методичний центр з питань якості освіти" шляхом надання послуг організаційного характеру, що пов'язані із проведенням ліцензування, атестації та акредитації.

Акредитації підлягали спеціальність, напрям підготовки і весь навчальний заклад. Акредитація напряму підготовки, спеціальності у навчальному закладі (відокремленому підрозділі навчального закладу) за певним освітньо-кваліфікаційним рівнем – це державне визнання відповідності рівня підготовки (перепідготовки) фахівців державним вимогам напряму підготовки, спеціальності та вищого навчального закладу, які затверджено МОН.

Критерії, які визначають мінімальні нормативи забезпечення вищих навчальних закладів науково-педагогічними та педагогічними кадрами, матеріально-технічною, навчально-методичною, інформаційною базою, якісні характеристики надання освітніх послуг, вимоги до освітньої і наукової діяльності ЗВО, виконання яких є підставою для прийняття рішення про акредитацію напряму підготовки, спеціальності та вищого навчального закладу визначалися **Державними вимогами до акредитації напряму підготовки, спеціальності та вищого навчального закладу** (затверджено наказом Міністерства освіти і науки України № 689 від 13.06.12).

Рівень спроможності вищого навчального закладу певного типу проводити освітню діяльність, що пов'язана зі здобуттям вищої освіти та кваліфікації, визначався рівнем акредитації. Закон "Про вищу освіту" (2002) встановлював чотири рівні акредитації вищих навчальних закладів (I, II, III і IV), що визначали право реалізувати програми підготовки молодших спеціалістів, бакалаврів, спеціалістів і магістрів, відповідно. Вищий навчальний заклад міг бути акредитований за певним рівнем акредитації, якщо не менше двох третин напрямів підготовки та спеціальностей, за якими ЗВО проводить освітню діяльність, акредитовано за цим рівнем.

Акредитація проводилася з ініціативи ЗВО за його заявою. Навчальний заклад, що заявив про акредитацію спеціальності, подавав до МОН акредитаційну справу, яка містила нормативні документи, пов'язані із діяльністю ЗВО, а також звіт про діяльність за заявленою до акредитації спеціальністю (самоаналіз), освітньо-кваліфікаційну характеристику фахівця, освітньо-професійну програму підготовки фахівця, навчальний план, таблицю відповідності показників освітньої діяльності державним вимогам акредитації напряму підготовки та спеціальності.

Під час проведення самоаналізу ЗВО відображав у звіті показники – критерії оцінювання його роботи за напрямом підготовки, спеціальністю, що акредитується. У ньому підтверджувалися відповідність кадрового, навчально-методичного, матеріально-технічного та інформаційного забезпечення ліцензійним умовам надання освітніх послуг у сфері вищої освіти, а також відповідність якісних характеристик підготовки фахівців державним вимогам; зазначалися перелік зауважень (приписів) органів, що здійснюють контроль за дотриманням ліцензійних умов, а також відомості про скарги юридичних і фізичних осіб щодо освітньої діяльності навчального закладу за напрямом підготовки, спеціальністю, що акредитується, за період підготовки (перепідготовки) фахівців, заходи щодо їх усунення та інформація про здійснення таких заходів, опис внутрішньої системи забезпечення якості освітньої діяльності.

Після одержання акредитаційної справи МОН проводив у 20-денний термін її попередню експертизу та, за умови відповідності поданих матеріалів чинному законодавству та вимогам МОН, упродовж 15 днів формував експертну комісію, яка проводила акредитаційну експертизу діяльності за заявленою до акредитації спеціальністю безпосередньо у ЗВО. Експертна комісія визначала ефективність внутрішньої системи управління якістю освіти в навчальному закладі. Загальний термін роботи експертної комісії безпосередньо у навчальному закладі не мав перевищувати трьох днів.

За результатами акредитаційної експертизи експертна комісія МОН готувала мотивований висновок про можливість акредитації напряму підготовки, спеціальності чи навчального закладу, ознайомлювала з ними керівника навчального закладу та подавала висновок до експертної ради Акредитаційної комісії у тижневий термін після закінчення роботи.

Експертна рада Акредитаційної комісії проводила аналіз матеріалів акредитаційної справи та висновку експертної комісії і вносила пропозиції на засідання Акредитаційної комісії, яка не пізніше, ніж у місячний термін приймала рішення про акредитацію або відмову від неї. МОН затверджувало рішення за два тижні від дня прийняття.

За позитивного рішення щодо акредитації закладу (напряму підготовки, спеціальності) МОН видавало навчальному закладу сертифікат про акредитацію закладу (напряму підготовки, спеціальності).

Навчальному закладу в акредитації напряму підготовки чи спеціальності могли відмовити у разі, коли:

- показники його діяльності не відповідали вимогам Акредитаційної комісії;
- з моменту отримання ліцензії в його діяльності виявлено порушення організації чи проведення навчально-виховного процесу, що не ліквідовано за час акредитації;
- у поданих на акредитацію документах виявлено інформацію, що не відповідає дійсності.

За негативного рішення Акредитаційної комісії повторне проведення акредитації можливе було за умови усунення недоліків, але не раніше, ніж за рік після прийняття такого рішення.

Рішення МОН з питань акредитації могли бути оскаржені у суді.

Вищі навчальні заклади, що успішно пройшли акредитацію напряму підготовки чи спеціальності, отримували сертифікат про акредитацію. Сертифікат про акредитацію навчального закладу (напряму підготовки, спеціальності) вперше видавався терміном на п'ять років, під час проведення другої і наступних акредитацій – на десять років. Подовження терміну дії сертифікату здійснювалося у порядку, що встановлений для його одержання.

Відповідно до чинного Закону України "Про вищу освіту" передбачено створення Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти, яке має бути постійно діючим колегіальним органом, що уповноважений на реалізацію державної політики у сфері забезпечення якості вищої освіти. Таким чином Агентство перебирає на себе певні регуляторні та контрольні функції Міністерства освіти і науки України та згодом замінить Атестаційну та Акредитаційну комісії. Нормативна база функціонування Агентства продовжує формуватися:

- 2015 року Постановою КМ України (№ 244 "Про утворення Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти" від 15.04.15) затверджено Статут Агентства;

- 2016 року Законом України (№ 1415-VIII "Про внесення змін до Закону України "Про вищу освіту" від 14.06.16) уточнено правові умови формування та функціонування Агентства;

- у вересні 2016 року завершено процедури виборів і довиборів членів Агентства та призначено керівника секретаріату Агентства.

На сьогоднішній день уряд затвердив склад Агентства, очікується Постанова уряду про затвердження керівництва Агентства.

3.1. ДІЯЛЬНІСТЬ, ПОЛІТИКА ТА ПРОЦЕСИ ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ

<p>Стандарт: Агентства мають проводити діяльність щодо забезпечення якості, як визначено у Ч. 2 ESG на регулярній основі. Вони повинні мати чіткі та зрозумілі цілі, що складають частину їх публічно доступної місії. Це має визначати щоденну роботу агентства. Агентства мають забезпечувати залучення стейкхолдерів до свого управління та діяльності.</p> <p>Рекомендації: Для гарантування значимості зовнішнього забезпечення якості важливо, щоб заклади та громадськість довіряли агентствам. Тому цілі та завдання діяльності щодо забезпечення якості описано та оприлюднюються разом з описом: характеру взаємодії між агентствами та стейкхолдерами у вищій освіті, особливо закладами вищої освіти; сфери діяльності агентств. Експертна спроможність агентства може бути посилена за рахунок залучення міжнародних членів до комітетів агентств.</p> <p>Агентства здійснюють різноманітну діяльність щодо зовнішнього забезпечення якості для досягнення різних цілей. Вона включає оцінювання, перегляд, аудит, оцінку, акредитацію або інші подібні види діяльності на рівні програми або закладу, які можуть проводитися різними шляхами. Коли агентства виконують ще й іншу діяльність, потрібне чітке розмежування зовнішнього забезпечення якості та інших сфер їх роботи.</p>	<p>Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти є постійно діючим колегіальним органом, що уповноважений Законом України "Про вищу освіту" на реалізацію державної політики у сфері забезпечення якості вищої освіти.</p> <p>Цілі та основні принципи його діяльності визначено Законом "Про Вищу освіту" (ст. 20) та Статутом.</p> <p><i>Оцінка відповідності стандарту:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ не відповідає; ▪ відповідає частково; ▪ переважно відповідає; ▪ повністю відповідає; ▪ неможливо оцінити на даному етапі.
---	---

3.2. ОФІЦІЙНИЙ СТАТУС

<p>Стандарт: Агентства повинні мати офіційний юридичний статус та бути офіційно визнаними компетентними органами влади як агентства забезпечення якості.</p> <p>Рекомендації: Коли зовнішнє забезпечення якості виконується на регулярній основі, заклади повинні мати гарантії, що результати цього процесу буде прийнято у системі вищої освіти, державною, стейкхолдерами та громадськістю.</p>	<p>Національне агентство є юридичною особою публічного права. Воно набуває статусу юридичної особи від дня його державної реєстрації, має самостійний баланс, реєстраційні рахунки в органах Казначейства, печатку зі своїм найменуванням. Національне агентство має право в установленому законодавством порядку укладати договори, учиняти інші правочини, набувати майнових та особистих немайнових прав, нести обов'язки, бути позивачем і відповідачем у суді.</p> <p><i>Оцінка відповідності стандарту:</i></p> <ul style="list-style-type: none">▪ не відповідає;▪ відповідає частково;▪ переважно відповідає;▪ повністю відповідає;▪ неможливо оцінити на даному етапі.
--	--

3.3. НЕЗАЛЕЖНІСТЬ

<p>Стандарт: Агентства мають бути незалежними та діяти автономно, повністю відповідати за свою роботу та її результати без впливу третіх сторін.</p> <p>Рекомендації: Автономним закладам як партнери потрібні незалежні агентства. При розгляді незалежності агентства важливим є:</p> <ul style="list-style-type: none">▪ <i>організаційна незалежність</i>, засвідчена в офіційних документах (напр., урядових нормативних документах, законодавчих актах або статуті організації), що визначають незалежність роботи агентства від третіх сторін, таких як заклади вищої освіти, уряди та інші організації стейкхолдерів;▪ <i>операційна незалежність</i>: визначення та реалізація процедур і методів агентства, а також відбір і призначення незалежних (зовнішніх) експертів проводяться незалежно від третіх сторін, таких як заклади вищої освіти, уряди та інші стейкхолдери;▪ <i>незалежність офіційних висновків</i>: хоча у процесах забезпечення якості беруть участь експерти з відповідних груп стейкхолдерів, зокрема, студенти, за остаточні результати процесів забезпечення якості залишається відповідальним агентство. Кожного, хто бере участь у діяльності агентства щодо зовнішнього забезпечення якості (напр., експерта), інформують, що хоча його кандидатуру й висунено третьою стороною, працюючи на агентство, він працює від свого імені та не представляє організацію, яка його висунула. Незалежність є важливою для забезпечення того, що всі процедури та рішення ґрунтуються винятково на експертизі.	<p>Агентство є автономним, однак його функціонування визначається Верховною Радою за поданням КМ України. Кошторис, план асигнувань загального фонду бюджету, штатний розпис Національного агентства на відповідний рік і зміни до них затверджує Міністр освіти і науки. Ці обставини не дають можливості стверджувати про повну його незалежність.</p> <p>Питання операційної незалежності ще не врегульовано.</p> <p><i>Оцінка відповідності стандарту:</i></p> <ul style="list-style-type: none">▪ не відповідає;▪ відповідає частково;▪ переважно відповідає;▪ повністю відповідає;▪ неможливо оцінити на даному етапі.
--	---

3.4. ТЕМАТИЧНИЙ АНАЛІЗ

<p>Стандарт: Агентства мають регулярно публікувати звіти з описом та аналізом загальних висновків їхньої діяльності щодо зовнішнього забезпечення якості.</p> <p>Рекомендації: У процесі роботи агентства отримують інформацію про програми та заклади, яка може бути корисною не лише у межах окремого процесу, але й надавати матеріали для структурного аналізу у всій системі вищої освіти. Ці результати можуть сприяти обмірковуванню та вдосконаленню політик і процесів забезпечення якості в інституційному, національному та міжнародному контекстах.</p> <p>Ретельний та уважний аналіз цієї інформації може вказати на досягнення, тенденції і належну практику або труднощі.</p>	<p>Агентство ще не розпочало працювати.</p> <p><i>Оцінка відповідності стандарту:</i></p> <ul style="list-style-type: none">▪ не відповідає;▪ відповідає частково;▪ переважно відповідає;▪ повністю відповідає;▪ неможливо оцінити на даному етапі.
---	--

3.5. РЕСУРСИ

<p>Стандарт: Агентства повинні мати адекватні та належні ресурси, як людські, так і фінансові, для виконання своєї роботи.</p> <p>Рекомендації: З огляду на важливий вплив вищої освіти на розвиток суспільства та окремих осіб, адекватне та належне фінансування агентств – в інтересах суспільства.</p> <p>Ресурси агентств дозволяють їм організувати та проводити діяльність щодо зовнішнього забезпечення якості ефективно та продуктивно. До того ж, ресурси дозволяють агентствам удосконалювати, обмірковувати власну практику, а також інформувати громадськість про свою діяльність.</p>	<p>Національне агентство, до складу якого входить 25 членів, формується на таких засадах: два члени делегує Національна академія наук та по одному – національні галузеві академії наук; 13 – обирають з'їзди із числа представників ЗВО державної, комунальної і приватної форми власності, у тому числі 9 – від державних вищих навчальних закладів, 1 – від комунальних ЗВО, 3 – від приватних ЗВО; 3 – обирає спільний представницький орган усеукраїнських об'єднаних організацій роботодавців, 2 – з'їзд представників органів студентського самоврядування ЗВО із числа осіб, які здобувають вищу освіту.</p> <p>Фінансування діяльності Національного агентства здійснюється за рахунок коштів державного бюджету, коштів, отриманих як оплата робіт з акредитації і проведення ліцензійної експертизи, за надання інших послуг, що пов'язані із забезпеченням якості вищої освіти, у розмірах, що визначені законодавством, грантів, наданих з метою підвищення якості вищої освіти в Україні, у тому числі тих, що надані для вдосконалення системи оцінювання якості вищої освіти, інших джерел, що не заборонені законодавством.</p> <p>За Національним агентством з метою забезпечення його діяльності, що передбачена Статутом, можуть бути закріплені на праві оперативного управління будівлі, споруди, приміщення, обладнання, комп'ютерна та інша техніка, транспортні засоби, засоби зв'язку, а також інше необхідне майно, відповідно до чинного законодавства. Майно Національного агентства є державною власністю та належить йому на праві оперативного управління.</p> <p><i>Оцінка відповідності стандарту:</i></p> <ul style="list-style-type: none">▪ не відповідає;▪ відповідає частково;▪ переважно відповідає;▪ повністю відповідає;▪ неможливо оцінити на даному етапі.
---	---

3.6. ВНУТРІШНЄ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ТА ПРОФЕСІЙНА ПОВЕДІНКА

<p>Стандарт: Агентства мають запровадити процеси для внутрішнього забезпечення якості щодо визначення, забезпечення та поглиблення якості й добросовістності своєї діяльності.</p> <p>Рекомендації: Агентства мають бути підзвітними своїм стейкхолдерам. Тому обов'язковими є високі професійні стандарти та добросовісність у роботі агентств. Перегляд і покращення їх роботи є постійними, аби гарантувати оптимальність їх послуг закладам і суспільству. Агентства застосовують політику внутрішнього забезпечення якості, що представлена на їх веб-сайті. Ця політика:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ гарантує, що всі особи, залучені до діяльності агентства, є компетентними та діють професійно й етично; ▪ включає внутрішні та зовнішні механізми зворотного зв'язку, що приводять до безперервного вдосконалення всередині агентства; ▪ запобігає нетолерантності будь-якого типу або дискримінації; ▪ окреслює необхідну комунікацію з відповідними органами влади тих юрисдикцій, де вони працюють; ▪ у разі, якщо деякі або всі елементи діяльності агентства із забезпечення якості виконують треті сторони на умовах контракту, гарантує, що вся діяльність, яку вони виконують на умовах контракту, або матеріали, які вони виготовляють, відповідають ESG; ▪ дозволяє агентству отримати статус і визнання закладами, з якими воно проводить зовнішнє забезпечення якості. 	<p>Законом "Про вищу освіту" (зі змінами) передбачено низку гарантій забезпечення компетентності, професійності та добросовісності членів Агентства. Інші аспекти внутрішнього забезпечення якості Агентства мають бути визначені Агентством після початку його роботи.</p> <p><i>Оцінка відповідності стандарту:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ не відповідає; ▪ відповідає частково; ▪ переважно відповідає; ▪ повністю відповідає; ▪ неможливо оцінити на даному етапі.
--	--

3.7. ЦИКЛІЧНА ЗОВНІШНЯ ПЕРЕВІРКА АГЕНТСТВ

<p>Стандарт: Агентства мають проходити зовнішню перевірку принаймні раз на п'ять років, аби продемонструвати відповідність ESG.</p> <p>Рекомендації: Періодична зовнішня перевірка допоможе агентству обміркувати свою політику та діяльність; надає можливість засвідчити агентству та його стейкхолдерів у тому, що воно й надалі додержуватиме принципів, що закріплені в ESG.</p>	<p>Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти ще не запрацювало, не подавало заявок на участь у роботі міжнародних асоціацій із забезпечення якості, не уклало угод із іншими агентствами.</p> <p>Оцінка відповідності стандарту:</p> <ul style="list-style-type: none">▪ не відповідає;▪ відповідає частково;▪ переважно відповідає;▪ повністю відповідає;▪ неможливо оцінити на даному етапі.
---	--

**Система забезпечення якості
у Вроцлавській Політехніці**

А. Беньковська (Вроцлавська Політехніка)

1. Система забезпечення якості (СЗЯ) – основні положення.
2. СЗЯ – на рівні ЗВО.
3. СЗЯ – на рівні факультетів.
4. Процесове бачення.

1. СЗЯ – ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ

У Декларації з Грацу від липня 2003 р., що видана Європейським університетським товариством, є запис про те, що "Метою європейського виміру забезпечення якості є промоція взаємної довіри та покращення прозорості у співвідношенні із пошаною до локальних обумовлень".

Промоція європейської співпраці у напрямку забезпечення якості освіти була однією із шести основних цілей, що здійснювалися в рамках Болонського процесу, якій розпочався 19.06.99 підписання документу, що названий Болонською Декларацією. Міністри вищої освіти визнали ключову роль, яку системи забезпечення якості освіти відіграють у дотриманні високих стандартів, а також у спрощенні відповідності кваліфікацій у всій Європі.

Забезпечення якості – це сплановані та систематичні дії, необхідні для забезпечення здійснення вимог якості фінального продукту у процесі його створення; це елемент системи управління якістю.

Забезпечення якості освіти у вищих освітніх закладах це – перш за все, різноманітні заплановані та систематичні дії, які безпосередньо пов'язані з утриманням і підвищенням якості навчання й досліджень, необхідні для створення відповідного рівня довіри щодо якісного надання освітніх послуг для внутрішніх і зовнішніх "клієнтів" (зацікавлених сторін).

Зацікавлені сторони – це:

- студенти (внутрішні клієнти), що очікують запевнення про якісну освіту, зважаючи на якість викладацьких кадрів, відповідного обладнання аудиторій, доступності бібліотек;

- роботодавці (зовнішні клієнти), яким необхідні гарантії того, що випускники, яких вони приймають на роботу, мають відповідні кваліфікації.

У рамках внутрішньої структури пропонуються наступні дії:

- *розробка політики та процедур забезпечення якості* (інституції мають проводити політику й застосовувати пов'язані з нею процедури забезпечення якості та відповідних стандартів пропонованих програм і їх ефектів, а також взяти на себе обов'язки з розвитку культури якості);

- *затвердження, спостереження, а також періодичний перегляд програм і їх ефектів* (в інституціях мають працювати механізми затвердження та періодичного перегляду своїх програм і їх ефектів),

- *оцінювання студентів* (знання студентів мають оцінюватись, згідно з оприлюдненими та прозорими критеріями, правилами та процедурами, яких консеквентно слід дотримувати);

- *забезпечення якості дидактичних кадрів* (інституції мають гарантувати відповідний рівень кваліфікацій і компетенцій дидактичних кадрів);
- *навчальні посібники та засоби підтримки студентів* (засоби, що спрямовано на збагачення та підтримку навчання студентів мають забезпечувати кожен програму);
- *інформаційні системи* (інституції мають збирати, аналізувати та використовувати інформацію щодо якісного управління пропонованими програмами навчання та іншими діями, що з ними пов'язані);
- *публікація інформації* (інституції мають періодично оприлюднювати актуальну та об'єктивну інформацію щодо кількості та якості пропонованих програм і їх ефектів).

2. СЗЯ – НА РІВНІ ЗВО

2.1. Місія та візія ЗВО

ПРОЦЕС СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ

МІСІЯ Спільно створюємо компетентне майбутнє

Формулювання місії акцентує роль ЗВО у підтримці та розвитку компетенцій, що пов'язані з культурою експерименту. Ці компетенції створили сучасну цивілізацію, обумовлюють її існування та є головними факторами розвитку.

Акцент на *креативність*, яка змінює траєкторію майбутнього.

Акцент на *професіоналізм і наскрізні вміння*, які зумовлюють функціонування техносфери.

Акцент на *партнерські співвідносини* з оточенням і зовнішніми партнерами, які зміцнюють ефекти дій і покращують їх результати.

ВІЗІЯ ЗВО фокусує активність і креативність працівників і студентів, створюючи для них умови для здійснення спектру життєвих аспірацій

Вроцлавська політехніка – це місце, в якому формуються, обговорюються та вирішуються технічні, наукові та цивілізаційні проблеми; це інституція, яка спирається на довіру та рішуче реагує на випадки порушення довіри.

Ключова діяльність – формування інженерних компетенцій і розвиток технологій.

Відповідальність – щодо студентів, суспільства, науки.

Стандарти якості – кар'єри випускників, внесок до науки, зовнішня користь, постійність.

Ключові компетенції – знання, креативність і прагматичність, які виводяться з культури експерименту.

Організація – академічне середовище в контексті структури завдань.

2.2. Стратегія розвитку ЗВО

ВНУТРІШНІЙ НАКАЗ 31/2013

від 11 квітня 2013 р.

щодо введення Стратегії Розвитку Вроцлавської Політехніки

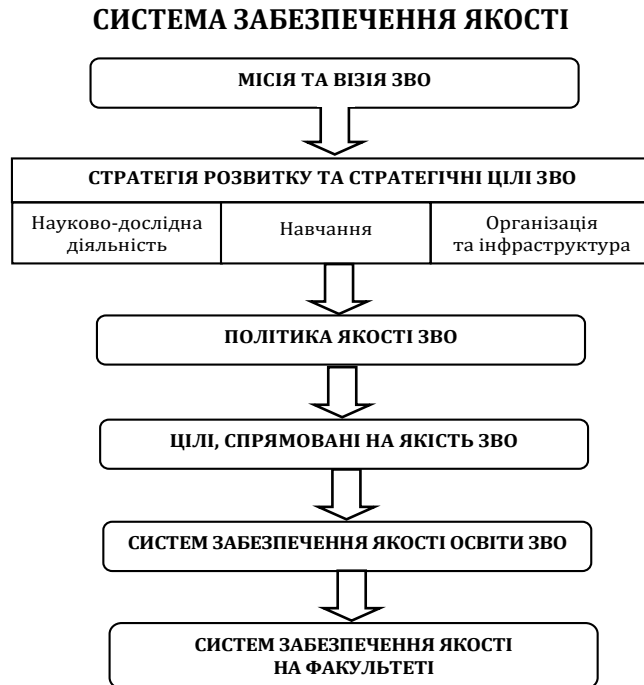
§ 1

На основі §14 Статуту Вроцлавської політехніки впроваджується в дію Стратегія розвитку Вроцлавської політехніки, прийнята Сенатом від 21 березня 2013 року наказом № 127.7.2012-2016, до якої входять:

1. План розвитку Вроцлавської політехніки, прийнятий рішенням Сенату № 587.40.2008-2012 від дня 17 листопада 2011 року;
2. Стратегічні цілі разом із індикаторами, прийняті рішенням Сенату № 127/7/2012-2016 від 21 березня 2013 року;

СТРАТЕГІЧНІ ЦІЛІ ЗВО

Сфери діяльності ЗВО		
Науково-дослідна діяльність	Освіта	Організаційна інфраструктура
<i>Стратегічні цілі, які окреслюють головні завдання у сфері якості</i>		
Розвиток лабораторій у напрямку компетенційних (пріоритетних) спеціалізацій, просунутих технологій із рекомендаціями для їх акредитації.	Підвищення рівня якості освіти завдяки міждисциплінарній дидактиці.	Створення умов співпраці, яка базується на партнерстві та взаємодовірі.
Зростання наукової активності та підвищення престижу ЗВО в країні та світі.	Покращення рівня діяльності ЗВО у співвідношенні з ринковими потребами.	Підвищення рівня адаптаційності моделі організації і компетенції.
Піднесення рівня комерціалізації і застосування досліджень.	Інтернаціоналізація ЗВО.	Збільшення прибутковості ЗВО (дотації, фінансування проєктів, оплати, пожертвування, гранти, комерційні заходи).
Підвищення рівня підприємницької діяльності, а також активної участі студентів та аспірантів у дослідницьких процесах.		
Концентрація на співпраці з регіоном.		
	Розширення пропозиції доповнюючої освіти.	

3. СЗЯ - НА РІВНІ ФАКУЛЬТЕТІВ

СЗЯОФ - політика якості

З метою забезпечення якості освіти, а також її стабільного зростання (покращення) керівництво та працівники факультету інформатики та управління Вроцлавського технологічного університету (у т. ч. керівництво Інституту інформатики та Інституту організації і управління) у ході роботи послідовно та систематично прямують до передавання студентам, аспірантам і випускникам факультету такого діапазону знань, навичок і соціальної компетентності, з яким вони могли б продовжувати свої плани кар'єрного зростання й досліджень.

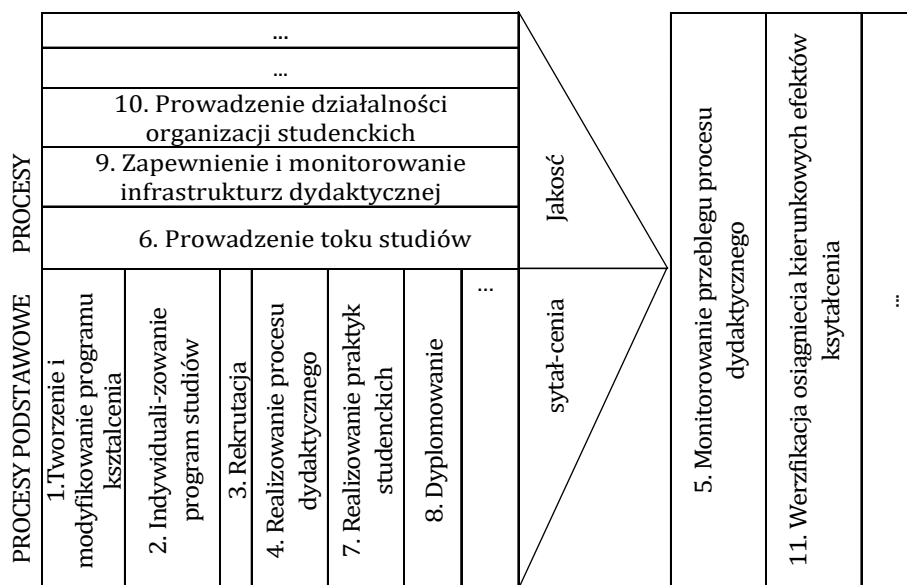
Забезпечення якості освіти на факультеті інформатики та управління Вроцлавської політехніки та її постійного вдосконалення є одним з основних завдань факультету.

За досягнення цієї мети в першу чергу відповідальність несуть усі працівники та співробітники факультету, а також студенти та аспіранти в обсязі наділених завдань, повноважень і відповідальності. Введення та підтримка належних механізмів для досягнення цієї мети є одним з основних напрямків діяльності керівництва факультету (і керівництва інститутів), що дозволяє подальший розвиток і підтримку провідного позиціонування на ринку освітніх послуг.

Особи та органи, відповідальні за якість освіти на ФііУ ВрП

1. Декан та керівництво факультету	Повноваження у справах запровадження та розвитку СЗЯО та інших механізмів на рівні факультету.
2. Керівники кафедр	Долучаються до запровадження та розвитку СЗЯО та інших механізмів на рівні факультету.
3. Уповноважені деканом за програмами (гаранти програм)	Координація роботи кафедр на факультеті у сфері забезпечення поточної організації викладання та безперервності процесу навчання за кожною програмою.
4. Викладачі	Підготовка та проведення занять, а також підтримка, консультації та оцінювання роботи студентів.
5. Комітети програм	Планування та здійснення процесів забезпечення якості освіти на факультеті.
6. Працівники деканату	Повноваження у питаннях безпосереднього адміністрування освітнього процесу на факультеті.
7. Інші адміністративні працівники факультету	Повноваження з інших питань забезпечення освітнього процесу.
8. Здобувачі освіти всіх рівнів	Участь у процесі забезпечення якості освіти.
9. Представники студентського самоврядування в раді факультету	Моніторинг процесів забезпечення якості у широкому контексті.
10. Рада факультету	Запровадження норм, які стосуються програм усіх спеціальностей факультету.
11. Комісія із забезпечення та оцінювання якості на факультеті	Координація діяльності, що спрямована на забезпечення та вдосконалення якості освіти в рамках Системи забезпечення якості освіти на факультеті.
12. Конвент Факультету (Рада факультету)	Повноваження щодо оцінювання адекватності програм потребам ринку праці.
13. Комісії із навчання та якості освіти за спеціальностями	Аналіз та оцінка з формального та змістовного боку навчальних програм освіти для студентів усіх рівнів, ознайомлення з цією оцінкою декана та ради факультету.
14. Програмні комісії	Розробка та вдосконалення освітніх програм.
15. Куратори спеціальностей	Розробка та вдосконалення освітніх програм у межах спеціальностей.
16. Керівник відділу аспірантури	Повноваження у питаннях, що пов'язані із навчанням в аспірантурі.
17. Керівник відділу післядипломної освіти	Повноваження у питаннях, що пов'язані із післядипломною освітою.
18. Члени моніторингової групи	Моніторинг занять, виявлення переваг і недоліків проведення занять окремими викладачами, обговорення результатів оцінювання з викладачем.

4. СЗЯОФ – ПРОЦЕСОВЕ БАЧЕННЯ

Celem WSYJK jest zapewnienie jakości kształcenia na Wydziale Informatyki i Zarządzania Politechniki Wrocławskiej oraz stale jej doskonalenie.

PROCESY
WALIDACYJNE

Для кожного із зазначених процесів розроблено окрему документацію, яка включає:

- карту процесу (обов'язково);
- діаграми процесу разом із підпроцесами (обов'язково);
- інструкції (необов'язково, за необхідності);
- формуляри (необов'язково, за необхідності).
- інші вкладення (необов'язково, за необхідності).

Метою документування процесів є забезпечення їх циклічності та стандартизація проведення процесів, що пов'язані з навчанням на факультеті інформатики та управління. Застосування до положень, що записані у документації, є обов'язком працівників факультету та інших осіб, які пов'язані з ходом цього процесу.

**SWOT-аналіз
внутрішньої системи
забезпечення якості
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка**
(станом на 01.03.17)

В. Бугров, А. Гожик, Д. Щеглюк
Київський національний університет імені Тараса Шевченка

Першочерговим завданням Університету є формування ефективної постійно діючої внутрішньої системи забезпечення якості, яка має не лише гарантувати достовірність інформації щодо рівня кваліфікації випускників, але й сприяти запровадженню заходів, які спрямовано на підвищення якості підготовки фахівців, зростання конкурентоспроможності випускників на ринку праці і, як наслідок, забезпечення визнання досягнутого рівня якості підготовки з боку роботодавців (в Україні та поза її межами) і провідних ЗВО інших країн.

Існування внутрішньої системи забезпечення якості є також і необхідною умовою входження Університету до Європейського простору вищої освіти, налагодження реальної взаємодії із підготовки фахівців зі ЗВО-партнерами.

1.1. ПОЛІТИКА ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ

Позитиви	Негативи
Внутрішні чинники	
Сильні сторони організації	
<p>Політика щодо забезпечення якості вищої освіти в Київському національному університеті імені Тараса Шевченка реалізується завдяки різним внутрішнім процесам забезпечення якості, які уможливають широку участь усіх представників закладу.</p>	<p>Слабкі сторони організації</p>
<p>S1: Програма заходів із забезпечення якості освіти у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка (2011) затверджена Вченою радою та передбачає здійснення низки процедур і заходів.</p> <p>Індикатор 1: Визначення принципів і процедур забезпечення якості вищої освіти.</p> <p>Індикатор 2: Здійснення моніторингу та періодичного перегляду освітніх програм.</p> <p>Індикатор 3: Щорічне оцінювання здобувачів вищої освіти, науково-педагогічних і педагогічних працівників Університету, регулярне оприлюднення результатів оцінювань на офіційному веб-сайті Університету, інформаційних стендах і в будь-який інший спосіб.</p> <p>Індикатор 4: Забезпечення підвищення кваліфікації педагогічних, наукових і науково-педагогічних працівників.</p> <p>Індикатор 5: Забезпечення наявності інформаційних систем для ефективного управління освітнім процесом.</p> <p>Індикатор 6: Забезпечення публічності інформації про освітні програми, ступені вищої освіти та кваліфікації.</p> <p>Індикатор 7: Забезпечення ефективної системи запобігання та виявлення академічного плагіату у наукових працях працівників Університету та здобувачів вищої освіти.</p> <p>Індикатор 8: Установлення зворотних зв'язків між учасниками навчального процесу.</p> <p>Індикатор 9: Створення інформаційної системи забезпечення освітніх процесів і формування звітів самооцінювання ефективності діяльності із забезпечення якості.</p> <p>Індикатор 10: Заходи, що спрямовано на розширення присутності Університету в національних і міжнародних програмах підготовки фахівців із вищою освітою.</p>	<p>W1: На жаль, поки ще не має усталеної практики щодо участі зовнішніх стейкхолдерів у забезпеченні якості вищої освіти на рівні Університету в цілому.</p> <p>Індикатор 1: Спільні ради із роботодавцями створюють зазвичай не на рівні Університету, а на рівні його структурних підрозділів (факультетів, інститутів, кафедр) чи за окремими спеціальностями та програмами.</p> <p>Індикатор 2: Їх створення та функціонування переважно є ініціативою окремих науково-педагогічних працівників та інституційно майже не підтримується.</p>

<p>S2: Включення до Статуту Університету вимог щодо Системи забезпечення якості освіти.</p> <p>Індикатор 1: Система забезпечення Університетом якості освітньої діяльності та якості вищої освіти (система внутрішнього забезпечення якості) ґрунтується на "Програмі заходів із забезпечення якості освіти".</p> <p>Індикатор 2: Умови прийому на навчання.</p> <p>Індикатор 3: Практична підготовка осіб, що навчаються в Університеті.</p> <p>Індикатор 4: Атестація здобувачів вищої освіти в Університеті.</p>	<p>W2: На рієні факультетів/інститутів програми забезпечення якості із конкретним показниками не сформовано – наявні лише програми розвитку на певний період часу.</p> <p>Індикатор 1: Установлення відповідальності факультетів/інститутів за створення та функціонування внутрішніх систем забезпечення якості.</p>
--	---

<p>WS: Програма розвитку Київського національного університету імені Тараса Шевченка на 2012-2020 роки (2012).</p> <p>Індикатор 1: Розробка власних університетських навчальних планів і програм з урахуванням міжнародних стандартів і рекомендацій у сфері освіти.</p> <p>Індикатор 2: Виконання Програми заходів із забезпечення якості освіти.</p> <p>Індикатор 3: Забезпечення процесу навчання новітнім лабораторним обладнанням і матеріалами.</p> <p>Індикатор 4: Участь у розробленні та запровадженні державних стандартів освіти нового покоління, національної системи кваліфікацій, інформатизації і комп'ютеризації навчально-виховного процесу.</p> <p>Індикатор 5: участь Університету в програмах академічної мобільності.</p> <p>Індикатор 6: Систематичне здійснення професійно-орієнтаційної роботи з обдарованою молоддю, залучення талановитих вступників.</p> <p>Індикатор 7: Розроблення сучасних технологій оцінювання здібностей абітурієнтів і студентів за допомогою об'єктивних психолого-педагогічних методів і комп'ютерного аналізу.</p> <p>Індикатор 8: забезпечення вільного багатоканального доступу до світових освітніх і наукових ресурсів через мережу Інтернет в усіх приміщеннях Університету.</p> <p>Індикатор 9: Упровадження до навчального процесу та діяльності університетської бібліотеки сучасних інформаційних і комп'ютерних технологій, створення з цією метою лабораторій для підготовки та збереження електронних курсів, обладнання аудиторій для проведення дистанційних лекцій і телеконференцій.</p> <p>Індикатор 10: Активне залучення до навчально-виховного процесу та науково-дослідницької роботи провідних фахівців організації та установ, виробників, практиків.</p> <p>Індикатор 11: Систематичне проведення аналізу стану працевлаштування за спеціальністю та рівнем заробітної плати випускників Університету в перший рік після отримання диплому, забезпечення постійного зв'язку із роботодавцями, сприяння організації діяльності асоціації випускників Університету.</p> <p>Індикатор 12: Створення ефективної системи перепідготовки педагогічних кадрів і їхнього професійного вдосконалення.</p>	<p>WS: Фінансування заходів із забезпечення якості здійснюється за залишковим принципом, після забезпечення "захисених" статей бюджету університету. Окремий облік коштів, які спрямовано на забезпечення якості, не ведеться.</p> <p>Індикатор 1: Оцінювання рівня фінансування заходів із забезпечення якості, у тому числі із деталізацією за рівнями.</p>
---	---

<p>S4: В Університеті створено Сектор моніторингу якості навчального процесу при Науково-методичному центрі організації навчального процесу.</p>	
<p>S5: Проект положення про організацію освітнього процесу, відповідно та з урахуванням норм Закону України "Про вищу освіту", в якому передбачено всі вимоги ESG-2015.</p> <p>Індикатор 1: Визначено типи освітніх програм та умови доступу до них.</p> <p>Індикатор 2: Визначено форми навчання та форми організації навчання.</p> <p>Індикатор 3: Детально прописано планування освітнього процесу.</p> <p>Індикатор 4: Методичне забезпечення навчального процесу.</p> <p>Індикатор 5: Оцінювання результатів навчання.</p> <p>Індикатор 6: Присвоєння кваліфікацій (освітня кваліфікація, професійна кваліфікація та умови її присвоєння, підсумкова атестація здобувачів вищої освіти, комплексний кваліфікаційний іспит, кваліфікаційна робота, диплом і додаток до диплому, сертифікати, видача дублікатів документів про освіту, академічна довідка).</p> <p>Індикатор 7: Права та обов'язки здобувачів вищої освіти та науково-педагогічних працівників, у т. ч. підвищення кваліфікації останніх.</p> <p>Індикатор 8: Академічна мобільність.</p> <p>Індикатор 9: Забезпечення якості освітнього процесу (процедура обрання професорсько-викладацького складу, академічні обов'язки студентів і процедура оцінювання знань, оцінювання та аналізу якості викладання).</p>	<p>W4: До регуляторних документів Університету, якими визначено права та обов'язки структурних підрозділів, не внесено норми взаємодії із загальноуніверситетськими структурами із забезпечення якості.</p> <p>Індикатор 1: Фіксація в положеннях про структурні підрозділи зобов'язань щодо забезпечення якості та підзвітності із цих питань загальноуніверситетських структур.</p>

Зовнішні чинники

Можливості	Загрози
<p>O1: Участь у програмах "Еразмус+" (за напрямом "Розвиток потенціалу вищої освіти") тощо дозволить напрацювати рекомендації щодо розбудови систем забезпечення якості.</p>	<p>T1: У короткотерміновій перспективі абітурієнти переважно обиратимуть для навчання ті ЗВО, в яких не запроваджено системи забезпечення якості та можна отримати диплом за менших зусиль.</p>
<p>O2: Сприятиме формуванню системи забезпечення якості ЗВО акредитація окремих освітніх програм у міжнародно визнаних акредитаційних агенціях.</p>	

1.2. РОЗРОБЛЕННЯ ТА ЗАТВЕРДЖЕННЯ ПРОГРАМ

Позитиви	Негативи
Внутрішні чинники	Слабкі сторони організації
<p>Сильні сторони організації</p> <p>S1: У Київському національному університеті імені Тараса Шевченка розроблено та прийнято низку документів, що регулюють питання укладання освітніх програм і навчальних планів.</p> <p>Індикатор 1: Розпорядженням ректора (2014) створено робочу групу із розробки методичних рекомендацій щодо формування освітньо-професійних та освітньо-наукових програм (по 2 представники від кожного факультету/інституту).</p> <p>Індикатор 2: "Рекомендації щодо формування навчальних планів підготовки фахівців за освітніми рівнями бакалавра та магістра в Київському національному університеті імені Тараса Шевченка" (2015) мають забезпечити у здобувачів вищої освіти наскрізних інструментальних (когнітивних, методологічних і технологічних), міжособистісних (соціокультурна, соціально-психологічна, соціальна взаємодія та співпраця) та системних (організаційно-управлінська, інноваційна тощо) компетентностей на рівнях молодшого бакалавра, бакалавра, магістра і доктора філософії.</p> <p>Індикатор 3: Створено робочі групи для розробки навчальних програм із дисциплін: <i>іноземна мова, основи екології, соціально-політичні студії, вибрані розділи трудового права та основи підприємницької діяльності, українська й зарубіжна культура, філософія, науковий образ світу, вступ до університетських студій, методологія та організація наукових досліджень з основи ми інтелектуальної власності, професійна й корпоративна етика.</i></p> <p>Індикатор 4: "Порядок запровадження спеціалізації у навчальних планах підготовки фахівців за освітніми рівнями "Молодший бакалавр", "Бакалавр", "Магістр" у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка"".</p> <p>Індикатор 5: Наказ ректора "Про присвоєння додаткової педагогічної кваліфікації випускниками Київського національного університету імені Тараса Шевченка" (2015)</p>	<p>W1: Для укладання освітніх програм Університет практично не має орієнтирів, оскільки базою для їх укладання мали б служити стандарти вищої освіти за спеціальностями, які наразі лише у процесі затвердження.</p> <p>Індикатор 1: Створено інститут гарантів освітніх програм, сформовано перші робочі групи із розробки освітніх програм, однак не визначено їх права та обов'язки, НПП, які до них входять, процедури заохочення та мотивації викладачів.</p> <p>Індикатор 2: Не здійснюється оцінювання економічної доцільності запровадження програм, а також навчальних компонентів, що включені до їх складу.</p> <p>Індикатор 3: При розробці програм в укладачів немає стимулів для пошуків оптимальних рішень щодо співвідношення витрат часу викладачів і обсягів самостійної роботи студента. Не визначений також мінімальний необхідний для забезпечення навчального компоненту рівень кваліфікації викладачів.</p> <p>Індикатор 4: Не має усталеної обов'язкової загальноуніверситетської процедури залучення студентів і зовнішніх стейкхолдерів до розробки програм.</p> <p>Індикатор 5: Зовнішнє експертування програми на сьогодні не фінансується.</p>

<p>S2: На виконання вимог Закону України "Про вищу освіту" та Статуту Університету розробляється положення про освітні програми на основі Методичних рекомендацій для розроблення профілів ступеневих програм (порядок розроблення, розгляду та затвердження освітніх програм в університеті, а також основні вимоги щодо застосовуваних до них принципів і процедур забезпечення якості (моніторинг, оцінювання, внутрішня акредитація, періодичний перегляд, порядок припинення).</p> <p>Визначено обов'язкові умови прийняття рішення щодо відкриття та припинення будь-якої освітньої програми в Університеті.</p> <p>Індикатор 1: Дотримання принципу прозорості.</p> <p>Індикатор 2: Проведення консультацій зацікавлених сторін (науково-педагогічні працівники, адміністрація, студенти, працедавець).</p> <p>Індикатор 3: Оцінювання необхідного методичного, кадрового і матеріального забезпечення.</p> <p>Індикатор 4: Оцінювання ризиків.</p> <p>Індикатор 5: Проведення зовнішньої експертизи проекту освітньої програми.</p> <p>Індикатор 6: Забезпечення відкритого розгляду проекту освітньої програми та результатів оцінювання та експертиз.</p>	<p>W2: Викладачі, які є гарантами освітніх програм чи їх розробниками, не мають стимулів для своєї роботи – оплата праці не залежить від цього виду науково-методичної діяльності.</p> <p>Індикатор 1: Нормативний документ, який би містив засоби стимулювання якісної роботи гарантів і розробників освітніх програм.</p>
--	---

<p>S3: Розробляється положення про комітети освітніх програм, яке визначить склад, функції, діяльність, права та відповідальність комітетів освітніх програм у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка. У положенні визначено, що Комітет освітньої програми/програм є структурним підрозділом Університету, що відповідає за якість імплементації освітньої програми/програм.</p> <p>Індикатор 1: Аналіз і поліпшення змісту освітньої програми/програм, здійснення щорічного перегляду освітньої програми/програм.</p> <p>Індикатор 2: Оцінювання програм навчальних дисциплін, що підготовлені факультетами/інститутами, відповідно до результатів (цілей) навчання, його адекватності та оцінювання методів у навчальній програмі; здійснення підготовки доповідей щодо внутрішнього та зовнішнього оцінювання якості освітньої програми/програм, оприлюднення на офіційному сайті факультету/інституту результатів оцінювання.</p> <p>Індикатор 3: Організація опитування студентів щодо якості освітньої програми/програм, здійснення моніторингу працевлаштування випускників, аналізу та оприлюднення результатів спільно зі Студентським парламентом і структурним підрозділом Університету, що відповідає за працевлаштування випускників.</p> <p>Індикатор 4: Координація впровадження сучасних методів викладання та навчання.</p> <p>Індикатор 5: Підтримка контакту з випускниками та соціальними партнерами освітньої програми/програм, здійснення моніторингу інновацій у професійній, навчальній і науковій сферах і заохочення їх запровадження до освітньої програми/програм.</p> <p>Індикатор 6: Надання пропозиції щодо викладачів освітньої програми/програм, ініціювання їх професійного розвитку.</p> <p>Індикатор 7: Аналіз наявних матеріальних ресурсів (аудиторний фонд, обладнання тощо), які використовуються для імплементації освітньої програми/програм, а також інформаційних ресурсів, надання пропозицій щодо їх поповнення та вдосконалення.</p> <p>Індикатор 8: Здійснення планування прийому студентів на освітню програму/програми, поширення інформації про освітню програму/програми разом з уповноваженими структурними підрозділами Університету, участь у зустрічах із потенційними студентами.</p>	
---	--

Зовнішні чинники

Можливості	Загрози
<p>О1: Участь у програмах "Еразмус+" (за напрямом "Розвиток потенціалу вищої освіти"), Темпус (що спрямовані на гармонізацію освітніх програм), подвійного дипломування тощо дозволить поліпшити якість створюваних освітніх програм.</p>	<p>Т1: Через лобістську діяльність деяких кафедр, що раніше мали гарантоване, незважаючи на якість і зміст навчання, навантаження, прийняття загальнодержавних рішень щодо обов'язкового включення до освітніх програм усіх спеціальностей визначеного переліку дисциплін. Це не тільки вилучить без користі для випускника (навчальні дисципліни в його програмі мають відповідати запланованим результатам навчання) значні обсяги навчального часу, але й стане причиною ситуацій, за яких студент може не отримати диплом попри наявність у нього всіх необхідних результатів навчання, а також ставить під загрозу визнання всіх кредитів за програмою (тобто визнання дипломів).</p>
<p>О2: Створення освітніх програм, відповідно до професійних стандартів.</p>	<p>Т2: Прийняття загальнодержавних рішень щодо присвоєння кваліфікацій поза межами ЗВО призведе до самоусунення університетів від процесу забезпечення якості підготовки – освітні/академічні кваліфікації мають залишатися у компетенції університетів.</p>

1.3. СТУДЕНТОЦЕНТРОВАНЕ НАВЧАННЯ, ВИКЛАДАННЯ ТА ОЦІНЮВАННЯ

Позитиви	Негативи
<p style="text-align: center;">Внутрішні чинники</p> <p>Сильні сторони організації</p> <p>S1: Прийняття Тимчасового положення "Про порядок реалізації студентами Київського національного університету імені Тараса Шевченка права на вільний вибір навчальних дисциплін" на виконання норми Закону України про вищу освіту щодо вибору навчальних дисциплін у межах, які передбачені відповідною освітньою програмою та робочим навчальним планом, в обсязі, що становить не менше як 25 % від загальної кількості кредитів ЄКТС, відповідно до даного рівня вищої освіти.</p> <p>Індикатор 1: Положення забезпечує умови для формалізації процедури:</p> <ul style="list-style-type: none"> • формування та доведення до відома студентів переліку дисциплін вільного вибору; • здійснення вибору студентами навчальних дисциплін зі сформованого переліку; • організації подальшого вивчення обраних дисциплін (формування більших груп); • визнання результатів навчання за обраними дисциплінами. <p>Індикатор 2: Визначено основні цілі вибору студентами навчальних дисциплін:</p> <ul style="list-style-type: none"> • поглиблення професійних знань у межах обраної освітньої програми та здобуття додаткових спеціальних професійних компетентностей, у т. ч. із здобуттям професійної кваліфікації; • поглиблення знань і здобуття додаткових загальних і загальнопрофесійних компетентностей; • ознайомлення із сучасним рівнем наукових досліджень інших сфер знань. <p>Індикатор 3: Реалізація студентами вільного вибору навчальних дисциплін за допомогою системи автоматизації навчального процесу.</p>	<p>Слабкі сторони організації</p> <p>W1: Основним недоліком нормативної бази Університету можна назвати недостатність чітких процедур реалізації студентами своїх прав і віднаходження консенсусних рішень з питань організації освітнього процесу та конструювання освітніх програм.</p> <p>Індикатор 1: Не встановлено процедури узгодження зі студентами їх індивідуальних планів у випадках, за яких університет не може забезпечити викладання дисципліни, що обрав студент (за недостатньої кількості бажаних або зміни обставин).</p> <p>Індикатор 2: Відсутній інститут тьюторства, який би забезпечував належне консультування студентів при виборі навчальних дисциплін.</p> <p>Індикатор 3: Каталог курсів, що задекларований у Статуті, поки що не сформовано.</p>

<p>S2: Із 2009 р. факультет соціології (навчальна лабораторія з прикладних соціологічних досліджень) проводить моніторингове опитування UNIDOS (Університетське Дослідження), що виконується у межах навчальної практики студентів факультету раз або двічі на рік. Опитувальник містить постійну (моніторингову) та змінну частини. Опитування UNIDOS присвячене дослідженню різних сфер студентського життя.</p> <p>Індикатор 1: Вступна кампанія очима першокурсників.</p> <p>Індикатор 2: Мотивація отримання вищої освіти та вибору спеціальності.</p> <p>Індикатор 3: Позанавчальна діяльність в університеті.</p> <p>Індикатор 4: Ставлення студентів до реформ у вищій освіті.</p> <p>Індикатор 5: Оцінка умов поселення та проживання у гуртожитку.</p> <p>Індикатор 6: Соціально-демографічний портрет студента Університету.</p> <p>Індикатор 7: Очікування студентів щодо ринку праці та подальшого працевлаштування.</p> <p>Індикатор 8: Трудова активність студентів під час навчання.</p> <p>Індикатор 9: Рівень володіння іноземною мовою.</p> <p>Індикатор 10: Поїздки за кордон, громадська активність, соціальні мережі.</p> <p>Індикатор 11: Ставлення студентів до плагіату.</p>	<p>W2: Становлення культури оцінювання викладачів.</p> <p>Індикатор 1: У більшості викладачів досі не сформовано розуміння необхідності опитувань студентів для визначення якості роботи викладачів і навчальних програм.</p> <p>Індикатор 2: У низці випадків навіть запроваджуючи таке опитування, адміністрація Університету змушена, через відсутність нормативної бази та задля уникнення негативної реакції науково-педагогічних і педагогічних працівників, здійснювати його лише за згоди відповідного викладача</p> <p>Індикатор 3: Відсутні правила/процедури врахування результатів опитувань.</p>
<p>S3: Розпорядженням (2015) ректора "Про моніторинг змислової екзаменаційної сесії" започатковано соціологічне опитування студентів як інструмент забезпечення якості освітнього процесу.</p> <p>Індикатор 1: Оцінка якості роботи викладача, що читає лекції.</p> <p>Індикатор 2: Оцінка якості роботи викладача, що проводить практичні/семінарські/лабораторні заняття.</p> <p>Індикатор 3: Оцінка місця дисципліни в програмі підготовки.</p>	<p>W3: Опитування студентів щодо якості конкретних освітніх програм та/або якості роботи науково-педагогічних працівників, які викладають за цими програмами, поки здійснюється в рамках експериментів, за особистою ініціативою чи разовою потребою викладачів/кафедр/факультетів.</p>

<p>S4: 2010 року в Університеті прийнято "Положення про порядок оцінювання знань студентів при кредитно-модульній системі організації навчального процесу", що сприяло вдосконаленню системи контролю якості знань студентів.</p> <p>Індикатор 1: Використовується 100-бальна шкала оцінювання, диференціація оцінок дає студентам достатню інформації для розуміння міри, якою вони досягли поставлених результатів, а також власного рейтингу в межах групи.</p> <p>Індикатор 2: Запроваджено прозору систему розрахунку підсумкового балу з дисциплін, які викладаються два та більше семестрів.</p> <p>Індикатор 3: Стало за практику прийняття екзаменів більш ніж одним викладачем.</p>	<p>W4: Критерії виставлення оцінок переважно описують процедуру та недостатньо корелюють із запланованими результатами навчання.</p> <p>W5: Не запроваджено інститут зовнішніх іспитів та оцінювачів (крім процедур підсумкової атестації).</p> <p>Індикатор 1: Не має нормативного документу, який би регламентував фінансові та організаційні питання залучення експертів, а також формування відповідних статей витрат у бюджеті університету.</p>
---	--

Зовнішні чинники

Можливості	Загрози
<p>O1: Укладання угод із подвійного та спільного дипломування зі ЗВО країн, в яких дотримання стандартів забезпечення якості є установчим обов'язковим компонентом діяльності. Участь ЗВО-партнерів у процедурах оцінювання результатів навчання дозволяє забезпечити поширення та адаптацію їх практики в умовах університету.</p>	<p>T1: Витрати на зовнішнє оцінювання методичних розробок і зовнішніх екзаменаторів можуть бути визнані Державною аудиторською службою нецільовим використанням бюджетних коштів.</p> <p>T2: Існує загроза запровадження загальнодержавної шкали оцінювання із меншою диференціацією оцінок і зниженням порогом позитивної оцінки.</p>

1.4. ЗАРАХУВАННЯ, ДОСЯГНЕННЯ, ВИЗНАННЯ ТА АТЕСТАЦІЯ СТУДЕНТІВ

Позитиви	Негативи
Внутрішні чинники	
<p>Сильні сторони організації</p> <p>S1: Правила прийому до Університету щороку затверджує Вчена рада не менш як за піроку до початку вступної кампанії, і саме вони визначають політику Університету щодо формування контингенту студентів.</p> <p>Індикатор 1: Профорієнтаційна діяльність.</p> <p>Індикатор 2: Формування умов доступу до освіти.</p> <p>Індикатор 3: Планування прийому на навчання.</p>	<p>Слабкі сторони організації</p> <p>W1: При визначенні переліку освітніх програм, за якими оголошується прийом, не здійснюється моніторинг забезпеченості ринку освітніх послуг Київського регіону (та України у цілому) програмами відповідного спрямування.</p> <p>Індикатор 1: Кількість осіб, що зараховані на навчання на освітню програму.</p>
<p>S2: Питання визнання результатів навчання в Університеті регулюється зовнішніми нормативно-правовими актами, положення яких деталізовано у відповідних актах Університету.</p> <p>Індикатор 1: Процедура фіксації навчальних досягнень студентів (зокрема присудження кредитів) відповідає вимогам ЄКТС</p> <p>Індикатор 2: Реалізація Університетом права визнання освітніх кваліфікацій.</p> <p>Індикатор 3: Процедура оцінювання та визнання Університетом заявлених результатів навчання, що вказані в освітній декларації заявника.</p>	

	<p>S3: На виконання вимог Закону України "Про вищу освіту" в Університеті затверджено "Положення про порядок замовлення, видачі дипломів і додатків до дипломів про вищу освіту європейського зразка (DIPLOMA SUPPLEMENT) Київського національного університету імені Тараса Шевченка" та "Положення про диплом із відзнакою Київського національного університету імені Тараса Шевченка". В останньому вказано, що обов'язковою вимогою видачі диплому із відзнакою є визнання атестаційною комісією достатності наукових/теоретичних досягнень студента.</p> <p>Індикатор 1: Нові форми документів про вищу освіту відповідають вимогам стандартів ЄПВО, чітко ідентифікують присвоєні кваліфікації і містять необхідну інформацію про результати навчання особи за відповідною програмою.</p> <p>Індикатор 2: Перевагою нових документів є те, що вони укладаються двома мовами (українською та англійською), унаслідок чого полегшується їх сприйняття та спрощується процедура визнання за межами України.</p> <p>Індикатор 3: Полегшення студентам доступу до освітніх ресурсів інших країн і визнання кваліфікацій.</p>
	<p>S4: Створено відділ академічної мобільності, розроблено проект Положення про академічну мобільність.</p> <p>Індикатор 1: Визнання курсів навчання, свідоцтв, дипломів і звань, що здобуті в іншій країні.</p> <p>Індикатор 2: Визначення навчальних компонентів, які буде перераховано студенту після завершення програми мобільності ще під час планування програми.</p>

Зовнішні чинники

Можливості	Загрози
<p>01: Створення Єврокомісією відкритого Інтернет-ресурсу Egrasops (Grade Conversion System) надає університету можливість більш прозоро та аргументовано здійснювати переведення оцінок студентів, які навчались за програмами академічної мобільності або переведені/поступили на навчання із інших країн.</p>	<p>T1: В умовах, коли не працює орган, уповноважений Законом України "Про вищу освіту" на реалізацію державної політики у сфері забезпечення якості вищої освіти, у тому числі щодо акредитації освітніх програм, видача студентам документів про освіту належного рівня є неможливою для всіх ЗВО.</p>
<p>02: Затвердження КМ України Плану заходів щодо впровадження Національної рамки кваліфікацій (НРК) на 2016-2020 передбачає формування в університетах ЗВО прозорих і гнучких процедур визнання результатів навчання, що здобуті поза межами навчального закладу.</p>	<p>T2: Визнання результатів навчання, що здобуті в іншому ЗВО, передбачає як необхідну умову функціонування у ньому системи забезпечення якості. На сьогодні відсутні надійні джерела інформації про наявність таких систем у будь-якому ЗВО України.</p>
<p>03: Європейський фонд освіти надає методичну підтримку вищій освіті України у розробці освітніх і професійних стандартів у частині правил присвоєння та визнання кваліфікації.</p>	

1.5. ВИКЛАДАЦЬКИЙ ПЕРСОНАЛ

Позитиви	Негативи
<p align="center">Внутрішні чинники</p> <p>Сильні сторони організації</p> <p>S1: На державному рівні процедури залучення науково-педагогічних працівників до навчального процесу та вдосконалення фахової майстерності регламентуються багатьма нормативними документами, на основі яких розроблено власні положення. Зарахування на посаду науково-педагогічних наукових та інших категорій працівників проводиться у порядку, що визначений Положенням, яке затверджується Вченою радою Університету. Із науково-педагогічним, науковим працівником укладається контракт.</p> <p>Індикатор 1: Статутом Університету передбачено:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ запровадження системи мотивації науково-педагогічних і педагогічних працівників до вдосконалення навчальних програм і забезпечення якості освіти; ▪ запровадження системи оцінювання ефективності роботи науково-педагогічних і педагогічних працівників за реалізації освітніх програм; ▪ створення ефективної системи підвищення кваліфікації науково-педагогічних і педагогічних працівників; ▪ обов'язок членів колективу Університету підвищувати професійний рівень, науково-педагогічну майстерність, загальну культуру. <p>Індикатор 2: У Програмі заходів із забезпечення якості освіти передбачено такі, що спрямовано на підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників і забезпечення їх умотивованості до розвитку культурної якості.</p> <p>Індикатор 3: Регулярний контроль якості кадрової політики здійснюється під час проведення процедур ліцензування та акредитації (кадрові вимоги щодо забезпечення провадження освітньої діяльності у сфері вищої освіти передбачено відповідними нормативними документами).</p>	<p>Слабкі сторони організації</p> <p>W1: Оцінювання рівня компетентності викладачів у нормативних документах врегульовано лише рамково, за обмеженням переліком формальних ознак, більшість із яких, до того ж, характеризують (якісно та кількісно) рівень наукових досліджень, тоді як якість викладання переважно описують критерії, що не підлягають вимірюванню.</p> <p>Індикатор 1: Затвердження комплексних критеріїв оцінювання фахової придатності претендента на посаду викладача є домінуючою, якщо не єдиною, оцінкою наукової діяльності, що, загалом, не цілком коректно та валідно.</p> <p>Індикатор 2: В Університету відсутні можливості позбавитись від недоброговісного викладача (чи будь-яким чином вплинути на нього) під час терміну дії контракту.</p>

<p>S2: Організаційне забезпечення підвищення кваліфікації і стажування у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка здійснює Інститут післядипломної освіти, згідно із Положенням про підвищення кваліфікації і стажування педагогічних і науково-педагогічних працівників вищих навчальних закладів, що затверджене наказом МОН України</p> <p>Індикатор 1: Відповідно до Положення про атестацію педагогічних працівників Київського національного університету імені Тараса Шевченка, наказу щодо складу атестаційних комісій і похідних нормативних документів щорічно проводиться атестація педагогічних працівників.</p> <p>Індикатор 2: Із 2017 року запроваджено обов'язкові курси підвищення кваліфікації заступників деканів/директорів – осіб, що відповідають за організацію освітнього процесу у структурних підрозділах.</p>	<p>W2: Недостатній рівень застосування інноваційних технологій, запровадження дистанційних, інформаційно-комунікативних технологій навчання у програмах підвищення кваліфікації і стажуванні науково-педагогічних і педагогічних працівників.</p> <p>Індикатор 1: Наразі в Університеті застосовано механізм наукового стажування викладачів (протягом семестру) із відривом чи без відриву від навчального процесу.</p> <p>Індикатор 2: Контроль і планування інших форм підвищення кваліфікації має здійснюватися безпосередньо структурними підрозділами.</p> <p>Індикатор 3: Викладацький склад опановує методи оцінювання та укладання тестових та екзаменаційних занять переважно самостійно або за допомогою більш досвідчених колег. Спеціальні програми підготовки та підвищення кваліфікації викладачів із питань освітніх вимірювань поки відсутні.</p>
--	--

<p>WS: Розроблено Проект концепції кадрового забезпечення діяльності Київського національного університету імені Тараса Шевченка як системи теоретико-методологічних поглядів на визначення та обґрунтування сутності, змісту, стратегії, політики, цілей, завдань, критеріїв, принципів і методів кадрового менеджменту, а також організаційно-практичних підходів до формування механізму реалізації кадрового забезпечення. Основні компоненти Концепції:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) розроблення методології кадрового забезпечення; 2) формування системи менеджменту кадрового забезпечення; 3) вироблення технології кадрового забезпечення. <p>Індикатор 1: Методологія кадрового забезпечення передбачає передусім визначення суті, складу й характеру діяльності адміністративного, науково-педагогічного, наукового та обслуговуючого персоналу вищого навчального закладу як об'єкта кадрового менеджменту, а також основних процесів формування його службової поведінки, відповідно до цілей, завдань, методів і принципів кадрового забезпечення основної діяльності.</p> <p>Індикатор 2: Система кадрового менеджменту передбачає насамперед формування цілей, завдань, функцій і структури кадрового менеджменту, вертикальних і горизонтальних взаємозв'язків адміністративного, науково-педагогічного, наукового та обслуговуючого персоналу у процесі обґрунтування, вироблення, прийняття та реалізації ключових управлінських рішень.</p> <p>Індикатор 3: Технологія кадрового забезпечення діяльності університету передбачає організацію відбору та наймання на роботу, ділове, професійне та науково-педагогічне оцінювання персоналу, його професійної орієнтації та адаптації, а також навчання, перепідготовку та підвищення кваліфікації, формування професійної кар'єри.</p> <p>Індикатор 4: Концепція кадрового забезпечення діяльності університету може бути реалізована за допомогою кадрового планування, під яким розуміється цілеспрямована діяльність із надання робочих місць у потрібний момент часу та в необхідній кількості, відповідно до професійних здібностей працівників і вимог навчального закладу.</p>	<p>WS: Відсутність належного рівня фінансування кадрового розвитку викладачів і залучення викладачів з інших країн.</p> <p>Індикатор 1: Заохочення наукової і професійної активності викладачів, їх академічної мобільності.</p> <p>Індикатор 2: Участь іноземних викладачів в освітньому процесі.</p>
---	---

Зовнішні чинники

Можливості	Загрози
<p>01: Спрямовані на розвиток людського потенціалу програми Євросоюзу (Erasmus+, Erasmus-Mundus, "Навчання впродовж життя", Темпус, "TransStarEurope" тощо), США (USAID) тощо дозволяють забезпечити щорічні стажування за програмами академічної мобільності близько 5-7% викладачів. За окремими із цих програм передбачено створення ресурсів (у т. ч. он-лайн), що спрямовані на підвищення кваліфікації викладачів.</p>	<p>T1: В умовах дефіциту державного бюджету України при фінансуванні освіти за державним замовленням уже тривалий час фінансуються винятково "захисні" статті, коштів на забезпечення підвищення кваліфікації викладачів недостатньо.</p>
<p>02: Важливим чинником, який сприяє розвитку кадрового потенціалу є укладання угод із подвійного та спільного дипломування, завдяки яким викладачі мають можливість ознайомитись із методичними розробками у сфері викладання та оцінювання, а також набути власного досвіду викладання в іншій країні.</p>	<p>T2: Згортання виробництва в Україні за окремими галузями, зменшення замовлень на науково-дослідні та дослідно-конструкторські роботи призводить до зменшення можливостей викладачів займатися науковими дослідженнями і набувати власного практичного досвіду</p>
<p>03: Включення України до програми ЄС "Горизонт 2020" створило можливість отримання додаткового фінансування наукових досліджень викладачів.</p>	

1.6. НАВЧАЛЬНІ РЕСУРСИ ТА ПІДТРИМКА СТУДЕНТІВ

Позитиви	Негативи
Внутрішні чинники	
<p>Сильні сторони організації</p> <p>S1: До кошторису Університету включаються витрати на придбання майна та його використання, капітальне будівництво та ремонт приміщень, поліпшення матеріально-технічного, навчально-лабораторного, навчально-методичного забезпечення освітнього процесу тощо.</p> <p>Індикатор 1: Рівень витрат (обсяг коштів) на забезпечення навчальних ресурсів і підтримку студентів у розрізі факультетів і дже-рел фінансування.</p>	<p>Слабкі сторони організації</p> <p>W1: Невідповідність матеріально-технічної бази Університету рівню провідних університетів світу.</p> <p>Індикатор 1: Більшість статей матеріального забезпечення фінансуються майже повністю за рахунок спеціального фонду Університету.</p> <p>Індикатор 2: Із державного бюджету кош-ти на ці цілі не надходять, хоча Законом передбачено фінансування цих статей на пріоритетних засадах.</p>
<p>S2: Кількісна інфраструктура Університету є доволі різномані-тною.</p> <p>Індикатор 1: Академічна підтримка студентів: навчальні та лабора-торні корпуси; навчальна бібліотека ім. М. Максимовича; Науковий парк; навчально-наукові центри; комп'ютерні класи вільного досту-пу; Wi-fi усією територією кампусу; басейни, стадіон та інші спортив-ні споруди; Астрономічна обсерваторія; Ботанічний сад; Канівський природний заповідник; Видавництво; Бази навчальних практик.</p> <p>Індикатор 2: Неакадемічна підтримка студентів: Молодіжний центр культурно-естетичного виховання, гуртожитки, підприємства гро-мадського харчування, санаторії-профілакторії тощо.</p>	<p>W2: Доступ до окремих видів технічного та методичного забезпечення обмежено за рахунок особистого доступу в межах кожного факультету/освітньої програми.</p> <p>Індикатор 1: Формуються нерівні мож-ливості у студентів різних структурних підрозділів.</p>

Зовнішні чинники

Можливості	Загрози
<p>O1: Згідно із Державною цільовою соціальною програмою розвитку фізичної культури має виділятися окреме фінансування на забезпечення фізичного виховання та спорту у навчальних закладах.</p> <p>O2: Підтримка навчальних ресурсів на сучасному рівні (лабораторне обладнання та програмне забезпечення, доступ до електронних наукових бібліотек тощо) частково забезпечується завдяки спонсорській допомозі й спеціальним програмам підтримки навчальних закладів від провідних роботодавців.</p>	<p>T1: В умовах дефіциту державного бюджету України при фінансуванні вже тривалий час фінансуються винятково "захищені" статті, коштів на навчальні ресурси й підтримку студентів недостатньо.</p>

1.7. ІНФОРМАЦІЙНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ

Позитиви	Негативи
Внутрішні чинники	
<p>Сильні сторони організації</p> <p>S1: В Університеті застосовуються різноманітні моделі моніторингу, аудиту та управління якістю.</p> <p>Індикатор 1: Інформаційне наповнення моніторингу переважним чином здійснюється за:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ даними чинної офіційної звітності (звіти прийомної комісії, з успішності, руху студентів, про наукову роботу тощо); ▪ запроваджуваними дворівневими (університет-факультет/інститут) системами вхідного контролю й контролю залишкових знань; ▪ за результатами соціологічних опитувань науково-педагогічних працівників, студентів, абітурієнтів, випускників і роботодавців. <p>Індикатор 2: В університеті створено інформаційну систему із забезпечення освітнього процесу "Тритон", яка повністю адаптована до потреб освітнього процесу університету. На сьогодні функціонує 60 % основних блоків системи.</p> <p>Індикатор 3: Наразі в Університеті сформовано фрагменти систем обліку інформації, що призначені переважно для забезпечення звітності за окремими складовими діяльності: кадрова політика, фінансова діяльність, облік контингенту студентів і їх успішності, навантаження викладачів, облік матеріальних ресурсів тощо.</p>	<p>Слабкі сторони організації</p> <p>W1: Відсутність єдиної усталеної системи збирання, аналізу та використання інформації. Наявна інформація підлягає переважно лише обробці, а не оцінюванню.</p> <p>Індикатор 1: Інформаційні системи Університету працюють переважно на формування зовнішніх звітів, а не на оцінювання якості освіти та формування звітів самооцінювання.</p> <p>Індикатор 2: Головним завданням є не підвищення власної якості та ефектності, а успішність формального звітування.</p>

<p>S2: Наразі на завершальному етапі – розробка програма збирання інформації.</p> <p>Індикатор 1: Багаторівнева система збирання інформації.</p> <p>Індикатор 2: Контроль показників і часу подання.</p> <p>Індикатор 3: Звітування в цілому по Університету та окремо за підрозділами.</p> <p>Індикатор 4: Використовування даних за всіма можливими показниками для проведення самоцінювання діяльності університету.</p> <p>Індикатор 5: Адаптація даних для подання заявок на участь у міжнародних рейтингах.</p> <p>Індикатор 6: Можливість зрізу інформації за будь-який час і "станом на..." для подання статистичних звітів для зовнішніх органів.</p>	<p>W2: Статус інформаційних систем не закріплено нормативними документами університету, що знижує ефективність їх роботи.</p> <p>Індикатор 1: Положення про систему інформаційного менеджменту університету, внесення змін до положень про структурні підрозділи та функціональні обов'язки відповідних осіб.</p>
<p>S3: Заплановане регулярне видання "Бюлетеня якості освіти в Київському національному університеті імені Тараса Шевченка", який дозволить не тільки фіксувати якість освіти за окремими програмами, але й прогнозувати вплив змін правил доступу до навчання та корегування освітніх програм на навчальні досягнення студентів.</p> <p>Індикатор 1: Регулярність видання/аналізу.</p> <p>Індикатор 2: Формування інформаційних масивів у зрізах, які достатні для опису результатів навчання основним груп осіб (за статтю, віком, попередньою освітою, рівнем професійної орієнтації).</p>	<p>W3: Різні підходи до формування інформаційних систем обумовлені насамперед потребами зовнішньої звітності. Не завжди якісне та часом доповнює нерегулярне оновлення інформації, майже повна ізоляваність цих систем одна від одної фактично унеможливають будь-які серйозні аналітичні дослідження стану справ у ЗВО чи їх структурних підрозділах.</p> <p>Індикатор 1: Практично будь-який звіт для зовнішніх органів, ліцензійна чи акредитаційна справа тощо формуються в результаті особистих надзусиль працівників відповідних підрозділів.</p> <p>Індикатор 2: Наявні інформаційні масиви важко адаптувати для подання заявок на участь у міжнародних рейтингах.</p>

Зовнішні чинники

Можливості	Загрози
<p>01: Формування реєстрів студентів і власників дипломів в ЄДЕБО створило для університету можливість безпечного використання зовнішнього сховища персональних даних, завдяки чому мінімізовано небезпеку незаконного використання персональних даних із внутрішніх мереж/систем, що зменшує кількість обмежень на їх розвиток.</p> <p>02: Створення Єврокомісією відкритого Інтернет-ресурсу Egrasons (Grade Conversion System) надає університету можливість порівнювати власну інформацію щодо оцінки якості результатів навчання за галузями (спеціальностями) із оцінками інших університетів.</p> <p>03: Участь університету в європейських проектах із розвитку освітніх програм та освітнього менеджменту (QUAERE і LeaderHUB), співпраця в питаннях забезпечення якості освіти із університетами-партнерами, які вже сформували процедури самоакредитації програм (Universität Konstanz), надають університету можливість ознайомлення із конструкцією та роботою систем інформаційного менеджменту, що ефективно функціонують.</p> <p>04: Участь університету у загальноєвропейському рейтингу U-Multirank надає постійний доступ до апробованих і визнаних в Європі методик опитування студентів, забезпечуючи таким чином надходження валідної інформації про оцінку студентами якості освітніх програм.</p>	<p>T1: При формування в ЄДЕБО реєстру навчальних закладів неправомірно розширено структуру та обсяги інформації, які підлягають внесенню до неї ЗВО. Оскільки ЄДЕБО не допускає передавання до неї інформаційних масивів, що сформовані в інформаційних системах ЗВО, а до того ж часто має структуру зберігання, відмінну від потреб Університету, обсяги операторської роботи практично дублюються. Частина інформації, яку необхідно вносити до ЄДЕБО, є персональною інформацією НПП, які мають право не надавати згоду на її обробку в ЄДЕБО.</p> <p>T2: Лобістський тиск з метою запровадження в Україні єдиної інформаційної системи із питань організації освітнього процесу. Попри очевидні потенційні вигоди такої системи, її запровадження означатиме фактичне нівелювання академічної автономії ЗВО, оскільки в такій централізованій конструкції зникає можливість оперативної "набудови" системи під потреби ЗВО й навіть окремої програми. Як наслідок, інформаційна система диктуватиме тактичні й стратегічні завдання, а не допомагатиме їх вирішувати.</p> <p>T3: Оскільки при фінансуванні освіти за державним замовленням уже тривалий час фінансуються винятково "захищені" статті, коштів на розбудову інформаційних систем недостатньо.</p>

1.8. ПУБЛІЧНА ІНФОРМАЦІЯ

Позитиви	Негативи
<p align="center">Внутрішні чинники</p> <p>Сильні сторони організації</p> <p>S1: Університет має свій сайт, де викладено статут, ліцензія, сертифікати про акредитацію, інформацію про програми підготовки, керівництво, структурні підрозділи. Окремі структурні підрозділи також мають свої сторінки, де викладено інформацію про їх діяльність. Індикатор 1: Статутом Університету передбачено забезпечення прозорості та доступності інформації про освітній процес в Університеті.</p>	<p>Слабкі сторони організації</p> <p>W1: Інформацію на сайті переважно подано українською мовою. Кількості та якості ресурсів для подання інформації іноземними мовами недостатні. Індикатор 1: Створення повністю автентичних інформаційних блоків, щонайменше, англійською мовою на сайтах університету та факультетів, їх підтримка – в актуальному стані.</p>
<p>S2: Для забезпечення повноти даних інформаційного пакету Київського національного університету імені Тараса Шевченка розпорядженням "Про заповнення бази даних інформаційних пакетів" забезпечено введення до бази даних інформаційних пакетів відомостей двома мовами (українською та англійською) про структурні підрозділи університету, навчальні дисципліни, що викладаються у поточному навчальному році. Індикатор 1: Розміщення та регулярне оновлення на сайті Університету.</p>	
<p>S3: Підготовка та розміщення на сайті Університету щорічного звіту ректора. Індикатор 1: Освітня та методична діяльність. Індикатор 2: Науково-дослідницька діяльність. Індикатор 3: Міжнародна діяльність. Індикатор 4: Кадрова політика Університету. Індикатор 5: Робота зі студентами та комунікації. Індикатор 6: Фінансове, матеріально-технічне та адміністративно-господарське забезпечення діяльності Університету.</p>	

Зовнішні чинники

Можливості	Загрози
<p>O1: Вимоги зовнішніх стейкхолдерів щодо оприлюднення інформації з кадрового, матеріально-технічного, навчально-методичного та інформаційного забезпечення освітнього процесу сприяють становленню прозорих процедур прийняття рішень і формуванню атмосфери відкритості в університеті.</p>	<p>T1: Вимоги зовнішніх стейкхолдерів щодо оприлюднення інформації можуть містити невикордані обмеження щодо форми подання інформації, її обсягу тощо, що неминуче впливає на освітній процес. Крім того, частина цих вимог потенційно порушує права на захист персональних даних.</p>
<p>O2: Участь університету у міжнародних рейтингах (QS University Rankings, Times Higher Education World University Rankings, U-Multirank тощо) надає університету можливість розширення своєї присутності у світовому інформаційному просторі та оприлюднення інформації щодо своєї діяльності (у т. ч. про програми та рівень задволеності студентів якістю навчання на цих програмах) на сайтах, які є лідерами у поширенні освітньої інформації.</p>	<p>T2: Вимоги державних регуляторів щодо оприлюднення інформації часто надмірні та обмежують автономію ЗВО. Наприклад, у чинних Ліцензійних умовах провадження освітньої діяльності закладів освіти (2015) є вимога щодо оприлюднення на офіційному веб-сайті закладу освіти (ще до подання заяви на ліцензію) інформації про навчально-методичне забезпечення програми за весь період, що:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ є втручанням до академічної автономії ЗВО; ▪ вимагає надмірних і невиправданих витрат – навчально-методичні матеріали у повному обсязі мають бути розроблені до початку діяльності; ▪ часто абсурдно за змістом, зокрема, визначення "навчального контенту" як концепту лекцій є прийнятним тільки для тих дисциплін, в яких є лекції; ▪ в умовах недобросовісної конкуренції надміру деталі інформаційні матеріали у відкритому доступі ставлять у невідгідне становище їх розробників.
	<p>T3: У проектах стандартів вищої освіти розробники часто вказують на необхідність оприлюднення на сайтах ЗВО повних текстів дипломних робіт/проектів. Оскільки їх значна кількість за природними та інженерними спеціальностями виконується студентами під час їх участі у дослідницьких і проектно-конструкторських роботах, таке оприлюднення, що часто передуватиме офіційній публікації результатів дослідження, провокує конфлікт у сфері захисту прав інтелектуальної власності.</p>

1.9. ПОТОЧНИЙ МОНІТОРИНГ І ПЕРІОДИЧНИЙ ПЕРЕГЛЯД ПРОГРАМ

Позитиви	Негативи
----------	----------

Внутрішні чинники

Сильні сторони організації	Слабкі сторони організації
<p>S1: Оцінювання змісту програми на відповідність сучасним вимогам і потребам суспільства, а частоти й ефективності процедур оцінювання та досягнень студентів після завершення програми здійснюється щороку під час підсумкової атестації випускників.</p> <p>Індикатор 1: Оцінювання здійснюється експертними комісіями, які сформовано за спеціальностями та програмами із залученням представників академічної і наукової спільноти з-поза меж Університету, представників ринку праці та органів державної влади.</p> <p>Індикатор 2: Оцінки та рекомендації аналізують і вивчають кафедри, учені ради факультетів/інститутів, Університету.</p> <p>Індикатор 3: Здійснюється моніторинг задоволення потреб та очікувань студентів зазвичай шляхом опитувань студентів.</p> <p>Індикатор 3: Узагальнені результати опитування доводять до відома випускових кафедр і вчених рад.</p>	<p>W1: Сформовані на основі оцінювань висновки щодо змісту програм мають рекомендаційний характер, і їх врахування часто має формальний характер. Почасти вони слугують обґрунтуванням уже прийнятих рішень. Процедури розгляду думок студентів, що встановлені під час опитувань, поки що не існують.</p> <p>Індикатор 1: Затверджено порядок розгляду результатів опитувань студентів щодо якості освітніх програм.</p>

	<p>S2: Положенням про комітети освітніх програм, яке визначає склад, функції, діяльність, права та відповідальність комітетів освітніх програм у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка, яке наразі – у процесі розробки, передбачено роботу щодо поточного моніторингу та періодичного перегляду програм.</p> <p>Індикатор 1: Аналіз і поліпшення змісту освітньої програми/програм, здійснення щорічного перегляду освітньої програми/програм.</p> <p>Індикатор 2: Оцінювання програм навчальних дисциплін, що підготовлені факультетами/інститутами, відповідно до результатів (цілей) навчання, адекватності навчання та оцінювання методів у навчальній програмі; здійснення підготовки доповідей щодо внутрішнього та зовнішнього оцінювання якості освітньої програми/програм, оприлюднення результатів такого оцінювання.</p> <p>Індикатор 3: Організація опитування студентів щодо якості освітньої програми/програм, здійснення моніторингу працевлаштування випускників.</p> <p>Індикатор 4: Підтримка контакту з випускниками та соціальними партнерами освітньої програми/програм, здійснення моніторингу інновацій у професійній, навчальній і науковій сферах, заохочення їх впровадження до освітньої програми/програм.</p>
--	---

Зовнішні чинники

Можливості	Загрози
<p>O1: Укладання угод із подвійного та спільного дипломування (наразі діє 24 такі угоди) зі ЗВО країн, в яких дотримання стандартів забезпечення якості є усталеним обов'язковим компонентом діяльності. Участь ЗВО-партнерів у процедурах регулярного аналізу результатів програм та їх перегляду дозволяє забезпечити поширення та адаптацію їх позитивної практики до умов університету.</p> <p>O2: Кількісне збільшення академічної мобільності викладачів і студентів за програмами академічного обміну (2016 року у програмах академічної мобільності взяли участь понад 1200 студентів, викладачів і науковців) сприяє формуванню культури забезпечення якості освіти в університеті, у тому числі щодо розуміння необхідності здійснення процедур моніторингу освітніх програм.</p> <p>O3: Участь у загальноєвропейському рейтингу U-Multirank надає університету можливість вносити корективи до освітніх програм за результати зовнішнього моніторингу якості освіти (у т. ч. результатів опитувань студентів).</p> <p>O4: Створення (і внесення змін) роботодавцями професійних стандартів (у т. ч. шляхом адаптації міжнародних/іноземних професійних стандартів) сприятиме перегляду раніше затверджених програм, у тому числі за участі представників ринку праці, професійних асоціацій та акредитаційних центрів.</p>	<p>T1: Зменшення фінансування освітніх програм університету із державного бюджету та зменшення платоспроможного попиту на отримання освітніх послуг призведуть до того, що при перегляді освітніх програм домінуючими критеріями будуть не якість освіти та кар'єрні перспективи випускників (зростання репутації і конкурентоздатності в доготривалій перспективі), а фінансові проблеми поточного бюджетного року.</p> <p>T2: Згортання виробництва в Україні за окремими галузями, зменшення підтримки державою науково-дослідних і дослідно-конструкторських робіт (спеціальності природничого та інженерного спрямування) призводить до зростання ступеню невизначеності в оцінюванні потреб ринку праці, недостатньої інформованості щодо актуальних кваліфікаційних вимог, що зменшує роль відповідних факторів у сукупній оцінці освітніх програм.</p> <p>T3: Запровадження державними регуляторами на вигоду державних фінансових інституцій та/або лобістських угруповань в освіті та поза нею обов'язкових критеріїв оцінювання програм, що не пов'язані із забезпеченням якості освіти.</p>

**SWOT-аналіз
внутрішньої системи забезпечення якості
Сумського державного університету**

- В. Юскаєв (начальник організаційно-методичного управління),
- О. Люта (керівник Бюро із забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти),
- О. Криклій (Начальник навчально-методичного відділу)

1.1. ПОЛІТИКА ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ

Позитивні аспекти	Негативні аспекти
Внутрішні чинники	
<p>Сильні сторони організації</p> <p>S1: <i>Наявність стратегії розвитку університету.</i></p> <p>Індикатор 1: Документ містить місію та модель університету; оприлюднений на сайті університету.</p> <p>Індикатор 2: Керівництво університету щорічно оцінює прогрес реалізації поставлених цілей.</p> <p>Індикатор 3: Освітні програми інтегруються в стратегію розвитку університету через побудову системи її цілей.</p>	<p>Слабкі сторони організації</p> <p>W1: <i>Недостатність стратегічних аспектів розвитку освітніх програм.</i></p> <p>Індикатор 1: У програмних документах недостатньо відображено перспективні пріоритетні напрями розвитку освітньої програми на найближчі три-п'ять років з урахуванням змін ринку освітніх послуг, потреб абітурієнтів, ринку праці тощо.</p>
<p>S2: <i>Діяльність інститутів і факультетів базується на спільному розумінні та сприйнятті місії і стратегії університету.</i></p> <p>Індикатор 1: Діяльність інститутів і факультетів підпорядкована місії та моделі діяльності університету.</p> <p>Індикатор 2: Стратегія освітньої програми відповідає цілям і моделі університету.</p> <p>Індикатор 3: Керівництво університету надає організаційну, кадрову та фінансову підтримку реалізації стратегії інститутів і факультетів, освітніх програм, що ними реалізуються.</p>	<p>Індикатор 2: Недостатнє представлення міжнародного аспекту освітньої програми, що спрямоване на розвиток програм академічної мобільності.</p>

<p>S3: Сформована інституційна система забезпечення якості.</p> <p>Індикатор 1: Представлення ключових внутрішніх стейхолдерів (директор/декан; профільні заступники; академічний персонал на рівні програми (робочі проектні групи); управлінський персонал).</p> <p>Індикатор 2: Колегіальність прийняття рішень через Ради з якості інституту/факультету та університету.</p> <p>Індикатор 3: Залучення зовнішніх стейхолдерів (роботодавців) через створені Експертні ради роботодавців.</p> <p>Індикатор 4: Публічність внутрішньої політики забезпечення якості.</p>	<p>W2: Незавершеність формування механізмів залучення зовнішніх стейхолдерів до системи забезпечення якості.</p> <p>Індикатор 1: Відсутність задокументованого підтвердження участі зовнішніх стейхолдерів у забезпеченні якості освітньої діяльності.</p> <p>W3: Недосконалість внутрішньої системи заходів із забезпечення академічної доброточесності.</p> <p>Індикатор 1: Невизначеність санкцій за вияви академічної недоброточесності всіх учасників освітнього процесу.</p> <p>W4: Недостатнє залучення студентів до формування та вдосконалення системи забезпечення якості.</p> <p>Індикатор 1: Пасивна участь студентів в органах управління університетом із правом голосу.</p> <p>Індикатор 2: Відсутність способів заохочення студентів до участі у формуванні змісту програм.</p>
---	--

Зовнішні чинники

Можливості	Загрози
<p>O1: Сприятливе толерантне середовище щодо расових, культурних, релігійних, гендерних відмінностей у регіоні та країні у цілому.</p> <p>O2: Формування законодавчої бази, що стимулюватиме вищі навчальні заклади активізувати боротьбу з виявами академічної недоброточесності.</p>	<p>T1: Незавершеність формування нового законодавства в освіті у цілому та вищій освіті, зокрема, що призводить до зростання невизначеної факторії зовнішнього середовища.</p> <p>T2: Відсутність затвердженого порядку зовнішнього оцінювання системи забезпечення якості вищої освіти (національний рівень).</p> <p>T3: Системність явища академічної недоброточесності та неефективна система боротьби з академічною недоброточесністю на державному рівні, що дестимулює академічну спільноту.</p> <p>T4: Низький рівень мотивації студентів до участі у формуванні змісту програм і вдосконалення організації освітнього процесу.</p>

1.2. РОЗРОБЛЕННЯ ТА ЗАТВЕРДЖЕННЯ ПРОГРАМ

Позитивні аспекти	Негативні аспекти
<i>Внутрішні чинники</i>	
<p>Сильні сторони організації</p> <p>S1: <i>Наявність процедури розробки, затвердження програм і навчальних планів.</i></p> <p>Індикатор 1: <i>Чітке визначення структурних підрозділів та їх функцій.</i></p> <p>Індикатор 2: <i>Контроль узгодженості програми із національною рамкою кваліфікацій.</i></p> <p>Індикатор 3: <i>Система управління програмою дозволяє залучати роботодавців до формування програми, матриці компетентностей випускників, навчального плану.</i></p> <p>Індикатор 4: <i>Наявність офіційного процесу затвердження.</i></p> <p>Індикатор 5: <i>Наявність формалізованих вимог до формування профілю освітньої програми та навчального плану.</i></p>	<p>Слабкі сторони організації</p> <p>W1: <i>Незавершеність формування механізмів залучення зовнішніх стейкхолдерів до розробки та затвердження програми.</i></p> <p>Індикатор 1: <i>Відсутність задокументованого підтвердження участі зовнішніх стейкхолдерів у розробці та затвердженні програми, визначенні тих змін, що відбулись за результатами їх участі.</i></p> <p>W2: <i>Недостатнє залучення студентів до розробки та затвердження програми.</i></p> <p>Індикатор 1: <i>Пасивна участь студентів в органах управління університетом із правом голосу.</i></p> <p>Індикатор 2: <i>Відсутність формалізованих технологій участі студентів у розробці та затвердженні програми, що ясно та однозначно можуть підтвердити їх внесок.</i></p> <p>Індикатор 3: <i>Відсутність способів заохочення студентів до участі у розробці та затвердженні програм.</i></p>

<p>S2: Практична орієнтованість програми.</p> <p>Індикатор 1: Наявність стратегії практично-орієнтованої підготовки, що затверджена на рівні університету.</p> <p>Індикатор 2: Значний обсяг програми, виділений на практичну підготовку студентів.</p> <p>Індикатор 3: Постійний контроль змісту практичної підготовки, її актуальності, відповідно до поточного стану галузі, внесення змін і корективів.</p> <p>Індикатор 4: Забезпеченість базами проведення практик на основі договорів із підприємствами.</p>	<p>W2: Недостатній рієнь змістовного наповнення програми.</p> <p>Індикатор 1: Неможливість встановити відповідність програми національним стандартам.</p> <p>Індикатор 2: Необхідність доопрацювання результатів навчання у частині відповідності освітньому ступеню з акцентом на глибокі знання у професійній сфері та можливості проведення наукових досліджень.</p> <p>Індикатор 3: Часткове відображення цілей вищої освіти Ради Європи, особливо у частині підготовки до ринку праці.</p> <p>W1: Недосконала процедура визначення навчального навантаження студентів, що необхідне для досягнення очікуваних результатів навчання.</p> <p>Індикатор 1: Відсутність формалізованого механізму розрахунку, прозорого опису та регулярної перевірки навчального навантаження студентів.</p> <p>Індикатор 2: Відсутність опитувань студентів щодо визначення ними рівня їх навчального навантаження</p>
--	--

Зовнішні чинники

Можливості	Загрози
<p>O1: За результатами реформи структура вищої освіти наближена до Європейського простору вищої освіти, що складає умови для полегшення визнання дипломів, академічної і професійної мобільності, реалізації можливості освіти впродовж життя.</p>	<p>T1: Національна рамка кваліфікацій має, в основному, декларативний характер, не створено інструментів зближення Національного класифікатора професій і напрямів підготовки фахівців, низка термінів і понять в Європейській рамці застосовуються в іншій інтерпретації.</p>
<p>O2: Можливості використання міжнародних зв'язків, інтернаціоналізації освіти та знань на основі співпраці із зарубіжними вищими навчальними закладами та організаціями.</p>	<p>T2: Відсутність чітких зовнішніх орієнтирів для розробки програми (галузевих рамок кваліфікацій, стандартів вищої освіти, професійних стандартів).</p>
<p>O3: Партнерські відносини із компаніями – лідерами ринку у прохідженні практики та практичній навчанні.</p>	<p>T3: Невизначеність і зміна критеріїв і показників ліцензування та акредитації.</p>
<p>O4: Можливості використання кращих світових практик щодо розробки освітніх програм.</p>	<p>T4: Постійні зміни потреб у компетентностях випускника внаслідок надшвидких темпів технічного прогресу.</p>
<p>O5: Можливості використання Інтернету та соціологічної служби для вивчення ринку освітніх послуг, попиту на освітні програми, пропозиції інших ЗВО.</p>	<p>T5: Відрив ринку освітніх послуг від реального ринку праці.</p>

1.3. СТУДЕНТОЦЕНТРОВАНЕ НАВЧАННЯ, ВИКЛАДАННЯ ТА ОЦІНЮВАННЯ

Позитивні аспекти	Негативні аспекти
-------------------	-------------------

Внутрішні чинники

Сильні сторони організації	Слабкі сторони організації
<p>S1: <i>Наявність процедур оцінювання студентів.</i></p> <p>Індикатор 1: Кожна дисципліна має процедуру оцінювання, яку розробляє викладач, що відповідає за неї.</p> <p>Індикатор 2: Студентам повідомляють про процедури оцінювання на початку вивчення дисципліни.</p> <p>Індикатор 3: Методи та критерії оцінювання перебувають у відкритому доступі на веб-сайті факультету.</p> <p>Індикатор 4: Можливе перескладання іспитів, за якими отримано незадовільні оцінки.</p> <p>Індикатор 5: Оптимальний графік складання іспитів.</p> <p>Індикатор 6: Наявність процедури оскарження результатів іспиту студентами.</p>	<p>W1: <i>Недосконалі методи оцінювання студентів.</i></p> <p>Індикатор 1: Відсутність регулярного моніторингу та визначення ефективності системи оцінювання.</p> <p>Індикатор 2: Завдання до іспитів не дають можливості перевірити всі очікувані навчальні результати.</p> <p>W2: <i>Недосконала процедура оцінювання.</i></p> <p>Індикатор 1: Іспит проводить одним екзаменатор (за винятком кваліфікаційних іспитів), що зменшує надійність проведення оцінювання.</p> <p>Індикатор 2: Інструкції з оцінювання не враховують пом'якшувальні обставини, потреби студентів з обмеженими можливостями.</p> <p>W3: <i>Оцінювання не супроводжується зворотним зв'язком.</i></p> <p>Індикатор 1: Відсутність порад щодо освітнього прогресу студентів.</p> <p>Індикатор 2: Зворотній зв'язок викладача зі студентом обмежується консультаціями за розкладом.</p>

<p>S2: Запровадження студентоцентрированого навчання.</p> <p>Індикатор 1: Можливість навчання за денною, заочною та дистанційною формами навчання.</p> <p>Індикатор 2: Систематичний аналіз методик навчання, змісту дисциплін, формування заходів щодо підвищення ефективності навчання та запровадження педагогічних інновацій.</p> <p>Індикатор 3: Можливість білінгвального навчання.</p>	<p>W4: Недостатнє забезпечення можливостей щодо формування студентами гнучких навчальних траєкторій.</p> <p>Індикатор 1: Обмежений перелік дисциплін, що запропоновані для вибору студентами.</p> <p>Індикатор 2: Відсутність системи тьюторської підтримки для формування студентами гнучких навчальних траєкторій.</p> <p>Індикатор 3: Відсутність зовнішнього рецензування каталогу вибіркових дисциплін з погляду відповідності потребам ринку праці та інтересам студента.</p>
---	---

Зовнішні чинники

Можливості	Загрози
<p>O1: Різноманіття технологій у сфері забезпечення студентоцентрированого навчання та викладання, зокрема використання масових он-лайн курсів.</p>	<p>T1: Недосконалість нормативної бази.</p>
<p>O2: Значні права та можливості для студентів, що передбачені Законом України "Про вищу освіту", зокрема: права на академічну мобільність, вибір навчальних дисциплін, формування індивідуального навчального плану.</p>	<p>T2: Пасивність здобувачів вищої освіти у реалізації прав і можливостей, що надає Закон України "Про вищу освіту".</p>

1.4. ЗАРАХУВАННЯ, ДОСЯГНЕННЯ, ВИЗНАННЯ ТА АТЕСТАЦІЯ СТУДЕНТІВ

Позитивні аспекти	Негативні аспекти
<i>Внутрішні чинники</i>	
<p>Сильні сторони організації</p> <p>S1: Сформовано систему відбору та зарахування.</p> <p>Індикатор 1: Сформовано систему передвузівської підготовки.</p> <p>Індикатор 2: Налагоджено систему тестування учнів шкіл та абітурієнтів.</p> <p>Індикатор 3: Формування контингенту студентів здійснюється як на основі державного замовлення, так і на платній основі.</p> <p>Індикатор 4: Наявність правил прийому, що відповідають законодавчій базі, та оприлюднені на веб-сайті.</p> <p>Індикатор 5: Наявність політики, що спрямована на залучення, набір і збереження контингенту студентів.</p>	<p>Слабкі сторони організації</p> <p>W1: Недостатня робота з інтернаціоналізації освітніх програм.</p> <p>Індикатор 1: Недостатність програм спільного та подвійного дипломування.</p> <p>Індикатор 2: Відсутність програм із міжнародною акредитацією.</p>

<p>S2: Сформовано основу для визнання досягнень студентів.</p> <p>Індикатор 1: Наявність правил, структури та відповідальних за визнання досягнень (оцінок), що отримані в інших навчальних закладах, у тому числі зарубіжних, при програмах академічної мобільності.</p>	<p>W2: Необхідність удосконалення ви- знання досягнень студентів.</p> <p>Індикатор 1: Відсутність формалізо- ваних процесів, що використовують для визнання результатів неакадеміч- ного навчання.</p>
<p>S3: Наявність освітніх програм усіх рівнів.</p> <p>Індикатор 1: Ліцензована підготовка здобувачів вищої освіти освітніх сту- пенів "Бакалавр", "Магістр".</p> <p>Індикатор 2: Ліцензована підготовка докторів філософії.</p>	
<p>S4: Ефективна система атестації студентів.</p> <p>Індикатор 1: Сформовано багаторівневу систему завдань для проведення атестації.</p> <p>Індикатор 2: Обов'язкова перевірка кваліфікаційних робіт на плагіат.</p> <p>Індикатор 3: Формування тематики кваліфікаційних робіт з урахуван- ням рекомендацій роботодавців, керівників практики, наукових інтере- сів студентів.</p> <p>Індикатор 4: Захист кваліфікаційних робіт на підприємствах, в установах, організаціях.</p> <p>Індикатор 5: Виконання кваліфікаційних робіт на замовлення підприємств, установ, організацій.</p> <p>Індикатор 6: Наявність чіткого графіку атестаційних заходів</p>	

Зовнішні чинники

Можливості	Загрози
<p>О1: Наявність значного обсягу методичних матеріалів, що сприятиме вдосконаленню внутрішньоуніверситетської системи оцінювання.</p> <p>О2: Відповідно до освітньої політики держави спеціальності факультету належать до стратегічно важливих, що зумовлює значні обсяги державного замовлення та підвищені розміри стипендіального забезпечення.</p>	<p>Т1: Зменшення кількості абітурієнтів, що спричинене соціально-демографічними факторами України.</p> <p>Т2: Недостатній рівень готовності випускників шкіл до навчання за природничим та інженерно-технічним профілем.</p> <p>Т3: Зниження якості підготовки у загальноосвітніх середніх школах за дисциплінами фізико-математичного циклу за низької активності випускників щодо вибору при складанні ЗНО фізики, математики, хімії.</p> <p>Т4: Падіння престижності інженерних професій.</p> <p>Т5: Зростання конкуренції з боку іноземних, насамперед, польських вищих навчальних закладів.</p> <p>Т6: Умови прийому до закладів вищої освіти України, що постійно змінюються, є складними та незрозумілими для вступників і їх батьків.</p> <p>Т7: У системі вищої освіти України не створено процедур, рекомендацій і принципів визнання попереднього навчання. До того ж, визнання попереднього навчання неможливо без чинної національної структури кваліфікацій і за недосконалої системи залікових одиниць.</p>

1.5. ВИКЛАДАЦЬКИЙ ПЕРСОНАЛ

Позитивні аспекти	Негативні аспекти
<i>Внутрішні чинники</i>	
Сильні сторони організації	Слабкі сторони організації
<p>S1: Формалізована система визначення компетентності та кваліфікованості викладацького складу при прийомі на роботу.</p> <p>Індикатор 1: Дотримання формальних національних вимог до компетентності викладацького складу.</p> <p>Індикатор 2: Наявність вимог до компетентності постійного викладацького складу при прийомі на роботу.</p> <p>Індикатор 3: Наявність періодичних процедур для оцінювання досягнень, що застосовують для постійного академічного персоналу при укладанні контракту.</p>	<p>W1: Недосконала процедура оцінювання та моніторингу ефективності діяльності професорсько-викладацького складу.</p> <p>Індикатор 1: Відсутність у відкритому доступі інформації про здібності та ефективність діяльності викладачів.</p>
<p>S2: Компетентність професорсько-викладацького складу.</p> <p>Індикатор 1: Відповідна база та додаткова освіта.</p> <p>Індикатор 2: Постійне та безперервне підвищення кваліфікації.</p> <p>Індикатор 3: Участь викладачів у науково-дослідній роботі.</p> <p>Індикатор 4: Наявність у викладачів професійних сертифікатів.</p> <p>Індикатор 5: Викладання професійно-орієнтованих дисциплін викладачами, що мають досвід роботи за профілем дисципліни.</p>	

<p>S3: Наявність формалізованих процедур і вимог щодо компетентності викладачів.</p> <p>Індикатор 1: Наявність стратегії розвитку кадрового забезпечення університету та формування кадрового резерву.</p> <p>Індикатор 2: Наявність системи фінансової і нефінансової мотивації професорсько-викладацького складу.</p> <p>Індикатор 3: Наявність внутрішньовузівської системи підготовки та підвищення кваліфікації викладачів.</p> <p>Індикатор 4: Наявність системних заходів щодо стимулювання впровадження педагогічних інновацій.</p> <p>Індикатор 5: Наявність перспективного плану мовної підготовки викладачів.</p>	<p>W2: Недостатня академічна мобільність професорсько-викладацького складу.</p> <p>Індикатор 1: Низька частка викладачів, що залучені до освітньої діяльності у зарубіжних вищих навчальних закладах.</p> <p>Індикатор 2: Низький рівень володіння іноземними мовами серед професорсько-викладацького складу, що не дозволяє широко та ефективно здійснювати міжнародну співпрацю й перешкоджає розробці освітніх програм, що реалізуються іноземною мовою.</p>
<p>S4: Активна наукова діяльність викладачів.</p> <p>Індикатор 1: Значні обсяги НДР із різними джерелами фінансування.</p> <p>Індикатор 2: Залучення студентів та аспірантів до виконання НДР.</p> <p>Індикатор 3: Функціонування наукового товариства аспірантів і студентів, системи наукових гуртків.</p> <p>Індикатор 4: Упровадження результатів наукових досліджень студентів і викладачів до практики підприємств та організацій.</p> <p>Індикатор 5: Значна кількість студентів – переможців наукових конкурсів.</p> <p>Індикатор 6: Висока публікаційна активність викладачів.</p> <p>Індикатор 7: Наявність аспірантури, докторантури та спеціалізованих вчених рад.</p>	<p>W3: Недостатня інтеграція досліджень до процесу викладання.</p> <p>Індикатор 1: Відсутність процесів, що забезпечують досягнення збалансованих результатів у поєднанні навчання та досліджень.</p> <p>Індикатор 2: Відсутність організаційної структури та ресурсів, що забезпечують поєднання викладання та наукових досліджень.</p> <p>Індикатор 3: Відсутність опитувань студентів щодо задоволення науковою роботою та її організацією.</p>

<p>S5: Наявність підтримки професорсько-викладацького складу щодо підвищення їх професійних і викладацьких здібностей.</p> <p>Індикатор 1: Наявність загальноуніверситетської системи контролю щодо періодичності підвищення кваліфікації викладачів, відповідно до ліцензійних вимог.</p> <p>Індикатор 2: Наявність внутрішньоуніверситетської системи підвищення кваліфікації викладачів із видачею сертифікатів державного зразка.</p>	<p>W4: Недосконале формування навантаження викладачів.</p> <p>Індикатор 1: Перехідний характер формування навчального навантаження викладачів за відсутності сформованих державних стандартів.</p>
--	--

Зовнішні чинники

Можливості	Загрози
<p>O1: Значна кількість можливостей щодо підвищення кваліфікації викладачів через участь у міжнародних грантових освітніх і наукових проектах.</p> <p>O2: Поширення можливостей застосування сучасних інформаційних технологій, зокрема дистанційного навчання, для залучення зарубіжних науковців, лекторів до навчальної діяльності.</p>	<p>T1: Невизначеність державної політики щодо формування навантаження викладачів, устанавлення нормативів кількості студентів на одну штатну посаду НПП; норм часу для планування та обліку навчальної роботи та переліків основних видів методичної, наукової й організаційної роботи педагогічних і науково-педагогічних працівників ЗВО.</p> <p>T2: Низький рівень заробітної плати в освітянській сфері.</p> <p>T3: Неприємність роботи викладача для молодих науковців і старіння професорсько-викладацького складу.</p> <p>T4: Низький соціальний статус викладача ЗВО та, як наслідок, низька мотивація щодо вдосконалення якості освітньої діяльності</p>

1.6. НАВЧАЛЬНІ РЕСУРСИ ТА ПІДТРИМКА СТУДЕНТІВ

Позитивні аспекти	Негативні аспекти
Внутрішні чинники	
<p style="text-align: center;">Сильні сторони організації</p> <p>S1: Достатній рівень матеріальних ресурсів для підтримки навчання студентів.</p> <p>Індикатор 1: Достатні аудиторний і лабораторний фонди, наявність необхідного обладнання, устаткування, технічних засобів навчання.</p> <p>Індикатор 2: Застосування технологій віртуалізації, хмарних, розподілених і кластерних паралельних обчислень.</p> <p>Індикатор 3: Використання у навчальному процесі матеріально-технічної бази підприємств, установ, закладів та організацій, на яких діють філії кафедр.</p> <p>Індикатор 4: Наявність спільних із підприємствами навчально-науково-виробничих комплексів.</p>	<p style="text-align: center;">Слабкі сторони організації</p> <p>W1: Недостатній рівень оновлення матеріальної бази, відповідно до сучасних вимог, брак коштів для її оновлення.</p> <p>Індикатор 1: Моральне застаріння комп'ютерної техніки.</p> <p>Індикатор 2: Моральне та застаріння лабораторного обладнання, устаткування тощо.</p> <p>Індикатор 3: Потреба в оновленні технічних засобів навчання.</p>
<p>S2: Достатній рівень інформаційних ресурсів для підтримки навчання студентів.</p> <p>Індикатор 1: Бібліотечні фонди навчально-методичної та іншої літератури, патентного фонду, електронно-бібліотечної системи (відкриті електронні ресурси СумДУ, Інституційний репозитарій (eSSUIR)).</p> <p>Індикатор 2: Наявність комп'ютерних класів вільного доступу.</p> <p>Індикатор 3: Доступ до Internet із використанням Wi-Fi (або інших бездротових технологій) в основних навчальних приміщеннях.</p> <p>Індикатор 4: Наявні платформи дистанційного та змішаного навчання, відкритих он-лайн курсів.</p>	

<p>S3: Створення можливостей для всебічного розвитку студентів.</p> <p>Індикатор 1: Розгалужена спортивна та соціальна інфраструктура.</p> <p>Індикатор 2: Надання студентам можливостей пройти додаткове навчання.</p> <p>Індикатор 3: Наявність підрозділу, що забезпечує підтримку академічної мобільності студентів.</p> <p>Індикатор 4: Наявність підрозділу, що забезпечує підтримку іноземних студентів.</p> <p>Індикатор 5: Забезпеченість гуртожитками.</p>	<p>W2: Недостатній рівень людської підтримки студентів.</p> <p>Індикатор 1: Відсутність т'юторської підтримки протягом усього періоду навчання (наявність т'юторської підтримки лише першокурсників з боку викладачів і студентів-старшокурсників)</p> <p>Індикатор 2: Недостатній рівень підтримки найменш успішних студентів.</p> <p>Індикатор 3: Відсутність системи визначення задоволеності студентів щодо надання їм підтримки, створеними умовами для особистісного розвитку та виховання тощо.</p>
<p>S4: Підтримка студентів у працевлаштуванні.</p> <p>Індикатор 1: Наявність підрозділу, що надає допомогу у працевлаштуванні студентів і випускників.</p> <p>Індикатор 2: Проведення тренінгів із працевлаштування, складання резюме тощо.</p> <p>Індикатор 3: Можливість внутрішнього працевлаштування студентів.</p>	<p>W3: Недостатній рівень людської підтримки студентів з обмеженими можливостями.</p> <p>Індикатор 1: Відсутність допомоги в навчанні через інвалідність і хронічні захворювання, зокрема, відсутність програмного забезпечення для розпізнавання голосу, слухових апаратів, послуг із конспектування лекцій тощо.</p> <p>Індикатор 2: Відсутність т'юторської підтримки студентів з обмеженими можливостями протягом усього періоду навчання.</p>

<p>S5: Соціальна підтримка. Індикатор 1: Система заохочень студентів за досягнення у позанавчальній діяльності. Індикатор 2: Наявність служби соціально-психологічної підтримки студентів. Індикатор 3: Регулювання цін у студентських ідальнях.</p>	<p>W4: Недостатній рівень інформаційної підтримки студентів. Індикатор 1: Відсутність довідників, хендбуків тощо. Індикатор 2: Наявні інформаційні системи не супроводжують студента на всій траєкторії його навчання, не орієнтовані на покращення результатів, а мають, переважно, контролюючу функцію.</p>
---	--

Зовнішні чинники

Можливості	Загрози
<p>O1: Можливість отримання та використання позабюджетних джерел фінансування для реалізації освітніх, наукових програм і проектів, програм розвитку матеріально-технічної бази.</p>	<p>T1: Скорочення бюджетного фінансування ЗВО.</p>

1.7. ІНФОРМАЦІЙНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ

Позитивні аспекти	Негативні аспекти
Внутрішні чинники	
<p>Сильні сторони організації</p> <p>S1: Сформованість інформаційно-комунікаційної системи.</p> <p>Індикатор 1: Інформаційно-аналітична система "Університет" забезпечує підтримку та автоматизацію процесів управління всіх складових діяльності університету.</p>	<p>Слабкі сторони організації</p> <p>W1: Відсутність стратегії розвитку інформаційної системи університету, відповідно до змін умов середовища функціонування та потреб підтримки системи внутрішнього забезпечення якості.</p> <p>Індикатор 1: Відсутність цілісної концепції інформаційної прозорості.</p> <p>Індикатор 2: Відсутність формалізації інформаційної політики та моделі інформаційної інфраструктури університету.</p> <p>Індикатор 3: Недостатнє запровадження електронного документообігу.</p> <p>W2: Неповнота формування інформаційної бази, відповідно до потреб системи внутрішнього забезпечення якості.</p> <p>Індикатор 1: Відсутність у викладачів і співробітників сервісів, що дозволяють оперативно обмінюватись інформацією та працювати з он-лайн ресурсами.</p> <p>Індикатор 2: Відсутність можливості забезпечення постійного функціонування та оновлення електронної біржі праці, підтримання зворотного зв'язку зі студентами, випускниками, роботодавцями.</p> <p>Індикатор 3: Студенти не завжди мають чітку інформацію про можливості навчання та способи підтримки.</p>

Зовнішні чинники

Можливості	Загрози
01. Середовище нейтральне.	T1: Небажання випускників надавати інформацію про працевлаштування, робоче місце, рівень оплати праці. T2: Високі темпи розвитку інформаційно-комунікаційних технологій, що призводять до морального застаріння інформаційних систем університету.

1.8. ПУБЛІЧНА ІНФОРМАЦІЯ

Внутрішні чинники

Сильні сторони організації	Слабкі сторони організації
<p>S1: Достатній рівень інформаційної прозорості.</p> <p>Індикатор 1: Забезпечення загального відкритого доступу до інформаційних ресурсів, відповідно до вимог законодавства.</p> <p>Індикатор 2: Диверсифіковані інформаційні канали: веб-ресурси, інформаційні стенди, буклети, внутрішні та зовнішні теле- та радіоканали тощо.</p> <p>Індикатор 3: Позитивна оцінка відкритості ресурсів аналітичним центром CEDOS, Центром "Розвиток КСВ", ГО "Інститут розвитку регіональної преси (ІРРП)".</p> <p>Індикатор 4: Зручність навігації сайтом і пошуку інформації.</p> <p>S2: Розкриття інформації, що передбачена законодавчими вимогами та рекомендаціям.</p> <p>Індикатор 1: Наявність об'єктивної та актуальної інформації щодо програм і критеріїв відбору на програми; очікуваних навчальних результатів; процедури викладання, навчання та оцінювання; показників успішності; навчальних можливостей, доступних студентам; працевлаштування випускників.</p> <p>Індикатор 2: Наявність об'єктивної та актуальної інформації про інститутути, факультети та інші структурні підрозділи, університет в цілому.</p>	<p>W1: Необхідність подальшого підвищення рівня інформаційної прозорості.</p> <p>Індикатор 1: Відсутність централізованого ресурсу щодо інформування зацікавлених осіб про освітні програми та зміст навчання.</p> <p>Індикатор 2: Недостатня інформаційна робота із зацікавленими особами з метою ознайомлення з програмами, досягненнями випускників за програмою.</p>

Зовнішні чинники

Можливості	Загрози
<p>O1: розповсюдження та використання технологій Інтернет дає можливість вищому навчальному закладу максимально широко представити інформацію про свою діяльність, програми, проекти, що буде цікавим та корисним як для майбутніх, так і теперішніх студентів, випускників, інших стейкхолдерів і громадськості.</p>	<p>T1: Неузгодженість законодавчих вимог щодо структури інформаційного контенту, що має оприлюднюватися ЗО.</p>

1.9. ПОТОЧНИЙ МОНІТОРИНГ І ПЕРІОДИЧНИЙ ПЕРЕГЛЯД ПРОГРАМ

Позитивні аспекти	Негативні аспекти
Внутрішні чинники	
Сильні сторони організації	Слабкі сторони організації
<p>S1: <i>Наявність процедур, що пов'язані з одержанням та аналізом інформації щодо змістовності та організації освітнього процесу за програмами.</i></p> <p>Індикатор 1: <i>Оцінювання актуальності змісту програм та організації освітнього процесу інститутами (факультетами), радами з якості, робочими проектними групами.</i></p> <p>Індикатор 2: <i>Наявність механізму щодо оперативного реагування на виявлені проблеми.</i></p> <p>Індикатор 3: <i>Можливість внесення змін до навчальних планів, каталогів вибіркових дисциплін; навчальне навантаження студентів з результатами моніторингу.</i></p>	<p>W1: <i>Недостатньо відпрацьовано механізми встановлення зворотного зв'язку із зацікавленими сторонами та стратегічними партнерами.</i></p> <p>Індикатор 1: <i>Відсутність опитувань випускників щодо задоволеності результатами навчання для започаткування та побудови кар'єри. Відсутність формалізованих механізмів щодо використання отриманих результатів.</i></p> <p>Індикатор 2: <i>Неформалізованість системи зворотного зв'язку із роботодавцями та керівниками практик щодо достатності, актуальності, повноти сформованих компетентностей випускника. Відсутність налагоджених механізмів щодо планування та підтвердження поліпшення на цій основі освітньої програми.</i></p> <p>Індикатор 3: <i>Відсутність централізованої системи збирання інформації щодо випускників, їх кар'єрного зростання.</i></p> <p>W2: <i>Недостатність урахування очікувань, потреб і задоволення студентів щодо програм.</i></p> <p>Індикатор 1: <i>Відсутність механізмів урахування думки студентів при визначенні якості змісту програми та потреби її актуалізації.</i></p> <p>W3: <i>Недопрацьована система моніторингу програм.</i></p> <p>Індикатор 1: <i>Відсутність моніторингу персоналу та його мотивації до реалізації програми.</i></p> <p>Індикатор 2: <i>Не сформовано механізм оновлення інформації, що стосується програм.</i></p>

**SWOT-аналіз
щодо стану забезпечення якості освіти
у Хмельницькому
національному університеті**

Г. Красильникова (завідувач відділу забезпечення якості
вищої освіти),

Л. Любохинець (завідувач навчально-методичного відділу),

П. Григорук (завідувач кафедри автоматизованих систем
і моделювання в економіці),

С. Григорук (начальник навчального центру ФПКТС)

СТАНДАРТ 1.1. ПОЛІТИКА ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ

Внутрішні чинники Індикатори	
<p>i1.1.1. Ступінь розроблення системи внутрішнього забезпечення якості.</p> <p>i1.1.2. Наявність спеціального відділу для системи внутрішнього забезпечення якості.</p> <p>i1.1.3. Ступінь розробленості нормативного забезпечення системи внутрішнього забезпечення якості.</p> <p>i1.1.4. Наявність політики внутрішнього забезпечення якості як частини стратегії розвитку організації.</p> <p>i1.1.5. Публічність політики забезпечення якості та її доступність для стейкхолдерів.</p> <p>i1.1.6. Ступінь участі стейкхолдерів у процедурах забезпечення.</p> <p>i1.1.7. Частина персоналу, який бере участь у процедурах забезпечення якості освіти.</p> <p>i1.1.8. Наявність системи показників для оцінювання складових забезпечення якості освітньої діяльності та вищої освіти.</p> <p>i1.1.9. Кількість експертів, які пройшли навчання у сфері забезпечення якості.</p> <p>i1.1.10. Наявність процедур для виявлення та запобігання академічного плагіату.</p> <p>i1.1.11. Відображення результатів оцінювання випускних робіт на наявність академічного плагіату.</p>	<p>Сильні сторони організації</p> <p>s1.1.1: Створено такі структурні підрозділи забезпечення якості: (i1.1.1, i1.1.2):</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Відділ забезпечення якості вищої освіти; ▪ Постійна комісія Вченої ради ХНУ із забезпечення якості вищої освіти. <p>s1.1.2: Розроблено нормативну базу щодо процедур забезпечення якості (i1.1.3, i1.1.4):</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Положення про відділ забезпечення якості вищої освіти; ▪ Положення про систему внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності та вищої освіти; ▪ Положення про запобігання та виявлення плагіату; ▪ Розділ "Забезпечення якості вищої освіти та освітнього процесу" Стратегії розвитку ХНУ на період 2016-2020 рр.
Слабкі сторони організації	
<p>w1.1.1: Недостатнє залучення стейкхолдерів до процедур забезпечення якості (i1.1.6).</p> <p>w1.1.2: Несформованість органів та політики щодо системи внутрішнього забезпечення якості та на рівні факультетів (i1.1.7).</p> <p>w1.1.3: Низька мотивація внутрішніх стейкхолдерів до процедур внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності та вищої освіти (i1.1.7).</p> <p>w1.1.4: Відсутність сформованої системи показників для оцінювання складових забезпечення якості освітньої діяльності та вищої освіти (i1.1.8).</p>	

<p>s1.1.3: Розташування нормативного забезпечення щодо процедур забезпечення вищої освіти на web-сайті ХНУ (i1.1.5).</p> <p>s1.1.4: Упровадження заходів щодо виявлення та запобігання академічного плагиату у кваліфікаційних роботах здобувачів вищої освіти із використанням власного програмного продукту (i1.1.10).</p> <p>s1.1.5: Публічне обговорення результатів виявлення та запобігання академічного плагиату у кваліфікаційних роботах здобувачів вищої освіти (i1.1.11).</p> <p>s1.1.6: Участь стейкхолдерів у роботі екзаменаційних комісій при захисті кваліфікаційних робіт (i1.1.6).</p>	<p>w1.1.5: Відсутність системи підготовки експертів із внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності та вищої освіти (i1.1.9).</p>
--	--

Зовнішні чинники

Індикатори	
Можливості	Загрози
<p>Наявність реальних зв'язків із ринком праці.</p> <p>Кількість представників університету в органах, що розробляють стандарти освітньої діяльності та стандарти вищої освіти.</p> <p>Ступінь розробленості нормативного забезпечення, що регламентує участь здобувачів вищої освіти у процедурах забезпечення якості освітньої діяльності та вищої освіти на національному рівні.</p> <p>o1.1.1: Зміцнення зв'язків університету з підприємствами та установами Хмельницької області.</p> <p>o1.1.2: Участь представників університету в науково-методичних комісіях із розроблення стандартів вищої освіти, галузевих експертних рада, НАЗЯВО.</p>	<p>t1.1.1: Відсутність стандартів вищої освіти для галузей знань і спеціальностей нового Переліку-2015.</p> <p>t1.1.2: Відтермінування початку роботи Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти.</p> <p>t1.1.3: Відсутність нормативних документів щодо ліцензування та акредитації спеціальностей і їх вимог (критеріїв) щодо забезпечення якості.</p> <p>t1.1.4: Недостатня регламентованість процедур забезпечення якості на національному рівні.</p>

СТАНДАРТ 1.2. РОЗРОБЛЕННЯ І ЗАТВЕРДЖЕННЯ ПРОГРАМ

Внутрішні чинники

Індикатори	Сильні сторони організації	Слабкі сторони організації
<p>i1.2.1: Ступінь розробленості нормативного забезпечення для формування освітніх програм.</p> <p>i1.2.2: Кількість студентів, які навчаються за ОП бакалавра та магістра.</p> <p>i1.2.3: Кількість студентів, які навчаються за конкретними ОП.</p> <p>i1.2.4: Наявність структурної одиниці, яка здійснює аналітичні та маркетингові дослідження щодо провадження освітніх послуг.</p> <p>i1.2.5: Наявність робочих груп із розроблення ОП.</p> <p>i1.2.6: Ступінь залучення стейкхолдерів до роботи у складі груп із розроблення ОП.</p> <p>i1.2.7: Періодичність перегляду ОП.</p> <p>i1.2.8: Наявність механізму для здійснення змін в ОР на вимоги учасників освітнього процесу.</p> <p>i1.2.9: Наявність навчання за освітніми програмами за різними формами навчання (денна, заочна, дистанційна).</p> <p>i1.2.10: Наявність ступеневої системи оцінювання ОП (кафедра – факультет – університет).</p>	<p>s1.2.1: Наявність нормативного забезпечення з розробки освітніх програм (Положення про освітні програми підготовки фахівців різних ступенів вищої освіти у Хмельницькому національному університеті) (i1.2.1).</p> <p>s1.2.2: Наявність ОП з усіх акредитованих спеціальностей освітніх рівнів бакалавра та магістра (i1.2.2).</p> <p>s1.2.3: Наявність робочих груп із розроблення ОП (i1.2.5, i1.2.7).</p> <p>s1.2.4: Наявність комісії ХНУ з оцінювання якості ОП і їх відповідності встановленим вимогам (i1.2.5, i1.2.7, i1.2.8, 1.2.10).</p> <p>s1.2.5: Наявність студентських фокус-груп для моніторингу та періодичного перегляду ОП (i1.2.6, 1.2.8).</p> <p>s1.2.6: Наявність нормативного забезпечення, що регламентує участь здобувачів вищої освіти у процедурах забезпечення якості (Положення про участь здобувачів вищої освіти у процедурах забезпечення якості освітньої діяльності та вищої освіти у Хмельницькому національному університеті) (i1.2.1).</p> <p>s1.2.7: Здійснення підготовки за освітніми програмами за різними формами навчання (денна, заочна, дистанційна) (i1.2.9).</p>	<p>w1.1.1: Незначна кількість здобувачів вищої освіти, які навчаються за окремими ОП (i1.2.3).</p> <p>w1.2.2: Недостатній рівень аналітичних досліджень щодо провадження освітньої діяльності та рекрутування окремих спеціальностей (i1.2.4).</p> <p>w1.2.3: Висока внутрішня конкуренція серед спеціальностей (i1.2.3).</p> <p>w1.2.4: Дублювання змісту підготовки за окремими ОП (i1.2.3).</p>

Зовнішні чинники

<p>Індикатори</p> <p>Кількість освітніх програм, акредитованих міжнародними агентствами.</p> <p>Кількість освітніх програм, що передбачають співпрацю з іноземними ЗВО (подвійного диплому).</p> <p>Кількість іноземних студентів, які навчаються в університеті за окремими ОП.</p> <p>Наявність нормативної бази, що регламентує участь стейкхолдерів у процесах розроблення та періодичного перегляду освітніх програм.</p>	
<p>Можливості</p> <p>o1.2.1: Акредитація ОП міжнародними агентствами.</p> <p>o1.2.2: Розвиток партнерських відносин із закордонними ЗВО для навчання студентів у рамках академічної мобільності, у тому числі за програмами подвійного дипломування.</p> <p>o1.2.3: Залучення на навчання іноземних студентів.</p> <p>o1.2.4: Зацікавлення зовнішніх стейкхолдерів у розробленні та перегляді змісту ОП.</p>	<p>Загрози</p> <p>t1.2.1: Негативна демографічна тенденція як загалом в Україні, так і в Хмельницькій області.</p> <p>t1.2.2: Значна конкуренція на вітчизняному освітньому ринку та в межах ЄПВО.</p> <p>t1.2.3: Відсутність стандартів вищої освіти для галузей знань і спеціальностей нового переліку (Перелік 2015) та, відповідно, вимог до змісту ОП.</p> <p>t1.2.4: Відсутність вимог до процедури акредитації освітніх програм.</p> <p>t1.2.5: Постійне оновлення правил прийому до ЗВО на національному рівні.</p>

СТАНДАРТ 1.3. СТУДЕНТОЦЕНТРОВАНЕ НАВЧАННЯ, ВИКЛАДАННЯ ТА ОЦІНЮВАННЯ

Внутрішні чинники

Індикатори

- i1.3.1:** Кількість здобувачів вищої освіти, що залучені до процедур забезпечення якості освітньої діяльності та вищої освіти на всіх рівнях.
- i1.3.2:** Ступінь розробленості нормативного забезпечення, що регламентує використання принципів студентоцентрованого навчання на всіх рівнях.
- i1.3.3:** Кількість здобувачів вищої освіти, що залучені до органів управління в університеті на всіх рівнях.
- i1.3.4:** Наявність механізмів вільного доступу здобувачів вищої освіти до власних результатів навчання.
- i1.3.5:** Наявність вільного доступу здобувачів вищої освіти до критеріїв оцінювання результатів навчання за кожною навчальною дисципліною.
- i1.3.6:** Наявність опитування здобувачів вищої освіти щодо якості різних складових освітнього процесу.
- i1.3.7:** Наявність механізму вільного вибору дисциплін здобувачами вищої освіти.
- i1.3.8:** Доступність навчання за різними формами (денна, заочна, дистанційна).
- i1.3.9:** Наявність системи оцінювання студентів більш ніж одним екзаменатором.

Сильні сторони організації	Слабкі сторони організації
<p>s1.3.1: Наявність нормативного забезпечення ХНУ, що реалізує принципи студентоцентрованого навчання (i1.3.2):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Положення про індивідуальний навчальний план студента. • Положення про студентське самоврядування. • Положення про наукове товариство студентів, аспірантів, докторантів і молодих учених. • Положення про студентське конструкторське бюро. • Положення про контроль та оцінювання навчальних досягнень студентів у ХНУ. • Положення про вільний вибір дисциплін студентами. <p>s1.3.2: Наявність органів студентського самоврядування, які беруть участь у забезпеченні якості вищої освіти (i1.3.1).</p> <p>s1.3.3: Участь студентів у роботі вчених рад університету, факультетів (i1.3.3).</p> <p>s1.3.4: Доступ студентів до власних оцінок із навчальних дисциплін в он-лайн режимі через систему Електронний університет (i1.3.4).</p> <p>s1.3.5: Періодичне опитування здобувачів вищої освіти щодо якості різних складових освітнього процесу (i1.3.6).</p> <p>s1.3.6: Доступ студентів до критеріїв оцінювання з навчальних дисциплін в он-лайн режимі через Модульне середовище для навчання (i1.3.5).</p> <p>s1.3.7: Можливість отримання вищої освіти для осіб з обмеженими можливостями через систему дистанційного навчання (i1.3.8).</p>	<p>w1.3.1: Недосконалість нормативної бази ХНУ щодо розгляду скарг студентів (i1.3.2).</p> <p>w1.3.2: Реальний вільний вибір студентами навчальних дисциплін наразі не реалізовано (i1.3.2).</p> <p>w1.3.3: Низький рівень мотивації до навчання та отримання якісних освітніх послуг у частини здобувачів вищої освіти (i1.3.1, i1.3.3).</p> <p>w1.3.4: Відсутня практика прийому іспитів комісією (i1.3.9).</p> <p>w1.3.5: Слабкий зворотний зв'язок зі здобувачами вищої освіти щодо оцінювання їх задоволеності викладанням навчальних дисциплін і змістом програм підготовки (i1.3.6).</p> <p>Недостатня активність частини здобувачів вищої освіти у процедурах забезпечення якості (i1.3.1).</p>

Зовнішні чинники

<p>Наявність у складі екзаменаторів семестрового контролю здобувачів вищої освіти незалежних екзаменаторів (представників стейкхолдерів, інших ЗВО). Ступінь розробленості нормативного забезпечення, що регламентує участь здобувачів вищої освіти у процедурах забезпечення якості освітньої діяльності та вищої освіти на національному рівні.</p>	
Індикатори	Загрози
Можливості	<p>t1.3.1: Відсутність на національному рівні регламентованих процедур відте-рмінування (перенесення) процедури оцінювання студентів.</p> <p>t1.3: Відсутність на національному рівні зовнішнього незалежного оціню-вання навчальних досягнень студентів.</p> <p>t1.3.3: Недосконалість нормативної бази щодо проведення підсумкового ко-нтролю, підсумкової атестації здобувачів вищої освіти, що навчаються за ін-дивідуальним графіком.</p>
<p>o1.3.1: Залучення зовнішніх ек-заменаторів до проведеного семес-трового контролю.</p>	

СТАНДАРТ 1.4. ЗАРАХУВАННЯ, ДОСЯГНЕННЯ, ВИЗНАННЯ ТА АТЕСТАЦІЯ СТУДЕНТІВ

Внутрішні чинники

Індикатори	
<p>i1.4.1: Ступінь розробленості нормативного забезпечення, що регламентує зарахування, досягнення, визнання та атестацію студентів.</p> <p>i1.4.2: Наявність процедури визнання результатів навчання студентів із закордонних ЗВО, або які навчаються в рамках подвійного дипломування.</p>	
Сильні сторони організації	Слабкі сторони організації
<p>s1.4.1: Наявність нормативного забезпечення, що регламентує зарахування, досягнення, визнання та атестацію (i1.4.1):</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Положення про відрахування, переривання навчання, поновлення і переведення здобувачів вищої освіти; ▪ Положення про академічну мобільність здобувачів вищої освіти. 	<p>w1.4.1: Відсутність організації навчального процесу, що є зручним для здобувачів вищої освіти, які поєднують навчання за денною формою та роботу (i1.4.1).</p>

Зовнішні чинники

Індикатори	
<p>Наявність процедури визнання результатів навчання студентів із закордонних ЗВО, або які навчаються в рамках подвійного дипломування на національному рівні.</p> <p>Наявність нормативного забезпечення, що регламентує зарахування, досягнення, визнання та атестацію студентів на національному рівні.</p>	
Можливості	Загрози
<p>o1.4.1: Розвиток партнерських відносин із закордонними ЗВО для навчання студентів у рамках академічної мобільності, у тому числі за програмами подвійного дипломування.</p>	<p>t1.4.1: Відсутність на національному рівні регламентованих процедур щодо переривання навчання, поновлення та переведення студентів, що відповідають європейським вимогам.</p>

СТАНДАРТ 1.5. ВИКЛАДАЦЬКИЙ ПЕРСОНАЛ

Внутрішні чинники

Індикатори

- i1.5.1:** Ступінь розробленості нормативного забезпечення щодо визначення компетентності, прийняття на роботу та розвитку персоналу.
- i1.5.2:** Наявність механізму щорічного оцінювання ефективності діяльності науково-педагогічних працівників.
- i1.5.3:** Наявність структурного відділу, що організовує та контролює процес підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників.
- i1.5.4:** Наявність різних форм допомоги молодим викладачам університету щодо набуття педагогічних компетенцій.
- i1.5.6:** Кількість науково-педагогічних працівників, які беруть безпосередню участь у міжнародних наукових заходах за кордоном.
- i1.5.7:** Кількість наукових публікацій науково-педагогічних працівників, що проіндексовані у закордонних наукометричних базах даних (таких, як SCOPUS, WOS тощо).
- i1.5.8:** Кількість науково-педагогічних працівників, що залучені до процедур забезпечення якості освітньої діяльності та вищої освіти.
- i1.5.9:** Наявність засобів мотивації щодо залучення науково-педагогічних працівників до процедур забезпечення якості освітньої діяльності та вищої освіти.
- i1.5.10:** Частка викладачів, які відповідають Державним вимогам акредитації спеціальностей щодо якісного складу науково-педагогічних працівників.

Сильні сторони організації	Слабкі сторони організації
<p>s1.5.1: Наявність нормативного забезпечення університету щодо вимог до осіб, які можуть обіймати посади науково-педагогічних працівників (i1.5.1):</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Статут університету. ▪ Положення про щорічне рейтингове оцінювання роботи науково-педагогічних працівників університету. ▪ Положення про кафедру. <p>s1.5.2: Наявність можливостей підвищення науково-педагогічними працівниками професійного рівня, педагогічної майстерності, наукової кваліфікації (функціонування аспірантури та докторантури, спеціалізованих вчених рад із захисту кандидатських і докторських дисертацій, проведення курсів підвищення кваліфікації, у тому числі вивчення іноземних мов) (i1.5.3).</p> <p>s1.5.3: Обов'язковість проведення курсів психолого-педагогічної підготовки для молодих викладачів університету (які мають стаж науково-педагогічної роботи менше трьох років) (i1.5.4).</p> <p>s1.5.4: Участь науково-педагогічних працівників університету у міжнародних проєктах (Tempus, Erasmus+, FP7, Горизонт 2020) (i1.5.5).</p> <p>s1.5.5: Безпосередня участь науково-педагогічних працівників університету у наукових заходах, що проходять за кордоном (i1.5.6).</p> <p>s1.5.6: Наявність наукових публікацій науково-педагогічних працівників, що проіндексовані у закордонних наукометричних базах даних (i1.5.7).</p> <p>s1.5.7: Наявність засобів щорічного оцінювання ефективності діяльності науково-педагогічних працівників (i1.5.2).</p> <p>s1.5.8: Залучення науково-педагогічних працівників до процедур забезпечення якості освітньої діяльності та вищої освіти (i1.5.8, i1.5.9).</p>	<p>w1.5.1: Недостатня мотивація участі науково-педагогічних працівників у розробці нових підходів і процедур забезпечення якості вищої освіти (i1.5.8).</p> <p>w1.5.2: Недостатня мотивація науково-педагогічних працівників до підвищення своєї кваліфікації (i1.5.3, i1.5.4).</p>

Зовнішні чинники

Індикатори	
Кількість іноземних викладачів, які залучені до реалізації освітньої програми. Кількість викладачів, які пройшли міжнародне стажування.	Кількість викладачів університету, які проводять заняття у закордонних ЗВО.
Можливості	
o1.5.1: Залучення іноземних викладачів до викладання.	t1.5.1: Недостатня фінансова підтримка закордонного стажування викладачів університету.
o1.5.2: Закордонне стажування викладачів університету.	t1.5.2: Недостатня оплата праці науково-педагогічних працівників.

1.6. НАВЧАЛЬНІ РЕСУРСИ І ПІДТРИМКА СТУДЕНТІВ

Внутрішні чинники

Індикатори	
<p>i1.6.1: Кількість способів організації доступу здобувачів вищої освіти до електронних інформаційних ресурсів електронної бібліотеки університету.</p> <p>i1.6.2: Наявність вільного доступу до Wi-Fi-мереж.</p> <p>i1.6.3: Наявність освітнього середовища та його повнота.</p> <p>i1.6.4: Рівень інформаційного забезпечення освітньої діяльності.</p> <p>i1.6.5: Наявність сучасної матеріально-технічної бази та засобів доступу до інформаційного забезпечення.</p> <p>i1.6.6: Кількість комп'ютерів на одного студента.</p> <p>i1.6.7: Рівень оновлення власного інформаційного забезпечення освітньої діяльності.</p> <p>i1.6.8: Наявність вільного доступу студентів різних форм навчання до інформаційних ресурсів навчальних дисциплін.</p>	<p>Слабкі сторони організації</p> <p>w1.6.1: Недостатній рівень сучасних технічних засобів доступу до інформаційних ресурсів і їх невідповідність вимогам реалізації освітніх програм (i1.6.5, i1.6.6).</p> <p>w1.6.2: Низькі темпи оновлення матеріально-технічної бази освітньої діяльності (i1.6.5).</p>
Індикатори	
<p>s1.6.1: Вільний доступ здобувачів вищої освіти до електронних інформаційних ресурсів електронної бібліотеки університету та бібліотек інших ЗВО України (i1.6.1, i1.6.4).</p> <p>s1.6.2: Вільний доступ до Wi-Fi-мереж в усіх корпусах університету (i1.6.2).</p> <p>s1.6.3: Наявність модульного навчального середовища MOODLE, яке містить інформаційне забезпечення та засоби контролю (самоконтролю) знань із переважної кількості дисциплін (i1.6.3, i1.6.9).</p> <p>s1.6.4: Наявність системи дистанційного навчання (власна розробка) (i1.6.3, i1.6.8).</p> <p>s1.6.5: Постійне оновлення та розвиток власного інформаційного забезпечення освітньої діяльності (i1.6.7).</p>	<p>Сильні сторони організації</p>
Зовнішні чинники	
Індикатори	
<p>o1.6.1: Доступ до інформаційних ресурсів закордонних ЗВО</p> <p>o1.6.2: Доступ до закордонних електронних бібліотек.</p>	<p>Загрози</p> <p>t1.6.1: Недостатнє фінансування ЗВО.</p>

1.7. ІНФОРМАЦІЙНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ

Внутрішні чинники

Індикатори	
Сильні сторони організації	Слабкі сторони організації
<p>i1.7.1: Наявність інформаційної системи для підтримки всіх видів діяльності в університеті.</p> <p>i1.7.2: Наявність об'єктивних механізмів оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти.</p> <p>i1.7.3: Ступінь відповідності інформаційної системи університету вимогам удпровадження системи забезпечення якості.</p> <p>i1.7.4: Рівень використання хмарних технологій для підтримки інформаційного менеджменту.</p> <p>i1.7.5: Наявність системи електронного документообігу.</p> <p>s1.7.1: Наявність інформаційної системи "Електронний університет" (власна розробка, створена в рамках виконання Темпус-проекту INURE), яка забезпечує електронне управління організацією освітнього процесу та містить: (i1.7.1, i1.7.3):</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ необхідну інформацію щодо студентів; ▪ розклад занять; ▪ зведені відомості успішності; ▪ інформацію про викладачів; ▪ рейтинг науково-педагогічних працівників; ▪ рейтинг студентів. <p>s1.7.2: Наявність електронних журналів обліку успішності студентів, які містять всю необхідну інформацію щодо поточного стану успішності студентів (i1.7.1, i1.7.3):</p> <p>s1.7.3: Наявність об'єктивних механізмів рейтингування здобувачів вищої освіти за результатами їх навчання (i1.7.2).</p> <p>s1.7.4: Наявність системи електронного документообігу, реалізованої в рамках системи "Електронний університет" (i1.7.5).</p>	<p>w1.7.1: Неможливість відображення в інформаційній системі рівня задоволеності студентів освітніми програмами (i1.7.3).</p> <p>w1.7.2: Відсутність в інформаційній системі інформації щодо кар'єрного просування випускників (i1.7.3).</p> <p>w1.7.3: Недостатність використання хмарних технологій для підтримки інформаційного менеджменту. (i1.7.4).</p> <p>w1.3.4: Недостатність потужності серверів університету для підтримки функціонування інформаційної системи (i1.7.3).</p>

Зовнішні чинники

Індикатори	
Можливості	Загрози
o1.7.1: Інтеграція системи "Електронний університет" з Єдиною державною електронною базою з питань освіти (ЄДЕБО) в напрямку обмінну інформацією.	t1.7.1: Різноманітність підходів до визначення системи показників оцінювання діяльності ЗВО у рамках різних систем їх рейтингового оцінювання. t1.7.2: Індикатори різноманітних зарубіжних рейтингів ЗВО не актуальні для вітчизняних закладів освіти.

1.8. ПУБЛІЧНА ІНФОРМАЦІЯ

Внутрішні чинники

Індикатори	
i1.8.1: Наявність публічної інформації на web-сайті закладу, відповідно до вимог директивних документів.	
i1.8.2: Кількість іноземних мов, якими представлена публічна інформація на web-сайті закладу.	
Сильні сторони організації	Слабкі сторони організації
s1.8.1: Офіційний Web-сайт університету містить усю публічну інформацію, що вимагає Закон України Про вищу освіту (i1.8.1).	w1.8.1: Відсутність версій web-сайту університету іноземними мовами (i1.8.2).

Зовнішні чинники

Індикатори	
Можливості	Загрози
o1.8.1: Підвищення рейтингу університету та довіри з боку всіх зацікавлених сторін.	t1.8.1: Можливість використання публічної інформації іншими ЗВО для нечесної конкуренції.

1.9. ПОТОЧНИЙ МОНІТОРИНГ І ПЕРІОДИЧНИЙ ПЕРЕГЛЯД ПРОГРАМ

Внутрішні чинники

Індикатори	
Сильні сторони організації	Слабкі сторони організації
<p>i1.9.1: Ступінь розробленості нормативного забезпечення для моніторингу, періодичного перегляду та оновлення освітніх програм.</p> <p>i1.9.2: Наявність процедур для проведення моніторингу, періодичного перегляду та оновлення освітніх програм.</p> <p>i1.9.3: Період моніторингу, періодичного перегляду та оновлення освітніх програм.</p> <p>i1.9.4: Кількість ОП, які мають акредитацію міжнародними агентствами.</p> <p>i1.9.5: Кількість здобувачів вищої освіти, що залучені до складу робочих груп з моніторингу, періодичного перегляду та оновлення освітніх програм.</p>	<p>w1.9.1: Відсутність досвіду розробки ОП нового покоління на основі компетентнісного підходу та відповідно до стандартів і рекомендацій ESG-2015 (i1.9.3).</p> <p>w1.9.2: Відсутність залучення випускників до процедур моніторингу, періодичного перегляду та оновлення освітніх програм (i1.9.5).</p>

Зовнішні чинники

Індикатори	
Можливості	Загрози
<p>o1.9.1: Залучення стейкхолдерів до процедур моніторингу, періодичного перегляду та оновлення освітніх програм.</p> <p>o1.9.2: Акредитація ОП міжнародними агентствами.</p>	<p>t1.9.1: Відсутність стандартів вищої освіти для спеціальностей нового переліку (Перелік 2015) і, відповідно, вимог до змісту ОП.</p> <p>t1.9.2: Відсутність вимог до процедури акредитації освітніх програм.</p>

**SWOT-аналіз
внутрішньої системи забезпечення якості
Національного технічного університету
"Дніпровська політехніка"**

М. Алексєєв, С. Ус, І. Удовик, Л. Коряшкіна

1.1. ПОЛІТИКА ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ

Внутрішні чинники

Позитиви	Негативи
<p data-bbox="443 1310 475 1659">Сильні сторони організації</p> <p data-bbox="600 1171 660 1852">S1: Розроблено та затверджено стратегію розвитку університету.</p> <p data-bbox="667 1160 759 1852">Стратегія є документом, в якому визначено місію університету, бачення його ролі у суспільстві та стратегічні напрямки його розвитку.</p> <p data-bbox="766 1261 794 1839">Індикатор 1: Доступність на сайті університету.</p> <p data-bbox="801 1216 826 1839">Індикатор 2: Відповідність чинному законодавству.</p>	<p data-bbox="443 577 475 927">Слабкі сторони організації</p> <p data-bbox="485 412 545 1133">W1: Відсутність спеціального підрозділу, що відповідає за забезпечення якості освіти.</p> <p data-bbox="552 412 711 1133">Наразі для забезпечення якості освіти в університеті здійснено різні підрозділи (основними серед них є навчальний відділ, деканати, кафедри, гуманітарна рада, центр соціологічного аудиту) та посадові особи (перший проректор, декани, завідувачі кафедр).</p> <p data-bbox="718 412 778 1133">Індикатор 1: Наявність наказу та установчих документів про відділ якості.</p> <p data-bbox="785 412 845 1133">Індикатор 2: Кількість осіб (підрозділів), що задіяні у процесах забезпечення якості.</p> <p data-bbox="852 645 877 1133">Індикатор 3: Кількість осіб у підрозділі.</p> <p data-bbox="884 412 944 1133">Індикатор 4: Наявність окремого приміщення для підрозділу.</p>

<p>S2: Розроблено та затверджено програму розвитку університету до 2025 року, де визначено мету та заддання університету на період до 2025 року, а також механізми її впровадження. Визначено завдання за кожним з напрямів діяльності університету, терміни їх виконання, методи контролю та осіб (або підрозділи), що відповідальні за виконання цих завдань. Визначено також механізм і критерії, згідно з якими факультети (та/або відповідні підрозділи) щорічно проводять самооцінювання, з метою аналізу їх внеску до досягнень стратегічних цілей закладу.</p> <p>Індикатор 1: Відповідність системи забезпечення якості вищої освіти вимогам та нормам Закону України "Про вищу освіту".</p> <p>Індикатор 2: Доступність на сайті університету.</p> <p>Індикатор 3: Звіти про реалізацію процедур:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ затвердження освітніх програм; ▪ моніторингу досягнень студентів; ▪ перегляду програм (за участі зовнішніх експертів); ▪ взаємодії із ринком праці; ▪ участі студентів у забезпеченні якості. <p>Індикатор 2: Наявність визначених показників динаміки якості.</p>	<p>S3: Розроблено політику забезпечення якості вищої освіти ДЗВО "НГУ", що визначає процес забезпечення якості освіти на інституційному рівні та включає такі напрями: викладання й навчання, дослідження, послуги суспільству, послуги з допомоги студентам, управління та адміністративні послуги закладу, динаміка якості.</p> <p>Індикатор 1: Відповідність системи забезпечення якості вищої освіти вимогам та нормам Закону України "Про вищу освіту".</p> <p>Індикатор 2: Доступність на сайті університету.</p>
---	--

Зовнішні чинники

Можливості	Загрози
О1: Отримання додаткового державного фінансування для підтримки технічних напрямів університету.	Т1: Недостатнє державне фінансування.
О2: Підтримка політики університету на державному рівні.	Т2: Нестабільна соціально-економічна та політична обстановка.
О3: Потреба у послугах із сертифікації кадрів і підвищенні кваліфікації.	Т3: Демографічний спад у країні.
О4: Створення спеціальної структури, що опікуватиметься забезпеченням якості освіти в університеті.	Т4: Відсутність затверджених стандартів вищої освіти.
О5: Залучення до участі у реалізації програми забезпечення якості освіти роботодавців і студентів.	Т5: Не сформовано Національне агентство із забезпечення якості освіти.

1.2. РОЗРОБЛЕННЯ ТА ЗАТВЕРДЖЕННЯ ПРОГРАМ

Внутрішні чинники

Позитиви	Негативи
Сильні сторони організації	Слабкі сторони організації
<p>S1: Діяльність кафедр щодо створення освітніх програм, робочих програм і комплексів навчально-методичного та інформаційного забезпечення дисципліни регламентує Стандарт "Проектування освітнього процесу": послідовність розроблення та вимоги до змісту проектної документації рівня закладу вищої освіти:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ освітня програма; ▪ робочі програми дисциплін, практик, індивідуальних завдань; ▪ комплекс навчально-методичного забезпечення за видами навчальної діяльності здобувачів; ▪ графік освітнього процесу; ▪ план освітнього процесу; ▪ індивідуальний план освітнього процесу здобувача; ▪ кадрове забезпечення плану освітнього процесу. <p>Передбачено порядок розробки та затвердження робочих програм.</p> <p>Індикатор 1: Відповідність системи забезпечення якості вищої освіти вимогам і нормам Закону України "Про вищу освіту".</p> <p>Індикатор 2: Застосування компетентнісного підходу до проектування вищої освіти.</p> <p>Індикатор 3: Доступність на сайті університету.</p>	<p>W1: Студенти не залучені до процесу розробки освітніх програм.</p> <p>Індикатор 1: Кількість освітніх програм, що розроблені із залученням студентів</p> <p>Індикатор 2: Кількість пропозицій від студентів до освітніх програм.</p>

<p>S2: Підготовка освітньої програми робочою групою, відповідно до закону "Про вищу освіту". Програму розроблено робочою групою за спеціальністю, із врахуванням пропозицій випускників та інших зацікавлених сторін.</p> <p>Індикатор 1: Відповідність Національній рамці кваліфікацій. Індикатор 2: Безпосередній зв'язок результатів навчання із компетентностями, що регламентовані освітньою програмою. Індикатор 3: Відповідність професійним стандартам. Індикатор 4: Кількість членів робочої групи зі створення програми. Індикатор 5: Кількість представників зовнішніх зацікавлених сторін у робочій групі зі створення програм.</p>	<p>W2: Зовнішні зацікавлені сторони (випускники та роботодавці) залучаються до формування програм лише через неформальні консультації з актуальних питань.</p> <p>Індикатор 1: Відповідність змісту освітньої програми вимогам роботодавців і запитам здобувачів. Індикатор 2: Кількість консультацій. Індикатор 3: Кількість пропозицій від зацікавлених сторін. Індикатор 4: Кількість прийнятих пропозицій. Індикатор 5: Експертиза фахівців у сфері праці.</p>
<p>S3: Реалізація можливості вибору студентом своєї навчальної траєкторії. Обсяг вибіркової частини освітньої програми за спеціальністю "Системний аналіз" становить 55 % від загального часу. Вибіркова частина містить дві складові: за вибором ЗВО та за вибором студента.</p> <p>Індикатор 1: Обсяг вибіркової частини (%) у межах освітньої програми та робочого навчального плану. Індикатор 2: Відповідність професійним стандартам. Індикатор 3: Зв'язок результатів навчання з компетентностями, що регламентовані стандартами вищої освіти та освітніми програмами за спеціальностями (спеціалізаціями). Індикатор 4: Кількість дисциплін, що запропоновано до вибору. Індикатор 5: Тестування за вимогами ринку праці.</p>	<p>W3: Складність реалізації програм міжнародної співпраці. Загальний обсяг програми становить 90 кредитів, у той час, як міжнародні програми мають у складі магістерської програми 120 кредитів, що ускладнює процес їх узгодження.</p> <p>Індикатор 1: Обсяг магістерської програми. Індикатор 2: Обсяг вибіркової частини. Індикатор 3: Кількість укладених угод про співпрацю. Індикатор 4: Кількість студентів, що взяли участь у міжнародних програмах.</p>

	<p>S4: Зміст освітньої програми та навчального плану, педагогічні підходи та заплановані результати навчання оцінюють за підсумками атестації здобувачів вищої освіти та як частину процесу зовнішньої акредитації.</p> <p>Формою атестації здобувачів вищої освіти є захист кваліфікаційної роботи. Після захисту проводиться аналіз результатів, за якими відбуватиметься корегування (за необхідності) навчальної програми. Зміст освітньої програми також оцінюється при проходженні зовнішньої акредитації.</p> <p>Індикатор 1: Відповідність Національній рамці кваліфікацій.</p> <p>Індикатор 2: Відповідність результатів навчання компетентностям, що регламентовані стандартами вищої освіти та освітніми програмами за спеціальностями (спеціалізаціями).</p> <p>Індикатор 3: Кількість здобувачів, які здобули оцінку "відмінно" за результатами атестації.</p> <p>Індикатор 4: Кількість здобувачів, яких не допущено до захисту кваліфікаційної роботи.</p> <p>Індикатор 5: Кількість здобувачів, які успішно завершили програму підготовки.</p> <p>Індикатор 6: Кількість акредитованих спеціальностей (напрямів підготовки, спеціалізацій).</p> <p>Індикатор 7: Відповідність ліцензійним умовам під час запровадження освітньої програми.</p>
--	--

Зовнішні чинники

Можливості	Загрози
О1: Узгодження програм із потребами підприємств шляхом розробки відповідних варіантів за замовленням підприємств.	Т1: Асинхронність розробки стандартів вищої освіти та освітніх програм.
О2: Залучення до розробки освітніх програм студентів і випускників.	Т2: Низька зацікавленість з боку підприємств.
О3: Адаптація освітньої програми до європейських програм навчання.	Т3: Відмінності законодавчих вимог різних країн.
О4: Розвиток програм міжнародної співпраці, у тому числі через програми подвійного дипломування.	Т4: Відмінність навчального навантаження та графіку навчального процесу в освітніх програмах підготовки у різних країнах.

1.3. СТУДЕНТОЦЕНТРОВАНЕ НАВЧАННЯ, ВИКЛАДАННЯ ТА ОЦІНЮВАННЯ

Позитиви	Негативи
<i>Внутрішні чинники</i>	
<p>Сильні сторони організації</p> <p>S1: <i>Навчальний процес в університеті регламентовано Положенням про організацію освітнього процесу.</i></p> <p>Положення визначає:</p> <ul style="list-style-type: none"> - форми організації освітнього процесу; - систему забезпечення якості освітньої діяльності; - академічні права студентів; - права та обов'язки науково-педагогічних працівників; - діяльність інституту кураторства; - планування робочого часу науково-педагогічних працівників. <p>Індикатор 1: Відповідність закону України "Про вищу освіту" європейським стандартам якості.</p> <p>Індикатор 2: Доступність документів на сайті університету.</p>	<p>Слабкі сторони організації</p> <p>W1: <i>Не всі викладачі пояснюють студентам їх можливість оскарження отриманих оцінок.</i></p> <p>Індикатор 1: Кількість скарг студентів на незрозумілі правила оцінювання.</p>

<p>S2: Наявність чіткої і доступної для загального розуміння системи виставлення оцінок. Методи оцінювання визначено в Положенні. Викладач може застосовувати власну систему оцінювання, але це має бути визначено в програмі дисципліни та пояснено студенту перед початком вивчення курсу.</p> <p>Індикатор 1: Кількість скарг студентів на незрозумілі правила оцінювання. Індикатор 2: Висвітлення системи оцінювання у програмі дисципліни. Індикатор 3: Доступність документів на сайті університету. Індикатор 4: Рівень інформованості студентів: <ul style="list-style-type: none"> ▪ про стратегію оцінювання, що застосовується до навчальної програми; ▪ про іспити чи інші методи оцінювання, що буде застосовано; ▪ очікування; ▪ про критерії, що буде використано при оцінюванні успішності; Індикатор 5: Побудова системи оцінювання на результатах навчання.</p>	<p>W2: Заважай іспит приймає один викладач. Індикатор 1: Кількість (%) іспитів, проведених із залученням комісії. Індикатор 2: Кількість (%) скарг студентів на суб'єктивізм в оцінюванні.</p>
<p>S3: Наявність розроблених інструментів оцінювання. Методичне забезпечення дисципліни включає різні варіанти екзаменаційних білетів і зразки відповідей.</p> <p>Індикатор 1: Наявність виписаних критеріїв і процедур оцінювання в освітній програмі та програмах дисциплін. Індикатор 2: Наявність підготовлених засобів оцінювання (тестів, варіантів екзаменаційних білетів). Індикатор 3: Наявність зразків відповідей. Індикатор 4: Кількість варіантів засобів діагностики.</p>	

	<p>S4: Адміністрація опікується дотриманням процедур оцінювання. Це:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ ректорський контроль залишкових знань студентів із дисциплін соціально-гуманітарного та природничо-наукового циклу (результати розглядають на кафедрах, засіданнях ректорату, нарадах професорсько-викладацького складу, оприлюднюють у щорічному звіті ректора); ▪ після кожної сесії результати контрольних заходів розглядають на засіданнях кафедр, факультетів, ректораті; ▪ питання проведення контрольних заходів порушуються на методичних семінарах, у звітах ректора та серпневих нарадах; ▪ здійснюється моніторинг якості кваліфікаційних робіт випускників університету. <p>Індикатор 1: Кількість перевірок проведення контрольних робіт. Індикатор 2: Кількість проведених ректорських контрольних робіт. Індикатор 3: Кількість нарад (засідань кафедр, факультетів, ректорату), на яких було розглянуто питання якості оцінювання.</p>
	<p>S5: Наявна процедура розгляду скарг студентів.</p> <p>Із січня 2006 року в університеті функціонує "гаряча лінія", яка працює не тільки у період вступної кампанії, але й протягом навчального року (номер телефону розміщується на дошках оголошень усіх корпусів і біля деканатів).</p> <p>Індикатор 1: Кількість скарг студентів. Індикатор 2: Кількість рішень, що були прийняті за результатами розгляду скарг студентів.</p>

<p>W3: <i>Соціологічне опитування охоплює лише частину студентів.</i></p> <p>Опитування проводиться вибірково серед студентів, що вибрані для дослідження спеціальностей, та охоплює загальні питання, які не стосуються, наприклад, якості викладання окремих дисциплін.</p> <p>Індикатор 1: Кількість опитувань.</p> <p>Індикатор 2: Кількість (%) студентів, що задіяні в опитуванні.</p> <p>Індикатор 3: Кількість напрямків, за якими проводиться опитування.</p> <p>Індикатор 4: Частота опитувань.</p> <p>Індикатор 5: Кількість опитувань серед зовнішніх стейкхолдерів.</p>	<p>W3: <i>Соціологічне опитування охоплює лише частину студентів.</i></p> <p>Опитування проводиться вибірково серед студентів, що вибрані для дослідження спеціальностей, та охоплює загальні питання, які не стосуються, наприклад, якості викладання окремих дисциплін.</p> <p>Індикатор 1: Кількість опитувань.</p> <p>Індикатор 2: Кількість (%) студентів, що задіяні в опитуванні.</p> <p>Індикатор 3: Кількість напрямків, за якими проводиться опитування.</p> <p>Індикатор 4: Частота опитувань.</p> <p>Індикатор 5: Кількість опитувань серед зовнішніх стейкхолдерів.</p>
<p>S6: <i>Створено центр соціологічного аудиту, який здійснює моніторинг та оприлюднення інформації щодо:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ досягнень студентів і показників їхньої успішності; ▪ можливості випускників влаштуватися на роботу; ▪ задоволення студентів навчальними програмами; ▪ ефективності роботи викладачів; ▪ характеру студентського складу; ▪ наявних навчальних ресурсів в їхньої варіативності; ▪ ключових показників діяльності навчального закладу; ▪ відгуків випускників та інформації про їхнє працевлаштування; ▪ задоволеності студентів якістю отримуваної освіти. <p>Індикатор 1: Кількість проведених опитувань.</p> <p>Індикатор 2: Кількість (%) студентів, що задіяні в опитуванні.</p> <p>Індикатор 3: Кількість напрямків, за якими проводиться опитування.</p> <p>Індикатор 4: Частота опитувань.</p> <p>Індикатор 5: Кількість опитувань серед зовнішніх стейкхолдерів.</p> <p>Індикатор 6: Кількість опитувань на замовлення адміністрації.</p>	<p>W4: <i>Результати опитування відіграють лише інформаційну роль і не впливають суттєво на організацію навчального процесу.</i></p> <p>Індикатор 1: Кількість засідань кафедр, факультету, ректорату, на яких обговорювались результати опитування.</p> <p>Індикатор 2: Кількість рішень, що прийнято за результатами опитування.</p> <p>W5: <i>Слабка активність студентів.</i></p> <p>Наразі більшість студентів не вважають обов'язковим брати участь в опитуванні.</p> <p>Індикатор 1: Кількість (%) студентів, що задіяні в опитуванні.</p>

<p>S7: Студенти беруть участь у прийнятті рішень щодо вибору на посаду викладачів.</p> <p>Процедура вибору викладача на посаду включає розгляд кандидатури претендента на засіданні кафедри, раді факультету, учений раді університету. Студенти беруть участь на всіх етапах обговорення та голосування.</p> <p>Індикатор 1: Кількість студентів, що задіяні у виконавчих органах університету.</p>	<p>W6: Участь студентів у роботі виконавчих органів є формальною.</p> <p>Значна частка студентів не зацікавлена в участі у самоврядуванні. Низькою є їх готовність брати активну участь у зміні освітнього процесу. Тому їх участь у прийнятті рішень часто формальна, не всі готові свідомо приймати рішення.</p> <p>Індикатор 1: Кількість питань, які розглянуто за пролопозиціями студентів.</p> <p>Індикатор 2: Кількість виступів студентів.</p> <p>Індикатор 3: Кількість та якість студентських ініціатив з питань підвищення якості освітнього процесу.</p>
<p>S8: Можливість для студента обирати свою траєкторію навчання у межах обраної навчальної програми.</p> <p>Навчальний план включає кілька варіантів навчання за вибором студента. Студенти 3-5 курсів здійснюють вибір до початку навчального року. Кожен варіант може складатися з кількох дисциплін, але всі варіанти мають однакову кількість кредитів.</p> <p>Індикатор 1: Кількість варіантів, що запропоновано для вибору у межах певної навчальної програми.</p> <p>Індикатор 2: Кількість студентів, які обрали певний варіант навчання.</p> <p>Індикатор 3: Кількість (%) кредитів, що відведено для кожного із варіантів.</p>	<p>W7: Вибір студента щодо професійно-орієнтованих дисциплін обмежується кількома варіантами, перелік дисциплін в яких жорстко визначено.</p> <p>Якщо студент обрав певний варіант навчання, він має вивчити всі дисципліни, що закріплені за цим варіантом, і не може замінити жодну дисципліну на іншу з іншого варіанту.</p> <p>Індикатор 1: Кількість варіантів у межах певної навчальної програми.</p> <p>Індикатор 2: Кількість студентів, які обрали певний варіант навчання.</p> <p>Індикатор 3: Кількість дисциплін, що запропоновані для вибору.</p> <p>Індикатор 4: Кількість кредитів, що відведено на вибірково професійно-орієнтовані дисципліни.</p>

<p>S9: <i>Можливість для студента обирати комплекс гуманітарних дисциплін для вивчення, незалежно від обраної навчальної програми.</i></p> <p>Студенти 3-4 курсів бакалаврату можуть обирати дисципліни гуманітарного циклу у межах цього кредитного ліміту.</p> <p>Індикатор 1: Кількість дисциплін, що запропоновано для вибору.</p> <p>Індикатор 2: Кількість (%) кредитів, що відведено для вивчення гуманітарних дисциплін.</p> <p>Індикатор 3: Кількість студентів, які обрали певну дисципліну.</p> <p>Індикатор 4: Регулярність оновлення переліку дисциплін.</p>	<p>W8. <i>Складність реалізації навчального за невеликих груп студентів.</i></p> <p>Коли кількість студентів, які обрали певний блок дисциплін або окрему дисципліну для вивчення, не є достатньою для формування групи, вони змушені вибирати інший варіант.</p> <p>Індикатор 1: Кількість студентів, які обрали певний блок дисциплін.</p> <p>Індикатор 2: Кількість студентів, які навчаються за індивідуальним графіком.</p> <p>Індикатор 3: Нормативна кількість студентів у групі.</p>
<p>S10: <i>Можливість отримання професійної освіти, що є достатньою для подальшого працевлаштування.</i></p> <p>Освіта, отримана в результаті навчання в університеті, дозволяє обіймати первинні посади, згідно із переліком професійних кваліфікацій.</p> <p>Індикатор 1: Кількість випускників-бакалаврів денної форми навчання.</p> <p>Індикатор 2: Кількість випускників-бакалаврів денної форми навчання, які завершили повний цикл навчання та здобули диплом із відзнакою у звітному році.</p> <p>Індикатор 3: Кількість випускників-бакалаврів денної форми навчання, які завершили повний цикл навчання та продовжили навчання в магістратурі у звітному році.</p> <p>Індикатор 4: Кількість випускників-спеціалістів, магістрів денної форми, які завершили повний цикл навчання у звітному році.</p> <p>Індикатор 5: Кількість випускників денної форми навчання, які продовжили навчання в аспірантурі.</p> <p>Індикатор 6: Кількість замовлень від підприємств на спеціалістів певної спеціальності.</p> <p>Індикатор 7: Результати тестування за вимогами ринку праці.</p>	<p>W9. <i>Відсутність структури, яка здійснює допомогу студентам при працевлаштуванні.</i></p> <p>Проблема працевлаштування за рейтингом є найбільш актуальною серед студентів. Майже третина студентів працює на постійній або тимчасовій основі під час навчання в університеті, але в університеті немає структури, яка б цілеспрямовано здійснювала допомогу в цьому питанні.</p> <p>Індикатор 1: Кількість (%) випускників, які не працюють за спеціальністю після закінчення університету.</p> <p>Індикатор 2: Кількість заявок від підприємств на спеціалістів певної спеціальності.</p> <p>Індикатор 3: Кількість випускників, які змінюють напрям діяльності після закінчення університету через неможливість знайти роботу.</p> <p>Індикатор 4: Середній час, що витрачає випускник на пошук роботи.</p>

<p>S11: Отримання практичних навичок роботи за спеціальністю.</p> <p>Протягом виробничої практики студенти мають можливість застосувати свої знання на підприємствах.</p> <p>Індикатор 1: Кількість (%) студентів, які проходять практику за замовленням підприємств.</p> <p>Індикатор 2: Кількість заявок від підприємств на спеціальств певної спеціальності.</p>	<p>W12. Складність працевлаштування на період виробничої практики за профілем спеціальності та кваліфікаційного стажування.</p> <p>Підприємства часто формально підходять до організації практик, не забезпечуючи студентів необхідною для якісної практики інформацією. Часто підприємства для проходження практики вибирають на основі особистих професійних зв'язків викладачів і студентів.</p> <p>Індикатор 1: Кількість (%) студентів, які проходять практику за замовленням підприємств.</p> <p>Індикатор 2: Кількість заявок від підприємств на спеціальств певної спеціальності.</p>
<p>S13: Можливість паралельного отримання додаткової освіти за обраним напрямом.</p> <p>Студент має можливість отримати іншу спеціальність, паралельно із навчанням за основною, використовуючи можливість вечірньої або заочної форми навчання.</p> <p>Індикатор 1: Кількість (%) студентів, які отримують паралельно додаткову освіту.</p>	

Зовнішні чинники

Можливості	Загрози
O1: Партнерство та співпраця із великими компаніями для освіти та працевлаштування.	T1: Слабка зацікавленість з боку стейкхолдерів.
O2: Отримання цільових замовлень від підприємств на підготовку спеціалістів.	T2: Складність реалізації програм за недовільної кількості студентів.
O3: Можливість співпраці із державними органами для організації цільових замовлень на підготовку спеціалістів.	
O4: Залучення для проведення іспитів двох або більше викладачів.	T3: Недосконалість визначення норм часу навантаження викладачів.
O5: Зміна структури та змісту засобів діагностики.	
O6: Формування загальноуніверситетського каталогу вибіркових навчальних дисциплін окремо для кожного рівня вищої освіти.	
O7: Надання можливості студентам обирати викладача при вивченні певної дисципліни.	
O8: Урахування результатів опитування студентів при оцінюванні роботи викладача, кафедри і пр.	

1.4. ЗАРАХУВАННЯ, ДОСЯГНЕННЯ, ВИЗНАННЯ ТА АТЕСТАЦІЯ СТУДЕНТІВ

Позитиви	Негативи
Внутрішні чинники	
<p>Сильні сторони організації</p> <p>S1: Забезпечення прозорості процедур прийому на навчання.</p> <p>Індикатор 1: Доступність документів на сайті університету.</p> <p>Індикатор 2: Відповідність чинному законодавству.</p>	<p>Слабкі сторони організації</p> <p>W1: Велика кількість студентів із невисоким рівнем підготовки та низьким рівнем прагнення до навчання із початку занять.</p> <p>Унаслідок складної демографічної ситуації і підвищення конкуренції на ринку освіти абітурієнти деяких спеціальностей, особливо контрактної форми навчання, мають слабку підготовку, що спричиняє зниження загальних вимог викладачів до групи у цілому та нижчої ефективності навчання.</p> <p>Індикатор 1: Середнє значення результатів ЗНО.</p> <p>Індикатор 2: Середнє значення бала документів про повну загальну середню освіту;</p> <p>Індикатор 3: Мінімальне значення результатів ЗНО.</p> <p>Індикатор 4: Мінімальне значення бала документів про повну загальну середню освіту.</p>

<p>S2: Можливість участі студентів у науково-дослідницькій роботі Протягом навчання в університеті студенти мають можливість здійснювати наукові дослідження під керівництвом викладача на базі наукових центрів і лабораторій університету, брати участь у конкурсах наукових робіт і наукових конференціях.</p> <p>Індикатор 1: Кількість студентів – учасників міжнародних і всеукраїнських науково-практичних конференцій і семінарів молодих учених і студентів.</p> <p>Індикатор 2: Кількість проведених студентських наукових конференцій.</p> <p>Індикатор 3: Кількість наукових публікацій студентів.</p> <p>Індикатор 4: Кількість призерів і переможців конкурсів наукових робіт.</p> <p>Індикатор 5: Кількість призерів II етапу Всеукраїнської студентської олімпіади.</p> <p>Індикатор 6: Кількість призерів II туру Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт із природничих, технічних і гуманітарних наук.</p> <p>Індикатор 7: Кількість авторських свідоцтв на винаходи, патентів, що отримано за участі студентів.</p>	<p>W2: Слабка активність студентів щодо участі у науково-дослідницьких проєктах. Більше 50 % студентів наукову роботу розглядають як перспективу, близько 27 % – не збираються нею займатися.</p> <p>Індикатор 1: Кількість студентів – учасників міжнародних і всеукраїнських науково-практичних конференцій і семінарів молодих учених і студентів.</p> <p>Індикатор 2: Кількість наукових публікацій студентів.</p> <p>Індикатор 3: Частка студентів від загальної кількості, які беруть участь у наукових дослідженнях.</p>
--	---

<p>S3: <i>Наявність розвинених студентських міжнародних програм (стажування та обміну студентами, у т. ч. програми подвійного дипломування).</i></p> <p>В університеті впроваджуються міжнародні освітні проекти одночасного навчання студентів у гірничому університеті та європейських ЗВО-партнерах (зокрема, Німеччини, Польщі та Литви).</p> <p>Індикатор 1: Кількість угод, що укладено із зарубіжними університетами на навчання студентів за програмами подвійного дипломування.</p> <p>Індикатор 2: Кількість студентів, які взяли участь у програмах міжнародного студентського обміну.</p> <p>Індикатор 3: Кількість студентів, які здобули вищу освіту за програмою подвійного дипломування.</p>	<p>W3: <i>Міжнародні програми охоплюють лише частину спеціальностей.</i></p> <p>Індикатор 1: Кількість угод, що укладено із зарубіжними університетами на навчання студентів за програмами подвійного дипломування для певної спеціальності.</p> <p>Індикатор 2: Кількість студентів певного напрямку, які взяли участь у програмах міжнародного студентського обміну.</p> <p>Індикатор 3: Кількість студентів, які здобули вищу освіту за програмою подвійного дипломування за певним напрямом підготовки.</p> <p>Індикатор 4: Частина напрямів (спеціальностей), які мають міжнародні освітні програми.</p>
<p>S4: <i>Зaproваджено систему рейтингування навчальних досягнень студентів.</i></p> <p>Рейтинг побудовано на основі семестрових рейтингових оцінок з урахуванням досягнень студентів у науково-технічній діяльності, громадському житті та спорті протягом семестру.</p> <p>Рейтинг використовують для:</p> <ul style="list-style-type: none"> • призначення стипендій, надання додаткових заохочень, матеріальної допомоги; • визначення пріоритету при здійсненні переходу із однієї бакалаврської програми на іншу (споріднену) та при вступі на освітній рівень "Магістр"; • отримання рекомендації для навчання або практики за кордоном, рекомендації на роботу у престижні компанії; <p>Індикатор 1: Доступність документів на сайті університету.</p> <p>Індикатор 2: Рівень задоволеності користувачів.</p>	

Зовнішні чинники

Можливості	Загрози
О1: Залучення для проведення атестації представників підприємств.	Т1: Відсутність мотивації роботодавців.
О2: Зміна структури та змісту засобів діагностики.	Т2: Зниження конкурентоздатності випускників.
О3: Міжнародна акредитація освітніх програм.	Т3: Зниження набору студентів через демографічну ситуацією, збільшення конкуренції на ринку освіти.

1.5. ВИКЛАДАЦЬКИЙ ПЕРСОНАЛ

Позитиви	Негативи
Внутрішні чинники	
<p>Сильні сторони організації</p> <p>S1: Положення про прийом на роботу викладача, в якому вказано вимоги до його професійного рівня. При укладанні контракту викладач підписує додаток до нього, де визначено його персональні завдання за всіма напрямками діяльності на період дії контракту.</p> <p>Індикатор 1: Доступність документів на сайті університету.</p> <p>Індикатор 2: Відповідність вимогам чинного законодавства.</p>	<p>Слабкі сторони організації</p> <p>W1: Наразі в університеті не проводиться рейтингування викладачів. Це призводить до відсутності кількісних оцінок якості роботи викладацького персоналу.</p>
<p>S2: Наявні періодичні процедури для оцінювання якості викладацького складу. Кожен викладач щорічно звітує про виконання індивідуального плану та надає розгорнутий звіт за період роботи під час проходження конкурсу на посаду.</p> <p>Індикатор 1: Доступність на сайті університету.</p> <p>Індикатор 2: Відповідність вимогам чинного законодавства.</p>	<p>W2: Нові вимоги до викладацького складу можуть бути занадто складними для деяких викладачів, особливо похилого віку. Складність стосується переважно вимог положення щодо володіння іноземною мовою, участі у міжнародних проєктах і міжнародному стажуванні.</p> <p>Індикатор 1: Результат діяльності за визначений період.</p> <p>Індикатор 2: Частка внеску до загальних досягнень.</p>

<p>S3: В університеті працюють викладачі високої кваліфікації. Якісний склад викладацького персоналу можна оцінити за допомогою індикаторів (визначено у програмі розвитку університету):</p> <p>Індикатор 1: Кількість випускаючих кафедр, що очолюють особи, які мають науковий ступінь доктора наук або вчене звання професора та працюють у штаті на повну ставку.</p> <p>Індикатор 2: Кількість науково-педагогічних працівників.</p> <p>Індикатор 3: Кількість науково-педагогічних працівників, які мають науковий ступінь доктора наук.</p> <p>Індикатор 4: Кількість науково-педагогічних працівників, які мають науковий ступінь кандидата наук.</p> <p>Індикатор 5: Кількість науково-педагогічних працівників, які мають вчене звання професора.</p> <p>Індикатор 6: Кількість науково-педагогічних працівників, які мають вчене звання доцента.</p> <p>Індикатор 7: Кількість наймунувань підручників, що вийшли друком у звітному році.</p> <p>Індикатор 8: Кількість наймунувань навчальних посібників, що вийшли друком у звітному році.</p> <p>Індикатор 9: Кількість захищених дисертацій.</p> <p>Індикатор 10: Кількість публікацій.</p> <p>Індикатор 11: Кількість лауреатів державних премій серед штатних науково-педагогічних і наукових працівників.</p> <p>Індикатор 12: Кількість штатних наукових і науково-педагогічних працівників, які мають державні почесні звання.</p>	<p>W3: Забезпечення нових витрат до викладацького складу потребує значних матеріальних витрат, що може призвести до зменшення його чисельності.</p> <p>Індикатор 1: Результат діяльності за визначений період.</p> <p>Індикатор 2: Частка внеску до загальних досягнень.</p>
--	---

<p>S4: Наявність визнаних наукових шкіл.</p> <p>Індикатор 1: Кількість наукових шкіл.</p> <p>Індикатор 2: Кількість докторів і кандидатів наук.</p> <p>Індикатор 3: Кількість захищених дисертацій протягом звітного періоду.</p> <p>Індикатор 4: Кількість наукових публікацій у спеціалізованих фахових виданнях.</p> <p>Індикатор 5: Кількість наукових публікацій у спеціалізованих закордонних виданнях.</p> <p>Індикатор 6: Кількість виданих монографій за звітний період.</p> <p>Індикатор 7: Кількість отриманих патентів та авторських свідоцтв на винаходи.</p> <p>Індикатор 8: Кількість отриманих винагород.</p> <p>Індикатор 9: Кількість спеціальностей, за якими відбувається захист кандидатських і докторських дисертацій у спеціалізованих вчених радах ЗВО.</p> <p>Індикатор 10: Кількість спеціальностей, за якими відбувається захист докторських дисертацій у спеціалізованих учених радах ЗВО.</p> <p>Індикатор 11: Кількість докторантів у докторантурі ЗВО.</p> <p>Індикатор 12: Кількість аспірантів в аспірантурі ЗВО.</p> <p>Індикатор 13: Кількість науково-педагогічних працівників ЗВО, які навчаються в цільовій аспірантурі, докторантурі інших організацій та установ.</p> <p>Індикатор 14: Кількість захищених докторських дисертацій докторантами, штатними науково-педагогічними та науковими працівниками у звітному періоді.</p> <p>Індикатор 16: Кількість захищених кандидатських дисертацій випускниками аспірантури, штатними науково-педагогічними та науковими працівниками у звітному періоді.</p> <p>Індикатор 18: Кількість аспірантів, які успішно захистили кандидатські дисертації у звітному році, але не пізніше одного року після закінчення аспірантури.</p> <p>Індикатор 19: Кількість спеціалізованих вчених рад.</p>	<p>W4: Низька динаміка оновлення кадрів.</p> <p>Індикатор 1: Середній вік викладача (професора, доцента, асистента).</p> <p>Індикатор 2: Кількість (%) викладачів похилого віку.</p> <p>Індикатор 3: Кількість (%) викладачів з науковий ступенем до 30 років.</p> <p>Індикатор 4: Кількість (частка) викладачів віком до 30 років.</p>
---	--

<p>S5: Проведення науково-дослідницької роботи. Індикатор 1: Кількість дослідницьких розробок. Індикатор 2: Кількість проектів. Індикатор 3: Кількість публікацій. Індикатор 4: Кількість отриманих патентів та авторських свідоцтв на винаходи. Індикатор 5: Загальний обсяг фінансування наукових, науково-технічних і творчих робіт. Індикатор 6: Обсяг фінансування наукових, науково-технічних робіт за кошти державного бюджету. Індикатор 7: Обсяг фінансування наукових, науково-технічних робіт за кошти замовників (вітчизняних та іноземних держав). Індикатор 8: Частка науково-дослідних робіт у структурі доходів Університету.</p>	<p>W5: Підвищення кваліфікації у закладах або підрозділах післядипломної освіти в Україні. Оскільки стажування проводиться переважно без відриву від виробництва, то неможливо здійснювати його за межами міста. Індикатор 1: Кількість викладачів, які пройшли стажування. Індикатор 2: Кількість викладачів, які пройшли стажування в Україні. Індикатор 3: Кількість викладачів, які пройшли стажування за кордоном. Індикатор 4: Використання результатів підвищення кваліфікації і стажування у навчальному процесі.</p>
	<p>W6: Складність сертифікації викладача на основі юридичних підстав. Індикатор 1: Кількість викладачів, контракт з якими розірвано з ініціативи університету.</p>

Зовнішні чинники

Можливості	Загрози
О1: Використання результатів рейтингування при оцінюванні роботи викладача.	Т1: Недостатнє державне фінансування.
О2: Розвиток науково-дослідницьких проєктів.	Т2: Нестабільна соціально-економічна та політична ситуація.
О3: Зміна системи підвищення кваліфікації і стажування.	Т3: Проблеми формування резерву кадрового забезпечення.
О4: Збільшення кількості молодих кваліфікованих викладачів на ринку праці.	
О5: Розвиток міжнародного стажування викладачів.	
О6: Збільшення бюджетного фінансування наукових робіт.	

1.6. НАВЧАЛЬНІ РЕСУРСИ ТА ПІДТРИМКА СТУДЕНТІВ

Позитиви	Негативи
<i>Внутрішні чинники</i>	
<p>Сильні сторони організації</p> <p>S1: <i>Наявність достатньої матеріально-технічної бази.</i></p> <p>Індикатор 1: Відповідність акредитаційним вимогам.</p> <p>Індикатор 2: Обсяг фінансування із загального фонду державного бюджету.</p> <p>Індикатор 3: Касові видатки на утримання студентів, які навчаються за державним замовленням.</p> <p>Індикатор 4: Касові видатки на придбання обладнання та предметів довготермінового користування для забезпечення навчального процесу та наукової роботи.</p> <p>Індикатор 5: Загальна площа навчально-лабораторних будівель.</p> <p>Індикатор 6: Кількість аудиторій, що мають мультимедійне обладнання.</p> <p>Індикатор 7: Кількість студентів, які потребували поселення до гуртожитків.</p> <p>Індикатор 8: Кількість студентів, які проживають у гуртожитках.</p> <p>Індикатор 9: Кількість місць на підприємствах громадського харчування при ЗВО.</p> <p>Індикатор 10: Кількість місць на підприємствах громадського харчування при гуртожитках.</p>	<p>Слабкі сторони організації</p> <p>W1: <i>Старіння матеріально-технічної бази.</i></p> <p>Індикатор 1: Частка бюджету, що витрачається на придбання обладнання.</p> <p>Індикатор 2: Частка бюджету, що витрачається на збереження та розвиток інфраструктури.</p> <p>Індикатор 3: Обсяг ремонтних робіт.</p> <p>Індикатор 4: Вартість необхідних ремонтних робіт.</p> <p>Індикатор 5: Кількість морально застарілого обладнання, яке використовується.</p> <p>Індикатор 6: Динаміка оновлення матеріально-технічної бази.</p>

<p>S2: <i>Забезпеченість інформаційними ресурсами навчального процесу.</i></p> <p>Індикатор 1: Кількість комп'ютерних робочих місць.</p> <p>Індикатор 2: Кількість комп'ютерних робочих місць, що підключено до мережі Internet.</p> <p>Індикатор 3: Загальний книжковий фонд.</p> <p>Індикатор 4: Кількість точок доступу Wi-Fi.</p>	
<p>S3: <i>Інститут кураторів.</i></p> <p>Права та обов'язки кураторів груп визначено Положенням про організацію освітнього процесу. Кураторство дозволяє надавати студентам дієву допомогу під час адаптації до особливостей вищої школи, підвищення рівня їх соціальної свідомості, національно-патріотичного становлення, зміцнення захищеності здобуття фаху через активну участь у науковій роботі.</p> <p>Індикатор 1: Кількість кураторів.</p> <p>Індикатор 2: Кількість груп.</p> <p>Індикатор 3: Кількість питань, що представлено до розгляду кураторами груп.</p>	<p>W2: <i>Відсутність центру з допомоги студентам у працевлаштуванні.</i></p> <p>Індикатор 1: Кількість звернень студентів.</p> <p>Індикатор 2: Кількість працевлаштованих студентів.</p>
<p>S4: <i>Існування центру психологічної підтримки.</i></p> <p>Центр здійснює безкоштовну психологічну допомогу студентам і викладачам університету.</p> <p>Індикатор 1: Кількість звернень.</p>	
<p>S5: <i>Існування центру юридичної підтримки.</i></p> <p>Центр організовано на базі юридичного факультету. Студенти старших курсів і викладачі факультету здійснюють консультативну допомогу з юридичних питань для студентів, викладачів і жителів міста.</p> <p>Індикатор 1: Кількість звернень.</p>	

<p>S6: Коворкінг-центр надає майданчик для зустрічей, можливість реалізації авторських проєктів, організації курсів тощо.</p> <p>Індикатор 1: Кількість студентів, які користуються можливостями центра.</p> <p>Індикатор 2: Кількість проєктів.</p> <p>Індикатор 3: Кількість проведених заходів.</p>	<p>W4: Слабка активність викладачів і студентів у використанні додаткових можливостей університету.</p> <p>Індикатор 1: Кількість курсів (програм), що запропоновано викладачами університету.</p> <p>Індикатор 2: Кількість користувачів.</p>
<p>S7: Бізнес-інкубатор – це підрозділ Національного гірничого університету, що працює за принципом бізнес-акселератора, надає можливість для бізнес-проєктів довести ідею до продукту без помилок, залучати інвестиції та отримувати експертну й менторську підтримку.</p> <p>Індикатор 1: Кількість студентів, які користуються можливостями центра.</p> <p>Індикатор 2: Кількість проєктів, що запущено.</p> <p>Індикатор 3: Кількість організованих курсів.</p>	

Зовнішні чинники

Можливості	Загрози
<p>M 1: Залучення підприємств і роботодавців для збільшення матеріально-технічної бази.</p>	<p>З 1: Слабка зацікавленість підприємців у підвищенні матеріально-технічної бази університету.</p>
<p>M 2: Державна підтримка наукових досліджень.</p>	<p>З 2: Нестабільна економічна ситуація в країні.</p>
<p>M 3: Запровадження сучасних енергозберігаючих технологій і систем опалення навчальних корпусів.</p>	

1.7. ІНФОРМАЦІЙНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ

Позитиви	Негативи
----------	----------

Внутрішні чинники

Сильні сторони організації	Слабкі сторони організації
<p>S1: Інформаційна система, що охоплює основні показники діяльності університету, зокрема навчальної діяльності студентів.</p> <p>Система є власною розробкою університету та включає такі показники навчальної діяльності:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ прогрес студентів і показники успішності; ▪ співвідношення викладачів і студентів у підрозділі; ▪ інформація про студентів (вік, стать, освіта, соціально-культурний рівень тощо); ▪ навчальні програми за спеціальностями; ▪ річні навчальні плани; ▪ індивідуальні плани навчання для кожного студента; ▪ розподіл студентів за дисциплінами та викладачами. <p>Її особливістю є можливість розвитку та додавання нових функцій за потребами університету.</p> <p>Індикатор 1: Кількість користувачів. Індикатор 2: Обсяг інформації, що обробляється. Індикатор 3: Обсяг інформації, що зберігається. Індикатор 4: Кількість показників, які охоплює система. Індикатор 5: Кількість звернень до системи. Індикатор 6: Рівень задоволеності користувачів.</p>	<p>W1: Інформаційна система не дає можливості студенту побачити результати навчання у вільному доступі.</p> <p>Наразі студенти не мають прав доступу до системи. Аби отримати інформацію щодо своїх результатів навчання, їм доводиться звертатися до працівників деканату.</p> <p>Індикатор 1: Кількість звернень студентів.</p>

<p>S2: Розгорнуто систему дистанційної освіти на основі LMS Moodle. У системі розміщено матеріали навчальних курсів на технічній базі бібліотеки у співпраці з фахівцями університету. Індикатор 1: Кількість користувачів. Індикатор 2: Кількість розміщених курсів дистанційного навчання.</p>	<p>W2: Інформаційна система не включає інформацію про кар'єрні траєкторії випускників. Система містить інформацію щодо навчальних досягнень і результатів навчання випускників. Індикатор 1: Обсяг збереженої інформації.</p>
<p>S3: Університет є учасником програми компанії Microsoft Office 365 для навчальних закладів. Система надає можливість доступу до програм Office стаціонарних комп'ютерів і через Інтернет (хмарні служби). Індикатор 1: Кількість користувачів.</p>	<p>W3: Викладацький склад слабо підготовлений до реалізації дистанційної освіти. Запровадження системи потребує організації навчання викладацького складу щодо роботи у системі та створення курсів дистанційного навчання. Індикатор 1: Частка викладачів, які користуються системою. Індикатор 2: Рівень використання можливостей системи.</p>

Зовнішні чинники

Можливості	Загрози
<p>O1: Модифікація інформаційної системи та її інтеграція до зовнішніх систем, зокрема ЄДБО.</p>	<p>T1: Складність добору кваліфікованого персоналу.</p>
<p>O2: Розширення можливості доступу до інформації у будь-який момент часу та з будь-якого місця.</p>	<p>T2: Недостатні фінансові можливості для оновлення та розвитку інформаційної системи.</p>
<p>O3: Підвищення технологічної доступності інформаційної системи.</p>	<p>T3: Складність забезпечення захисту інформації.</p>

1.8. ПУБЛІЧНА ІНФОРМАЦІЯ

Позитиви	Негативи
<p style="text-align: center;"><i>Внутрішні чинники</i></p> <p>Сильні сторони організації</p> <p>S1: Сайт університету є основним засобом надання інформації про діяльність університету. Він містить усю необхідну інформацію, згідно із вимогами Закону про відкритість навчального закладу інформації, у тому числі основних документів університету, про кваліфікації і можливості випускників; навчальні програми за спеціальностями, які пропонуються; для абітурієнтів тощо.</p> <p>Індикатор 1: Оперативність подання інформації. Індикатор 2: Адресність інформації. Індикатор 3: Повнота поданої інформації. Індикатор 4: Кількість відвідувань. Індикатор 5: Кількість доступних сайтів. Індикатор 6: Кількість посилань із зовнішніх доменів. Індикатор 8: Рейтинг у пошукових системах.</p>	<p>Слабкі сторони організації</p> <p>W1: Інформація на англomовній версії сайту не завжди своєчасно оновлюється та є менш повною за українськомовну версію.</p> <p>Індикатор 1: Кількість звернень. Індикатор 2: Оперативність подання інформації. Індикатор 3: Адресність інформації. Індикатор 4: Повнота поданої інформації.</p>

<p>S2: Надання інформації через ЗМІ та друковану продукцію. Індикатор 1: Кількість виступів співробітників університету у засобах масової інформації. Індикатор 2: Кількість найменувань видань. Індикатор 3: Кількість (наклад) видань .</p>	<p>W2: Не всі структурні підрозділи своєчасно оновлюють інформацію на своїх сторінках. Індикатор 1: Оперативність подання інформації. Індикатор 2: Повнота поданої інформації.</p>
	<p>W3: Збирання й введення інформації проводиться переважно вручну. Індикатор 1: Кількість оновлених сторінок.</p>

Зовнішні чинники

<p>Можливості</p>	<p>Загрози</p>
<p>O1: Створення багатомовного сайту.</p>	<p>T1: Складність добору кваліфікованого персоналу.</p>
<p>O2: Адресне надання інформації.</p>	<p>T2: Складність забезпечення захисту інформації.</p>

1.9. ПОТОЧНИЙ МОНІТОРИНГ І ПЕРІОДИЧНИЙ ПЕРЕГЛЯД ПРОГРАМ

Позитиви	Негативи
<i>Внутрішні чинники</i>	
<p>Сильні сторони організації</p> <p>S1: Щорічний перегляд і корегування навчальних програм проводяться за результатами атестації студентів, урахуваючи потреби ринку праці, професійні кваліфікації і стандарти вищої освіти.</p> <p>Індикатор 1: Кількість скорегованих навчальних програм.</p> <p>Індикатор 2: Кількість нових курсів.</p> <p>Індикатор 3: Кількість дисциплін, які додано за пропозиціями роботодавців.</p> <p>Індикатор 4: Кількість нових дисциплін, що введено за пропозиціями студентів.</p> <p>Індикатор 5: Динаміка розвитку навчальної програми.</p>	<p>Слабкі сторони організації</p> <p>W1: Студентів не залучено до процесу корегування навчальних програм.</p> <p>Індикатор 1: Кількість нових дисциплін, що введені за пропозиціями студентів.</p>

<p>S2: Щорічний перегляд і корегування навчальних планів проводяться на основі скорегованої навчальної програми, вимог чинного законодавства та внутрішніх розпоряджень університету щодо аудиторного тижневого навантаження, наповненості груп студентів, запропонованих дисциплін вибіркової частини програми.</p> <p>Індикатор 1: Кількість нових курсів.</p> <p>Індикатор 2: Кількість курсів, доданих за пропозиціями роботодавців.</p> <p>Індикатор 3: Кількість нових курсів, що введено за пропозиціями студентів.</p> <p>Індикатор 4: Динаміка оновлення дисциплін вибіркової частини програми.</p>	<p>W2: Зовнішні зацікавлені сторони залучені до корегування навчальних програм через консультації з основних питань.</p> <p>З метою визначення конкурентоспроможності випускників і відповідності навчальних програм сподіванням роботодавців проводиться опитування випускників, що дозволяє своєчасно включати до освітніх програм додаткові компоненти.</p> <p>Індикатор 1: Кількість дисциплін, які додано за пропозиціями роботодавців.</p> <p>Індикатор 2: Кількість дисциплін, що додано за пропозиціями випускників.</p>
---	---

Зовнішні чинники

Можливості	Загрози
<p>O1: Узгодження програм із потребами підприємств шляхом розробки відповідних варіантів навчання за замовленням підприємств.</p>	<p>T1: Слабка мотивація з боку підприємств до участі в оновленні програм.</p>
<p>O2: Розвиток програм міжнародної співпраці, у тому числі через програми подвійного дипломування.</p>	<p>T2: Відсутність затверджених освітніх стандартів.</p>
<p>O3: Залучення до оновлення освітніх програм випускників і роботодавців.</p>	<p>T3: Затримка із формуванням Національного агентства із забезпечення якості.</p> <p>T4: Різниця законодавчих вимог у різних країнах.</p>
	<p>T5: Відмінність навчального навантаження студентів у програмах підготовки різних країн.</p>

**SWOT-аналіз
внутрішньої системи забезпечення якості
Бердянського державного
педагогічного університету**

І. Лиман, О. Шубіна

1.1. ПОЛІТИКА ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ

Позитиви	Негативи
Внутрішні чинники	
Сильні сторони організації	Слабкі сторони організації
<p>S1: Розроблено політику щодо забезпечення якості.</p> <p>Індикатор 1: Функції моніторингу якості надано навчальному відділу. Внесено зміни до положень про навчальний відділ і посадові інструкції працівників.</p> <p>Індикатор 2: Принципи забезпечення якості внесено до основних нормативних документів: Статуту університету, Положення про організацію освітнього процесу в БДПУ, Положення про систему внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти.</p>	<p>W1: Відсутній окремий підрозділ щодо забезпечення якості.</p> <p>W2: На даному етапі у цих документах не вписано індикатори оцінювання якості.</p>
Зовнішні чинники	
Можливості	Загрози
<p>O1: Затвердження концепції розвитку педагогічної освіти до 2020 року, стандартів початкової, основної і старшої школи.</p> <p>O2: Політика щодо забезпечення якості задекларована в Законі України "Про вищу освіту".</p>	<p>T1: Концепція існує в проекті. Стандарти постійно змінюються</p> <p>T2: Не працює НАЗЯВО.</p>

1.2. РОЗРОБЛЕННЯ ТА ЗАТВЕРДЖЕННЯ ПРОГРАМ

Позитиви	Негативи
Внутрішні чинники	
Сильні сторони організації	Слабкі сторони організації
<p>S1: Кваліфіковану робочу групу зі створення програми затверджено у встановленому порядку.</p> <p>Індикатор 1: Голова робочої групи – доктор педагогічних наук, професор, фахівець у сфері методики викладання історії, має базову історичну освіту.</p> <p>Індикатор 2: Члени робочої групи є кандидатами педагогічних наук, доцентами, які спеціалізуються на методиці викладання історії і правознавства, мають базову історичну освіту.</p> <p>Індикатор 3: Для забезпечення додаткової спеціалізації "Правознавство" до робочої групи включено кандидата юридичних наук, доцента.</p> <p>S2: Широке обговорення процесу створення програми.</p> <p>Індикатор 1: До процесу створення програми залучено всіх зацікавлених викладачів.</p> <p>Індикатор 2: Остаточний варіант програми, що відповідає всім поставленим цілям і майбутній кваліфікації студентів (з огляду на компетентнісний підхід) узгоджено із завідувачами випускових кафедр, деканом факультету та Вченою радою факультету.</p> <p>Індикатор 3: За потреби програма рецензується зовнішніми рецензентами.</p> <p>Індикатор 4: Наявність методичних вказівок щодо складання освітніх програм у межах університету.</p>	<p>W1: Наявність протиріч між членами робочої групи.</p> <p>Індикатор 1: Робочі протиріччя пов'язані із кваліфікацією випускників.</p> <p>Індикатор 2: Відсутність методичних рекомендацій з боку МОН щодо змісту програми спричинила протиріччя між випусковими кафедрами.</p> <p>W2: До створення програми не залучились студенти</p> <p>Індикатор 1: До створення програми не були залучені представники студентського самоврядування.</p>

<p>S3: Затвердження програми на університетському рівні. Індикатор 1: Обговорення та затвердження програми на Вченій раді університету, як такої, що відповідає стратегії розвитку університету. Індикатор 2: Введення в дію програми наказом ректора.</p>	<p>W3: Прагнення до уніфікації програм із різних спеціальностей спричиняє протиріччя між випусковими кадрами. Індикатор 1: Уніфікація частини кредитів різних програм у межах ЗВО, які відводяться під окремі дисципліни.</p>
---	--

Зовнішні чинники

Можливості	Загрози
<p>O1: Наявність програм зі спеціальності "Середня освіта (Історія)" в інших ЗВО України дає змогу визначити переваги та недоліки власної програми, скоригувати її. O2: Уніфікація програм з однієї спеціальності у межах держави (наявність переліку компетентностей, які випускник має здобути для певної кваліфікації).</p>	<p>T1: Необхідність оприлюднення програм зі спеціальності "Середня освіта (Історія)" може призвести до порушення авторських прав робочої групи (плагіату). T2: Уніфікація програм може призвести до тотального контролю з боку держави за освітнім процесом.</p>
<p>O3: Залучення зовнішніх стейкхолдерів до створення програми.</p>	<p>T3: З огляду на специфіку програми зі спеціальності "Середня освіта (Історія)" можливі небажані ідеологічні впливи ззовні (як з боку зовнішніх стейкхолдерів, так і з боку держави).</p>

1.3. СТУДЕНТОЦЕНТРОВАНЕ НАВЧАННЯ, ВИКЛАДАННЯ ТА ОЦІНЮВАННЯ

Позитиви	Негативи
Внутрішні чинники	
<p>Сильні сторони організації</p> <p>S1. Забезпечення діяльності студентського самоврядування. Індикатор 1: Наявність положення про студентську раду, Кодекс студентів БДПУ. Індикатор 2: Делегування представників до робочих і до-радчих органів університету: учених рад, стипендіальної комісії, комісії з переведення на бюджет тощо.</p> <p>S2. Забезпечення якості оцінювання. Індикатор 1: Розроблено Положення про критерії і поряд-док оцінювання навчальних досягнень студентів, згідно з Європейською кредитною трансферно-накопичувальною системою (ЄКТС). Індикатор 2: Студенти ознайомлені з методами та крите-ріями оцінювання. Інформацію оприлюднено на сайті, в робочих програмах і викладачами на початку викладання курсу.</p>	<p>Слабкі сторони організації</p> <p>W1: Недостатня вмотивованість студентів у сту-дентському самоврядуванні. W2. У студентському середовищі панує думка, що від них в освітньому процесі нічого не залежить.</p> <p>W2. Недосконалість системи забезпечення якості оці-нювання Індикатор 1: Тестування не може бути єдиною формою забезпечення якості оцінювання. Індикатор 2: Часткова відсутність нормативної бази щодо оскарження оцінок. Індикатор 3: Відсутність фінансової можливості прий-няття кожної звітності більш ніж однією особою.</p>

<p>S3. Створення можливості для реалізації гнучких траєкторій навчання.</p> <p>Індикатор 1: Вибір навчальних дисциплін у межах 25 % забезпечує додаткову спеціалізацію та вільний вибір студентів (10%) будь-якої дисципліни.</p> <p>Індикатор 2: Можливість переходу на індивідуальний графік навчання.</p> <p>Індикатор 3: Академічна мобільність студентів.</p>	<p>W2. Опір з боку керівників деяких структурних підрозділів (факультетів, кафедр) щодо впровадження сучасного освітнього процесу.</p> <p>Індикатор 1: Кафедри намагаються змусити вчені ради факультетів "розподілити" вибірковий компонент порівну, без участі студентів.</p> <p>Індикатор 2: Формальне ставлення студентів і викладачів до індивідуальних консультацій.</p> <p>Індикатор 3: Відсутня нормативна база перерахування кредитів іншого ЗВО.</p>
<p>S4. Оцінювання стану організації освітнього процесу здобувачами вищої освіти.</p> <p>Індикатор 1: Анкетування студентів.</p>	<p>W2. Інформація для службового користування.</p> <p>Індикатор 1: Відсутня нормативна база щодо застосування результатів анкетування.</p>

Зовнішні чинники

Можливості	Загрози
<p>O1. Розширення автономії навчальних закладів.</p>	<p>T1. Обмеження інструкціями, листами, наказами МОН.</p>
<p>O2. Забезпечення широких можливостей для здобувачів вищої освіти щодо формування й реалізації освітньої політики у ЗВО.</p>	<p>T2. Відсутність мотивації у частини студентів до отримання якісних освітніх послуг.</p>
	<p>T3. Автономія університету майже не поширюється на фінансову сферу.</p>

1.4. ЗАРАХУВАННЯ, ДОСЯГНЕННЯ, ВИЗНАННЯ ТА АТЕСТАЦІЯ СТУДЕНТІВ

Позитиви	Негативи
Сильні сторони організації	Слабкі сторони організації
<i>Внутрішні чинники</i>	
<p>S1: Забезпечення прозорості та доступності процедур зарахування.</p> <p>Індикатор 1: Наявність інформації щодо освітньої діяльності на сайті.</p> <p>Індикатор 2: Прозорість зарахування на навчання через ЄДЕБО.</p> <p>Індикатор 3: Проведення відкритих профорієнтаційних заходів</p>	<p>W1: Технічна підтримка може працювати некоректно.</p> <p>Індикатор 1: Оновлення інформації відбувається не завжди вчасно; її розташовано на різних сторінках сайту.</p> <p>Індикатор 2: На сьогодні працюють не всі модулі ЄДЕБО.</p>
<p>S2: Атестація здобувачів вищої освіти.</p> <p>Індикатор 1: Наявність нормативної бази.</p> <p>Індикатор 2: Інформацію про випускників внесено до ЄДЕБО.</p> <p>Індикатор 3: Відповідність нових форм документів про вищу освіту вимогам ЄПВО.</p>	<p>W2: Нормативна база постійно змінюється.</p>

<p>S3: Оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти.</p> <p>Індикатор 1: Наявність нормативної бази.</p> <p>Індикатор 2: Наявність внутрішньої системи АСК ЗВО.</p> <p>Індикатор 3: Аналіз результатів сесії.</p> <p>Індикатор 4: Система запобігання плагіату.</p>	<p>W3: На сьогодні працюють не всі модулі ЄДЕБО.</p>
---	---

Зовнішні чинники

Можливості	Загрози
<p>O1. Удосконалення нормативної бази щодо прийому, переведення, поновлення та відрахування студентів.</p>	<p>T1. Щорічна зміна правил прийому та умов вступу.</p>
<p>O2. Забезпечення доступу до якісної освіти за результатами ЗНО.</p>	<p>T2. Помилки фінансової реалізації моделі "гроші ідуть за студентом".</p>

1.5. ВИКЛАДАЦЬКИЙ ПЕРСОНАЛ

Позитиви	Негативи
----------	----------

Внутрішні чинники

Сильні сторони організації	Слабкі сторони організації
<p>S1: Забезпечення якості кадрового потенціалу.</p> <p>Індикатор 1: Відповідність кадрів ліцензійним вимогам.</p> <p>Індикатор 2: Наявність процедур прийняття на роботу.</p> <p>Індикатор 3: Обрання за конкурсом та укладання контрактів.</p> <p>Індикатор 4: Наявність посадових інструкцій.</p> <p>S2: Підвищення кваліфікації.</p> <p>Індикатор 1: Існування науково-практичного семінару для молодих викладачів.</p> <p>Індикатор 2: Наявність програм довготермінового підвищення кваліфікації.</p> <p>Індикатор 3: Обов'язковість підвищення кваліфікації один раз на п'ять років.</p>	<p>W1: Завеликий обсяг документів.</p>

<p>S3: Оцінювання результатів роботи НПП. Індикатор 1: Наявність положення про рейтинг науково-педагогічних працівників і кафедр БДПУ. Індикатор 2: Проведення відкритих занять. Індикатор 3: Оцінювання НПП здобувачами вищої освіти.</p>	<p>W2: Відсутність матеріального стимулювання.</p>
---	---

Зовнішні чинники

Можливості	Загрози
<p>01. Удосконалення фахової підготовки регламентується на законодавчому рівні.</p>	<p>T1. Відсутня фінансова можливість залучення фахівців-практиків до освітнього процесу.</p>
<p>02. За допомогою процедур ліцензування й акредитації здійснюється зовнішній контроль.</p>	<p>T2. Відсутність мотиваційних механізмів наукової діяльності.</p>
<p>03. Розроблено процедуру академічної мобільності викладачів.</p>	

1.6. НАВЧАЛЬНІ РЕСУРСИ ТА ПІДТРИМКА СТУДЕНТІВ

Позитиви	Негативи
<i>Внутрішні чинники</i>	
<p>Сильні сторони організації</p> <p>S1: Матеріально-технічна база. Індикатор 1: Наявність аудиторного фонду та спеціалізованих лабораторій. Індикатор 2: Обладнання, устаткування та програмне забезпечення комп'ютерних аудиторій; доступ до Інтернет. Індикатор 3: Інформація про соціальну інфраструктуру.</p> <p>S2: Навчальне-методичне забезпечення. Індикатор 1: Наявність НМК з обов'язкових дисциплін і практик переважної більшості спеціальностей у друкованому та електронному варіантах. Індикатор 2: Наявність НМК у вільному доступі в бібліотеці університету.</p> <p>S3: Інформаційне забезпечення освітнього процесу. Індикатор 1: Наявність бібліотеки. Індикатор 2: Забезпеченість бібліотечного фонду науковою та методичною літературою. Індикатор 3: Наявність періодичних фахових видань. Індикатор 4: Наявність електронного депозитарію.</p>	<p>Слабкі сторони організації</p> <p>W1: Невідповідність матеріально-технічного забезпечення сучасним вимогам.</p> <p>W2: Невисокий показник затребуваності навчальної літератури в бібліотеці.</p>

Зовнішні чинники

Можливості	Загрози
01. Освітню діяльність регулюють Ліцензійні умови.	T1. Фінансування здійснюється за рахунок власних надходжень.
02. Контроль здійснюється під час акредитації.	T2. Деякі показники не впливають на якість підготовки здобувачів вищої освіти (зокрема, кількість друкованих прилірників підручників у бібліотеці).

1.7. ІНФОРМАЦІЙНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ

Позитиви	Негативи
----------	----------

Внутрішні чинники

Сильні сторони організації	Слабкі сторони організації
<p>S1. Система ВЗЯО забезпечує збирання, аналіз, використання інформації для ефективного управління освітньою діяльністю.</p> <p>Індикатор 1: Інформаційні сервіси для студентів, викладачів, абітурієнтів.</p> <p>Індикатор 2: Запровадження електронного документообігу.</p> <p>Індикатор 3: Запровадження системи електронного навчання.</p> <p>Індикатор 4: Наявність інформаційно-бібліотечної системи.</p> <p>Індикатор 5: Створення репозитарію наукових праць викладачів університету.</p>	<p>W1. Відсутність єдиної системи.</p>

Зовнішні чинники

Можливості	Загрози
<p>O1. Повноцінне функціонування ЄДББО.</p>	<p>T1. Невідповідність контрольованих показників діяльності ЗВО України загальноприйнятим в європейській практиці.</p>

1.8. ПУБЛІЧНА ІНФОРМАЦІЯ

Позитиви	Негативи
<i>Внутрішні чинники</i>	
<p>Сильні сторони організації</p> <p>S1. Оприлюднення інформації на сайті університету. Індикатор 1: Доступність інформації. Індикатор 2: Перелік спеціальностей, спеціалізацій, ліцензії, сертифікатів. Індикатор 3: Оприлюднення вартості навчання, обсягів державного фінансування. Індикатор 4: Дисципліни вільного вибору студентів. Індикатор 5: Навчальні ресурси. Індикатор 6: Рейтинги студентів. Індикатор 7: Інша інформація, що підлягає оприлюдненню.</p>	<p>Слабкі сторони організації</p> <p>W1. Відсутні єдині вимоги щодо подання інформації.</p>
<p>S2. Інформація, що підлягає оприлюдненню. Індикатор 1: Нормативно-законодавча база університету. Індикатор 2: Фінансова документація. Індикатор 3: Зразки документів про освіту. Індикатор 4: Інформація про вакансії та прийняття на роботу. Індикатор 5: Інформація про наукову діяльність, діяльність ради молодих вчених. Індикатор 6: Інформація про студентське самоврядування.</p>	<p>W1. Оновлення інформації може здійснюватися нерегулярно. W2. Частина нормативної бази розміщено за структурним підрозділами.</p>

1.9. ПОТОЧНИЙ МОНІТОРИНГ І ПЕРІОДИЧНИЙ ПЕРЕГЛЯД ПРОГРАМ

Позитиви	Негативи
Внутрішні чинники	
<p>Сильні сторони організації</p> <p>S1: Внутрішній перегляд магістерської програми "Середня освіта (Історія)" відбувається щорічно.</p> <p>Індикатор 1: Гарант програми та члени робочої групи проводять моніторинг і вносять пропозиції щодо змін у програмі.</p> <p>Індикатор 2: На засіданні випускових кафедр обговорюють програму та, за необхідності, вносять пропозиції щодо її удосконалення</p> <p>Індикатор 3: Вчена рада факультету реагує на пропозиції та затверджує зміни до програми.</p> <p>Індикатор 4: Керівництво ЗВО вводить в дію новий варіант програми.</p>	<p>Слабкі сторони організації</p> <p>W1: Довільність моніторингу та перегляду програм.</p> <p>Індикатор 1: Відсутність чіткого регламенту перегляду програми.</p>
<p>S2: Студентський моніторинг програми та оцінювання її актуальності</p> <p>Індикатор 1: Щорічне оцінювання діяльності викладачів.</p> <p>Індикатор 2: Активна участь студентів у формуванні робочого навчального плану шляхом вибору окремих дисциплін (10 % від загальної кількості кредитів).</p>	<p>W2: Недостатня підготовленість студентів до процесу перегляду програми.</p> <p>Індикатор 1: Звичка студентів сприймати навчальний процес як даність, на яку вони не в змозі впливати.</p> <p>Індикатор 2: Вплив суб'єктивних оцінок студентів на вибір дисциплін (ставлення до конкретного викладача, намагання обрати "легкий" предмет або невимогливого викладача тощо).</p>

<p>S3: Залучення зовнішніх стейкхолдерів до поточного моніторингу та перегляду програм.</p> <p>Індикатор 1: Зустрічі із директорами шкіл та інших навчальних закладів.</p> <p>Індикатор 2: Аналіз та обговорення на засіданнях випускових кафедр і Вченої ради факультету отриманих пропозицій.</p>	<p>W3: Обмеженість кола зовнішніх стейкхолдерів для магістерської програми "Середня освіта (Історія)".</p> <p>Індикатор 1: Переважну більшість складають директори шкіл та інших навчальних закладів.</p> <p>Індикатор 2: Урегулювання змісту середньої освіти з боку МОН.</p>
--	---

Зовнішні чинники

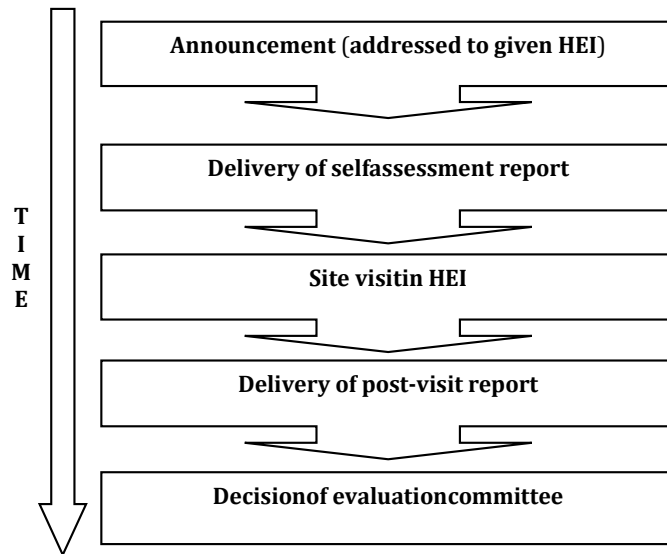
Можливості	Загрози
<p>O1: Стабільний ринок праці, постійна наявність вакансій для випускників магістерської програми "Середня освіта (Історія)" дозволяють постійно вдосконалювати програму.</p> <p>O2: Стабільність для студентів, які навчаються за програмою, оскільки кожний варіант затвердженої програми діє весь термін навчання (норма регулюється МОН).</p> <p>O3: Зовнішній моніторинг, що дозволяє вдосконалювати програму.</p>	<p>T1: Професія педагога не належить до престижних.</p> <p>T2: Постійні зміни в сучасній освітній політиці України призводять до цілої низки непорозумінь, коли рішення вже прийнято, а механізму його реалізації ще немає.</p> <p>T3: Брак мотивації для ЗВО проходження процедури зовнішнього моніторингу.</p>

**Процедура акредитації
системи забезпечення якості вищої освіти.
Що це означає?**

Доповідь, 03.03.2017, Київ

Маріуш Мазуркевич

**QUALITY ASSURANCE SYSTEM ACREDITATION PROCEDURE,
WHAT DOES IT MEAN?
TIMELINE**

ANNOUNCEMENT OF START ACCREDITATIONPROCEDURE

Preconditions:

- Accreditation body is established (legal base) and ready to serve.
- There exists approved list of criteria (indicators and it's target values) which are necessary and sufficient to pass accreditation.
- There exists template of self-assessment report (approved).

SELF-ASSESSMENT REPORT

The content (example):

- Indicators,
- Descriptive part,
- Information about internal quality assurance system (descriptive),
- Description of study **programme**,
- Syllabuses of courses,
- Non-curriculum activity,
- Supporting **documents**.

....

TYPES OF ACCREDITATION

- **Institutional accreditation**

Set of programmes (curriculum) for University/Faculty/Department/Unit.

- **Programme accreditation**

Given curriculum for selected programme (under accreditation).

DOCUMENTS

- Minutes of Senate/Faculty Board/Council meetings,
- Abstracts of appropriate Rector/Dean orders,
- Analytical reports (questionnaires, surveys, evaluation of staff...),
- Descriptions of curriculum,
- Key persons involvement and their achievements,
-

TEMPLATE OF SELF-ASSESSMENT REPORT

The typical composition of template:

- 1) **Formal** part. Informative description. Registration. Ownership. Legal base (decision of appropriate Ministry, authorities etc.).
- 2) **Technical** (quantitative) part. List of indicators.
- 3) **Descriptive** (qualitative) part.

Technical part. List of indicators (examples):

- 1) Number of students per one professor/lectures/academic teacher
- 2) Number of full professors in field (social science, science, engineering etc.)
- 3) Share of elective courses in curriculum,
- 4) Workload of students,
- 5) Number of class hours,
- 6) Number of laboratories,
- 7) Share of project work,
- 8) Number of credits per elective modules,
- 9)

SELF-ASSESSMENT REPORT. QUALITATIVEPART.

Composition of qualitative part (example):

- 1) Existence of internal QA system (Y/N),
- 2) Goodness of fit of the internal QA system and accreditation requirements (Y/N),
- 3) Compliance of given LEARNING OUTCOMES to National Qualification Framework (Y/N),

- 4) Quality policy inside institution, does exist (Y/N),
- 5) The legal base of internal QA system including Rector/Senate/Dean/Faculty board orders. Appropriate (Y/N),
- 6) Compliance of given QA system to list of standards ESG2015:
 - Standard 1.1 (Y/N),
 - Standard 1.2 (Y/N),
 -
 - Standard 1.9 (Y/N),
- 7) etc.

TEMPLATE OF SELF-ASSESSMENT REPORT

N	Description of Indicator	Value	Target value /sufficient value
1	Number of students per academic teacher		14
2	Number of international range publications per Faculty/Department per key members of staff		5
3	Appropriate access to the handbooks for students.		Yes
4	Appropriate internal quality assurance system.		Yes
5	Adequate tools and mechanisms for support teaching processes.		Yes

INTERNAL QA SYSTEM

No	Description of Indicator	Value	Target value /sufficient value
1	Internal questionnaires for students (evaluation of classes, lectures, labs ...)		Yes
2	Number of surveys per student' cohort (study programme)		5
3	Outcomes of surveys, implemented mechanisms.		Yes
4	Regular questionnaires for graduates.		Yes
5	Impact of surveys for graduates.		Yes
6	Periodical evaluation of academic teachers by institution		Yes

PERIODIC EVALUATION OF TEACHERS

No	Description of Indicator	Value	Target value /sufficient value
1	Number of publications in field per person		2
2	Internal evaluation procedure involvement of stakeholders		Yes
3	Number of prepared handbooks and its availability (digital)		10
4	Availability of teaching, supporting materials on web-pages of HEI		50 %
5	Impact of survey (graduates, students) mechanism on teachers evaluation		Yes
6	Promotion to higher position, existence of criteria		Yes

SELF-ASSESSMENT REPORT. DESCRIPTIVE PART

Content (example):

- Involvement of employers, mechanism.
- Internships, procedures, supervision.
- Employability of graduates.
- Achievements of faculty/department /discipline unit.
- Non curriculum activity of students, Staff involvement.
- Student involvement.
-

SITE VISIT

Accreditation TEAM.

Purpose of site visit:

To prepare post visit (evaluation) report.

Evaluation report:

- Public part
- Confidential part (at disposal of Accreditation committee)

ACCREDITATION TEAM

Accreditation team, members:

- Members of accreditation body.
- Experts in field (appointed by accreditation body).
- Representatives of employers (chamber of commerce, union of lawyers, chamber of electrical engineers etc.).
- Representatives of students (student union, association etc.).
- Representatives of PhD students.

THE AGENDA OF SITE VISIT Example (duration 2-3 days):

- Meeting with HEI authorities,
- Meeting with academic teachers, staff,
- Meeting with students,
- Meeting with local employers,
- Meeting with faculty/department council,
- Meeting with PhD students*,
- Meeting with student' self government
- Final meeting with HEI authorities, preliminary summary of the visit, general impression.

INVESTIGATION. SITE VISIT

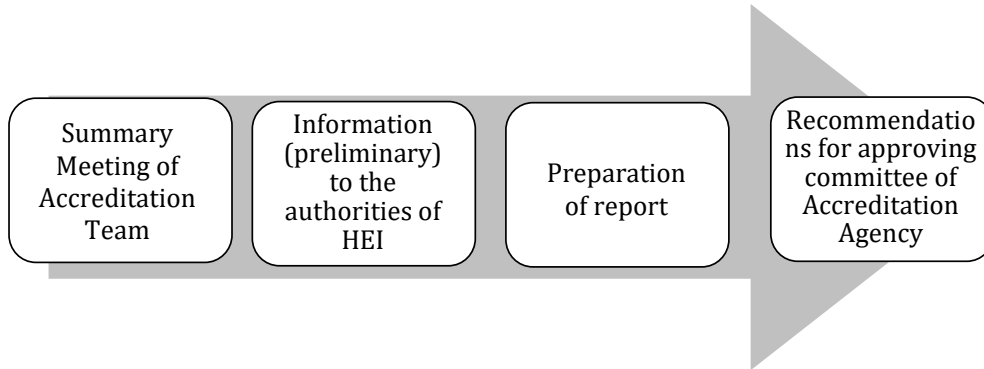
Inspections (on demand) additional supporting documents:

- Student' record book (randomly selected),
- Questionnaire – source materials,
- Minutes from Diploma Defence meeting,
- Minutes from meeting with employers (if mentioned in self assessment report),
- Student'complain protocol (if mentioned in description of internal QA system).

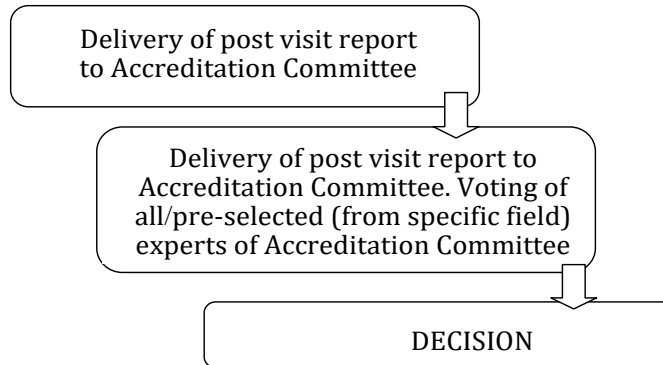
SCHEDULE. INSPECTIONS

- Availability of general information about schedule of activities.
- Inspections during selected activities.
- Compliance testing with syllabus/learning outcomes etc.
- Qualifications of lecturer/teacher/trainer.
- Information system for students.
- Internal QA system.
- Inspection based on additional supporting documents (protocols, minutes etc.) about QA.
- Inspections on mechanism of impact of student' evaluation.
- Collection of student' opinion (interview).
- Collection of employers opinion (interview).
- Collection of staff opinion (interview).

POST VISIT REPORT

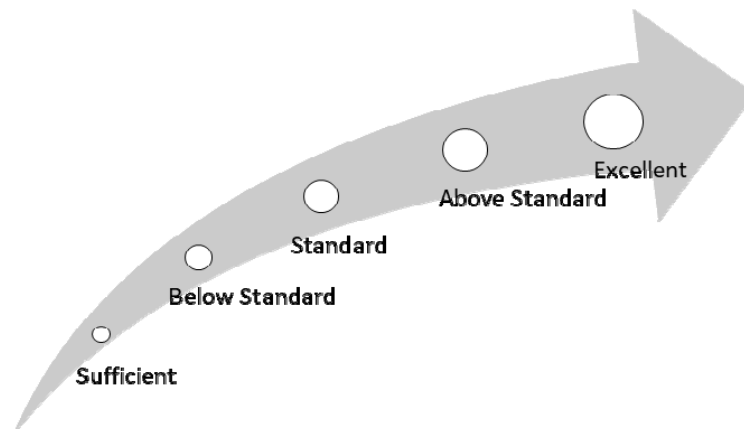

FINAL DECISION

PILOT IMPLEMENTATION SOON

Compliance with ESG2015

ШАБЛОН ЗВІТУ САМООЦІНЮВАННЯ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ¹²

Підготовка звіту самооцінювання дає можливість використовувати внутрішні системи управління якістю та процеси самоаналізу з метою залучення відповідних груп стейкхолдерів і визначення можливих напрямків удосконалення для (подальшого) розвитку освітньої програми.

Звіт із самооцінювання створюється в два етапи:

1. **Самооцінювання:** ЗВО використовує звіт самооцінювання для аналізу в згрупованій формі таких питань: чи задовольняє освітня програма всім критеріям і як саме та які особливості мають бути взято до уваги. Відхилення від критеріїв варто обґрунтувати.

Особлива увага приділяється оцінюванню та аналізу, а не просто опису, в тому числі, наприклад, сильних і слабких сторін, викликам і передбаченим рішенням. Нижче наведені "основні запитання", які розроблені для допомоги рухатись саме у цьому напрямку.

Важливу роль у звіті самооцінювання відіграють додатки. Зазвичай буде досить коротких і лаконічних оцінок кожного критерію разом із посиланням на відповідний додаток.

2. **Докази.** Дуже важливо, щоб звіт самооцінювання базувався на документах і був підтриманий відповідними доказами. Тому необхідно компілювати додаток з усіма частинами доказів. Додаток включає всі внутрішні нормативи, документи, кількісні та якісні дані тощо, які ЗВО вже використовує, що генерується процесами внутрішнього управління якістю. Ця рекомендація містить наблизений список можливих частин доказів, але він може та має змінюватись, де це доцільно.

Цей документ є типовим шаблоном звіту самооцінювання. Його структура відповідає всім вимогам Закону України "Про вищу освіту" та критеріям "Стандартів і рекомендацій щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти" (від травня 2015 року) та містить запитання для аналізу та пропозицій щодо вдосконалення та подальшого розвитку програми.

ЗМІСТ

Критерій 1. Право на акредитацію для програми.	
Критерій 2. Створення програм і формулювання кваліфікаційного профілю.	
Критерій 3. Навчальний план, структура/навантаження та мобільність.	
Критерій 4. Вимоги до прийому.	
Критерій 5. Викладання та навчання/Підтримка.	
Критерій 6. Іспити.	Критерій 7. Персонал.
Критерій 8. Матеріальні ресурси.	Критерій 9. Фінансові ресурси.
Критерій 10. Управління якістю.	Критерій 11. Прозорість і документація.

¹² Шаблон розроблено партнерами консорціуму проекту QUAERE в Київському національному університеті імені Тараса Шевченка та затверджено рішенням Вченої Ради від 30.06.17.

Контактна особа:

Ел. сторінка ЗВО	
Факультет/Кафедра	
Відповідальна особа за публікації на веб-сторінці	
Телефон	
Ел. пошта	

Гарант:

Факультет/Кафедра	
Посада	
Вчене звання	
Телефон	
Ел. пошта	

Загальна інформація

Назва освітньої програми (мовою оригіналу)	(Затверджено) переклад назви англ. мовою	Примітки	Акредитація (агенція, дійсна до)

Характеристики освітньої програми

Назва	Ступінь при закінченні (мовою оригіналу /англ. переклад)	Спеціальність	Відповідний рівень ЄРК ¹³	Форма навчання	Подвійне/Спільне дипломування	Тривалість	Кредити	Мова навчання	Кількість студентів	Частота набору та дата першого прийому

САМООЦІНЮВАННЯ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

Критерій 1. Право на акредитацію програми

Усі ЗВО мають державну ліцензію на освітню діяльність.

Основні запитання

- Чи має Університет право на здійснення освітньої діяльності за цією спеціальністю на даному рівні?

Можливі докази

- Довідка державного реєстру та ліцензія.

Критерій 2. Створення програм і формулювання кваліфікаційного профілю

Стейкхолдери залучались на стадії створення та подальшого розвитку цілей і результатів навчання програми.

Передбачений профіль кваліфікації дозволяє студентам отримати професію, що відповідає їх кваліфікації і рівню національної кваліфікаційної рамки із усіма його дескрипторами.

Мета та результати навчання програми коротко описано в компетентнісно орієнтованій формі, що відображає державні стандарти для цієї сфери освіти та професійний академічний рівень. Мають бути підкреслені відмінності програми, порівняно з аналогічними програмами.

Університет визначає потреби випускників із відповідним профілем кваліфікації і встановлює цільову групу програми (регіональний, національний, міжнародний рівень). Результати навчання корегуються, відповідно до потреб цільової групи.

Основні запитання

- Як розроблявся передбачуваний профіль кваліфікації програми (запуск процесу, процедура, учасники)?
 - Чи залучались усі відповідні зацікавлені сторони (стейкхолдери)?
 - Чи були прийняті до уваги коментарі різних груп стейкхолдерів (викладачів, студентів, роботодавців)?
 - Які процеси можуть відобразити відповідність кваліфікаційному профілю?
 - Як переглядається програма або як в подальшому розвивається?
 - Які відмінності програми, порівняно з аналогічними програмами?
 - Чи відповідає передбачуваний профіль кваліфікації кваліфікаційним критеріям професії?
 - Хто є цільовою групою програми, хто розробляв результати навчання, беручи до уваги конкретні потреби цільових груп?

Можливі докази

- Опитування випускників.
- Опитування роботодавців.
- Веб-сайт.
- Додаток до диплома.
- Офіційні документи, що містять цілі навчання.
- Інші документи, що свідчать про участь зацікавлених груп у розробці або перегляді програм.

Індикатор (Критерій 2)	В останні 2 роки	У наступні 2 роки (планується)	При розгляді у майбутньому
Кількість обстежень випускників			
Кількість обстежень роботодавців			
Наявність офіційних, внутрішніх доказів про участь зовнішніх стейкхолдерів (роботодавців, держ. структур, торгівельних палат тощо)			
Наявність офіційного органу у структурі університету/факультету за участі зовнішніх стейкхолдерів (Так/Ні)			
Офіційна участь студентів у підготовці/огляді/зміні програми (Так/Ні)			

Критерій 3. Навчальний план, структура/навантаження та мобільність

Навчальний план розроблено таким чином, щоб студенти змогли досягнути цілей і результатів навчання за програмою.

Кожна програма має бути поділена на курси/модулі. Має бути зрозуміло, які знання, навички та компетенції студенти отримують в рамках кожного курсу/модуля.

Очевидно, що кожен курс/модуль сприяє досягненню як рівня кваліфікації, так і загальних передбачуваних результатів навчання.

Навчальний план побудовано таким чином, щоб дозволити студентам завершити ступінь у межах тривалості програми.

Розроблена система кредитів, орієнтована на обсяг робіт, що виконують студенти, містить контактні години (аудиторні) й час для самостійного навчання.

Структура дозволяє студентам визначити індивідуальну спрямованість і напрям навчання (напр., спеціалізацію).

Навчальний план дозволяє студентам брати участь у міжнародній мобільності (навчання/виробничі практики) без збільшення тривалості навчання.

Основні запитання

- Чи має програма чітку та визначену структуру? Чи побудовані модулі послідовно?
- Чи розділена програма на різні курси, які формують навчання та викладання?
- Чи містить навчальний план аспекти технічних і нетехнічних компетенцій?
- Чи добре обґрунтовано в модулях цілі програми та передбачено результати навчання?
- Чи є навантаження реалістичним, чи можна освітню програму виконати під час звичайної тривалості навчання?
- Чи містить система кредитів контактні (аудиторні) години й час для самостійного навчання?
- Чи мають студенти можливість вибрати курс? Чи дозволяють вибіркові курси студентам розвивати їх індивідуальну спрямованість?
- Чи існують можливості для міжнародної мобільності? Чи підтримується це Університетом, чи дає навчальний план такі часові рамки, за яких мобільність може відбуватися без збільшення тривалості навчання?

Можливі докази

- Офіційний опис навчальної дисципліни із зазначенням мети навчання, кредитів і навантаження.
- Матриця програмних результатів навчання, що показує, як кожна дисципліна сприяє досягненню цілей навчання.
- Дані про середню тривалість навчання студентів.
- Навчальний план із зазначенням можливих сфер спеціалізації і термінів мобільності.

Індикатор (Критерій 3)	У попередньому академ. році	У наступних 2 академ. роках (планується)	При розгляді у майбутньому
Відсоток вибірових курсів			
Кількість міжнародних студентів, що приїжджають			
Кількість студентів, що відїзжають за програмами			
Існування формальної процедури визнання досягнень з періоду міжнародної мобільності (Так/Ні)			
Наявність процедур періодичного оцінювання навантаження студентами (Так/Ні)			
Існування процедур періодичного оцінювання робочого навантаження викладачами, уповноваженими тощо (Так/Ні)			

Критерій 4. Вимоги до прийому

Вимоги та процедури прийому формально визначено, вони є прозорими та однаковими для всіх заявників.

Вимоги до вступу визначаються так, щоб студенти могли досягти передбачених результатів навчання.

Має бути зрозумілим, як студенти можуть надолужити недостатні знання або компетентності для отримання академічного рівня програми.

Існують чіткі правила та визначено процедури для прийому студентів.

Наявні правила для визнання досягнень і компетентностей, що здобуті в інших (національних або міжнародних) ЗВО.

Основні запитання

- Наскільки чіткими та прозорими є вимоги до вступників?
- Чи мають усі заявники рівні права? У всіх абітурієнтів, що відповідають критеріям, є шанс бути прийнятими? Якими є критерії відбору?
- Чи забезпечують вимоги прийому необхідний академічний рівень абітурієнтів для успішного проходження програми?
- Як студенти можуть компенсувати недолік компетентностей?
- Чи існують чіткі та прозорі правила прийому студентів на ОР "Магістр"?
- Яким чином перезараховують результати навчання, здобуті в інших ЗВО? Чи існує справедлива та прозора процедура для цього? Чи відповідає вона Критеріям Лісабонського договору?

Можливі докази

- Правила та положення, що стосується прийому студентів, із наданням інформації про заходи за недостатньої компетенції.
- Правила прийому.
- Правила для визнання компетентностей, отриманих в інших (українських і міжнародних) ЗВО.

Індикатор (Критерій 4) (для магістерських програм)	У попередньому академ. році	У наступних 2 академ. роках (планується)	При розгляді у майбутньому
Наявність формальної процедури усунення недостатньої компетентності (Так/Ні)			
Заходи, ужиті з університетом/факультетом/кафедрою у відповідь на проблеми усунення недостатньої компетентності (Так/Ні)			
Наявність процедури визнання результатів навчання не з університету (виробничі практики тощо) (Так/Ні)			

Критерій 5. Викладання та навчання/Підтримка

Методи викладання підтримують досягнення передбачених результатів навчання.

Методи викладання та навчання вимагають контактних годин (аудиторних) і часу для самостійного навчання.

Дидактичні методи також включають написання власної наукової роботи.

Університет надає поради, рекомендації і допоміжні послуги (технічні та нетехнічні), які сприяють досягненню передбачених результатів навчання та вибору курсів.

Університет створює можливості вирішувати конфліктні питання для примирення всіх зацікавлених сторін.

Основні запитання

▪ Які методи навчання застосовують? Чи підтримують методи навчання досягнення запланованих результатів навчання?

▪ Чи надають методи навчання також час для самостійного навчання та самостійної роботи?

▪ Які консультативні та допоміжні служби є у ЗВО?

▪ Які спеціальні послуги надають для підтримки курсів?

▪ Чи мають студенти можливість за необхідності звернутися до служби підтримки?

▪ Чи надає Університет студентам керівництво щодо академічного розвитку та вибору спеціальностей?

▪ Яким чином Університет вирішує конфлікти? Чи існують чіткі правила та процедури для вирішення конфліктів на місці?

▪ Як конфлікти вирішуються на практиці?

Можливі докази

▪ Опис курсів-модулів.

▪ Інші документи, що забезпечують докази методів навчання, які застосовуються.

▪ Веб-сайт, що містить інформацію про консультаційні служби/професійні консультаційні служби за відповідною програмою.

▪ Політика управління конфліктами.

Індикатор (Критерій 5) (для магістерських програм)	У попередньому академ. році	У наступних 2 академ. роках (планується)	При розгляді у майбутньому
Кількість студентів, що формально залучені до науково-дослідних проектів на рівні університету/факультету/підрозділу (що не входить до навчального плану)			
Відсоток курсів, які за навчальним планом містять проектну роботу			
Наявність наукової студентської асоціації (асоціацій) у структурі університету/факультету/кафедри (Так/Ні)			

Критерій 6. Іспити (Оцінювання)

Іспити розроблено таким чином, щоб оцінити степінь досягнення результатів навчання студентів (знання, уміння та компетенції) для кожного окремого курсу.

Застосовують різні форми іспитів для охоплення всіх компетентностей (напр., усні та письмові).

Освітня програма включає заключний проект/диплом для демонстрації того, що студенти можуть працювати над поставленим завданням самостійно та на відповідному рівні. Університет має процедури для запобігання плагіату та неетичної поведінки.

Графік іспитів відкритий і своєчасно доводиться до зацікавлених сторін.

Розподіл іспитів і їх кількість організовано так, щоб і навантаження, і підготовка до нього були адекватними.

Усі студенти поінформовані про вимоги щодо проходження курсу/модулю (попередній огляд, завдання тощо) не пізніше, ніж на початку курсу/модуля.

Установлено правила для повторного перескладання у випадках хвороби та за інших пом'якшувальних обставин, або при шахрайстві.

Усі іспити організовано таким чином, аби уникнути затримок оцінювання успіху студентів (закінченням термінів проектів, зміни часу проведення іспиту, повторного перескладання тощо).

Усі іспити мають прозорі критерії оцінювання. Існують механізми, що гарантують можливість порівняння іспитів, проведених різними екзаменаторами.

Основні запитання

• Як організують іспити? Чи оголошують при них своєчасно та відкрито для студентів? Чи можуть студенти поскаржитись, якщо іспити поставлені близько один до одного або якщо недостатньо часу на підготовку?

- Чи залежить кількість іспитів від надзвичайно високого рівня незадовільних екзаменаційних результатів?
- Чи розроблено іспити таким чином, щоб належно оцінити досягнуті студентами компетенції?
- Чи містить освітня програма заключний проект/диплом, який показує, що студенти можуть працювати над поставленим завданням самостійно? Чи має диплом достатній рівень, чи використана в ньому сучасна література?
- Яким чином університет запобігає плагіату, іншим видам неетичної поведінки?
- Чи вся необхідна інформація про курс надається відкрито та своєчасно?
- Чи існують правила повторного перескладання при шахрайстві та компенсаційні заходи для студентів з обмеженими можливостями?
- Чи спричиняє зміна часу проведення іспиту будь-яку затримку в оцінюванні успішності студента?
- Які використовуються критерії оцінювання? Чи є вони прозорими та правдоподібними? Чи забезпечується рівність і справедливість оцінювання для всіх студентів?
- Як порівнюються іспити та оцінки, що виставляються різними лекторами при викладанні одного й того самого предмету?

Можливі докази

Графік проведення іспитів.

Екзаменаційні білети для іспитів із різних курсів.

Заключний проект/диплом.

Політика щодо плагіату та неетичної академічної поведінки.

Відсоток незадовільних результатів на іспитах.

Правила для повторного перескладання при шахрайстві та компенсаційні заходи для студентів з обмеженими можливостями.

Правила, що містять інформацію про час зміни проведення іспитів і захисту дипломів.

Індикатор (Критерій 6)	В останніх 2 академ. роках	У наступних 2 академ. роках (планується)	При розгляді у майбутньому
Наявність чітких вимог для створення розкладу іспитів (Так/Ні)			
Наявність чітких процедур розгляду скарг студента щодо іспиту (Так/Ні)			
Оцінка курсів/модулів/предметів студентами, кількість обстежень (інші методи).			
Наявність процедури антиплагіату (Так/Ні)			

Критерій 7. Персонал

Склад, наукова спрямованість і кваліфікація (академічна та професійна) викладацького та адміністративного персоналу є достатніми для успішної реалізації програми.

Існує достатня кількість співробітників для виконання викладацьких функцій, надання допомоги та консультацій студентам, виконання адміністративних функцій на весь період акредитації.

Установлені правила для гарантування кваліфікації зовнішніх/міжнародних викладачів і практиків (за межами Університету).

Існують процедури покращення змісту курсів викладачами та уникнення дублювання.

Основні запитання

- Чи мають співробітники достатню кваліфікацію/академічні повноваження для викладання курсів відповідного професійного та академічного стандарту?

- Чи достатньою є кількість співробітників (наукових, технічних, адміністративних) для успішної реалізації програми без структурного перевантаження (включаючи консультативні послуги)?

- Чи є співробітники, вік яких близький до пенсійного? Які плани щодо їх заміни?

- Як обирають зовнішніх викладачів, який внесок вони забезпечують для реалізації програми?

- Чи існують будь-які процедури для покращення змісту курсів/модулів?

- Чи уникається дублювання між різними курсами?

Можливі докази

Довідник співробітників, включаючи зовнішніх лекторів, із коротким описом їх біографічних даних.

Правила для відбору зовнішніх лекторів (які відповідають необхідним академічним стандартам).

Огляд навчальних обов'язків співробітників і викладачів, необхідних для реалізації програми.

Співвідношення студентів до персоналу.

Індикатор (Критерій 7)	В останні 2 академ. роки	У наступні 2 академ. роки (планується)	При розгляді в майбутньому
Кількість студентів на одного співробітника			
Кількість зовнішніх викладачів, які беруть участь у програмі			
Наявність процедури для оцінювання компетентності персоналу у сфері освіти (Так/Ні)			
Наявність чітких вимог до прийому нових співробітників (Так/Ні)			
Кількість персоналу, що пройшли педагогічне підвищення кваліфікації			
Наявність процедури періодичного перегляду змісту курсів, модулів тощо (Так/Ні)			

Критерій 8. Матеріальні ресурси

Інфраструктура та обладнання відповідають за кількістю та якістю для успішної реалізації програми.

Викладачі та студенти мають доступ до сучасних публікацій, особливо англійською мовою, а також до рецензованих журналів.

Університет робить доступним усі необхідні ресурси (напр., друковані копії, електронні видання та електронні журнали тощо) для студентів задля успішного вивчення курсів/модулів.

Основні запитання

▪ Чи мають інфраструктура та технічне обладнання необхідні рівні для досягнення академічних і професійних результатів навчання?

▪ Чи доступна загальна академічна інфраструктура (доступ до відповідної сучасної літератури, комп'ютерні лабораторії тощо) у достатній якості та кількості?

▪ Чи існує необхідне навчальне середовище (місце для навчання, аудиторні кімнати тощо)?

Можливі докази

- Список відповідного обладнання для курсу.
- Опис курсу/модуля.

Критерій 9. Фінансові ресурси

Університет має відповідні фінансові ресурси на весь термін акредитації для успішної реалізації програми.

Основні запитання

- Чи достатньо фінансових ресурсів для успішної реалізації програми?
- Чи забезпечені фінансові ресурси на весь період акредитації?

Можливі докази

- Огляд фінансового бюджету та потенційних фінансових ресурсів.

Критерій 10. Управління якістю

Університет має офіційні правила, що визначають усі процедури та відповідальність щодо забезпечення якості.

Університет застосовує методи для досягнення мети програми, виявляючи можливості та слабкі сторони для покращення освітньої програми.

Для кожної програми процедури забезпечення якості із залученням різних груп зацікавлених сторін (напр., студентів, викладачів, випускників і потенційних роботодавців) проводять на регулярній основі з метою подальшого вдосконалення.

Результати доводять до відома відповідних зацікавлених сторін.

Зворотній зв'язок є бажаним, його висновки сповіщають усім учасникам процесу.

Основні запитання

- Чи є в Університеті настанови щодо управління якістю?
- Які процедури із забезпечення якості виконуються у Університеті? Чи беруть участь у цих процедурах різні зацікавлені групи, такі як студенти, випускники, викладачі, професійні партнери, роботодавці?
- Чи систематично аналізують результати, чи доступні вони для зацікавлених сторін?
- Які механізми зворотного зв'язку використовують для критичного самоаналізу?
- Які конкретні заходи проведено завдяки результатам оцінювання?

Можливі докази

- Політика щодо забезпечення якості.
- Інструменти забезпечення якості, такі як опитувальники для оцінювання курсу випускниками, професійними партнерами, роботодавцями.
- Результати процедур оцінювання.
- Документація про заходи, що проведені на основі даних із забезпечення якості.

Індикатор (Критерій 10)	У цьому академ. році	У наступних 2 академ. роках (планується)	При розгляді в майбутньому
Наявність системи забезпечення якості на рівні університету/факультету/кафедри (Так/Ні)			
Наявність Положення про політику якості на рівні університету/факультету/кафедри (Так/Ні)			
Наявність стратегії/стратегічного плану тощо для університету/факультету/кафедри і т.д. (Так/Ні)			

Критерій 11. Прозорість і документація

В Університеті розроблено норми та правила, які визначають права та обов'язки Університету й студентів. Правила доступні для всіх зацікавлених сторін.

Інформація з певної програми (у т. ч. її відмінні риси та особливості організації) доступна для зацікавлених сторін.

ЗВО забезпечує опис курсів/модулів, що містить інформацію про цілі та передбачені результати навчання курсу/модуля, літературу (підручники, навчальні посібники, монографії, рецензовані журнали тощо), методи навчання та оцінювання досягнення передбачуваних результатів навчання.

Основні запитання

▪ Чи визначені відповідні норми та правила таким чином, щоб охопити всі аспекти студентського життєвого циклу? Чи оприлюднені вони у відкритому доступі для всіх зацікавлених сторін?

▪ Чи існують механізми для їх регулярного перегляду та оновлення?

▪ Чи поширюється інформація з певної програми серед зацікавлених сторін?

▪ Чи наявна вся необхідна інформація про мету курсу, результати та методи навчання, літературу, іспити описи курсів/модулів?

Можливі докази

▪ Правила та положення, що охоплюють усі аспекти життя студентів.

▪ Описи курсів/модулів.

УХВАЛА

Вченої ради Київського національного університету
імені Тараса Шевченка

**"Навчальна робота в Університеті
за 2016/17 навчальний рік:
якість освіти та шляхи її удосконалення"**

від 30 червня 2017 року

Заслухавши та обговоривши доповідь проректора з науково-педагогічної роботи В.А. Бугрова, Вчена рада зазначає, що у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка (далі – Університет) у 2016/17 н. р. проведена значна робота з удосконалення системи внутрішнього забезпечення якості освіти. Продовжується активне впровадження вимог Закону України "Про вищу освіту" та рекомендацій Європейського простору вищої освіти, відповідно до підсумків Єреванського саміту міністрів освіти країн – учасниць Болонського процесу 2015 року.

У 2016/17 н. р.:

- розпочато реалізацію освітніх програм, започаткованих 2016 року, у межах нових навчальних планів за освітніми рівнями "Бакалавр" і "Магістр", відповідно до вимог Закону України "Про вищу освіту" та нового Переліку галузей і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти;
- реалізуються нові навчальні плани освітньої складової підготовки докторів філософії;
- продовжено виконання Тимчасового порядку реалізації студентами права на вільний вибір навчальних дисциплін;
- проведено цикл тренінгів для заступників деканів/директорів з навчальної роботи та голів НМК факультетів/інститутів з питань якості освітнього процесу.

Продовжується реалізація Програми заходів із забезпечення якості освіти в Київському національному університеті імені Тараса Шевченка (далі – Програма). Зокрема, Університет бере участь в проекті ERASMUS + QUAERE "Побудова внутрішніх систем забезпечення якості освіти в Україні, що засновані на Європейських стандартах і рекомендаціях": інститут високих технологій і факультет соціології пройшли самооцінювання та готуються до проведення пілотної акредитації європейськими експертами.

У рамках Програми реалізовано вагомі *складові системи забезпечення якості освіти*:

- внутрішній контроль за якістю формування контингенту студентів першого курсу (проведено вхідні контрольні роботи з іноземних мов і фахових профільних дисциплін; запроваджено вхідні контрольні роботи з української мови);
- контроль залишкових знань із дисциплін циклу соціально-гуманітарної та економічної підготовки (продовжено вибіркоче дослідження формування у студентів наскрізних компетентностей; проведено порівняльний аналіз результатів сесій і контрольних зрізів знань);
- затвердження Науково-методичною радою Університету рукописів підручників і навчальних посібників;
- аналіз об'єктивності оцінювання знань студентів викладачами (продовжено практику оцінювання знань студентів на іспиті двома викладачами, уперше проведено опитування студентів щодо якості викладання конкретних викладачів);
- встановлення відповідальності профільних кафедр за визначення фахового рівня викладачів і змісту навчальних програм;
- внутрішнє рецензування навчальних програм спорідненими кафедрами;
- переукладання угод із роботодавцями; формування системи укладання професійних стандартів на підставі контактів з виробничими організаціями й фірмами тощо.

Накопичуються дані соціологічних опитувань студентів щодо їхньої оцінки складових навчання (впродовж навчального року факультет соціології провів чергову хвилю дослідження УНІДОС). Університет взяв участь в Європейському дослідженні U-Multirank.

Визнанням рівня якості освіти стало здобуття Університетом свого місця у світовому рейтингу компанії QS у сегменті 411-420 (2017 р.), входження до предметного рейтингу QS в галузі фізики та астрономії (351-400), хімії (451-500). Ще в одному світовому рейтингу – Times Higher Education – Університет посів позицію у сегменті 800+. Особливим досягненням є входження до Шанхайського рейтингу (ARWU) у номінації "Математика" на позиції 401-500.

Водночас слід наголосити на необхідності усвідомлення якості освіти як пріоритету діяльності Університету науково-педагогічними працівниками та здобувачами вищої освіти, про що йдеться із року в рік. Необхідно запровадити на постійно діючій основі ключові складові системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти, у тому числі студентоорієнтовану побудову освітнього процесу, удосконалення компетентностей гарантів (керівників) освітніх програм, систему оцінювання знань студентів, опитування студентів щодо якості освітнього процесу тощо.

Зважаючи на вищезазначене, Вчена рада **ухвалює**:

1. Доповідь проректора з науково-педагогічної роботи В.А. Бугрова взяти до відома.

2. Упродовж 2017/18 навчального року запровадити систему внутрішнього забезпечення якості вищої освіти в основних її складових, що передбачені Європейськими стандартами та рекомендаціями. Розробити та подати на розгляд Вченої ради основні документи: Положення про організацію освітнього процесу (до 01 листопада 2017 року), Положення про внутрішню систему забезпечення якості освіти (до 01 березня 2018 року).

Відповідальні: Постійна комісія Вченої ради з питань організації освітнього процесу; проректор з науково-педагогічної роботи *В.А. Бугров*; директор Науково-методичного центру організації навчального процесу *А.П. Гожик*; начальник ІОЦ *Ю.В. Бойко*; декан факультету соціології *А.П. Горбачик*.

Термін виконання: до 01 червня 2018 року.

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА**

НАКАЗ

№729-32

від 11 серпня 2017 р.

Про запровадження в освітній та інформаційний процес форми опису освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми, структурних вимог до інформаційного пакету, форми робочої навчальної програми дисципліни та форми представлення інформації про кваліфікацію науково-педагогічних працівників

З метою забезпечення дотримання вимог Закону України "Про вищу освіту", Довідника ЄКТС та Європейських стандартів і рекомендацій забезпечення якості вищої освіти (у частині оприлюднення інформації про освітні програми та їх забезпечення), а також на виконання пункту 8 Ухвали Вченої ради Київського національного університету імені Тараса Шевченка від 30 червня 2017 року "Навчальна робота в Університеті за 2016/17 навчальний рік: якість освіти та шляхи її вдосконалення"

наказую:

1. Затвердити форму опису освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми (Додаток 1) та інструкцію з її заповнення (додаток 2).

1.1. Зобов'язати директорів інститутів, навчально-наукових центрів, коледжів і деканів факультетів забезпечити формування описів запроваджених у 2016/17 і 2017/18 навчальних роках освітньо-професійних і освітньо-наукових програм (за освітньо-кваліфікаційним рівнем молодшого спеціаліста, освітніми ступенями бакалавра і магістра, освітньо-науковим ступенем доктора філософії), і передачу їх на затвердження в установленому порядку – до 1 листопада 2017 року.

1.2. Встановити, що, починаючи з 2017/18 навчального року, пропозиції щодо відкриття нових освітньо-професійних та освітньо-наукових програм розглядаються Вченою радою Університету тільки на основі результатів оцінки їх описів Науково-методичним центром організації навчального процесу та планово-фінансовим відділом.

2. Затвердити структуру Інформаційного пакету Київського національного університету імені Тараса Шевченка (Додаток 3) та основні засади його функціонування (Додаток 4).

2.1. Інформаційно-обчислювальному центру (Ю.В. Бойко) забезпечити до 1 листопада 2017 року розробку інтерфейсу введення інформації та інтерфейсу керування.

2.2. Внести українською та англійською мовами до Інформаційного пакету інформацію про структуру та керівництво Університету (Центр комунікацій, О.Л. Добржанська) та аналітичну інформацію щодо якості освітньої діяльності (Науково-методичний центр, А.П. Гожик) – до 31 грудня 2017 року.

2.3. Внести українською та англійською мовами до Інформаційного пакету описи всіх освітньо-професійних та освітньо-наукових програм, за якими у 2017/18 навчальному році навчаються студенти та слухачі факультету/інституту/навчально-наукового центру/коледжу. Відповідальні: декани, директори, термін – до 1 лютого 2018 року.

2.4. Внести українською та англійською мовами до Інформаційного пакету описи всіх навчальних дисциплін (практик, робіт і проектів), які включені до освітньо-професійних і освітньо-наукових програм, що діють у 2017/18 навчальному році на факультеті/в інституті/навчально-науковому центрі/коледжі. Відповідальні: заступники деканів, директорів з навчальної роботи, термін – до 1 травня 2018 року.

2.5. Оновлювати записи інформаційного пакету щорічно (вищезазначені відповідальні особи) до 1 липня, а також у випадку необхідності.

2.6. При оновленні змісту Інформаційного пакету Інформаційно-обчислювальному центру (Ю.В. Бойко) забезпечити архівацію та зберігання попередніх версій.

3. Встановити, що робоча навчальна програма дисципліни є основним нормативним документом Університету, який визначає для конкретної навчальної дисципліни: 1) вхідні вимоги та зміст; 2) результати навчання та їх співвідношення із програмними результатами навчання; 3) послідовність, організаційні форми вивчення та обсяги різних видів навчального навантаження студента; 4) залежність підсумкової оцінки від рівня опанування запланованих результатів навчання; 5) форми та засоби поточного та підсумкового контролю.

Затвердити форму робочої навчальної програми дисципліни (Додаток 5) та інструкцію із її заповнення (Додаток 6).

3.1 Запровадити форму робочої навчальної програми, починаючи із 2017/18 навчального року, зобов'язати факультети/інституту/центри/коледжі забезпечити оприлюднення робочих навчальних програм на веб-сторінках відповідних структурних підрозділів. Дозволяється розміщення затверджених робочих навчальних програм на веб-сторінках кафедр або викладачів за умови, що посилання на відповідну програму будуть доступні на веб-сторінці структурного підрозділу, на якому навчаються студенти.

3.2 Встановити, що для дисциплін, які викладаються іноземними мовами, робоча навчальна програма виконується (затверджується та оприлюднюється) двома мовами – українською та мовою викладання.

3.3 Встановити, що за рішенням науково-методичної комісії структурного підрозділу (у коледжах – за рішенням педагогічної ради) дія раніше затвердженої робочої навчальної програми може бути продовжена, але не більш як 2 роки поспіль.

3.4 Дозволити у 2017/18 навчальному році використання робочих навчальних програм, розроблених за раніше затвердженими формами, за умови їх оприлюднення на веб-сторінці структурного підрозділу, на якому навчаються студенти.

4. Визначити, що в Київському національному університеті імені Тараса Шевченка діють єдині вимоги щодо надання on-line інформації про кваліфікацію, наукові досягнення та досвід роботи (Curriculum Vitae) науково-педагогічних працівників і затвердити відповідну форму (Додаток 7).

4.1. Встановити, що інформація щодо викладацького складу за затвердженою формою розміщується на Інтернет-сторінках структурних підрозділів Університету (факультетів, інститутів, коледжів) українською та англійською мовами.

4.2. Встановити, що за внесення необхідної інформації до форми CV українською та англійською мовами, її своєчасне оновлення і достовірність відповідають науково-педагогічні працівники персонально. Термін виконання – 31 грудня 2017 року.

4.3. Структурним підрозділам (за підтримки Інформаційно-обчислювального центру (Ю.В. Бойко)) забезпечити можливість введення інформації авторизованими користувачами із використанням он-лайн форм. Термін виконання – 1 листопада 2017 року.

5. Контроль за виконанням цього розпорядження покласти на проректора з науково-педагогічної роботи В.А. Бугрова.

Ректор

Л.В. Губерський

Додаток 1 до наказу ректора №729-32 від 11. 08. 17

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА**

"ЗАТВЕРДЖУЮ"
Ректор
_____ (Л.В.Губерський)
_____ 201_ р.

ОСВІТНЬО-_____ПРОГРАМА

Рівень вищої освіти: _____

на здобуття освітнього ступеню: _____
за спеціальністю № _____
галузі знань № _____

Розглянуто та затверджено
на засіданні Вченої ради
від _____ 201_ р.
протокол № _____

Введено в дію наказом ректора
від _____ 201_ за № _____

Київ 201_

ЛИСТ ПОГОДЖЕННЯ
освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми

1.1. Постійна комісія Вченої ради з питань організації освітнього процесу:
протокол № ____ від ____ 201__ р.

(особливі умови, за наявності)

Голова постійної комісії _____ (ініціали, прізвище)

1.2. Постійна комісія Вченої ради з питань перспективного розвитку:
протокол № ____ від ____ 201__ р.

(особливі умови, за наявності)

Голова постійної комісії _____ (ініціали, прізвище)

1.3. Постійна бюджетно-фінансова комісія Вченої ради Університету:
протокол № ____ від ____ 201__ р.

(особливі умови, за наявності)

Голова постійної комісії _____ (ініціали, прізвище)

1.4. Постійна комісія Вченої ради з питань організації наукової роботи
(заповнюється лише для освітньо-наукових програм третього рівня вищої освіти на здобуття освітньо-наукового ступеню: доктор філософії):
протокол № ____ від ____ 201__ р.

(особливі умови, за наявності)

Голова постійної комісії _____ (ініціали, прізвище)

1.5. Постійна комісія Вченої ради з питань міжнародної співпраці
(заповнюється лише для програм які запроваджуються для навчання іноземних громадян):
протокол № ____ від ____ 201__ р.

(особливі умови, за наявності)

Голова постійної комісії _____ (ініціали, прізвище)

2.1. Науково-методична рада:
протокол № ____ від ____ 201__ р.

(особливі умови, за наявності)

Голова науково-методичної ради _____ (ініціали, прізвище)

3.1. Планово-фінансовий відділ:

_____ (особливі умови, за наявності)

Начальник ПФВ _____ (прізвище, ініціали)
__ __ 201__ р.

3.2. Науково-методичний центр організації навчального процесу:

_____ (особливі умови, за наявності)

Директор НМЦ _____ (ініціали, прізвище)
__ __ 201__ р.

4.1. Вчена рада факультету/інституту

_____ протокол № __ __ від __ __ 201__ р.

_____ (особливі умови, за наявності)

Голова Вченої ради _____ (ініціали, прізвище)

Науково-методична комісія факультету/інституту

_____ протокол № __ __ від __ __ 201__ р.

_____ (особливі умови, за наявності)

Голова науково-методичної комісії _____ (ініціали, прізвище)

4.3. Кафедра _____

_____ протокол № __ __ від __ __ 201__ р.

_____ (особливі умови, за наявності)

Завідувач кафедри _____ (ініціали, прізвище)

ІНФОРМАЦІЯ ПРО ЗОВНІШНЮ АПРОБАЦІЮ (за наявності)

А. Рецензії (представників академічної спільноти (ВНЗ, національної і галузевої академії наук, тощо).

Б. Відгуки представників професійних асоціацій.

В. Відгуки представників ринку праці.

ПЕРЕДМОВА

Розроблено робочою групою у складі:

Прізвище, ім'я, по батькові керівника та членів проектної групи	Найменування посади (для сумісників - місце основної роботи, посада)	Найменування закладу, який закінчив викладач кваліфікація, згідно з документом про вищу освіту)	Науковий ступінь, шифр і найменування наук. спеціальності, тема дисертації, вчене звання, за якою кафедрою (спеціальністю) присвоєно	Стаж науково-педагогічної і/або наукової роботи	Інформація про наукову діяльність (основні публікації за напрямом, науково-дослідна робота, участь у конференціях і семінарах, робота з аспірантами та докторантами, керівництво науковою роботою студентів)	Відомості про підвищення кваліфікації викладача (найменування закладу, вид документа, тема, дата видачі)
Керівник проектної групи						
Члени проектної групи						

При розробці проекту Програми враховано вимоги:

- освітнього стандарту (стандартів – у випадку мультидисциплінарних програм) спеціальності _____ за рівнем _____;
 - професійного(них) стандарту _____ (назва стандарту, власник/провайдер стандарту, назва документу яким затверджено стандарт);
 - рекомендації професійної асоціації _____ (назва, інформація про розміщення/оприлюднення рекомендацій);
 - рекомендації _____ (назва організації – провідного працедавця в галузі, інформація про розміщення/оприлюднення рекомендацій).
- (Примітка – п. 2-4 вказують за наявності).

1. ПРОФІЛЬ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

зі спеціальності № _____

1 - Загальна інформація

Ступінь вищої освіти та назва кваліфікації	
Мова(и) навчання і оцінювання	
Обсяг освітньої програми	
Тип програми	
Повна назва закладу вищої освіти, а також структурного підрозділу у якому здійснюється навчання	
Назва закладу вищої освіти який бере участь у забезпеченні програми (заповнюється для програм подвійного і спільного дипломування)	
Офіційна назва освітньої програми, ступінь вищої освіти та назва кваліфікації ЗВО-партнера мовою оригіналу (заповнюється для програм подвійного і спільного дипломування)	
Наявність акредитації	
Цикл/рівень програми	
Передумови	
Форма навчання	
Термін дії освітньої програми	
Інтернет-адреса постійного розміщення опису освітньої програми	

2 - Мета освітньої програми

Мета програми (з врахуванням рівня кваліфікації)	
--	--

3 - Характеристика освітньої програми

Предметна область (галузь знань/спеціальність/спеціалізація програми)	
Орієнтація освітньої програми	
Основний фокус освітньої програми та спеціалізації	
Особливості програми	

4 - Придатність випускників до працевлаштування та подальшого навчання

Придатність до працевлаштування	
Подальше навчання	

5 – Викладання та оцінювання

Викладання та навчання	
Оцінювання	

6 – Програмні компетентності

Інтегральна компетентність	
Загальні компетентності (ЗК)	
Фахові компетентності спеціальності (ФК)	

7 – Програмні результати навчання

Програмні результати навчання	
-------------------------------	--

8 – Ресурсне забезпечення реалізації програми

Специфічні характеристики кадрового забезпечення	
Специфічні характеристики матеріально-технічного забезпечення	
Специфічні характеристики інформаційного та навчально-методичного забезпечення	

9 – Академічна мобільність

Національна кредитна мобільність	
Міжнародна кредитна мобільність	
Навчання іноземних здобувачів вищої освіти	

2. ПЕРЕЛІК КОМПОНЕНТІВ ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНОЇ/НАУКОВОЇ ПРОГРАМИ ТА ЇХ ЛОГІЧНА ПОСЛІДОВНІСТЬ

2.1. Перелік компонентів ОП

Код н/д	Компоненти освітньої програми (навчальні дисципліни, курсові проекти /роботи, практики, кваліфікаційна робота)	Кількість кредитів	Форма підсумкового контролю
<i>Обов'язкові компоненти ОП</i>			
ОК 1.			
ОК 2.			
ОК 3.			
...			
Загальний обсяг обов'язкових компонентів:			
<i>Вибіркові компоненти ОП</i>			
<i>Вибірковий блок 1 (за наявності)</i>			
ВБ 1.1.			
ВБ 1.2.			
ВБ 1.3.			
<i>Вибірковий блок 2 (за наявності)</i>			
ВБ 2.1.			
ВБ 2.2.			
ВБ 2.3.			
...			
Загальний обсяг вибірових компонентів:			
ЗАГАЛЬНИЙ ОБСЯГ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ			

2.2. Структурно-логічна схема ОП

3. ФОРМА АТЕСТАЦІЇ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

**4. МАТРИЦЯ ВІДПОВІДНОСТІ ПРОГРАМНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ
КОМПОНЕНТАМ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ**

	ОК 1	ОК 2	...	ОК n	ВБ 1	ВБ 2	...	ВБ m
ЗК 1								
ЗК 2								
ЗК 3								
...								
ФК 1								
ФК 2								
ФК 3								

**5. МАТРИЦЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОГРАМНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ
(ПРН) ВІДПОВІДНИМИ КОМПОНЕНТАМИ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ**

	ОК 1	ОК 2	...	ОК n	ВБ 1	ВБ 2	...	ВБ m
ПРН 1								
ПРН 2								
...								

ІНСТРУКЦІЯ

із заповнення опису освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка

1. Заповнення *Титульного аркушу* опису освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми Київського національного університету імені Тараса Шевченка здійснюється із врахуванням наступних особливостей:

1.1. Зазначається повна назва освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми.

1.2. Зазначається відповідність програми рівня вищої освіти та освітнього (освітньо-наукового ступеня):

Програма	Рівень вищої освіти	Ступень
Освітньо-професійна програма	Рівень вищої освіти: перший	на здобуття освітнього ступеню: бакалавр
	Рівень вищої освіти: другий	на здобуття освітнього ступеню: магістр
Освітньо-наукова програма	Рівень вищої освіти: другий	на здобуття освітнього ступеню: магістр
	Рівень вищої освіти: третій	на здобуття освітньо-наукового ступеню: доктор філософії

1.3. Указують номер та назву спеціальності, номер і назву сфери знань, відповідно до Переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти (затверджене Постановою КМ України від 29.04.15 №266 із змінами).

2. При заповненні *Листа погодження* освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми слід враховувати що:

2.1. пункт "**1.4 Постійна комісія Вченої ради з питань організації наукової роботи:**" заповнюють лише для освітньо-наукових програм третього рівня вищої освіти на здобуття освітньо-наукового ступеню доктор філософії. В інших випадках цей пункт вилучається.

2.2. пункт "**1.5 Постійна комісія Вченої ради з питань міжнародної співпраці:**" заповнюють лише для програм, що запроваджено для навчання іноземних громадян. В інших випадках цей пункт вилучається.

2.3. При заповненні пункту "4.1 Вчена рада _____", та у рядку "Голова Вченої ради _____" зазначають повну назву підрозділу (факультету або навчально-наукового інституту).

2.4. При заповненні пункту "4.2 Науково-методична комісія _____", та у рядку "Голова науково-методичної комісії _____" зазначають повну назву підрозділу (факультету або навчально-наукового інституту).

2.5. У випадку, коли програма висуваються від кількох підрозділів, необхідним є розгляд на науково-методичних комісіях і вчених радах всіх факультетів/інститутів які беруть участь у її формуванні, відповідні пункти (4.1.1, 4.1.2 і тощо та 4.2.1, 4.2.1 тощо) дублюють.

2.6. При заповненні пункту "4.3 Кафедра _____", та у рядку "Завідувач кафедри _____" зазначають повну назву кафедри. Водночас програма може бути представлена кількома кафедрами – за такого випадку слід надати інформацію про рішення всіх кафедр, відповідний пункт (4.3.1, 4.3.2 тощо) дублюють. Водночас, програма може бути представлена ініціативною групою та без погодження із кафедрою/кафедрами.

3. При заповненні *Інформації про зовнішню апробацію* вказують авторів рецензії (назви організацій, які надали відгуки) і наводять висновки. Рецензії і відгуки надають у додатку 3 програми.

4. Метою заповнення *Передмови* є надання інформацію про кваліфікацію та професійні інтереси розробників, урахування ними вимог освітніх і професійних стандартів, рекомендацій професійних асоціацій тощо. Керівник робочої групи після затвердження програми, зазвичай є гарантом програми.

5. При заповненні розділу **1. Профіль освітньої програми** слід враховувати наступні особливості:

5.1. Повну назву освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми вказують українською та англійською мовами.

5.2. Номер та назву спеціальності та номер і назву сфери знань вказують згідно із Переліком галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти (затверджене Постановою КМ України від 29.04.15 року №266 із змінами).

5.3. При заповненні розділу **1. Загальна інформація** таблиці слід враховувати:

5.3.1. У комірці *Ступінь вищої освіти та назва кваліфікації* вказують шифр і назву спеціальності, назву спеціалізації, назву освітньої програми, ступінь вищої освіти та повну назву кваліфікації, які присуджуються на основі успішного завершення цієї освітньої програми українською та англійською мовами;

5.3.2. У комірці **Мова/и навчання та оцінювання** вказують мову викладання, навчання та оцінювання українською та англійською мовами.

5.3.3. У комірці **Обсяг освітньої програми** вказують обсяг освітньої програми в кредитах ЄКТС та роках.

5.3.4. У комірці **Тип програми** вказують тип освітньої програми (освітньо-професійна, освітньо-наукова) та, за необхідності, чи є вона програмою подвійного/спільного дипломування або програмою підготовки іноземних громадян.

5.3.5. У комірці **Повна назва закладу вищої освіти, а також структурного підрозділу, в якому здійснюється навчання**, зазначають: Київський національний університет імені Тараса Шевченка та вказують назву факультету/тів або інституту/тів, в якому/яких здійснюється навчання (українською та англійською мовами).

5.3.6. Комірці **Назва закладу вищої освіти, який бере участь у забезпеченні програми**, заповнюють для програм подвійного та спільного дипломування. У комірці вказують офіційну назву навчального закладу(ів), що присуджує кваліфікацію, і країна, де він розташований (якщо назву не вказано латиницею або кирилицею, то надається транслітерація або транскрипція). Також курсивом вказують офіційний переклад назв англійською (для не англомовних назв).

5.3.7. Комірка **Офіційна назва освітньої програми, ступінь вищої освіти та назва кваліфікації ЗВО-партнера мовою оригіналу** заповнюють для програм подвійного та спільного дипломування. У комірці вказують назву програми, ступінь вищої освіти та повну назву кваліфікації мовою оригіналу, які присуджуються на основі успішного завершення цієї освітньої програми у ЗВО-партнері;

5.3.8. У комірці **Наявність акредитації** подають інформацію про акредитацію програми, у т.ч. іноземну чи міжнародну. Указують назву організації, що надала акредитацію програмі; країну, де ця організація розташована, і період акредитації. Якщо програма ще не акредитована, то вказують назву/и організації/й, що/ї ймовірно нададуть акредитацію програмі, і передбачений термін представлення програми на акредитацію.

5.3.9. У комірці **Цикл/рівень програми** вказують рівні, відповідно до НРК України та EQF-LLL, і цикл, відповідно до FQ-EHEA.

5.3.10. У комірці **Передумови** зазначають Вимоги щодо попередньої освіти та, за необхідності, вказують причини, що обмежують перехід на цю програму.

5.3.11. У комірці **Форма навчання** зазначають форму навчання: денна, заочна або інші.

5.3.12. У комірці **Термін дії освітньої програми** вказують термін дії освітньої програми до її наступного планового оновлення. Цей термін не може перевищувати 5 років та/або періоду акредитації.

5.3.13. У комірці **Інтернет-адреса постійного розміщення опису освітньої програми** вказують адресу сторінки освітньої програми (напр. в Інформаційному пакеті/Каталозі курсів університету).

5.4. При заповненні розділу **2. Мета освітньої програми** зазначають чітке та коротке формулювання мети (у двох реченнях), із врахуванням рівня кваліфікації. Приклад: *"Надати освіту у сфері фізики та астрономії із широким доступом до працевлаштування; підготувати студентів із особливим інтересом до певних сфер фізики для подальшого навчання"* або *"Підготовка фахівців із видобування, промислового збирання та підготовки вуглеводнів, транспортування та зберігання нафти і газу"*.

5.5. При заповненні розділу **3. Характеристика освітньої програми** необхідно враховувати:

5.5.1. у комірці **Предметна область (галузь знань/спеціальність/спеціалізація програми)** вказують конкретну предметну область програми. **Приклад:** *"Виробництво та технології/Нафтогазова інженерія та технології/Технології, обладнання та устаткування видобутку вуглеводнів"*. Якщо програма є мульти- чи міждисциплінарною, то вказують також перелік її основних компонентів, а також орієнтовний обсяг кожної компоненти у відсотках від загального обсягу програми. **Приклад:** *"Науки про Землю; менеджмент; економіка (60:25:15)"*;

5.5.2. У комірці **Орієнтація освітньої програми** вказують *освітньо-професійна академічна* (чи *прикладна*) або *освітньо-наукова академічна* (чи *прикладна*).

5.5.3. У комірці **Основний фокус освітньої програми та спеціалізації** зазначають загальний або спеціальний фокус програми. **Приклад:** *"Загальна освіта за спеціальністю "Прикладна фізика" або "Спеціальна освіта із геофізики за спеціальністю "Науки про Землю""*. *Ключові слова: електро-розвідка, рудні корисні копалини"*;

5.5.4. у комірці **Особливості програми** можна зазначити вимоги щодо міжнародної мобільності, обов'язкових виробничих практик тощо, а також вказати узгодженість цієї програми із програмами інших країн, експериментальний характер програми та інші особливості, які надає Закон України "Про вищу освіту" в контексті академічної автономії.

5.6. При заповненні розділу **4. Придатність випускників до працевлаштування та подальшого навчання** слід зазначити:

5.6.1. У комірці **Придатність до працевлаштування** коротко вказують види економічної діяльності, професійні назви робіт (за ДКП), які може виконувати випускник. **Приклад:** *"Робочі місця в компаніях, малих підприємствах та інститутах технологічного та інформаційного сектору (дослідник, забезпечення якості, комерція), біомедичний і фармацевтичний сектори, сфера охорони довкілля"*. Також вказують можливості професій-

ної сертифікації, у тому числі у закладах вищої освіти за результатами опанування програми. **Наприклад:** "Окремим рішенням екзаменаційної комісії, на підставі професійного оволодіння компетентностями, що передбачені спеціальними блоками дисциплін цього плану (мінімально необхідні критерії: рівень опанування дисциплін блоку спеціалізації з оцінками, не менш як 75 балів, оцінка за виробничу практику за спеціалізацією не менш як 75 балів, а також захист кваліфікаційної роботи з оцінкою, не нижче 75 балів) може бути присвоєна професійна кваліфікація "Біолог"

5.6.2. У комірці **Подальше навчання** вказують (до трьох рядків тексту) можливості для продовження навчання на вищому рівні (як в межах основної і додаткової предметної області, так і поза ними).

5.7. При заповненні розділу 5. **Викладання та оцінювання** враховують:

5.7.1. У комірці **Викладання та навчання** коротко описують основні підходи, методи та технології, які використовуються у програмі. **Наприклад:** "студентоцентроване навчання, самонавчання, проблемно-орієнтоване навчання, навчання через лабораторну практику тощо" або: "Загальний стиль навчання – завдання-орієнтований. Лекції, семінари, практичні заняття, лабораторні роботи в малих групах (до 8 осіб), самостійна робота на основі підручників і конспектів, консультації із викладачами. Під час останнього року половина часу дається на написання завершальної роботи (дипломної), яка також презентується та обговорюється за участі викладачів та одногрупників".

5.7.2. У комірці **Оцінювання** вказують основні стратегії і методи оцінювання. **Наприклад:** "Письмові та усні іспити, есе, презентації, захист магістерської роботи" або: "Письмові та усні іспити, лабораторні звіти, усні презентації, поточний контроль, випусковий іспит, захист бакалаврської роботи".

5.8. При заповненні розділу 6. **Програмні компетентності** враховують:

5.8.1. **Інтегральну компетентність** формулюють шляхом конкретизації інтегральної компетентності відповідного стандарту вищої освіти в контексті особливостей освітньої програми (має відповідати рівню НРК програми). **Наприклад:** "Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми, що пов'язані із пошуком корисних копалин у професійній діяльності або у процесі навчання із застосуванням сучасних геохімічних теорій і мінералого-геохімічних методів дослідження природних та антропогенних об'єктів і процесів із застосуванням комплексу міждисциплінарних даних та за умов недостатності інформації".

5.8.2. **Загальні компетентності (ЗК)** поділяють на:

- компетентності, визначені Стандартом вищої освіти спеціальності, і наявності в професійному стандарті;
- компетентності, визначені університетом.

Передбачається, що в Стандарті вищої освіти буде визначено 8–12 загальних компетентностей, вибір додаткових компетентностей слід здійснювати із переліку, що затверджений наказом МОН України за №600 від 01.06.16.

5.8.3. **Фахові компетентності спеціальності (ФК)** – корелюють з описом відповідного кваліфікаційного рівня НРК, назви компетентностей формулюють із врахуванням категорій компетентностей НРК: знання, уміння, комунікація, автономія та відповідальність. Рекомендуються використовувати міжнародні зразки (проект Тюнінг, стандарти QAA тощо). Виділяють:

- компетентності, визначені Стандартом вищої освіти спеціальності (передбачається, що в Стандарті вищої освіти буде визначено 15-18 спеціальних компетентностей) та за наявності – у професійному стандарті;
- компетентності, визначені Університетом.

Якщо освітня програма передбачає наявність кількох спеціалізацій, то програмні фахові компетентності доцільно формулювати для кожної спеціалізації окремо.

5.9. При заповненні розділу 7. **Програмні результати навчання** слід враховувати, що виділяють:

- програмні результати навчання, визначені Стандартом вищої освіти спеціальності (Стандарт визначає нормативний зміст підготовки – 15-20 узагальнених результатів навчання, що корелюють із програмними компетентностями) та за наявності – професійним стандартом;
- програмні результати навчання, визначені вищим навчальним закладом (звичайно не більше 5).

Програмні результати навчання формулюють в активній формі із урахуванням різних рівнів складності. Поділ результатів навчання на групи (когнітивна сфера (таксономія Блума), афективна та психомоторна сфера) не обов'язковий.

Якщо розробники вважають за доцільне класифікувати програмні результати навчання, то рекомендується це робити за схемою QF-EHEA (*Знання та розуміння, Застосування знань і розуміння, Формування суджень*) або НРК України (*знання, уміння, комунікація, автономність, відповідальність, інтегральна компетентність*).

5.10. при заповненні розділу 8. **Ресурсне забезпечення реалізації програми** враховують:

5.10.1. У комірці **Специфічні характеристики кадрового забезпечення** вказують специфічні характеристики кадрового забезпечення, включаючи можливу участь закордонних фахівців.

5.10.2. У комірці **Специфічні характеристики матеріально-технічного забезпечення** вказують специфічні характеристики матеріально-технічного забезпечення;

5.10.3. У комірці **Специфічні характеристики інформаційного та навчально-методичного забезпечення** вказують специфічні характеристики інформаційного та навчально-методичного забезпечення.

5.11. При заповненні розділу **9. Академічна мобільність** слід враховувати:

5.11.1. У комірці **Національна кредитна мобільність** вказують, наприклад, укладені угоди про академічну мобільність, подвійне дипломування тощо.

5.11.2. У комірці **Міжнародна кредитна мобільність** вказують, наприклад, укладені угоди про міжнародну академічну мобільність (Еразмус + К1), подвійне дипломування, тривалі міжнародні проекти, що передбачають включене навчання студентів тощо.

5.11.3. У комірці **Навчання іноземних здобувачів вищої освіти** зазначають умови та особливості програми у контексті навчання іноземних громадян.

6. При заповненні таблиці **2.1. Перелік компонент ОП розділу 2. Перелік компонентів освітньо-професійної/наукової програми та їх логічна послідовність** необхідно вказати всі – як обов'язкові, так і вибіркові компоненти освітньої програми (навчальні дисципліни, курсові проекти (роботи), практики, кваліфікаційну роботу), заплановані на них кредити та підсумкові форми контролю. При плануванні вибірових компонентів освітньої програми слід враховувати, що згідно із Законом України "Про вищу освіту" студенти мають право на "вибір навчальних дисциплін у межах, що передбачені відповідною освітньою програмою та робочим навчальним планом, в обсязі, що становить не менш як 25 % загальної кількості кредитів ЄКТС, які передбачено для цього рівня вищої освіти. При цьому здобувачі певного рівня вищої освіти мають право вибирати навчальні дисципліни, що пропонуються для інших рівнів вищої освіти, за погодженням з керівником відповідного факультету чи підрозділу".

7. Інформація у пункті **2.2. Структурно-логічна схема ОП** має містити короткий опис логічної послідовності вивчення компонентів освітньої програми. Рекомендується представляти у графічній формі.

8. У розділі **3. Форма атестації здобувачів вищої освіти** подають інформацію про види (форми) підсумкової атестації і документи, що отримує випускник на основі її успішного проходження. Атестація здійснюється відкрито ф публічно. **Наприклад:** *Атестація випускників освітньої програми спеціальності № _____ "Назва" проводиться у формі захисту кваліфікаційної магістерської роботи та завершується видачею документу встановленого зразка про присудження йому*

ступеня магістра із присвоєнням кваліфікації: Магістр з _____ за спеціалізацією _____.

9. При заповненні розділу **4. Матриця відповідності програмних компетентностей компонентам освітньої програми** слід враховувати те, що одна й та сама компетентність часто вбудована в різні компоненти освітньої програми. Усі програмні компетентності, зазначені у Профілі освітньої програми, мають бути зазначені у матриці; необхідно чітко визначити, в яких компонентах освітньої програми розвивається кожна компетентність.

10. При заповненні розділу **5. Матриця забезпечення програмних результатів навчання (ПРН) відповідними компонентами освітньої програми** слід відобразити, які компоненти освітньої програми забезпечують досягнення програмних результатів навчання визначених у Профілі освітньої програми (розд. 1).

**СТРУКТУРА ІНФОРМАЦІЙНОГО ПАКЕТУ
КИЇВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА
ТА ОСНОВНІ ЗАСАДИ ЙОГО ФУНКЦІОНУВАННЯ**

**1. Структура Інформаційного пакету
Київського національного університету імені Тараса Шевченка**

A.	Публічна частина.	
A.1.	Інформація щодо структури та керівництва Університету.	
A.2.	Перелік освітніх (освітньо-професійних, освітньо-наукових) програм, за якими студенти здійснюється навчання у поточному навчальному році. Опис кожної програми містить наступні поля:	
№ поля	Назва поля	Опис
2.1	Назва програми	текст до 100 знаків
2.2	Гарант програми або особа з еквівалентною відповідальністю	вибір із числа штатних НПП працівників університету
2.3	Код програми (унікальний, повторно не використовується)	число до 8 знаків;
2.4	Галузь/і знань	список, що випадає: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1266-2015-%D0%BF
2.5	Спеціальність/ності	список, що випадає: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1266-2015-%D0%BF
2.6	Кваліфікація/і, яка/і присуджують за програмою	текст до 200 знаків
2.7	Тривалість програми	__ роки і __ місяців академічних років – число (1 знак) семестрів – число (2 знаки)
2.8	Кількість кредитів ЄКТС	Число від "30" до "240"
2.9	Рівень кваліфікації (відповідно до Національної рамки кваліфікацій, Рамки кваліфікацій Європейського простору вищої освіти та Європейської рамки кваліфікацій для навчання впродовж життя)	НРК – число (2 знаки) ЕНЕА – число (1 знак) EQF (LLL) – число (1 знак)
2.10	Форма навчання	(очна/заочна тощо) – список, що випадає
2.11	Мови навчання, викладання та оцінювання	
2.12	Особливі умови прийому	текст до 500 знаків

2.13	Конкретні механізми визнання попереднього навчання (формального, неформального та інформального, якщо доречно)	текст до 500 знаків
2.14	Умови присвоєння кваліфікації(й), зокрема вимоги щодо завершення програми (якщо доречно)	текст до 500 знаків
2.15	Опис (профайл) програми	pdf-файл за затвердженою формою
2.16	Програмні результати навчання	текст до 1000 знаків
2.17	Структурно-логічна схема освітньої програми з кредитами (60 кредитів ЄКТС відповідають одному навчальному року денної форми навчання)	у форматі pdf-файла
2.18	Правила та шкала оцінювання	текст до 500 знаків
2.19	Обов'язкові чи вибіркові "вікна мобільності" (якщо доречно)	текст до 1000 знаків
2.20	Практика/стажування (якщо доречно)	текст до 1000 знаків
2.21	Навчання на робочому місці/стажування	текст до 1000 знаків
2.22	Перспективи працевлаштування (професійні профілі) випускників	текст до 1000 знаків
2.23	Доступ до подальшого навчання	текст до 1000 знаків
	Додаткові поля для спільних програм:	
2.24	Інформація про вид Диплому і Додатку до диплому	спільний/подвійний/багатосторонній (список, що випадає)
2.25	Члени консорціуму/партнерства	текст до 300 знаків
2.26	Кваліфікація, що присуджується ЗВО-партнерами	текст до 200 знаків
2.27	Розподіл семестрів між партнерами, структура мобільності за освітньою програмою	текст до 300 знаків;
2.28	Участь партнерів у навчальній і дослідницькій частинах програми (розподіл кількості кредитів)	текст до 1000 знаків
A.3.	Перелік навчальних дисциплін (каталог курсів) Опис кожної навчальної дисципліни містить наступні поля:	
3.1	Код/шифр дисципліни	унікальний, визначається за існуючою системою
3.2	Назва	тест – до 75 знаків
3.3	Мова навчання, викладання та оцінювання результатів навчання за навчальною дисципліною	список, що випадає, з переліком мов
3.4	Тип	обов'язкова/вибіркова список, що випадає
3.5	Цикл вищої освіти	(короткий/перший/другий/третій) – список, що випадає

3.6	Навчальний рік, у якому цей компонент викладається (якщо доречно)	поле навчального року у форматі "2016/2017", яке оновлюється автоматично за вибором Координатора ЕКТС
3.7	Семестр/триместр, в якому цей компонент викладається	семестр (або триместр – список, що випадає) – число (2 знаки)
3.8	Кількість кредитів ЕКТС	число (до 4 знаків)
3.9	Викладач (викладачі) які забезпечують викладання у поточному навчальному році	вибір зі списку викладачів. Для кожного викладача вноситься: ПІБ – науковий ступінь – вчене звання – посада –
3.10	Результати навчання (з дисципліни)	текст до 1000 знаків
3.11	Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни (якщо доречно)	текст до 500 знаків (успішне опанування курсу _____; знання теоретичних основ _____; або: знати ____, вміти _____, володіти навичками _____)
3.12	Зміст дисципліни	текст до 1000 знаків (анотація та навчальні цілі)
3.13	Обов'язкова література та інші навчальні ресурси/засоби	текст до 500 знаків
3.14	Рекомендована література та інші навчальні ресурси/засоби – текст до 500 знаків;	текст до 500 знаків
3.15	Заплановані методи та технології навчання та викладання	текст до 1000 знаків
3.16	Методи та критерії оцінювання	текст до 1000 знаків
А.4.	Аналітична інформація щодо якості освітньої діяльності та вищої освіти в Університеті.	
Б.	Інтерфейс введення інформації	
В.	Інтерфейс керування.	

**ОСНОВНІ ЗАСАДИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОГО ПАКЕТУ
КИЇВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА**

1. Інформаційний пакет Київського національного університету імені Тараса Шевченка складається із публічної частини, інтерфейсу наповнення та інтерфейсу керування. Публічна частина інформаційного пакету розміщується на сайті Університету в спеціальному піддоміні – **inform.knu.ua**, у двох версіях – українською та англійською мовами.

1.1. Структура (основні структурні блоки) Інформаційного пакету Київського національного університету імені Тараса Шевченка та принципи його функціонування визначено Вченою радою Університету. Вчена рада Університету затверджує також уніфіковану структуру переліку освітніх програм і переліку (каталогу) навчальних дисциплін (структурні елементи інформаційного пакету). Форма та порядок оприлюднення аналітичної інформації щодо якості освітньої діяльності та вищої освіти визначає Положення про систему внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності та вищої освіти.

1.2. Технічні вимоги до інформаційного пакету затверджує Науково-методична рада Університету.

1.3. Методичний супровід і розробку технічного завдання забезпечують Науково-методичний центр організації навчального процесу.

1.4. Розробка програмного забезпечення інформаційного пакету та його супровід, а також регулярне резервне копіювання здійснюється Інформаційно-обчислювальним центром.

1.5. Своєчасне та якісне внесення інформації до інформаційного пакету (обома мовами) забезпечують:

- щодо структури та керівництва Університету – Центр комунікацій;
- щодо переліку освітніх програм, за якими здійснюється навчаються у поточному навчальному році – відповідні структурні підрозділи (факультети, інститути, коледжі) Університету;

▪ щодо переліку навчальних дисциплін (каталогу курсів) – відповідні структурні підрозділи (факультети, інститути, коледжі) Університету;

▪ аналітична інформація щодо якості освітньої діяльності та вищої освіти – Науково-методичний центр організації навчального процесу.

1.6. Доступ до інформаційного пакету реалізується за наступними режимами:

▪ *відкритий* – для перегляду записів, отримання інформації, пошуку необхідних даних. Режим доступний для всіх відвідувачів Інтернет-сайту Університету;

▪ *обмежений* – для редагування записів та інформації. Здійснюється за авторизацією користувача відповідного структурного підрозділу із визначеними правами доступу.

1.7. Відповідальність за своєчасність, зміст та граматичне оформлення оприлюдненої в публічній частині інформації щодо навчальних програм і навчальних дисциплін покладено на заступників деканів/директорів із навчальної роботи, які організують заповнення інформаційного пакету свого структурного підрозділу та перевірку введеної інформації на повноту й достовірність.

1.8. Моніторинг інформаційного пакету здійснює Координатор ЄКТС Університету.

2. До Переліку освітніх програм вносять всі освітні (освітньо-професійні, освітньо-наукові) програми, за якими студенти навчаються у поточному навчальному році (із зазначенням гарантів програм, задіяних викладачів, навчальних дисциплін).

3. До Переліку навчальних дисциплін (Каталогу курсів) вносять всі навчальні дисципліни за всі роки із моменту запуску Інформаційного пакету, що оформлені, відповідно до поточної редакції Довідника ЄКТС.

Додаток 5 до наказу ректора №729-32 від 11.08.17

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

_____ (назва факультету, інституту, центру, коледжу)

Кафедра (циклова комісія) _____

(для коледжів)

"ЗАТВЕРДЖУЮ"

Заступник декана/директора
з навчальної роботи

_____ 20__ року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

_____ (повна назва навчальної дисципліни)

для студентів

галузь знань _____

(шифр і назва)

спеціальність _____

(шифр і назва спеціальності)

освітній рівень _____

(молодший бакалавр, бакалавр, магістр)

освітня програма _____

(назва освітньої програми)

спеціалізація (за наявності) _____

(назва спеціалізації)

вид дисципліни _____

Форма навчання _____

Навчальний рік 20__/20__ _____

Семестр _____

Кількість кредитів ECTS _____

Мова викладання, навчання та оцінювання _____

Форма заключного контролю _____

Викладачі: _____

Пролонговано: на 20__/20__ н.р. _____ (_____) _ __ 20__р.

(підпис, ПІБ, дата)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____) _____ 20__ _____

(підпис)

(ПІБ)

(дата)

КИЇВ - 20__

Розробник(и) _____

(автори: ПІБ, науковий ступінь, вчене звання, посада, кафедра)

ЗАТВЕРДЖЕНО

Зав. кафедри _____
(_____) _____
(підпис) (прізвище та ініціали)

Протокол № _____ від _____ 20__ р.

Схвалено науково-методичною комісією факультету/інституту (педагогічною радою коледжу) _____

Протокол від _____ 20__ року № _____

Голова науково-методичної комісії _____ (_____) _____
(підпис) (прізвище та ініціали)

Голова педагогічної ради (для коледжів) _____

_____ 20__ року

1. Мета дисципліни – _____

2. Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни

(за наявності)¹⁴:

1) знати _____

2) уміти _____

3) володіти елементарними навичками _____

3. Анотація навчальної дисципліни:

4. Завдання (навчальні цілі):

5. Результати навчання за дисципліною:

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність і відповідальність)		Форми (та/або методи і технології) викладання та навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання (за необхідності)	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			

¹⁴ Альтернативний варіант :

Успішне опанування курсу _____

Знання теоретичних основ _____

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання (необов'язково для вибіркових дисциплін, які не входять до блоків спеціалізації)

Результати навчання дисципліни (код)	1.1	1.2	2.1	4.1	4.2
Програмні результати навчання (назва)					

7. Схема формування оцінки.

7.1. Форми оцінювання студентів:

- семестрове оцінювання:

1. _____

2. _____

...

- підсумкове оцінювання (у формі іспиту/комплексного іспиту, диференційованого заліку);¹⁵

- умови допуску до підсумкового іспиту.

7.2. Організація оцінювання: (обов'язково зазначається порядок організації, передбачений робочою навчальною програмою форм оцінювання із зазначенням орієнтовного графіку оцінювання) _____

7.3. Шкала відповідності оцінок

Відмінно/Excellent	90-100	Незадовільно/Fail	0-59
Добре/Good	75-89	Зараховано/Passed	60-100
Задовільно/Satisfactory	60-74	Не зараховано/Fail	0-59

8. Структура навчальної дисципліни

Тематичний план _____ занять

№	Номер і назва теми (також тем, що винесені на самостійне вивчення)	Кількість годин		
		лекції	семінари/практичні/ лабораторні <i>вибрати необхідне</i>	Самостійна робота
Частина 1. Назва (якщо здійснюється поділ)				
1.				
2.				
...				
Частина 2. Назва (за наявності)				
	Усього¹⁶			

¹⁵ Залік виставляється за результатами роботи студента впродовж усього семестру та не передбачає додаткових заходів оцінювання успішних студентів.

¹⁶ У робочій програмі навчальної дисципліни для лекційних, семінарських, практичних і лабораторних занять зазначають реальну кількість годин (кратне 2 год. – час тривалості пари).

Загальний обсяг ___ год.¹⁷, у т. ч. (вибрати необхідне):

Лекцій – ___ год.

Семінари – **17** год.

Практичні заняття – ___ год.

Лабораторні заняття – ___ год.

Тренінги – ___ год.

Консультації – ___ год.

Самостійна робота – ___ год.

9. Рекомендовані джерела¹⁸:

Основні: (Базові) – до 10 фундаментальних, базових джерел.

Додаткові: – зазвичай до 20 джерел

10. Додаткові ресурси (за наявності):

Посилання на електронні ресурси (не тільки відкриті), на яких розміщено додаткову інформацію щодо дисципліни: приклади контрольних та екзаменаційних завдань, тематика рефератів, методичні вказівки з виконання лабораторних робіт тощо).

¹⁷ Загальна кількість годин, що відведено на дисципліну, згідно із навчальним планом.

¹⁸ у т. ч. Інтернет-ресурси.

ІНСТРУКЦІЯ

із заповнення робочої навчальної програми дисципліни

1. Заповнення *Титульного аркушу* робочої навчальної програми дисципліни здійснюється із врахуванням наступних особливостей:

1.1. Для дисциплін, які включені до навчальних програм, що запроваджені із 2016 року, шифри та назви галузей знань і спеціальності вказують, відповідно до Постанови КМ України від 29.04.15 № 266 "Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти" (зі змінами);

1.2 Для дисциплін, які включені до навчальних програм, що запроваджені до 2016 року шифри та назви галузі знань і спеціальності, а також додаткова позиція – шифр і назва напряму підготовки, вказують, відповідно до Постанов КМ України: від 13.12.06 № 1719 "Про перелік напрямів, за якими здійснюється підготовка фахівців у вищих навчальних закладах за освітньо-кваліфікаційним рівнем бакалавра" та від 27.08.10 № 787 "Про затвердження переліку спеціальностей, за якими здійснюється підготовка фахівців у вищих навчальних закладах за освітньо-кваліфікаційними рівнями спеціаліста і магістра" (зі змінами)

1.3. Позицію "**Спеціалізація**" заповнюють за умови, що дисципліна входить до спеціалізованого (профільованого) блоку (пакету) дисциплін навчального плану.

1.4. У позиції "**Вид дисципліни**" слід вказати статус дисципліни: *обов'язкова, вибіркова* чи *факультативна*.

1.5. У позиції "**Викладачі**" вказують всіх науково-педагогічних працівників, які забезпечують викладання цієї дисципліни у відповідному навчальному році за цією робочою програмою.

2. На звороті титульного аркушу (друга сторінка), у позиції "**Розробник/и**" слід вказати авторів робочої програми (найчастіше – лектора), подавши інформацію у наступному форматі: ПІБ, науковий ступінь, учене звання, посада, кафедра).

2.1. Робочу програму навчальної дисципліни розглядають на засіданні кафедри (циклової комісії – для коледжів), науково-методичної комісії факультету/інституту (раді навчального закладу – коледжу); її підписує завідувач кафедри (голова циклової комісії), голова науково-методичної комісії факультету/інституту (головою ради). Робочу програму затверджує заступник декана/директора інституту з навчальної роботи (заступник директора коледжу).

2.2. Якщо викладання дисципліни забезпечує кафедра з іншого факультету/інституту, то обов'язковим є погодження із науково-методичною комісією факультету-замовника.

2.3. У випадку читання дисципліни, яка не є профільною для факультету чи інституту, обов'язковим є погодження з науково-методичною комісією профільного факультету (робиться додатковий запис про погодження). У випадку читання економічних та юридичних наук – погодження із предметною комісією з економічних та юридичних наук при Науково-методичній раді Університету.

3. При заповненні основних розділів:

3.1. Обсяг тексту у позиції "**1. Мета дисципліни**" не має перевищувати 300 символів, а в позиції "**3. Анотація навчальної дисципліни**" – 700 символів.

3.2. У позиції "**4. Завдання (навчальні цілі)**" (обсяг до 500 символів) слід вказати, зокрема, на досягнення яких компетентностей випускника спрямована дисципліна. Загальні компетентності вказують, відповідно до переліку, що затверджений наказом МОН України від 01.06.16 за №600.

3.3. При заповненні позиції "**5. Результати навчання за дисципліною**": заплановані для дисципліни результати навчання (далі – РН(Д)) слід описати із детальністю, що є достатньою для розробки/обґрунтування заходів оцінювання. Код результатів визначають, відповідно до належності РН(Д) до знань (1.х), умінь (2.х), комунікації (3.х), автономності та відповідальності (4-х). При цьому РН(Д) відповідного спрямування вказують винятково у випадку їх наявності за конкретною дисципліною. Формулювання результатів навчання здійснюють із застосуванням активних дієслів (знати, вміти, прийняти рішення, використати тощо). Детальні рекомендації див. : наказ МОН України від 01.06.16 за №600 [Режим доступу: <http://mon.gov.ua/activity/education/reforma-osviti/naukovo-metodichna-rada-ministerstva/metodichni-rekomendacziyi.html>] і "Розроблення освітніх програм. Методичні рекомендації" / Авт.: В.М. Захарченко, В.І. Луговий, Ю.М. Рашкевич, Ж.В. Таланова / За ред. В.Г. Кременя. – К. : ДП НВЦ "Пріоритети", 2014. – 120 с.).

3.3.1. У комірці "**Форми (та/або методи й технології) викладання та навчання**" вказують ті форми занять, навчальні заходи, методи, технології тощо, які буде застосовано викладачем для забезпечення здобуття студентом відповідних РН(Д): лабораторна робота, лекція, семінарське заняття, Case study тощо.

3.3.2. У комірці "**Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання (за необхідності)**" вказують вид роботи/діяльності студента, за яким оцінюватиметься рівень досягнення РН(Д) (тест, задача, контрольна

робота із відкритими відповідями, реферат, звіт з лабораторної роботи тощо) і (за потреби) – мінімальний пороговий рівень (тільки після досягнення якого зараховуються бали) позитивної оцінки (напр.,: тестова контрольна робота із закритими відповідями, 60 % правильних відповідей).

3.3.3. У комірці "Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни" вказують частка (%) оцінки за вказаний РН(Д) у підсумковій оцінці з дисципліни (сума за всіма РН(Д) дорівнює 100 %).

3.4. При заповненні позиції "6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами" слід показати (відміткою +), яким саме результатам навчання освітньої програми відповідають РН(Д). Заповнення цієї таблиці не є обов'язковим для вибіркових дисциплін, які не входять до блоків спеціалізації.

3.5. При заповненні позиції "7.1 Форми оцінювання студентів" слід зазначити перелік видів робіт та форм їх контролю/оцінювання із зазначенням результатів навчання, які мають бути оцінені, а також кількість балів/відсоток у підсумковій оцінці із дисципліни, пороговий рівень позитивної оцінки. Наприклад:

Семестрове оцінювання:

1. Контрольна робота з першої теми (тест): РН 1.1.- 10 балів/6 балів.
2. Реферат: РН1.1, РН 2.1. – 20 балів/12 балів.
3. Контрольна робота з другої теми (тест): РН 1.2. – 10 балів/6 балів.
4. Лабораторні роботи (5 робіт): РН2.2. – 4бали/2бали за кожену.

При описі підсумкового оцінювання фіксують його форму (іспит, комплексний іспит, диференційований залік)¹⁹:

- форма оцінювання (за комплексного екзамену слід вказати питому вагу складових);
- максимальна кількість балів, які можуть бути отримані студентом (зазвичай 40 балів за 100-бальною шкалою);
- результати навчання, що оцінюватимуться;
- форма проведення та види завдань (а також їх частка у сукупній оцінці);
- мінімальний пороговий рівень екзаменаційної оцінки, за якої іспит вважається складеним. Наприклад (для випадку, коли на іспит вноситься 40 балів): **"Для отримання загальної позитивної оцінки із дисципліни оцінка за іспит не може бути меншою 24 балів"**²⁰

¹⁹ Залік виставляється за результатами роботи студента впродовж усього семестру і не передбачає додаткових заходів оцінювання для успішних студентів

²⁰ У випадку, коли студент на іспиті набрав менше від вказаної кількості балів, вони не додаються до семестрової оцінки (незалежно від кількості балів, що отримано під час семестру), в екзаменаційній відомості у колонці "бали за екзамен" ставиться 0, а до колонки "Результуюча оцінка" переносять лише кількість балів, що отримано під час семестру.

Слід також чітко прописати умови, що висувають викладачі цієї дисципліни як необхідну умову допуску до екзамену: **"Студент не допускається до іспиту, якщо під час семестру набрав менше ніж ___ балів²¹**. Якщо серед результатів навчання дисципліни є такі, що не можуть бути перевірені на іспиті, то формулюють додаткові вимоги, наприклад: **"Студент допускається до іспиту за умови виконання всіх (або %), передбачених планом лабораторних робіт"**

3.6. При заповненні позиції **"7.2 Організація оцінювання"** необхідно обов'язково описати порядок організації передбачених робочою навчальною програмою форм оцінювання із зазначенням орієнтовного графіку оцінювання. Якщо дисципліна викладається два та більше семестрів, варто чітко вказати порядок формування заключної оцінки, у тому числі співвідношення між підсумковими формами контролю у семестрах.

3.7. При заповненні позиції **"8. Структура навчальної дисципліни. Тематичний план ___ занять"** слід вказати, про які саме заняття йдеться (лекції і семінарські; лекції і лабораторні тощо). Можливий поділ дисципліни на розділи або частини. Крім тем лекційних/практичних/семінарських занять і назв лабораторних робіт вказують також теми, що винесені на самостійне вивчення. Указують також реферати, інші контрольні заходи (після завершення відповідних тем, розділів, частин). За наявності в навчальному плані можуть бути зазначена курсова робота.

У робочій програмі навчальної дисципліни для лекційних, семінарських, практичних і лабораторних занять необхідно зазначати реальну, кратна 2 (час тривалості пари), кількість годин. Час, що відведений на інші види навчального навантаження студента, може бути кратний 1 годині.

²¹ Мінімальна кількість балів не може бути меншою від різниці рівня порогової оцінки (60 балів) та кількості балів, що винесено на іспит (зазвичай 40) – якщо у студента менше 20 балів, він не може отримати позитивну оцінку. Викладач, якщо це аргументовано результатами навчання, які не виносяться на іспит, може визначити й вищий рівень мінімальної оцінки (зазвичай – до 36 балів).

Додаток 7 до наказу ректора №729-32 від 11.08.17

Форма
надання інформації про кваліфікацію,
наукові досягнення та досвід роботи (Curriculum Vitae)
науково-педагогічних працівників
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка

Curriculum Vitae

Прізвище та ініціали

Особиста інформація	Прізвище, ім'я по батькові
	Службова адреса (назва вулиці, номер будинку, місто, код міста, країна)
	Службовий телефон
	Електронна адреса (службова)
	Особиста веб-сторінка (за наявності)
	Соціальні мережі/чати (за наявності, необов'язково)
	Акаунт (профіль) в наукометричних базах даних (за наявності, необов'язково)
	Стать Ч/Ж Дата народження (необов'язково) дд/мм/рррр Громадянство
Науковий ступінь (ступінь, спеціальність)	(якщо кілька, перелічити, почати з останнього)
Вчене звання	(якщо кілька, перелічити, почати з останнього)
Посада	
Кафедра	
Факультет/інститут	
Посада за сумісництвом (якщо доречно)	

Навчальні дисципліни, у викладанні яких які брав участь:

У поточному році	1. Назва, освітній ступінь, курс (рік навчання), вид навчальних занять 2. ...
У попередні періоди	1. Назва, освітній ступінь, курс (рік навчання) 2.

Досвід наукової і науково-педагогічної роботи

Період, починати з останнього (з ... по....)	Етап (опис)
	Посада
	Назва підприємства (ім'я роботодавця) та адреса (адреса, веб-сторінка)
	Основний вид діяльності та функціональні обов'язки (якщо доречно)

	Сфера діяльності або сектор Освіта/Наука
	Посада
	Назва підприємства (ім'я роботодавця) та адреса (адреса, веб-сторінка)
	Основний вид діяльності та функціональні обов'язки (якщо доречно)
	Сфера діяльності або сектор Освіта/Наука

Навчання та стажування

Період, починати з останнього (з ... по....)	Етап (опис)
	Назва навчального/них закладу/дів, місцезнаходження (країна, якщо доречно)
	Отримана кваліфікація (вказати рівень НРК, EGF-LLL якщо доречно), назва дисертації (дипломної роботи/проекту) або Перелік основних дисциплін або набутих навичок
...	

Персональні навички

Найменування	Рівень (опис)
Рідна мова	Найменування
Іноземна мова 1	найменування, рівень (A1/A2, B1/B2, C1/C2), назва сертифікату – за наявності
Іноземна мова 2	найменування, рівень (A1/A2, B1/B2, C1/C2), назва сертифікату – за наявності
Іноземна мова 3	найменування, рівень (A1/A2, B1/B2, C1/C2), назва сертифікату – за наявності
Комунікаційні компетентність (до 200 знаків)	Опис комунікаційних навичок із вказівкою контексту їх здобуття. Наприклад: "гарні навички комунікації, отримав під час роботи менеджером з продажів"
Організаційна/управлінська компетентність (до 200 знаків)	Опис організаційних/управлінських навичок із вказівкою контексту їх здобуття. Наприклад: "здійснюю керівництво науковим проектом, у якому працює 10 осіб"
Цифрові компетенції	Обробка інформації: якщо доречно (вказується рівень – Базовий/Високий/Професійний і назва сертифікату) Комунікація: якщо доречно (-/-) Створення контенту (програм, сайтів): якщо доречно (-/-) Мережева та програмна безпека: якщо доречно (-/-) Розв'язання проблем: якщо доречно (-/-)
Інші комп'ютерні навички (до 200 знаків)	Назва, контекст здобуття (напр.: використання програмного забезпечення для редагування фотографій (фотограф-аматор))

Професійні навички (із числа не зазначених вище) (до 200 знаків)	Будь-які професійні навички, не зазначені вище, із вказівкою контексту їх набуття. Наприклад: "добре обізнаний з процесами контролю якості (наразі відповідаю за перевірку якості)"
Області професійних інтересів	(ключові слова, до 300 знаків)

Додаткова інформація (не вноситься інформація, що вказана вище)

<i>Найменування</i>	<i>Назви публікацій, презентацій, проектів, конференцій, семінарів, найменування нагород і премій, членство в академіях, професійних і наукових асоціаціях тощо</i>
Публікації	Список (починати з останньої)
Презентації	Якщо доречно (список, до 300 знаків)
Проекти	Список (починати з останнього)
Конференції	Якщо доречно (список, починати з останньої, до 1000 знаків)
Семінари	Якщо доречно (список, починати з останнього, до 1000 знаків)
Премії та нагороди	Список (починати з останньої)
Членство в організаціях (список, до 500 знаків)	Якщо доречно
Посилання (до 300 знаків)	Якщо доречно
Цитування	Якщо доречно
Курси	(крім зазначених вище)
Сертифікати	(крім зазначених вище)

Додатки (за бажанням, посилання на матеріали розміщені у відкритому доступі)

<i>Найменування</i>	<i>Посилання</i>
Дипломи	
Сертифікати	
Публікації	
Проекти	
Дослідження	

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

НАКАЗ

№ 158-32

від 05 03 2018 р.

Про затвердження Тимчасового порядку розроблення, розгляду та затвердження освітніх (освітньо-професійних, освітньо-наукових) програм

На виконання Закону України "Про вищу освіту", Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності (затверджених постановою Кабінету міністрів України), із урахуванням вимог Довідника ЄКТС та Європейських стандартів і рекомендацій забезпечення якості вищої освіти, Концепції освітньої діяльності Київського національного університету імені Тараса Шевченка, Програми заходів із забезпечення якості освіти у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка, відповідно до Ухвали Вченої ради Київського національного університету імені Тараса Шевченка від 30 червня 2017 року "Навчальна робота в Університеті за 2016/17 навчальний рік: якість освіти та шляхи її вдосконалення".

н а к а з у ю:

1. Затвердити та увести в дію (на період до схвалення Вченою радою Університету в установленому порядку окремого Положення про освітні програми) Тимчасовий порядок розроблення, розгляду та затвердження освітніх (освітньо-професійних, освітньо-наукових) програм у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка (додається).

2. Контроль за виконанням цього наказу покласти на проректора з науково-педагогічної роботи Бугрова В.А.

Додаток на 6 сторінках.

РЕКТОР

Л.В. ГУБЕРСЬКИЙ

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ ректора Київського національного
університету імені Тараса Шевченка
від 05 березня 2018 року за № 158-32

Тимчасовий порядок

розроблення, розгляду та затвердження освітніх
(освітньо-професійних, освітньо-наукових) програму Київському національному університету імені Тараса Шевченка

1. Загальні положення

1.1. Даний порядок розроблено з метою забезпечення якості освітнього процесу шляхом упорядкування та уніфікації роботи з розроблення, розгляду і затвердження освітніх програм у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка на період до затвердження "Положення про освітні програми Київського національного університету імені Тараса Шевченка".

1.2. Відкриття нових освітніх програм в Університеті здійснюється для задоволення потреб держави (суспільства) у висококваліфікованих фахівцях, громадян України – в освітніх послугах гарантованої якості, виконання замовлення ринку праці та регулюючих органів (у т. ч. за прямими угодами), забезпечення професійної успішності випускників, зростання ролі Університету у наданні освітніх послуг на міжнародному рівні (у т. ч. шляхом розширення участі у міжнародних програмах академічної мобільності) за умови економічної доцільності для Університету

1.3. Освітні програми Університету створюються за ліцензованими спеціальностями. При укладанні Освітньої програми враховуються вимоги стандарту вищої освіти за відповідною спеціальністю (обсяг кредитів ЄКТС, перелік компетентностей випускника, результати навчання, форми атестації здобувачів освіти, вимоги до наявності системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти, вимоги професійних стандартів тощо), а також прийняті на основі затвердженої місії Університету та аналізу потреб суспільства рішення Вченої ради щодо загальних компетентностей випускників Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

1.4. Мовою викладання та оцінювання за Освітніми програмами в Університеті є державна мова, при цьому одна або кілька дисциплін можуть викладатися іншими (іноземними) мовами. Освітні програми, створені для навчання іноземних громадян та осіб без громадянства, які бажають здобувати вищу освіту за кошти фізичних або юридичних осіб, можуть передбачати викладання та оцінювання англійською мовою, іншими мовами Європейського союзу тощо. В останньому випадку Освітня програма передбачає вивчення державної мови як окремої навчальної дисципліни.

Використання іноземних мов за спільними програмами з іноземними закладами вищої освіти здійснюється, відповідно до законодавства.

2. Відкриття освітньої програми

Процес відкриття нових освітніх програм складається з кількох послідовних етапів: 1) обґрунтування необхідності відкриття нової програми; 2) попереднє погодження науково-методичною (навчально-методичною) комісією структурного підрозділу; 3) розробка проекту опису програми; 4) експертиза; 5) затвердження.

2.1. Обґрунтування необхідності відкриття нової програми

Ініціаторами відкриття нової програми можуть бути кафедри та/або науково-дослідні та дослідницькі підрозділи університету, а також окремі штатні науково-педагогічні працівники. Ініціатори програми утворюють проектну групу, яка формує пояснювальну записку (додаток 1), в якій обґрунтовується необхідність нової програми та вказуються її основні характеристики.

2.2. Попереднє погодження науково-методичною (навчально-методичною) комісією структурного підрозділу

Розроблена пояснювальна записка з обґрунтуванням необхідності відкриття нової програми доповідається та обговорюється на засіданні науково-методичної (навчально-методичної) комісії факультету (інституту).

Результатом попереднього погодження є висновок науково-методичної (навчально-методичної) комісії щодо обґрунтування програми із рекомендаціями вченій раді факультету (інституту) та розробникам програми. Негативне рішення науково-методичної (навчально-методичної) комісії не є підставою для припинення роботи над програмою.

2.3. Розробка проекту опису програми

Проектна група, із врахуванням розгляду пояснювальної записки на засіданні науково-методичної (навчально-методичної) комісії, а також консультацій із потенційними роботодавцями для випускників програми, студентами, адміністрацією структурного підрозділу розробляє проект опису Освітньої програми, який включає:

- профіль програми (мета освітньої програми, її характеристика, програмні компетентності та результати навчання, викладання та оцінювання, ресурсне забезпечення, можливості працевлаштування та подальшого навчання);
- перелік компонентів освітньої програми;
- структурно-логічну схему програми;
- опис форм атестації здобувачів освіти;
- матриці забезпечення компонентами програми програмних компетентностей і результатів навчання.

Вимоги щодо змісту та форми опису Освітніх програм Університету за рішенням Вченої ради затверджує ректор.

2.4. Експертиза проекту

Експертиза проекту здійснюється на основі розроблених проектною групою проекту опису Освітньої програми, пояснювальної записки та проекту (макету) навчального плану.

Експертиза пропозицій щодо відкриття програми включає кілька обов'язкових етапів:

- 1) внутрішня оцінка на рівні структурного підрозділу;
- 2) зовнішня фахова експертиза;
- 3) внутрішня оцінка на рівні Університету.

2.4.1. До внутрішньої оцінки пропозицій на рівні структурного підрозділу (факультету, інституту, коледжу) залучаються профільні кафедри (циклові комісії), науково-методична (навчально-методична) комісія та вчена (педагогічна) рада. Сукупний термін розгляду на рівні структурного підрозділу не може перевищувати 40 календарних днів (за винятком періоду канікул). Позитивні та негативні висновки кафедр, науково-методичної (навчально-методичної) комісії і вченої (педагогічної) ради, а також їх рекомендації є основою для прийняття рішень на третьому етапі.

Рішення вченої (педагогічної) ради структурного підрозділу щодо кандидатур рецензентів для зовнішньої експертизи є обов'язковими.

2.4.2. На зовнішню фахову експертизу пропозиції проектною групою щодо відкриття нової Освітньої програми направляються до визнаних фахівців у відповідній галузі, які при цьому не перебувають з Університетом у договірних відносинах.

Мінімально необхідна кількість рецензій – дві, при цьому щонайменше одна із них має надійти від науково-педагогічних працівників які здійснюють підготовку фахівців за подібними програмами в інших закладах вищої освіти. Рекомендується залучення до експертизи потенційних роботодавців та експертів із закладів вищої освіти інших країн.

2.4.3. Для внутрішньої оцінки на рівні Університету до комплексу документів (проекту опису Освітньої програми, пояснювальна записка та проект навчального плану) додаються висновки внутрішніх оцінок на рівні структурного підрозділу та висновки зовнішньої експертизи.

Внутрішня оцінка на рівні Університету здійснюється у два підетапи: 1) Науково-методичним центром організації навчального процесу (для Освітніх програм за рівнем доктора філософії – Відділом підготовки та атестації науково-педагогічних кадрів); 2) Науково-методичною радою Університету.

Науково-методичний центр організації навчального процесу та Відділ підготовки та атестації науково-педагогічних кадрів здійснюють попередню оцінку, основною метою якої є перевірка повноти проектних матеріалів і їх від-

повідності нормативним документам. Підготовлений пакет документів, разом із результатами попередньої оцінки, передається до Науково-методичної ради Університету.

Розгляду пропозицій щодо відкриття нових освітніх програм на засіданнях Науково-методичної ради Університету (НМР) передують детальне вивчення проектної документації, внутрішніх оцінок на рівні структурного підрозділу, зовнішніх рецензій і матеріалів попередньої оцінки одним із членів НМР. До розгляду проектних матеріалів члени НМР залучають членів науково-методичної (навчально-методичної) комісії свого структурного підрозділу.

За результатами вивчення документації відповідальний член НМР рекомендує Науково-методичній раді Університету прийняти рішення щодо надання Вченій раді Університету рекомендації по проекту Освітньої програми: до затвердження або до відхилення.

У випадку необхідності, зокрема за відсутності позитивних висновків на рівні структурного підрозділу, член НМР, що виступає експертом, може рекомендувати Науково-методичній раді університету (до прийняття рішення) направити проект Освітньої програми на додаткову зовнішню фахову експертизу. Експертів у цьому випадку пропонує та затверджує Науково-методична рада.

Із метою мінімізації можливості конфлікту інтересів і забезпечення максимальної об'єктивності розгляду проектної документації не допускається взаємний розгляд документів представниками двох структурних підрозділів. Порядок відповідальності структурних підрозділів за розгляд освітніх програм формується Науково-методичною радою Університету один раз на календарний рік (Додаток 2).

2.5. Затвердження Освітньої програми

Рішення про відкриття, відмову у відкритті, а також припинення Освітньої програми за поданням Науково-методичної ради ухвалюється Вченою радою Університету. Право прийняття рішення щодо відкриття або припинення Освітньої програми не може бути делеговане структурним підрозділам.

При прийнятті рішення Вчена рада Університету керується Концепцією освітньої діяльності, Стратегією розвитку освітньої, наукової та інноваційної діяльності, і бере до уваги результати внутрішніх оцінок і зовнішніх експертиз, оцінку ризиків та оцінку необхідного методичного, кадрового та матеріального забезпечення.

Рішення Вченої Ради про відкриття Освітньої програми та припинення Освітньої програми вводяться в дію наказом ректора.

**Порядок
відповідальності структурних підрозділів
за розгляд освітніх програм у 2018 році**

Схвалений рішенням Науково-методичної ради
Київського національного університету імені Тараса Шевченка від 29.11.17

Факультет/інститут/коледж, від якого надходить освітня програма	Факультет/інститут, відповідальний за оцінку проектів освітніх програм
ННЦ "Ін-т біології та медицини"	ННІ "Ін-т геології"
Військовий ін-т	факультет/інститут, за ліцензією якого формується Освітня програма
Ін-т високих технологій	Ф-т соціології
Географічний ф-т	ННЦ "Ін-т біології та медицини"
ННІ "Ін-т геології"	Ф-т радіофізики, електроніки та комп'ютерних систем
Економічний ф-т	Географічний ф-т
Ін-т журналістики	Юридичний ф-т
Ф-т інформаційних технологій	Економічний ф-т
Історичний ф-т	Ф-т інформаційних технологій
Ф-т комп'ютерних наук та кібернетики	Філософський ф-т
Механіко-математичний ф-т	Хімічний ф-т
Ін-т міжнародних відносин	Ін-т високих технологій
Ін-т післядипломної освіти	факультет/інститут, за ліцензією якого формується Освітня програма
Ф-т психології	Історичний ф-т
Ф-т радіофізики, електроніки та комп'ютерних систем	Ф-т комп'ютерних наук та кібернетики
Ф-т соціології	Механіко-математичний ф-т
Фізичний ф-т	Ф-т психології
Ін-т філології	Ін-т журналістики
Філософський ф-т	Ін-т філології
Хімічний ф-т	Фізичний ф-т
Юридичний ф-т	Ін-т міжнародних відносин
Ін-т управління державної охорони України	Філософський ф-т
Коледж геологорозвідувальних технологій	ННІ "Ін-т геології"
Оптико-механічний коледж	Фізичний ф-т
Підготовче відділення	Ін-т філології

МОДЕЛЬ СИСТЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ У ЗВО²²

загальна редакція А. Гожика та Д. Щеглюк,
Київський національний університет
імені Тараса Шевченка)

Заклад вищої освіти:

- керуючись Конституцією України та Законами України "Про освіту", "Про вищу освіту";
 - усвідомлюючи свою відповідальність перед здобувачами вищої освіти, піклуючись про їх усебічний особистісний розвиток та якісну підготовку до майбутньої професійної діяльності, постійного професійного зростання, соціальної і професійної мобільності;
 - дбаючи про свою конкурентоздатність в Україні та за її межами;
 - дбаючи про збереження у здобувачів освіти та ринку праці свого позитивного іміджу та позитивного іміджу системи вищої освіти України в цілому;
 - спираючись на європейський досвід розбудови вищої освіти, у тому числі на спільну декларацію міністрів освіти Європи "Європейський простір у сфері вищої освіти" та Стандарти та рекомендації щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти;
- розбудовує власну систему забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти (систему внутрішнього забезпечення якості).

²²Розроблено за участі всіх українських університетів – членів консорціуму проекту QUAERE.

Основними принципами функціонування системи забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти (СЗЯОДЯВО) в ЗВО є:

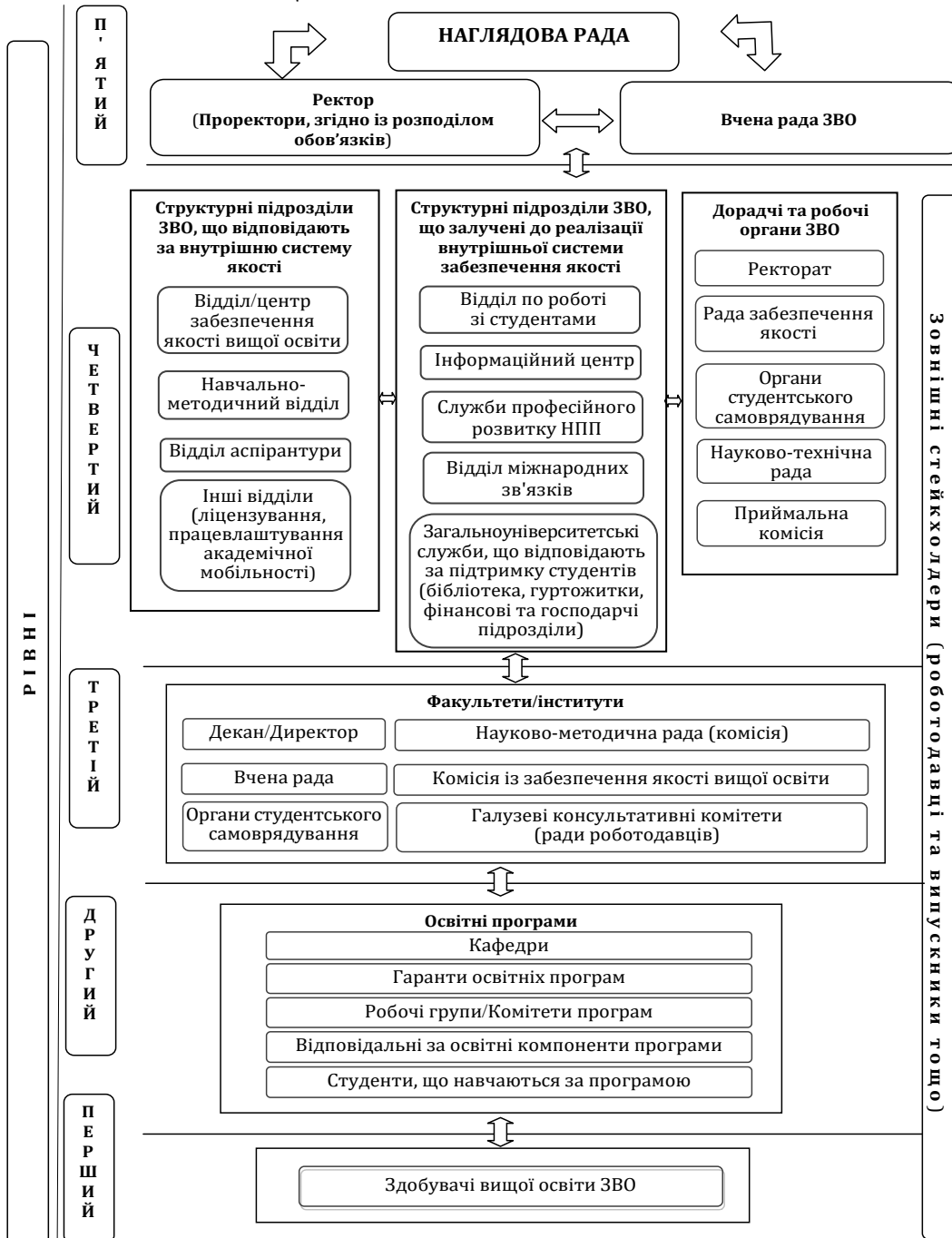
- універсальність;
- прозорість;
- об'єктивність;
- уникнення конфлікту інтересів;
- мінімальна необхідність (документів, процедур);
- студентоцентризм;
- системність та систематичність
- залучення всіх зацікавлених осіб;
- субсидіарність (узгодження делегованих повноважень і відповідальності).

Система забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти ЗВО має включати:

- стратегію (політику) та процедури забезпечення якості освіти, розподіл повноважень щодо забезпечення якості між усіма учасниками освітнього процесу;
- систему та механізми забезпечення академічної доброчесності;
- оприлюднені критерії, правила і процедури оцінювання здобувачів освіти;
- оприлюднені критерії, правила та процедури оцінювання науково-педагогічної (педагогічної) діяльності науково-педагогічних і педагогічних працівників;
- оприлюднені критерії, правила та процедури оцінювання управлінської діяльності керівних працівників закладу освіти;
- забезпечення наявності необхідних ресурсів для організації освітнього процесу, у тому числі для самостійної роботи здобувачів освіти;
- забезпечення наявності інформаційних систем для ефективного управління закладом освіти;
- інші процедури та заходи, що визначаються спеціальними законами або документами закладу освіти.

Оскільки якість вищої освіти створюється на рівні освітніх програм, а забезпечення освітньої діяльності здійснюється на рівні структурних підрозділів та ЗВО у цілому, належне функціонування СЗЯОДЯВО у ЗВО передбачає розподіл повноважень щодо прийняття рішень та оцінювання між керівництвом освітніх програм, кафедрами та факультетами/інститутами, загальноуніверситетськими структурними підрозділами. Участь студентів та їх органів самоврядування, рад роботодавців та асоціацій випускників у роботі СЗЯОДЯВО має бути нормативно врегульована.

1. ОСНОВНІ ІНСТИТУЦІЙНІ РІВНІ СИСТЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ У ЗВО:

П'ятий рівень – прийняття загальноуніверситетських рішень щодо формування стратегії і політики забезпечення якості, затвердження нормативних актів, програм дій і конкретних заходів, затвердження та закриття освітніх програм: Наглядова Рада, Ректор, Вчена рада – функції визначаються Законом України "Про вищу освіту" та Статутом.

Четвертий рівень – розроблення, експертизи, апробації, моніторингу академічної політики, загальноуніверситетських рішень, документів, процедур, проектів: загальноуніверситетські структурні підрозділи, дорадчі та консультативні органи, органи студентського самоврядування, об'єднані (регіональні) ради роботодавців – функції і повноваження визначаються Статутом і положеннями, що затверджені в установленому порядку.

Третій рівень – впровадження та адміністрування освітніх програм, щорічного моніторингу програм і потреб галузевого ринку праці: структурні підрозділи, які здійснюють освітню діяльність (факультети, інститути), органи студентського самоврядування, галузеві ради роботодавців.

Другий рівень – безпосередньої реалізації освітніх програм, поточного моніторингу: кафедри, гаранті програм, комітети програм, викладачі, які забезпечують освітні компоненти та ініціативні групи здобувачів освіти за програмою, конкретні роботодавці.

Перший рівень – здобувачі освіти ЗВО та їх ініціативні групи, безвідносно до їх належності до програм.

2. ВИКОНАННЯ ПРОЦЕДУР/ЗАХОДІВ ІЗ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ ПЕРЕДБАЧАЄ РОЗПОДІЛ МІЖ СТРУКТУРНИМИ ПІДРОЗДІЛАМИ ТА ІНШИМИ УЧАСНИКАМ НАСТУПНИХ ЗАВДАНЬ/ФУНКЦІЙ:

1. Ініціювання розробки (ініціювання внесення змін).
2. Розроблення (документів, заходів).
3. Оцінювання розробки.
4. Прийняття рішення.
5. Запровадження (реалізація, виконання).
6. Моніторинг реалізації.

3. ДЛЯ ОЦІНЮВАННЯ/САМООЦІНЮВАННЯ СИСТЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ У ЗВО, А ТАКОЖ ЇЇ СКЛАДОВИХ ЗАСТОСОВУЄТЬСЯ НАСТУПНА УНІФІКОВАНА ШКАЛА:

1. Не відповідає.
2. Відповідає частково.
3. Переважно відповідає.
4. Відповідає повною мірою.
0. Не оцінювалось (не може бути оцінене).

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ:			
ОЦІНКА	<i>для розроблення нормативної бази</i>	<i>при здійсненні заходів/процедур</i>	<i>для кількісних показників (за умови встановлення порогового рівня)</i>
Не відповідає	Не розроблено	Процедури та заходи нормативно не регламентовано та не застосовуються	Значно нижче від встановленого нормативу (мінімального рівня)
Відповідає частково	Розроблено частково (не охоплено більшість ключових процедур і стейкхолдерів)	1) Процедури та заходи нормативно регламентовано, але не застосовуються. 2) Процедури та заходи застосовуються ініціативно, але нормативно не регламентовані	Нижче від встановленого нормативу (мінімального рівня) на три похибки вимірювання показника (за відсутності інформації про похибку: нижче від нормативу не більш як на 15 % відн., або на одну одиницю, залежно від показника)
Переважаючо відповідає	Переважаючо розроблено (не врегульовано окремі важливі процедури, не визначено механізм участі одного із ключових стейкхолдерів)	Процедури та заходи нормативно регламентовано та застосовуються. Наявні окремі суттєві недоліки нормативного регулювання і та/або застосування	Перевищує встановлений норматив менш як на три похибки вимірювання показника (за відсутності інформації про похибку: вище від нормативу не більш як на 15% відн., або на одну одиницю, залежно від показника).
Відповідає повною мірою	Розроблено повністю, значних недоліків немає	Процедури та заходи нормативно регламентовано та застосовуються. Значних недоліків регулювання та застосування не встановлено.	Перевищує встановлений норматив більш як на три похибки вимірювання показника (за відсутності інформації про похибку: вище від нормативу більш як на 15% відн., або перевищує норматив на дві й більше одиниці, залежно від показника).
Не оцінювалось (не може бути оцінене)	1) Розробка нормативних документів відповідного рівня не потрібна через делегування повноважень. 2) Нормативні документи (вимоги) мають бути розроблені ЦОВВ.	заходи/процедури стандартом не передбачені	1) Мінімальні кількісні показники не встановлені. 2) Кількісне визначення не можливе у зв'язку зі специфікою конкретного процесу.

4. МОДЕЛЬ СИСТЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ У ЗВО

Стандарт ESG-2015

1.1. ПОЛІТИКА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ

Стандарт: *Заклади мають виробити політику щодо забезпечення якості, що є публічною, а також частиною їх стратегічного менеджменту. Внутрішні стейкхолдери мають розробляти й втілювати цю політику через відповідні структури та процеси, залучаючи до цього зовнішніх стейкхолдерів*

Заходи/процедури	Наближений перелік нормативних документів ЗВО або норм, які ними мають бути врегульовані	Розподіл відповідальності між підрозділами та учасниками (суб'єктами)	
		Інституційний рівень	Основні завдання/функції суб'єктів
1. Формування стратегії у сфері якості як окремих документів, що визначають конкретні цілі та завдання університету: <i>Стратегія розвитку ЗВО, Концепція (положення) забезпечення якості.</i>	Національне законодавство. Принципи ЄПВО. Статут ЗВО.	5 рівень	1, 3, 4, 6
		4 рівень	1, 2, 3, 5, 6
		3 рівень	1, 3, 5
		2 рівень	5
		1 рівень	

<p>2. Визначення процедури прийняття рішень; розподіл повноважень; визначення процесів і заходів забезпечення якості.</p>	<p>Стратегія розвитку ЗВО, Концепція (положення) забезпечення якості. План заходів щодо забезпечення якості освітньої діяльності та вищої освіти на відповідний рік/роки. Положення про організацію освітнього процесу у ЗВО. Положення про систему забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти у ЗВО. Положення про структурні підрозділи що надають освітні послуги (факультети, інститути, коледжі тощо). Положення про порядок розробки, затвердження, моніторингу та закриття освітніх програм. Положення про моніторинг якості освіти та освітньої діяльності ЗВО Положення про оцінювання здобувачів вищої освіти. Положення про оцінювання науково-педагогічних та педагогічних працівників Порядок забезпечення дотримання академічної доброчесності усіма учасниками освітнього процесу. Окремі положення про структурні підрозділи з питань забезпечення якості. Окремі положення про робочі та дорадчі органи з питань забезпечення якості.</p>	<p>5 рівень</p> <p>4 рівень</p> <p>3 рівень</p> <p>2 рівень</p> <p>1 рівень</p>	<p>1, 3, 4</p> <p>1, 2, 3, 5, 6</p> <p>1, 3, 5, 6 Рівень ф-тів та кож 2, 4</p> <p>3, 5, 6 Рівень ф-тів та кож 1, 2</p>
---	---	---	--

<p>3. Формування системи індикаторів для моніторингу та корегування політики забезпечення якості</p>	<p>Статут ЗВО Стратегія розвитку ЗВО, Концепція (положення) забезпечення якості. Положення про систему забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти у ЗВО</p>	<p>5 рівень</p>	<p>1, 3, 4, 5, 6</p>
		<p>4 рівень</p>	<p>1, 2, 3, 5, 6</p>
		<p>3 рівень</p>	<p>1, 3 Рівень ф-тів та кож: 2, 4, 5, 6</p>
		<p>2 рівень</p>	<p>1, 3 Рівень освітніх програм також: 2, 4, 5, 6</p>
		<p>1 рівень</p>	

1.2. РОЗРОБКА ТА ЗАТВЕРДЖЕННЯ ПРОГРАМ

Стандарт: Заклади мають реалізовувати процеси розроблення та затвердження своїх програм. Програми слід розробляти таким чином, щоб вони відповідали визначеним для них цілям, включаючи заплановані результати навчання.

Необхідно чітко визначити й озвучити кваліфікації, отримані внаслідок навчання за програмою; вони мають відповідати певному рівню національної рамки кваліфікацій вищої освіти, а отже й Рамці кваліфікацій Європейського простору вищої освіти

<p>1. Регламентация порядку розроблення, розгляду, затвердження і закриття освітніх програм:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) формування робочих груп; 2) обґрунтування необхідності відкриття нової програми; 3) попереднє погодження на відповідному факультеті/інституті; 4) розробка проекту опису програми; 5) внутрішня (на рівні ЗВО, за участі студентського самоврядування) та зовнішня (інші ЗВО, ринок праці, випускники) оцінки на відповідність: заявленим цілям, рівню програми, вимогам освітніх та професійних стандартів, вимогам ринку праці, Стратегії розвитку ЗВО. 6) затвердження програми або відмова від її відкриття. 7) закриття освітніх програм (підстави, ініціювання, порядок розгляду і прийняття рішення). <p>У процедури має бути вказана специфіка прийняття рішень щодо спільних освітніх програм з іншими ЗВО (якщо така передбачається).</p>	<p>Статут ЗВО. Стратегія розвитку ЗВО. Положення про систему забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти у ЗВО. Положення про порядок розробки, затвердження, моніторингу та закриття освітніх програм.</p>	5 рівень (Вчена рада)	3, 4, 6
		4 рівень (відділи: забезпечення якості, Навч.-метод., Наспірантури, Науково-метод. рада, студпарламент)	1, 2, 5, 6
		3 рівень	1 (додаткові вимоги на рівні факультету), 3, 5
		2 рівень	3, 5
		1 рівень	

<p>2. Вимоги щодо описів освітніх програм і їх компонентів:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ форма опису освітньої програми (лист погодження; профіль програми; перелік компонент освітньої програми; структурно-логічна схема програми; опис форм атестації здобувачів освіти; матриці забезпечення та відповідності компетентностей і результатів навчання); ▪ форма пояснювальної записки; ▪ форма навчального плану; ▪ форма опису робочих програм навчальних дисциплін (освітніх компонентів). 	<p>Накази та розпорядження про затвердження форм документів:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ форма опису освітньої програми; ▪ форма пояснювальної записки; ▪ форма навчального плану; ▪ форма опису робочих програм навчальних дисциплін (освітніх компонентів) <p>Положення про Каталог курсів.</p>	5 рівень	1, 3, 4, 6
		4 рівень (віділи: забезпечення якості, Нав.-метод., аспірантури, Наук.-метод. рада)	1, 2, 6
		3 рівень	1, 3, 5, 6 додаткові форми на рівні факультету: 2, 3, 4
		2 рівень	1, 3, 5, 6
		1 рівень	1
		5 рівень	1, 4, 6
<p>3. Формалізація критеріїв за якими визначається відповідність освітніх програм Стратегії розвитку ЗВО та програмам заходів на відповідний період (суспільно-політичні, іміджеві, фінансові тощо).</p>	<p>Стратегія розвитку ЗВО</p> <p>Положення про систему забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти у ЗВО</p> <p>Положення про порядок робіт, затвердження, моніторингу та закриття освітніх програм.</p> <p>Програма заходів.</p>	4 рівень (всі загальноуніверсит. структур. підрозділи в межах своїх компетенцій)	2, 5, 6
		3 рівень (вчені ради)	3
		2 рівень	
		1 рівень	

<p>4. Регламентация менеджменту (управління і адміністрування, розподіл повноважень) освітньої програми.</p>	<p>Статут ЗВО. Положення про систему забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти у ЗВО Положення про порядок розробки, затвердження, моніторингу та припинення освітніх програм. Положення про організацію освітнього процесу. Положення про гарантів та комітети освітніх програм.</p>	<p>5 рівень 4 рівень (відділи: забезпечення якості, Навч.-метод., аспіран., Наук.-метод. рада, Студ-парламент) 3 рівень 2 рівень 1 рівень</p>	<p>3, 4 1, 2, 3, 6 1, 2, 3, 4, 5 1, 2, 3, 4, 5 1</p>

1.3. СТУДЕНТОЦЕНТРИЧНЕ НАВЧАННЯ, ВИКЛАДАННЯ ТА ОЦІНЮВАННЯ

Стандарт: *Заклади мають забезпечити реалізацію програм таким чином, щоб заохотити студентів брати активну роль у розвитку освітнього процесу, а оцінювання студентів відображало цей підхід*

<p>1. Формування індивідуальних освітніх траєкторій здобувачів вищої освіти:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ забезпечення можливості вибору: видів, форм і темпу здобуття освіти, освітніх компонентів; ▪ застосування дидактичних систем із врахуванням специфіки освітньої програми та індивідуального спрямування; ▪ заохочення до активного навчання та формування відповідальності за вибір освітніх траєкторій і результатів навчання; ▪ мотивація до наставництва на молодших курсах; ▪ підтримка здобувачів вищої освіти з особливими потребами. 	<p>Положення про організацію освітнього процесу у ЗВО.</p> <p>Положення про порядок реалізації здобувачами права вільного вибору навчальних дисциплін.</p> <p>Положення про функціонування інституту наставництва.</p> <p>Положення про оцінювання здобувачів вищої освіти.</p> <p>Положення про академічну мобільність.</p> <p>Положення про практики.</p> <p>Положення про порядок призначення академічних стипендій.</p>	<p>5 рівень</p> <p>4 рівень</p> <p>3 рівень</p> <p>2 рівень</p> <p>1 рівень</p>	<p>1, 4, 6</p> <p>1, 2, 3, 6</p> <p>1, 2, 3, 4, 5, 6</p> <p>1, 2, 3, 5</p> <p>1, 3, 5</p>	
	<p>2. Формування системи участі здобувачів вищої освіти у розробці та моніторингу освітніх програм і забезпечення якості освіти</p>	<p>Положення про систему забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти у ЗВО.</p> <p>Положення про порядок розробки, затвердження, моніторингу та припинення освітніх програм.</p> <p>Положення про організацію освітнього процесу у ЗВО</p> <p>Положення про гарантії та комітети освітніх програм.</p>	<p>5 рівень</p> <p>4 рівень</p> <p>3 рівень</p> <p>2 рівень</p> <p>1 рівень</p>	<p>1, 4</p> <p>1, 2, 3, 5, 6</p> <p>1, 2, 3, 4, 5, 6</p> <p>1, 2, 3, 4, 5, 6</p> <p>1, 3, 6</p>

<p>3. Формування системи оцінювання здобувачів вищої освіти:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ чіткі, прозорі, зрозумілі здобувачам процедури та критерії оцінювання, які забезпечують перевірку досягнення запланованих результатів навчання; ▪ порядок попереднього ознайомлення здобувачів з методами та критеріями оцінювання, а також процедурою виставлення і оприлюднення оцінок; ▪ засоби забезпечення об'єктивності оцінювання (зовнішнє оцінювання, оцінювання більш ніж одним викладачем, відеофіксація процедури тощо); ▪ процедура подання та розгляду апеляцій; ▪ порядок перегляду та вдосконалення системи оцінювання. 	5 рівень	1, 3, 4, 6
	4 рівень	1, 2, 3, 6
	3 рівень	1, 2, 3, 5, 6
	2 рівень	1, 2, 5
	1 рівень	1
<p>Положення про організацію освітнього процесу у ЗВО.</p> <p>Положення про порядок розробки, затвердження, моніторингу та припинення освітніх програм.</p> <p>Положення про оцінювання здобувачів вищої освіти.</p> <p>Положення про академічну доброчесність.</p>		

<p>4. Порядок розгляду звернень здобувачів вищої освіти щодо якості надання освітніх послуг (якість викладання, навчання, оцінювання, матеріального забезпечення тощо).</p>	<p>Положення про оцінювання здобувачів вищої освіти. Положення про підсумкову атестацію. Положення про розгляд студентських звернень і скарг.</p>	5 рівень	1, 4, 6
		4 рівень	1, 2, 3, 6
		3 рівень	1, 2, 3, 5 Рівень ф-тів: 1, 4, 6
		2 рівень	5 Рівень освітніх програм: 1, 2, 5,
		1 рівень	1, 3
<p>5. Моніторинг задоволеності здобувачів вищої освіти надання освітніх послуг (якість освітніх програм, організація освітнього процесу, кадрова та матеріальне забезпечення тощо) та порядок прийняття рішень за його результатами</p>	<p>Положення про систему забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти у ЗВО. Положення про порядок розробки, затвердження, моніторингу та пинення освітніх програм. Положення про організацію освітнього процесу у ЗВО. Тематичні анкети для опитування здобувачів вищої освіти.</p>	5 рівень	4
		4 рівень	1, 2, 3, 6
		3 рівень	1, 2, 3, 4 Рівень ф-тів: 4, 5, 6
		2 рівень	1, 2, 4; Рівень освітніх програм: 4, 5, 6
		1 рівень	

1.4. ЗАРАХУВАННЯ, ДОСЯГНЕННЯ, ВИЗНАННЯ ТА АТЕСТАЦІЯ СТУДЕНТІВ

Стандарт: *Заклади мають послідовно застосовувати визначені наперед та опубліковані інструкції, що охоплюють усі стадії "життєвого циклу" студента, наприклад, зарахування, досягнення, визнання та атестацію*

<p>1. Регламентация шляхів доступу здобувачів до програм вищої освіти, а також перерв у навчанні:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ зарахування; ▪ переведення; ▪ поновлення; ▪ відрахування; ▪ надання академічної відпустки. <p>Мають бути вказані особливості доступу здобувачів освіти іноземних громадян (за наявності).</p>	<p>Правила прийому до закладу вищої освіти. Положення про порядок переведення, відрахування та поновлення здобувачів вищої освіти. Положення про академічну мобільність</p>	5 рівень	1, 3, 4
		4 рівень	1, 2, 6
		3 рівень	1, 5, 6
		2 рівень	1, 5, 6
		1 рівень	1, 6
<p>2. Збирання, фіксація та аналіз інформації про освітні досягнення здобувачів вищої освіти для присвоєння повних і часткових кваліфікацій.</p>	<p>Положення про організацію освітнього процесу. Положення про систему забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти у ЗВО. Порядок забезпечення дотримання академічної доброчесності працівниками закладів вищої освіти та здобувачами вищої освіти. Положення про практики. Положення про атестацію здобувачів вищої освіти.</p>	5 рівень	1, 4
		4 рівень	1, 2, 6
		3 рівень	1, 6
		2 рівень	1, 5
		1 рівень	1, 3

<p>3. Правила, процедури та критерії щодо:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ визнання результатів навчання та кваліфікацій, які здобуто поза межами закладу вищої освіти (кредитна мобільність, формальне та неформальне навчання); ▪ сертифікації здобувачів вищої освіти за регульованими професіями. 	<p>Положення про систему забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти у ЗВО.</p> <p>Положення про визнання здобутих кваліфікацій, результатів навчання та періодів навчання.</p> <p>Положення про академічну мобільність.</p> <p>Порядок визнання здобутих в іноземних вищих навчальних закладах ступенів вищої освіти.</p>	5 рівень	1, 3, 4
		4 рівень	2, 6
		3 рівень	3, 5
		2 рівень	1, 3, 5
		1 рівень	
<p>4. Правила присвоєння ступенів і кваліфікацій:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ умови та критерії присвоєння ступенів, повних і часткових кваліфікацій, процедури підсумкової атестації; ▪ порядок формування кваліфікаційних комісій і регламентація їх роботи; ▪ зміст і порядок видачі документів про вищу освіту. 	<p>Положення про підсумкову атестацію.</p> <p>Положення про екзаменаційну комісію.</p> <p>Положення про документи про вищу освіту.</p> <p>Форми та описи документів про вищу освіту.</p>	5 рівень	3, 4
		4 рівень	1, 2, 3, 5, 6
		3 рівень	1, 3, 5, 6
		2 рівень	1, 6
		1 рівень	

1.5. ВИКЛАДАЦЬКИЙ СКЛАД

Стандарт: Заклади мають переконались у компетентності своїх викладачів

Вони мають застосовувати чесні і прозорі процеси щодо прийняття на роботу та розширку персоналу

1. Визначення кваліфікаційних вимог до педагогічних, науково-педагогічних працівників і порядку конкурсного відбору на посади науково-педагогічних працівників.	Статут ЗВО	5 рівень	1, 2, 3, 4, 6
	Положення про організацію освітнього процесу у ЗВО.	4 рівень	1, 2, 3, 5, 6
	Положення про порядок проведення конкурсного відбору на заміщення вакантних посад науково-педагогічних працівників.	3 рівень	3, 5, 6
		2 рівень	3, 5
		1 рівень	
2. Регламентція процедур присвоєння та позбавлення вчених звань.	Положення про порядок присвоєння закладами вищої освіти та науковими установами вчених звань науковим і науково-педагогічним працівникам, а також порядок позбавлення вчених звань.	5 рівень	1, 4, 6
		4 рівень	1, 2, 5, 6
		3 рівень	1, 3, 5
		2 рівень	3, 5
		1 рівень	
3. Встановлення відповідності професійної кваліфікації вимогам освітньої програми. Регламентція заходів із підвищення кваліфікації педагогічних, науково-педагогічних працівників (плани, позачергові – при відкритті програми, за результатами моніторингу тощо)	Статут ЗВО.	5 рівень	4, 5, 6
	Положення про організацію освітнього процесу у ЗВО.	4 рівень	1, 2, 5, 6
	Положення про підвищення кваліфікації педагогічних, наукових і науково-педагогічних працівників тощо.	3 рівень	1, 3, 5
	Кваліфікаційні вимоги окремої освітньої програми.	2 рівень	3
		1 рівень	

<p>4. Оцінювання педагогічних, науково-педагогічних працівників за їх професійною діяльністю:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ визначення індикаторів і критеріїв основних результатів професійної діяльності педагогічних, науково-педагогічних працівників; ▪ моніторинг професійної компетентності; ▪ моніторинг різних аспектів активності педагогічних, науково-педагогічних працівників; ▪ моніторинг задоволеності студентів якістю викладання навчальних дисциплін та позааудиторною роботою викладачів; ▪ інформування педагогічних, науково-педагогічних працівників щодо їх оцінювання. 	<p>Положення про систему забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти у ЗВО.</p> <p>Положення про опитування учасників освітнього процесу та зацікавлених осіб.</p> <p>Положення про моніторинг якості освіти та освітньої діяльності ЗВО.</p> <p>Положення про оцінювання науково-педагогічних та педагогічних працівників.</p>	5 рівень	1, 2, 3, 4, 6
		4 рівень	1, 2, 3, 5, 6
		3 рівень	3, 5, 6
		2 рівень	3, 5
		1 рівень	
<p>5. Забезпечення підвищення кваліфікації:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ визначення відповідальності структурного підрозділу за організаційний супровід підвищення кваліфікації; ▪ складання перспективного плану кадрового забезпечення освітньої діяльності ЗВО; ▪ розроблення програм підвищення кваліфікації педагогічних, науково-педагогічних працівників; ▪ фінансове забезпечення підвищення кваліфікації. 	<p>Положення про порядок присвоєння закладами вищої освіти та науковими установами вчених звань науковим і науково-педагогічним працівникам, а також порядок позбавлення вчених звань.</p> <p>Положення про підвищення кваліфікації педагогічних, наукових і науково-педагогічних працівників.</p> <p>Положення про академічну мобільність.</p> <p>Бюджет ЗВО.</p>	5 рівень	1, 3, 4, 6
		4 рівень	1, 2, 3, 5, 6
		3 рівень	2, 3, 5, 6
		2 рівень	3, 5
		1 рівень	
<p>6. Процедури заохочення науково-педагогічних працівників до впровадження наукових досягнень та інноваційних технологій навчання в освітній процес</p>	<p>Положення про організацію освітнього процесу у ЗВО.</p> <p>Положення про преміювання науково-педагогічних працівників</p>	5 рівень	1, 2, 3, 4, 6
		4 рівень	1, 2, 3, 5, 6
		3 рівень	3, 5, 6
		2 рівень	3, 5
		1 рівень	

1.6. НАВЧАЛЬНІ РЕСУРСИ ТА ПІДТРИМКА СТУДЕНТІВ

Стандарт: Навчальні заклади повинні мати відповідне фінансування для навчальної і викладацької діяльності, забезпечуючи адекватні та легкодоступні навчальні ресурси та підтримку студентів

<p>1. Визначення необхідного для реалізації освітньої програми матеріально-технічного та іншого ресурсного забезпечення, у тому числі встановлення необхідності розвитку відповідних ресурсів:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ спеціалізоване обладнання та спеціально обладнані навчальні приміщення, відповідно до специфічних вимог освітньої програми; ▪ навчальна та наукова література, фахові періодичні видання (у т.ч. електронні ресурси), необхідні для забезпечення освітніх компонентів; ▪ обладнані бази практик; ▪ навчально-методичні матеріали; ▪ комп'ютерна техніка та програмне забезпечення, у тому числі спеціалізоване. 	5 рівень	4	
	<p>Ліцензійні умови провадження освітньої діяльності. Статут ЗВО. Стратегія розвитку ЗВО. Положення про організацію освітнього процесу у ЗВО. Положення про систему забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти у ЗВО. Положення про навчально-методичне забезпечення освітнього процесу. Положення про загальноуніверситетські структурні підрозділи (бібліотека, інформаційно-обчислювальний центр тощо). Вимоги щодо матеріально-технічного забезпечення окремих освітніх програм.</p>	4 рівень	3, 5, 6 (згідно із розподілом повноважень – 4)
		3 рівень	1, 3, 5, 6 (для рівня факультету 4)
		2 рівень	1,2,5
		1 рівень	3

<p>2. Розвиток ресурсного забезпечення освітніх програм та освітньої діяльності ЗВО на рівні:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>освітніх програм;</i> ▪ <i>факультетів/інститутів;</i> ▪ <i>ЗВО, у тому числі створення та розвиток IT-інфраструктури ЗВО;</i> ▪ електронна бібліотека та загальнодоступні електронні навчальні ресурси; ▪ взаємодія структурних підрозділів ЗВО через функціонування системи Е-університет; ▪ підтримка всіх видів навчальної діяльності студентів через функціонування системи Е-університет. 	<p>Положення про навчально-методичне забезпечення освітнього процесу.</p>	5 рівень	4, 6
	<p>Положення про електронні освітні ресурси.</p>	4 рівень	1,2,3,6
	<p>Положення про видання наукової, навчальної і навчально-методичної літератури.</p>	3 рівень	1, 2,3, 6 (для рівня факультету 4)
	<p>Положення про функціонування IT-інфраструктури.</p>	2 рівень	1, 2, 3, 5, 6
	<p>Програма розвитку факультету/інституту. Програма розвитку ЗВО.</p>	1 рівень	1, 3
<p>3. Академічна та неакадемічна підтримка здобувачів ВО:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ організація та підтримка всіх форм освітнього процесу та видів навчальних занять; ▪ організація та підтримка здобувачів ВО з особливими потребами; ▪ організація та підтримка інститутів наставництва, тьюторства тощо; ▪ організація функціонування служб підтримки здобувачів вищої освіти (соціальної, психологічної, юридичної тощо). 	<p>Положення про академічну мобільність. Положення про організацію самостійної роботи студентів. Положення про організацію освітнього процесу у ЗВО.</p>	5 рівень	3, 4, 6
	<p>Положення про академічну мобільність.</p>	4 рівень	1, 2, 3, 5, 6 (згідно розподілу повноважень - 4)
	<p>Положення про організацію освітнього процесу у ЗВО.</p>	3 рівень	1, 2, 3, 5 (для рівня факультету 6)
		2 рівень	1, 5
		1 рівень	1, 3

4. Установлення кваліфікаційних вимог і забезпечення розвитку компетентностей працівників служб підтримки, адміністративного та допоміжного персоналу.	Положення про структурні підрозділи. Посадові інструкції.	5 рівень	4,6
		4 рівень	1,2,3,5,6
		3 рівень	1,3,5
		2 рівень	1,3
		1 рівень	3
5. Інформаційний супровід здобувачів освіти у ЗВО: ▪ довідник (хендбук) студента; ▪ постійне забезпечення здобувачів ВО актуальною інформацією з використанням сучасних засобів комунікацій щодо: ▪ організації <i>начального процесу у ЗВО</i> , ▪ доступу до <i>всіх видів навчальних ресурсів</i> , ▪ <i>усіх видів академічної і неакадемічної підтримки.</i>	Довідник студента. Положення про організацію освітнього процесу у ЗВО. Положення про електронні освітні ресурси. Положення про Каталог курсів.	5 рівень	4,
		4 рівень	1, 2, 5, 6
		3 рівень	1, 2, 3, 5, 6 (для рівня ф-ту 4)
		2 рівень	3, 5
		1 рівень	1, 3

1.7. УПРАВЛІННЯ ІНФОРМАЦІЄЮ (ІНФОРМАЦІЙНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ)

Стандарт: Заклади мають забезпечити збирання, аналіз і використання відповідної інформації для ефективного управління своїми програмами та іншою діяльністю

<p>1. Забезпечення ефективних процесів збирання, аналізу та використання інформації про освітні програми та іншу діяльність ЗВО за такими параметрами:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ освітня діяльність; ▪ наукова діяльність; ▪ міжнародна діяльність; ▪ кадрова політика; ▪ матеріально-технічне забезпечення освіти та досліджень. 	<p>Статут ЗВО. Положення про загально університетські структурні підрозділи. Програма інформатизації. Положення про функціонування ІТ-інфраструктури. Положення про опитування учасників освітнього процесу та зацікавлених осіб.</p>	<p>5 рівень</p>	<p>1, 4, 6</p>
		<p>4 рівень</p>	<p>1, 2, 3, 5, 6</p>
		<p>3 рівень</p>	<p>1, 3, 5</p>
		<p>2 рівень</p>	<p>1, 3, 5</p>
		<p>1 рівень</p>	

<p>2. Збирання та аналіз інформації щодо показників діяльності ЗВО та окремо за кожною програмою:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ показники діяльності; ▪ профіль студентського контингенту (у т. ч. у гендерному, соціальному та регіональному розрізі); ▪ рівні досягнень і успішності здобувачів вищої освіти; ▪ освітні траєкторії (кількість осіб, що вступили на навчання, переведення, поновлення, відраховування здобувачів вищої освіти, кількість випускників; кількісні показники кредитної мобільності, тощо); ▪ задоволеність студентів освітніми програмами; ▪ наявні навчальні ресурси та підтримка студентів; ▪ кар'єрні траєкторії випускників (зайнятість, терміни працевлаштування, рівень заробітної плати, продовження навчання на новому рівні в цьому самому ЗВО); ▪ збирання та накопичення інформації щодо розвитку людського потенціалу (викладачі, адміністрація, допоміжний персонал) та аналіз його впливу на якість освітнього процесу; ▪ збирання іншої інформації, яка використовується для ефективного управління освітніми програмами та іншою діяльністю, залежно від типу та місії закладу. 	<p>Положення про організацію освітнього процесу у ЗВО. Правила прийому до ЗВО. Положення про структурні підрозділи. Інформаційні пакети спеціальностей. Положення про порядок розробки, затвердження, моніторингу та критерії освітніх програм. Положення про моніторинг якості освіти та освітньої діяльності ЗВО. Положення про оцінювання здобувачів вищої освіти. Положення про практики. Положення про процедуру вільного вибору студентами навчальних дисциплін. Положення про академічну мобільність. Положення про опитування учасників освітнього процесу та зацікавлених осіб (у т.ч. форми анкет). Положення про стажування науково-педагогічних і педагогічних працівників.</p>	<p>5 рівень</p>	<p>1, 3, 4, 6</p>
		<p>4 рівень</p>	<p>1, 2, 3, 5, 6</p>
		<p>3 рівень</p>	<p>1, 3, 5, 6</p>
		<p>2 рівень</p>	<p>1, 5</p>
		<p>1 рівень</p>	

3. Інформаційна підтримка управлінських рішень.	Положення про моніторинг якості освіти та освітньої діяльності ЗВО. Положення про порядок розробки, затвердження, моніторингу та закриття освітніх програм. Положення про процедуру вільного вибору студентами навчальних дисциплін. Положення про критерії і порядок оцінювання здобувачів вищої освіти Положення про опитування учасників освітнього процесу та зацікавлених осіб (у т.ч. форми анкет) Положення про оцінювання науково-педагогічних і педагогічних працівників. Положення про академічну мобільність. Анкети. Положення про структурні підрозділи.	5 рівень	1, 3, 4, 6
		4 рівень	1, 2, 3, 5, 6
		3 рівень	1, 3, 5, 6 (на рівні факультету – 4)
		2 рівень	1, 5, 6 (на рівні про- грами – 4)
		1 рівень	6

1.8. ПУБЛІЧНА ІНФОРМАЦІЯ

Стандарт: *Заклади мають публікувати зрозумілу, точну, об'єктивну, своєчасну та легкодоступну інформацію про свою діяльність, включаючи програми*

<p>1. Оприлюднення на офіційному сайті ЗВО та офіційних сайтах факультетів (кафедр) і підрозділів інформації про їх діяльність; забезпечення регулярного оновлення державною мовою, а також однією або кількома іноземними мовами публічної інформації, зокрема:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ установчі документи ЗВО; ▪ ліцензії на провадження освітньої діяльності, сертифікати акредитації освітніх програм, сертифікат про інституційну акредитацію; ▪ структуру та органи управління закладу освіти, громадські організації і студентське самоврядування (у т. ч. контактна інформація); ▪ основні об'єкти інфраструктури; ▪ нормативне забезпечення освітнього процесу. 	<p>Положення про надання публічної інформації.</p>	
		<p>5 рівень 1, 3, 4, 6</p> <p>4 рівень 1, 2, 3, 5, 6</p> <p>3 рівень 3</p> <p>2 рівень 3</p> <p>1 рівень 6</p>
<ul style="list-style-type: none"> ▪ річні звіти про діяльність закладу освіти; звіт ректора, звіт про освітню діяльність, результати моніторингу якості освіти, кошторис і фінансовий звіт про надходження та використання отриманих коштів тощо. 		<p>5 рівень 1, 3, 4, 6</p> <p>4 рівень 2, 3, 5, 6</p> <p>3 рівень 3</p> <p>2 рівень 3</p> <p>1 рівень 6</p>

<ul style="list-style-type: none"> ▪ правила прийому до закладу освіти, у т.ч.: ліцензований обсяг і фактична кількість осіб, які навчаються у закладі освіти, умови доступності закладу освіти для навчання осіб з особливими освітніми потребами; ▪ перелік платних у т.ч. освітніх послуг, їх вартість, порядок надання та оплати. 		5 рівень	1, 3, 4, 6
		4 рівень	2, 3, 5, 6
		3 рівень	3, 5
		2 рівень	3
		1 рівень	6
<ul style="list-style-type: none"> ▪ інформаційні пакети (описи освітніх програм за рівнями вищої освіти, що пропонуються ЗВО, дані про акредитацію освітніх програм, опис освітніх компонентів у межах освітніх програм, навчальні програми та CV викладачів, які забезпечують освітньо компоненту); 		5 рівень	1, 3, 4
		4 рівень	1, 2, 3, 5, 6
		3 рівень	1, 2, 3, 5
		2 рівень	2, 5
		1 рівень	6
<ul style="list-style-type: none"> ▪ кадровий склад закладу освіти, його структурних підрозділів; ▪ наявність вакантних посад, порядок і умови проведення конкурсу на їх заміщення (у разі його проведення) 		5 рівень	1, 3, 4
		4 рівень	1, 2, 3, 5, 6
		3 рівень	1, 3, 5 на своєму рівні – 2
		2 рівень	5, на своєму рівні – 2
		1 рівень	6
<ul style="list-style-type: none"> ▪ актуальна інформація про основні напрями освітньої, наукової, міжнародної та іншої діяльності; ▪ кар'єрні досягнення випускників 		5 рівень	1, 3, 4
		4 рівень	1, 2, 3, 5, 6
		3 рівень	1, 3, 5 на своєму рівні – 2, 4
		2 рівень	5, на своєму рівні – 2
		1 рівень	6

<p>2. Надання інформації про діяльність ЗВО, у тому числі з використанням зовнішніх інформаційних ресурсів (публікації, виступи, відповіді на запити тощо).</p>	<p>Положення про надання публічної інформації. Етичний кодекс.</p>	5 рівень	1, 4, 5, 6
		4 рівень	1, 2, 3, 4 (на своєму рівні), 5, 6
		3 рівень	1, 2, 3, 4 (на своєму рівні), 5, 6
		2 рівень	1, 2, 4 (на своєму рівні), 5, 6
		1 рівень	1, 3, 6

1.9. ПОТОЧНИЙ МОНІТОРИНГ І ПЕРІОДИЧНИЙ ПЕРЕГЛЯД ПРОГРАМ

Стандарт: Заклади мають проводити моніторинг і періодичний перегляд програм для гарантування досягнення встановлених цілей і відповідність потребам студентів і суспільства. Ці перегляди мають відбуватися до безперервного вдосконалення програми.

Про будь-які дії, що заплановано чи вжито як результат перегляду, слід інформувати всі зацікавлені сторони

<p>1. Розробка формалізованого механізму щорічного моніторингу:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ окремих освітніх компонентів; ▪ освітньої програми у цілому. 	Положення про систему забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти у ЗВО.	5 рівень	1, 3, 4, 6
	Положення про організацію освітнього процесу у ЗВО.	4 рівень	1, 2, 5, 6
	Положення (наказ) про робочі проектні групи/програми комітети.	3 рівень	3
	Окремі положення про робочі та дорадчі органи з питань забезпечення якості.	2 рівень	3
	Положення про моніторинг якості освіти та освітньої діяльності ЗВО (у т.ч. шаблони звітів за результатами моніторингу освітнього компоненту та освітньої програми).	1 рівень	3

<p>1.1. Моніторинг на рівні окремого освітнього компонента який передбачає:</p> <p>1) Формування системи індикаторів якості освітнього компонента програми:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>кількісних</i> (результати успішності студентів, середній рівень успішності, кількість відрахованих студентів); - <i>якісних</i> (результати зворотного зв'язку від студентів, викладачів тощо). <p>2) Визначення граничних значень індикаторів, за умови досягнення яких (наприклад – відсоток студентів, яких не допущено до іспиту) стає обов'язковим моніторинг освітнього компоненту на наступному (вищому) інституційному рівні.</p> <p>3) Формування звіту за результатами моніторингу освітнього компонента.</p> <p>4) Контроль за виконанням плану заходів щодо вдосконалення освітнього компонента.</p>	5 рівень	4,6
	4 рівень	1, 2, 6
	3 рівень	1, 3, 5, 6
	2 рівень	1, 3, 5, 6
	1 рівень	1, 3, 6

Шаблон звіту за результатами моніторингу освітнього компоненту.

<p>1.2. Моніторинг освітньої програми:</p> <p>а) постійний моніторинг освітньої програми (грантом і комітетом освітньої програми)</p> <p>б) щорічний моніторинг освітньої програми (факультетом/інститутом, структурним підрозділом із забезпечення якості).</p> <p>Процедури:</p> <p>1) формування системи індикаторів якості програми;</p> <p>2) визначення граничних значень індикаторів, за умови досягнення яких стає обов'язковим моніторинг програми на наступному (вищому) інституційному рівні;</p> <p>3) формування звіту за результатами моніторингу освітньої програми;</p> <p>4) реалізація заходів, що визначені за результатами моніторингу програми.</p>	5 рівень	4
	4 рівень	1, 2, 6
	3 рівень	1, 3, 5, 6 (на рівні факультету - 4)
	2 рівень	1, 3, 5
	1 рівень	1, 6

<p>2. Розробка формалізованого механізму періодичного перегляду освітніх програм і внесення змін до них:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) порядок формування календарного плану перегляду освітніх програм; 2) порядок формування експертної групи (співробітники, здобувачі вищої освіти, зовнішні стейкхолдери); 3) затвердження пакету документації, що висвітлює всі змістовні аспекти програми; 4) затвердження критеріїв для самооцінювання програми; 5) затвердження процедури перегляду освітньої програми; 6) затвердження вимог до звіту експертної групи; 7) порядок формування та затвердження плану заходів щодо вдосконалення програми за результатами її періодичного перегляду; 8) моніторинг виконання плану заходів щодо вдосконалення програми за результатами її періодичного перегляду. 	<p>Положення про систему забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти у ЗВО Положення про організацію освітнього процесу у ЗВО Положення (наказ) про робочі проектні групи/програмні комітети Окремі положення про робочі та дорадчі органи з питань забезпечення якості. Положення про порядок роботи, затвердження, моніторингу та закриття освітніх програм.</p>	<p>5 рівень</p> <p>4 рівень</p> <p>3 рівні</p> <p>2 рівень</p> <p>1 рівень</p>	<p>1, 3, 4, 6</p> <p>1, 2, 5, 6</p> <p>3, 5</p> <p>5</p>
---	--	--	--

<p>3. Інформування усіх зацікавлених сторін щодо змін освітньої програми, які здійснені на основі результатів перегляду:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ цільового інформування про моніторинг освітньої програми здобувачів вищої освіти, науково-педагогічних працівників, структурних підрозділів що надають освітні послуги та зовнішніх стейкхолдерів; ▪ зворотного зв'язку після розгляду річних звітів про моніторинг освітньої програми; ▪ оприлюднення інформації про моніторинг освітніх програм. 	<p>Положення про систему забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти у ЗВО. Наказ щодо забезпечення публічності інформації щодо освітніх програм ЗВО.</p>	5 рівень	1, 4
		4 рівень	1, 2, 3, 6
		3 рівні	1, 3, 5, 6 (для рівня факультету – 4)
		2 рівень	1, 3, 5
		1 рівень	1, 6

1.10. ЦИКЛІЧНЕ ЗОВНІШНЄ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ

Стандарт: Заклади мають проходити зовнішнє забезпечення якості, відповідно до ESG на циклічній основі

<p>1. Порядок підготовки документів до обов'язкового зовнішнього оцінювання якості.</p> <p>2. Процедура прийняття рішення щодо добровільного зовнішнього (у т. ч. міжнародного) оцінювання якості.</p>	Рішення Вченої ради ЗВО про ініціювання процедури зовнішнього оцінювання якості вищої освіти	5 рівень	4, 6
	Договір між ЗВО та незалежним агентством забезпечення якості вищої освіти про проведення процедури зовнішнього оцінювання якості освітньої програми/програм	4 рівень	1, 2, 3, 6
	Цільове призначення коштів на зовнішнє оцінювання у бюджеті ЗВО.	3 рівень	3, 5, 6
		2 рівень	1, 5
		1 рівень	

ДОДАТОК 14

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

ЗАТВЕРДЖУЮ:

Ректор Л.В. Губерський

ТИМЧАСОВЕ ПОЛОЖЕННЯ
про Сектор моніторингу якості освіти

Розділ 1. Загальні положення

1.1. Сектор моніторингу якості освіти (далі – Сектор) є структурним підрозділом Науково-методичного центру організації освітнього процесу Київського національного університету імені Тараса Шевченка (далі – Університет).

1.2. Сектор є підрозділом, що відповідає за:

- надання методичної, консультаційної та організаційної допомоги із питань забезпечення якості освіти структурним підрозділам Університету, науково-педагогічним, педагогічним працівникам і здобувачам вищої освіти;
- контроль виконання завдань із забезпечення якості освіти структурними підрозділами Університету (факультетами, інститутами, коледжами, ліцеєм, відділеннями, кафедрами тощо) та моніторинг їх успішності;
- розроблення пропозицій щодо запровадження та вдосконалення процедур і заходів із забезпечення якості освіти в Університеті та його підрозділах;
- здійснення інших заходів щодо організації і моніторингу системи забезпечення якості освітньої діяльності та якості освіти в Університеті.

1.3. У своїй діяльності Сектор керується Конституцією України, Законами України "Про освіту" та "Про вищу освіту", іншими нормативними актами України, Статутом Київського національного університету імені Тараса Шевченка, Концепцією освітньої діяльності Університету, Програмою заходів із забезпечення якості освіти в Університеті та іншими документами, що регламентують освітню діяльність Університету.

Розділ 2. Основні напрями діяльності та завдання Сектора

2.1. Основними напрямами діяльності Сектора є:

- систематичне вивчення стану якості освіти та чинників, які впливають на неї, прогнозування змін;
- методичне забезпечення моніторингу якості освіти на всіх рівнях (Університет, структурний підрозділ, освітня програма);
- здійснення заходів щодо організації і моніторингу системи забезпечення якості освітньої діяльності та якості освіти в Університеті;

- моніторинг якості освітньої діяльності (у т. ч. на відповідність вимогам, що встановлені законодавством та/або договором про надання освітніх послуг);
- збирання та аналіз інформації (характеристика контингенту здобувачів освіти, освітні траєкторії, рівні досягнень та успішності, результати оцінювань, ресурси, задоволеність учасників освітнього процесу, кар'єрні траєкторії випускників тощо), необхідної для ефективного адміністрування освітніх програм, оцінки якості освітньої діяльності структурних підрозділів та успішності освітніх програм;
- моніторинг діяльності факультетів, інститутів та інших структурних підрозділів із питань забезпечення якості освіти.

2.2. До основних завдань Сектора належать:

- підготовка методичних рекомендацій щодо розроблення, упровадження та вдосконалення освітніх програм, організації освітнього процесу, удосконалення процедур оцінювання результатів навчання та діяльності учасників освітнього процесу;
- надання консультаційної, методичної та організаційної допомоги структурним підрозділам Університету з питань забезпечення якості освіти та освітньої діяльності;
- здійснення внутрішньоуніверситетського моніторингу якості навчання;
- розроблення та вдосконалення технологій збирання та аналізу інформації щодо якості освітньої діяльності;
- ведення обліку основних показників освітньої діяльності Університету, підготовка відповідної звітності;
- організація опитувань здобувачів вищої освіти та викладачів (з питань якості навчання та викладання), випускників університету та представників ринку праці (з питань якості освітніх програм і підготовленості випускників до професійної діяльності);
- аналіз результатів опитувань і підготовка рекомендацій для прийняття управлінських рішень щодо вдосконалення якості освітнього процесу;
- оперативне реагування на виявлені порушення;
- вивчення та поширення кращих практик із забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти в структурних підрозділах та в інших ЗВО.

Розділ 3. Управління та кадрове забезпечення Сектора

3.1. Структура Сектора затверджується наказом ректора.

3.2. Сектор підпорядковано проректору з науково-педагогічної роботи, який за розподілом функціональних обов'язків відповідає за освітню діяльність, і директору Науково-методичного центру організації освітнього процесу.

3.3. Керівництво роботою Сектора здійснює керівник, що призначається на посаду наказом ректора та підпорядковується директору Науково-методичного центру організації освітнього процесу.

3.4. Кількість працівників сектора, їх посадові оклади встановлюються, відповідно до штатного розпису, що затверджує ректор.

3.5. Функціональні обов'язки працівників сектора розробляються керівником, погоджуються директором Науково-методичного центру організації освітнього процесу та затверджуються у встановленому порядку.

4. Матеріально-технічне забезпечення діяльності Сектора

4.1. Сектор розміщується та функціонує на матеріально-технічній базі Університету.

4.2. Сектор має право у встановленому порядку використовувати матеріально-технічну базу та обладнання інших структурних підрозділів Університету.

5. Реорганізація (ліквідація) Сектора

5.1. Реорганізація, ліквідація Сектора проводиться у порядку, що встановлений чинним законодавством і Статутом Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

ПРИНЦИПИ ТА ПРОЦЕДУРИ ОЦІНЮВАННЯ ТА АКРЕДИТАЦІЇ ОСВІТНІХ ПРОГРАМ

А. Гожик, Д. Щеглюк

(Київський національний університет імені Тараса Шевченка)

В. Кухарський

(Львівський національний університет імені Івана Франка)

Загальні вимоги щодо акредитації освітніх програм визначено нормативними актами: Закони України "Про вищу освіту" (2014) та "Про освіту" (2017), а також Стандартами та рекомендаціями щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти (ESG-2015).

Акредитація освітньої програми – оцінювання освітньої програми та/або освітньої діяльності закладу вищої освіти за цією програмою на предмет:

- відповідності стандарту вищої освіти, що включає, крім вимог стандарту за відповідною спеціальністю, дотримання ліцензійних умов;
- спроможності закладу освіти виконати вимоги стандарту та забезпечити досягнення здобувачами освіти передбачених в освітній програмі результатів навчання, у тому числі завдяки функціонуванню внутрішньої системи забезпечення якості;
- досягнення заявлених у програмі результатів навчання (відповідність визначеного кредитного виміру освітніх компонент, обраних методів викладання та оцінювання тощо).

Інституційна акредитація встановлює відповідність системи внутрішнього забезпечення якості закладу вищої освіти чинним вимогам до системи забезпечення якості вищої освіти. Необхідною передумовою проведення інституційної акредитації закладу вищої освіти є акредитація всіх його освітніх програм.

МЕТА

Акредитація освітніх програм та інституційна акредитація покликані вирішити два основних завдання:

1. Допомогти закладу вищої освіти визначити сильні та слабкі сторони освітньої програми та/або (у випадку інституційної акредитації) системи забезпечення якості, і розробити конкретні заходи щодо їх удосконалення.
2. Надати всім зацікавленим сторонам (здобувачі освіти та їх представники, працедавці, органи державної влади та управління, місцеві та територіальні громади тощо) інформацію про якість навчальних програм і надійність забезпечення якості у закладі вищої освіти.

ОСНОВНІ ЗАСАДИ

Акредитація освітньої програми є заснованим на фактичних даних (evidence-based process) процесом перевірки інформації, що міститься у звіті про самооцінювання (Self-Assessment Report – SAR) та інших документах, а також в інтерв'ю з представниками ЗВО, і включає вивчення будь-яких питань щодо якості оцінюваної програми та шляхів її покращення.

Згідно із цим визначенням, акредитація:

- є процесом, не просто даними чи документами;
- є процесом систематичним, тобто таким, що відбувається за певними правилами;
- не обмежується визначенням поточного рівня/стану та наявних проблем, але включає визначення шляхів покращення освітньої програми.

Процес оцінювання освітньої програми в такому разі включає три основні складові:

- ознайомлення із документами, які стосуються програми та системи забезпечення якості, і їх аналіз;
- консультації з учасниками освітнього процесу та іншими зацікавленими сторонами з метою з'ясування їх оцінки програми (рівня задоволеності програмою) та дієвості системи забезпечення якості, а також їх бачення слабких місць і шляхів покращення;
- використання результатів аналізу та консультацій для прийняття рішення щодо програми та рекомендацій з її подальшої реалізації.

При проведенні акредитації органи акредитації (НАЗЯВО, акредитаційна агенція – надалі: ОА) та експерти керуються наступним:

- основна частина процесу оцінювання здійснюється ініціатором (закладом вищої освіти), який несе первинну відповідальність за якість освітніх послуг;
- дані, які аналізуються, мають відображати результати реалізації програми та функціонування системи забезпечення якості;
- усі аспекти (процеси) реалізації освітньої програми розглядаються в комплексі, завдання акредитації не зводиться до перевірки дотримання окремих вимог стандартів, а передбачає її оцінювання як цілого;
- процедури процесу акредитації мають бути відомими та зрозумілими всім учасникам;
- процедури процесу акредитації мають забезпечити щонайменше з'ясування поглядів усіх зацікавлених сторін, а, за можливості, і їх безпосередню участь в оцінюванні;
- забезпечення якості у ЗВО залежить від рівня культури якості в ньому, а також від очікувань студентів та інших зацікавлених сторін;
- експерт є зовнішнім оцінювачем, а не ревізором чи інспектором, його завдання не вичерпується констатацією наявності документів чи формальної відповідності кількісних показників, а полягає також у визначенні необхідних

для покращення якості заходів та у спонуканні закладу вищої освіти до прогресу у діяльності.

Відповідно до цього, за умовчанням вважається:

- що гарант (комітет) програми та заклад вищої освіти зацікавлені у вдосконаленні освітньої програми та системи забезпечення якості, не приховуватимуть їх слабких сторін і готові надати інформацію;

- що інформація, надана та документально підтверджена закладом вищої освіти, є фактично правильною, якщо немає підстав для протилежної оцінки.

В акредитаційному процесі можна виділити низку робіт, які виконуються органом акредитації і закладом вищої освіти, зокрема:

Код роботи	Опис роботи
1	Подання ЗВО заяви про акредитацію освітньої програми, за формою, що визначена акредитаційним органом із необхідними додатками, які підтверджують право на проходження акредитації
2	Підтвердження ОА прийняття заяви ЗВО та надання методичних рекомендацій щодо підготовки звіту самооцінювання
3	Визначення експертів, консультації зі ЗВО щодо їх кандидатур і затвердження складу експертної групи
4	Підготовка у ЗВО звіту самооцінювання (ЗСО) та необхідних документів, подання їх до органу акредитації
5	Призначення дати початку оглядового візиту
6	Розгляд експертною групою звіту самооцінювання та вивчення сайту ЗВО
7	Перші збори команди експертів (ЗВО інформують про організаційні моменти)
8	Оглядовий візит (сайт-візит) до ЗВО
9	Інформування ЗВО про ключові результати огляду
10	Підготовка, подання до ОА та направлення до ЗВО попереднього звіту експертної групи
11	Вивчення ЗВО попереднього звіту експертної групи та надання коментарів і додаткових документів
12	Публікація на сайті ЗВО плану дій із поліпшення освітньої програми
13	Підготовка та надання до ОА заключного звіту експертної групи, публікація його на офіційному сайті
14	Прийняття галузевою експертною радою висновку щодо заключного звіту експертної групи
15	Прийняття рішення органом акредитації. Видача сертифікату у випадку позитивного рішення

Послідовність виконання та орієнтовна тривалість цих робіт проілюстрована за допомогою гістограми Ганта. Для оптимізації процесів планування та звітності дані роботи доцільно групувати за етапами: *попередній* (підготовчий), *аналітичний*, *заклучний*.

ГІСТОГРАМА ГАНТА
Мінімальні часові рамки процедури акредитації
(від моменту подання заяви закладу вищої освіти про акредитацію)

Код роботи	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	Тривалість (тижнів)		
1																																			1
2																																			2
3																																			4
4																																			2
5																																			8
6																																			1
7																																			1
8																																			2
9																																			6
10																																			4
11																																			2
12																																			3
13																																			2
14																																			2
15																																			2
від початку робіт (тижні)	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	сукупна тривалість робіт – 40 тижнів		

1. ПОПЕРЕДНІЙ ЕТАП

1.1. ЗВО: ініціювання та підготовка до акредитації (коди робіт 1, 3, 4, 5)

1.1.1. ЗВО звертається з листом-заявою (за формою визначеною акредитаційним органом із необхідними додатками, які підтверджують право на проходження акредитації) щодо проведення акредитації освітньої програми (інституційної акредитації).

1.1.2. ЗВО готує звіт про самооцінювання (ЗСО) за шаблоном, що запропонований акредитаційним органом, із використанням наданої акредитаційним органом методології оцінки. ЗСО однієї освітньої програми має обсяг до 30-40 сторінок і включає аналіз сфер оцінювання: цілі програми та результати навчання, освітні компоненти, кадровий персонал, матеріальні ресурси, система забезпечення якості у ЗВО тощо. У додатку до звіту самооцінювання можуть надаватися документи, які підтверджують наведену інформацію.

1.1.3. Після ознайомлення із запропонованим складом експертної групи ЗВО може у тижневий термін звернутися до ОА із мотивованими пропозиціями щодо відведення окремих експертів.

1.1.4. Після отримання повідомлення про дату початку оглядового візиту ЗВО вживає заходів для забезпечення присутності у відповідний період осіб, участь яких у зустрічах є обов'язковою, або вносить обґрунтовану пропозицію щодо перенесення дати оглядового візиту (якщо із об'єктивних причин такий візит у вказаний час неможливий).

1.2.ОА: призначення акредитації (коди робіт 2, 3, 5)

1.2.1. Орган акредитації здійснює скринінг отриманих від ЗВО документів і за його результатами: або повідомляє ЗВО про відсутність підстав (чи неповноту поданих документів) для акредитації, або підтверджує отримання необхідних для початку акредитації документів і надає ЗВО шаблон звіту про самооцінювання та методичні рекомендації з його заповнення.

1.2.2. ОА обирає експертів для експертної групи та інформує про її склад ЗВО. Усі експерти мають попередньо взяти на себе зобов'язання щодо дотримання вимог етичного кодексу експерта.

Експертна група включає щонайменше п'ять осіб: трьох фахових експертів (серед яких має бути принаймні по одному фахівцю від закладу вищої освіти та практика), представника працедавців і представника здобувачів освіти. У випадку, за якого відбувається одночасна акредитація групи освітніх програм у межах спеціальності або галузі, може додаватися по кожному експерту цього самого фаху на кожен додаткову освітню програму.

Експерти-фахівці повинні мати досвід розробки/акредитації освітніх програм вищої освіти та бути обізнані із сучасними європейськими та світовими тенденціями у відповідній сфері знань.

При відборі членів експертної групи, задля уникнення конфлікту інтересів, мають бути дотримані деякі застереження. Член експертної групи:

- не перебуває у трудових відносинах із закладом вищої освіти на момент обрання, і не перебував у таких відносинах протягом трьох років, що передують візиту;

- не бере участі у роботі органу управління або дорадчого органу закладу вищої освіти;

- не є здобувачем освіти чи докторантом закладу вищої освіти, якщо ж він навчався у цьому ЗВО, то це має менш як за три роки до початку акредитаційної експертизи;

- не перебуває у родинних стосунках із членами органів управління, наглядових і дорадчих органів ЗВО, а також із тими співробітниками закладу вищої освіти, які причетні до реалізації програми, що підлягає оцінці.

Погоджені закладом вищої освіти експерти підписують заяви про відсутність у них конфлікту інтересів при проведенні конкретної акредитаційної експертизи, після чого ОА затверджує склад експертної групи та призначає її голову (звичайно із числа тих експертів-фахівців, які попередньо пройшли курс відповідного навчання та є сертифікованими визнаними НАЗЯВО провайдерами). ОА укладає трудові угоди із експертами та проводить короткий інструктаж-тренінг експертів: як щодо загальних методичних рекомендацій з приводу оцінювання, так і щодо окремих галузевих особливостей.

Додатково, для організаційного забезпечення візиту, ОА може призначити, із числа своїх постійних співробітників координатора візиту, який при цьому не є членом експертної групи чи її секретарем/головою.

Голова експертної групи розподіляє завдання серед інших членів команди, готує всі зустрічі та обговорення, відповідає за дотримання термінів роботи та своєчасну підготовку заключного звіту про оцінку. Усі члени експертної групи вивчають документацію, беруть участь у зустрічах і готують звіт. На члена експертної групи із числа студентів покладається найбільша відповідальність щодо врахування потреб і пропозицій студентів. До пріоритетних завдань члена експертної групи від працедавців належить оцінювання програмних результатів навчання. Координатор візиту консулює членів експертної групи та бере участь у підготовці зустрічей.

1.2.3. Голова експертної групи або координатор візиту після консультацій із членами робочої групи визначає дату початку оглядового візиту та повідомляють про це до ЗВО та ОА. За відсутності упродовж п'яти робочих днів обґрунтованих пропозицій ЗВО щодо перенесення дати оглядового візиту, вона вважається чинною.

2. АНАЛІТИЧНИЙ ЕТАП

2.1.0А: підготовка експертної групи до оглядового візиту (код робіт 6)

Під час підготовки до оглядового візиту члени експертної групи мають ознайомитись із документацією наданою ЗВО (звітом самооцінювання та іншою додатковою інформацією, у т. ч. документами, що передбачені у Ліцензійних вимогах, інших нормативних актах), а також із оприлюдненою на сайті ЗВО. При цьому має бути проаналізована (у випадку акредитації програм – тільки в тій частині що стосується програми/програм, яка/які подано на акредитацію) публічна інформація щодо:

- установчих документів ЗВО;
- ліцензій на провадження освітньої діяльності, сертифікатів акредитації освітніх програм, сертифікату про інституційну акредитацію;
- структури та органів управління ЗВО, громадських організацій та органів студентського самоврядування;
- основних об'єктів інфраструктури;
- нормативного забезпечення освітнього процесу;
- річних звітів про діяльність ЗВО: звіт ректора, звіт про освітню діяльність, результати моніторингу якості освіти, кошторис і фінансовий звіт про надходження та використання отриманих коштів тощо;
- правил прийому до ЗВО, у т.ч.: ліцензований обсяг і фактична кількість осіб, які навчаються у ЗВО, умови доступності його для навчання осіб з особливими освітніми потребами;
- переліку, порядку надання, вартості та порядку оплати освітніх послуг;
- інформаційних пакетів (описи освітніх програм за рівнями вищої освіти, що пропонуються ЗВО, дані про акредитацію освітніх програм, опис освітніх компонентів у межах освітніх програм, навчальні програми та CV викладачів, які забезпечують освітню компоненту);
- кадрового складу ЗВО, його структурних підрозділів;
- наявності вакантних посад, порядку та умов проведення конкурсу на їх заміщення;
- актуальної інформації про основні напрями освітньої, наукової, міжнародної та іншої діяльності;
- кар'єрних досягнень випускників;
- іншої інформації, оприлюднення якої передбачено нормативно-правовими актами (у т. ч. іноземними мовами).

Виходячи із результатів підготовчого етапу, члени експертної групи:

- обговорюють (звичайно у дистанційному режимі) попередні висновки щодо проаналізованої інформації;
- пропонують і визначають напрямки дослідження та критерії, на яких слід зосередитись під час візиту;

- визначають додаткову документацію, яку варто отримати під час візиту;
- вносять пропозиції щодо формування програми візиту (у т. ч. щодо визначення фокус-груп, із якими необхідно передбачити проведення інтерв'ю).

За результатами обговорення голова експертної групи складає проект програми візиту, який після узгодження із усіма членами робочої групи надсилається до ОА та координатору візиту (якщо такого призначено). До ЗВО проект програми оглядового візиту має бути наданий не пізніше як у тиждень, що передує візиту.

2.2. ЗВО. Оглядовий візит (код робіт 8, 9)

2.2.1. Після отримання від експертної групи програми оглядового візиту ЗВО:

- надає належним чином обладнанні приміщення для роботи та проведення зустрічей;
- надає доступ до внутрішніх електронних ресурсів, а також об'єктів і документації, яка має відношення до програми та системи забезпечення якості;
- уживає заходів для забезпечення присутності у визначений час осіб, з якими заплановано індивідуальні співбесіди (представники керівництва ЗВО та факультетів/інститутів, гарант програми, члени проектної групи, науково-педагогічні працівник, здобувачі вищої освіти, випускники, представники роботодавців тощо, згідно із програмою візиту), а також проведення конференцій із викладачами та студентами.

2.2.2. Після завершення оглядового візиту представники адміністрації ЗВО під час брифінгової зустрічі отримують інформацію щодо основних позитивних аспектів освітньої програми та напрямків її удосконалення, а також підписують підготовлений експертною групою формальний (двосторонній) протокол (акт) оглядового візиту.

2.3. ОА. Оглядовий візит (коди робіт 7, 8, 9)

2.3.1. Перед початком оглядового візиту проводиться вступна нарада експертної групи (як правило у місці розташування ЗВО, бажано – за його межами і до початку спілкування із представниками ЗВО). Метою вступної наради є забезпечення прозорості та послідовності процедур оцінювання, остаточне узгодження часових рамок окремих процедур і розподіл обов'язків між експертами під час їх проведення. За необхідності експертам надаються необхідні консультації і рекомендації щодо процедур оцінювання. Під час вступної наради також вказуються терміни складання звіту про оцінювання та подання остаточних звітів.

2.3.2. Основні завдання експертів під час оглядового візиту:

- перевірка та уточнення інформації, що надана в звіті;
- збирання доказів, які підтверджуватимуть висновки;

- вивчення відповідності освітньої програми критеріям ОА та їх обговорення під час зустрічей та інтерв'ю із ключовими особами ЗВО;
- дослідження функціонування внутрішньої системи забезпечення якості на предмет відповідності критеріям ОА;
- переконання в тому, що команда має всю необхідну інформацію та докази для формування чіткого, детального та фактичного звіту, що базується на доказах;
- формулювання результатів експертизи, що стосуються дотримання критеріїв, сильних сторін і напрямів удосконалення.

Основними джерелами інформації під час візиту експертів є:

- інтерв'ю із робочою групою програми, викладачами, адміністрацією факультету/інституту, адміністрацією ЗВО (включаючи працівників підрозділів, що відповідають за управління якістю), здобувачами вищої освіти, випускниками та соціальними партнерами;
- документи, надані робочою групою програми, а також документи, доступні на сайті ЗВО;
- відвідування навчально-методичних комплексів.

Перелічені джерела мають застосовуватися для перевірки інформації ЗСО, крім того можуть бути використані додаткові джерела доказів (за наявності). За ідентифікацію/достовірність додаткових документів, що залучені до обґрунтування висновків, відповідають самі експерти.

Робочою мовою під час оглядового візиту є державна. У випадку, коли до складу експертної групи залучено закордонних фахівців, може використовуватись також англійська мова або інші офіційні мови Євросоюзу (зазвичай із послугами перекладача).

Під час оглядового візиту експертна група працює відкрито та колегіально, дотримуючи принципів взаємоповаги, об'єктивності, неупередженості, конфіденційності та співпраці.

Неприпустимими є вияви стороннього впливу на експертизу. Експерт не має давати приводів до підозри у впливі зовнішніх факторів на прийняття рішень чи у застосуванні подвійних стандартів. Експертній групі слід уникати не передбачених програмою візиту контактів із працівниками ЗВО.

2.3.1. Візит експертів закінчується підсумковою брифінговою зустріччю, в якій беруть участь члени експертної групи та співробітники (робоча група програми та представники адміністрації) ЗВО. Експертна група викладає думку щодо основних позитивних аспектів освітньої програми та напрямків її удосконалення (уникаючи надання інформації про прогнозовані висновки акредитації). На завершення брифінгової зустрічі експертна група, разом із представниками адміністрації ЗВО підписують формальний (двосторонній) протокол (акт) оглядового візиту.

2.4. ОА. Підготовка заключного звіту (коди робіт 10, 13)

Основним результатом процесу оцінювання є звіт про оцінку – документ, який остаточно формується всіма членами експертної групи після оглядового візиту (фактично звіт розробляється протягом усього процесу оцінки). Підготовка звіту про оцінку здійснюється в два етапи:

1) підготовка попереднього звіту про оцінку;

2) підготовка, із врахуванням коментарів ЗВО щодо попереднього звіту та додаткових документів, заключного звіту про оцінку.

Звіти про оцінку готуються на основі шаблонів, що затверджені ОА.

Звіт про оцінку складається експертною групою на підставі звіту про самооцінювання, результатів візиту експертної групи та аналізу наданих та офіційно оприлюднених документів. Усі члени команди мають брати участь у написанні звіту про оцінку. Попередній звіт подається до ОА, і після перевірки виконання формальних вимог, надсилається (головою експертної групи або координатором візиту) до ЗВО для перевірки змісту на помилки у доказах.

Після отримання від ЗВО документально підтверджених пропозицій щодо корегування (виправлення помилок) у фактичних даних, експертна група доопрацьовує звіт про оцінку та надсилає його, разом із проектом висновку, до ОА. ОА, після перевірки на формальну відповідність, оприлюднює звіт на офіційному сайті. Обсяг заключного звіту експертної групи (без додатків) за однією освітньою програмою звичайно не перевищує 20-30 сторінок.

Якщо органом акредитації є Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти (далі – Агентство), то заключний звіт експертної групи, разом із проектом висновку, надходить до відповідної галузевої експертної ради Агентства.

2.5. ЗВО. Ознайомлення із попереднім звітом про оцінку та розробка плану заходів (коди робіт 11, 12)

Після отримання попереднього звіту про оцінку ЗВО вивчає його, у випадку виявлення помилок – пропонує виправити їх, надаючи відповідні документальні підтвердження. Одночасно ЗВО розробляє план дій із поліпшення освітньої програми, використовуючи при цьому пропозиції, висловлені у попередньому звіті та пропозиції зацікавлених сторін під час підсумкової брифінгової зустрічі.

3. ЗАКЛЮЧНИЙ ЕТАП

Прийняття рішення (коди робіт 14, 15)

Після надходження заключного звіту про оцінку від експертної групи та проекту рішення до галузевої експертної ради Агентства, остання проводить оцінку об'єктивності, обґрунтованості та повноти звіту. На засідання галузевої експертної ради можуть бути запрошені представники експертної групи та

ЗВО. Якщо галузева експертна рада вирішить, що до заключного звіту про оцінку необхідно внести зміни, звіт надсилається експертній групі із мотивованими пропозиціями щодо внесення таких змін. Проект рішення оцінюється галузевою радою на відповідність змісту звіту про оцінку.

За відсутності суттєвих зауважень щодо об'єктивності, обґрунтованості та повноти звіту про оцінку, галузева експертна рада подає на затвердження Агентства підготовлений експертною групою проект рішення: про акредитацію на відповідний термін або про відмову в акредитації. У проекті рішення може бути також зазначена необхідність додаткового оглядового візиту за 1,0-1,5 роки після останньої оцінки.

Остаточне рішення щодо акредитації освітньої програми, а також щодо необхідності проведення додаткового оглядового візиту приймається Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти. На засідання можуть бути запрошені по одному представнику експертної групи та ЗВО.

Прийняте рішення та погоджений Агентством заключний звіт про оцінку публікуються на офіційному веб-сайті Агентства. ЗВО також зобов'язаний оприлюднити результати оцінки.

Протягом трьох робочих днів від дня прийняття рішення про акредитацію освітньої програми Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти видає закладу вищої освіти сертифікат установленого зразка.

Процедура прийняття рішення в інших ОА визначається їх власними положеннями.

Апеляція

ЗВО має право у тижневий термін подати скаргу на звіт про оцінку. Апеляційний комітет ОА розглядає апеляцію та заключний звіт про оцінку та приймає рішення: рекомендувати чи не рекомендувати ОА задовольнити апеляцію. На засідання апеляційного комітету має бути присутній щонайменше один із членів експертної групи.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area (ESG). Стандарти і рекомендації щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти (ESG) : Ухвалено Міністерською конференцією в Єревані, 14-15 травня 2015 р. – К. : ТОВ "Поліграф плюс", 2015. – 32 с.
2. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року : Затверджено Указом Президента від 25.06.13 № 344/2013. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http:// zakon5.rada.gov.ua/laws/show/344/2013#n10](http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/344/2013#n10)
3. Про вищу освіту : Закон України № 1556-VII від 01.07.14. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http:// zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1556-18](http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1556-18)
4. Про освіту : Закон України № 2145-VIII від 05.09.17. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http:// zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2145-19](http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2145-19)
5. Національна доповідь про стан і перспективи розвитку освіти в Україні / Нац. акад. пед. наук України; [редкол.: В.Г. Кремень (голова), В.І. Луговий (заст. голови), А.М. Гуржій (заст. голови), О.Я. Савченко (заст. голови)] ; за заг. ред. В.Г. Кременя. – К. : Педагогічна думка, 2016. – 448 с. – Бібліогр.: с. 21. 100-119.
6. Національний освітній глосарій: вища освіта. – 2-е вид., перероб. і доп. / В.М. Захарченко, С.А. Калашнікова, В.І. Луговий та ін. / За ред. В.Г. Кременя. – К. : ТОВ Вид. дім "Плеяди", 2014. – 100 с.
7. Луговий В.І. Якість вищої освіти в Україні: проблеми забезпечення та визнання / В.І. Луговий, Ж.В. Таланова // Вища освіта України. – 2013. – № 3 (додаток 2) : тематичний випуск "Європейська інтеграція вищої освіти України в контексті Болонського процесу". – С. 6-10.
8. Правові засади реалізації Болонського процесу в Україні: моногр. / Кол. авт.: В. Бугров, А. Гожик, К. Жданова, І. Зарубінська, та ін. ; за заг. ред. В. Лугового, С. Калашнікової. – К. : ДП НВЦ "Пріоритети", 2014. – 156 с.
9. Розвиток системи забезпечення якості вищої освіти в Україні: інформаційно-аналітичний огляд / Т. Добко, І. Золотарьова, С. Калашнікова, В. Ковтунець та ін.; за заг. ред. С. Калашнікової і В. Лугового. – К. : ДП НВЦ "Пріоритети", 2015. – 84 с.
10. Розроблення освітніх програм : метод. рекомендації / В.М. Захарченко, В.І. Луговий, Ю.М. Рашкевич, Ж.В. Таланова / За ред. В.Г. Кременя. – К. : ДП НВЦ "Пріоритети", 2014. – 120 с.
11. Моніторинг інтеграції української системи вищої освіти в Європейський простір вищої освіти та наукового дослідження: аналітичний звіт / за ред. Т.В. Фінікова, О.І. Шарова. – К. : Таксон, 2014. – 144 с.
12. Академічна чесність як основа сталого розвитку університету / Міжнарод. фонд. дослідж. освіт. політики; за заг. ред. Т.В. Фінікова, А.Є. Артюхова – К. : Таксон, 2016. – 234 с.

13. Вхідження національної системи вищої освіти в європейський простір вищої освіти та наукового дослідження: моніторинг. досл.: аналіт. звіт / Міжнародний фонд дослідження освіт. політики / Кер. авт. кол. Т.В. Фініков. – К. : Таксон, 2012. – 54 с.
14. Локальні системи управління якістю: світовий досвід та українські практики побудови / Міжнародний фонд досліджень освітньої політики; за ред. Т.В. Фінікова, В.І.Терещука. – К. : Таксон, 2018. – 316 с.
15. Вища освіта України: стан та проблеми / І.Б. Жилияєв, В.В. Ковтунець; М.В. Сьомкін. – К. : НДІ інформатики і права Національної академії правових наук України, Ін-т вищої освіти Національної академії педагогічних наук України, 2015. – 96 с.
16. У пошуку ефективної стратегії розвитку вищої освіти в Україні (аналіз можливостей та обмежувальних факторів / В. Сацик // Вища освіта України. – 2015. – № 3. – С. 40-52.
17. Розвиток найвищого університетського потенціалу в умовах глобалізації: монографія / О.М. Слюсаренко. – К. : Пріоритети, 2015. – 384 с.
18. Оцінка відповідності існуючих в Україні практик забезпечення якості вищої освіти європейським стандартам ESG-2015 / В.А. Бугров, А.П. Гожик, А.М. Пижик, О.В. Хруцька, Д.В. Щеглюк // Вища освіта України. – 2016. – № 4 (додаток 2): тематичний випуск "Європейська інтеграція вищої освіти України в контексті Болонського процесу". – С. 6-12.
19. Quality Assurance in Higher Education Institutions in Ukraine 2016 through the prism of European Guidelines and Standards ESG 2015 / V.Bugrov, O.Khrutska, O.Krykliy, K.Kyrychenko, O.Liuta, M.Mazurkiewicz, A.Pyzyk, D.Shchegliuk, V.Yuskaiev. – EXANTE, Wrocław, 2016. – 104 p. режим доступу: <http://quaere.pwr.edu.pl/wp-content/uploads/QA-in-Ukraine-reports.pdf>
20. Перелік галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти : Затверджено постановою КМ України від 29.04.15 № 266. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua/control/uk/cardnpd?docid=248149695>
21. Ліцензійні умови провадження освітньої діяльності закладів освіти : Затверджено постановою КМ України від 30.12.15 № 1187 (із змінами внесеними Постановою КМУ № 347 від 10.05.18). – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1187-2015-%D0%BF>
22. Положення про порядок переведення, відрахування та поновлення студентів вищих закладів освіти : Затверджено наказом МОН України від 15.07.96 № 245. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z0427-96>

23. Про затвердження Положення про порядок реалізації права на академічну мобільність : Постанова КМ України від 12.08.15 №579. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<http://www.kmu.gov.ua/control/uk/cardnpd?docid=248409199>

24. Про затвердження Порядку проведення атестації для визнання здобутих кваліфікацій, результатів навчання та періодів навчання в системі вищої освіти, здобутих на тимчасово окупованій території України після 20 лютого 2014 року : Наказ МОН України від 19.05.16 №537. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0793-16>

25. Про документи про вищу освіту (наукові ступені) державного зразка : Постанова КМУ від 31.03.15 № 193. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/193-2015-%D0%BF>

26. Про затвердження форм документів про вищу освіту (наукові ступені) державного зразка та додатків до них, зразка академічної довідки : Наказ МОН від 12.05.15 №525. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0551-15>

27. Імплементація вимог європейських стандартів щодо забезпечення якості освіти в Київському національному університеті імені Тараса Шевченка / А.П. Гожик, О.В. Хруцька, Д.В. Щеглюк // Вісн. ТІМО (Тестування і моніторинг в освіті). 2015. – №7-8. – С.15-20.

Наукове видання

БУГРОВ Володимир Анатолійович
ГОЖИК Андрій Петрович
МАЗУРКЕВИЧ Маріуш
ПИЖИК Андрій Миколайович
ХРУЦЬКА Олена Валеріївна
ЩЕГЛЮК Дарія Василівна

ДОСВІД
участі Київського національного університету
імені Тараса Шевченка
у розвитку системи
забезпечення якості вищої освіти в Україні
(за матеріалами проекту QUAERE)

Монографія

Оригінал-макет виготовлено Видавничо-поліграфічним центром "Київський університет"

Формат 70x100^{1/16}. Ум. друк. арк. 27, 73. Наклад 300. Зам. № 218-8770.
Гарнітура Cambria. Папір офсетний. Друк офсетний. Вид. № 3в 5.
Підписано до друку 11.09.18.

Видавець і виготовлювач
ВПЦ "Київський університет"
б-р Т. Шевченка, 14, м. Київ, 01601,
☎ (044) 239 32 22; (044) 239 31 72; тел./факс (044) 239 31 28
e-mail: vpc_div.chief@univ.net.ua; redaktor@univ.net.ua
http: vpc.univ.kiev.ua
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 1103 від 31.10.02